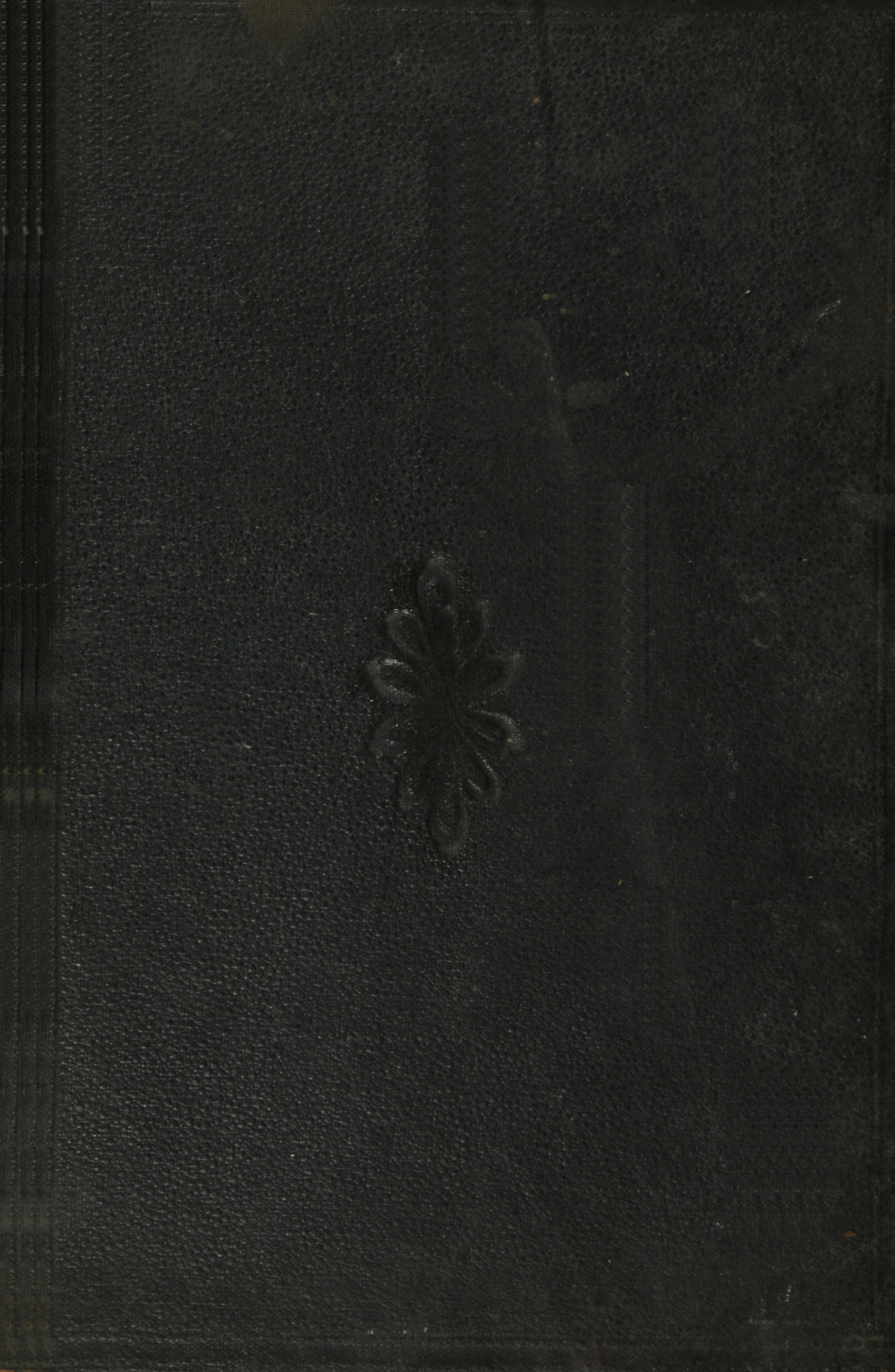

ספר המלים

HAND LEXICON

זרים = מלאכותיים

לכל ענפי המדעים וחרשת המעשה

מפֹרש עברית

על פי מחקר הלשונות ודברי ימי עולם

בסדר אלפ״א בית״א

מאת

דוד בער נאטאנזאהן

Bernard Natanson,

(המו״ל ספרי ריב״ל)

ווארשא

בדפוס אלכסנדר גינז, נאווע זיעלנא № 37

שנת תר״ם לפ״ק

СЛОВАРЬ

ИНОСТРАННО-ТАЛМУДИЧЕСКІЙ

СОСТАВИЛЪ

Бернардъ Натанзонъ.

ВАРШАВА.

1880.

Дозволено Цензурою.
Варшава, 22 Августа 1879 г.

Варшава. Въ типографіи А. Гинса. Новозельная № 37

זה השער

לכבוד ריב"ל, שנשמתו מרחפת במרחב־יה, לכבוד הרב הגדול אשר השאיר לעמו ספרים רבים מביאי תועלת, המפיקים נגה, ונאה זיום בעולם היהדות; לכבוד אהוב נפשי זה, מאור עיני וחמדת לבבי, אנכי מקדיש את הטורים האלה, להודות לו גם בזה, על תשורתו לעמו מעשה ידיו להתפאר, הטמונה באמתחת הכ"י שלו, הנקובה בשם: „מדרש מלים המלאכותיים" המכילה בקרבה מספר עלים מעטים לדוגמא, ובה האציל עלי רגש חיים, ורוח חדשה התנוססה בקרבי, בראותי כי כל רז לא אנס לו במהלך ההשתלמות של אחיו העבריים, הרחוקים זה מזה בגופם וקרובים בנפשותיהם. במחברתו זו הקטנה, הראה לדעת עוזו רצונו הגדול והנכבד לאלה הבאים אחריו, לבלתי לכת בעצלתים, ולעשות כמתכנתה ספר מועיל, גדול ושלם. רצונו מלאתי כפי מסת ידי וכחי, ובעבור רעיונו זה הגדול והגיונו הנעלה תברכהו נפשי: תהי נשמתו צרורה בצרור החיים, וינוח על משכבו בשלום!

רבים המה מבני עמנו שידיעת שפות לועזיות מוזרה להם, וכמעט אין מהיכולת ללכת בטח דרכם, למצוא פתרון להמון מלות רבות שנעלם מהם באורם, ובחשכה יתהלכו, וכמעט זאת להם לחסרון אשר לא יוכל להמנות, ובעבור זה התעוררה בי תשוקה עזה להורות לאנשים כאלה דרך קלה, לדעת ולמצוא פשר כל מלה לועזית בשפת קדשנו, וכל מגמתי וחפצי בזה לעשות את המלות האלה כמתיהדות ולעשותן כמשמרות נטועים בכרם שפתנו, למען אלה שלא למדו כל צרכם, לדעת שפת עם נכר, להכיר לדעת ולמצוא בנקל, כל דבר הקשה אשר יפגשו לעת קריאתם באיזה מ"ע בשפת עברית, או באיזה ספרי השכלה המתחדשים לבקרים, לבלי ילכו בתהו לא דרך, ולרוות בזה צמאון בני הנעורים אשר התעוררו משנת האי־דעת שלהם, לנחותם דרך ישרה, ולהבינם בטוב טעם ודעת כל מלה, כל הגה מוזר, ע"פ פשט הפשוט, להרחיב בזה ידיעת מלות רבות המובאות כמעט בכל הספרים הלועזיים, וכי יש להן השתוות עם מלות רבות הנפגשות בתלמוד ומדרש; לזה התעוררתי ללקוט מלים רבים מתוך הספרים האלה, ולשום להם מקום נכבד בין המבטאים הלועזיים בספר הזה, לתת להם יד ושם בין יתר השפות. וזאת הנני להגיד קבל עם, כי לא באתי בספרי זה להשלים מלאכת בנין גדול וחזק, אשר אין מקומו בספרות היהדות, ידעתי כי לא עלי המלאכה לגמור, אולם חפצי בזה להראות לעין כל, את החסרון הגדול המרגש בספרותנו הנכבדה, ומדוע יגרע מקום ספר כזה מאתנו היהודים? ובפרט לעת כזאת שהימים האלה ימי בכורי השכלה ודעת, התחקות ושקידה רבה בין בני הנעורים, שיש להם מהלכים בספרי חז"ל, אוחזים בזה, וגם מידיעת ספרי השכלה ודעת אינם מניחים ידם, ומדוע יתבלע החשק הנמרץ שלהם, מחסרון קטן כזה, שאינם יכולים לדעת באור מלים סתומים וחתומים במקומות רבים, ובפרט כי לא כימים הראשונים הימים האלה לנערי בני ישראל, לבלות את הזמן היקר בחקירה ודרישה יתרה, להעמיק חקר ולחפש בספרים ישנים והחדשים, ולישא וליתן בשאלות ותשובות, עדי יצלח להם להבין איזה מלה ורעיון כזה, שיכולים לדעת אותו ברגע אחד, בפתחם איזה ספר המלים הערוך ע"פ סדרים טובים, ולמצוא מבוקשם על נקלה. ספרי מלים כאלה, למורת רוח כל משכיל, חסרים בספרותנו, ולזה התעוררתי ראשונה להעריך ספר המלים, למלאות חפץ אלה מאחינו המשתוקקים להשכלה ודעת *).

---

*) ומה יקרו לי דברי אחד המשכילים בספר המשביר, אחר אשר הוא מביא דברים אמתים על אודות החנוך והלמוד בימים הראשונים, הוא מסיים את מכתבו בזה"ל: „לא כן הדור הזה אשר אנחנו חיים בו, כי רוח אחרת אתו, הדור הזה השיב לב אבות על בנים לגדלם על ברכי ת"ח לשמוע תורה מפיהם, ולנהלם גם על מי המדעים ולשונות המתהלכות בארץ; הנערים האלה בתהלוכות למודם, לא יספיקו עוד את נפשם בפתרון מאמר שלם, אם לא ידעו ויבינו לבאר ולהעתיק

* *
*

ספרות שפתנו הקדושה דלה ומחוסרת ספרי מלים כאלה, שיש בהם כח לשגב אביון מעני הדעת, ולחגור בעוז מתניו, להוסיף עצמה בידיעות שונות לבוא ע"י זה לאיזה מדרגות ההשתלמות בתורה, חכמה ודרך ארץ. ספרי מלים כאלה, שעל ידם יוכל העברי להבין את התנ"ך, נמצאים אתנו, אף כי מבלעדם רבים המה מצעירי ימים המחנכים על ברכי התלמוד, ושמו כל מעינם ללמוד את התנ"ך ע"פ הבאורים הארוכים והקצרים שיש לנו למדי, ואף כי כבדה להם להבין כל מלה והגה ע"פ דרכי הדקדוק וההגיון, מסבה זו שחסרה למו שפה חיה להמתיק על פיה סתריו ותעלומותיו של הרעיון האמתי הספון בטמוני נביאינו וחוזינו, — עכ"ז השתדלו ברבות הימים, כל אחד לפי ערך המושג שלו, להרחיב ידיעותיו במחקרי שפת קדש, וביתר סעיפי הלמודים לכל עם ועם. חי נפשי כי לא באתי במאמרי זה להבינכם אשר לא ידעתם, ולהורות לכם דרך חדשה אשר לא שערו אבותינו, אך לזה באתי, להגיד לכם במלים מעטים, כי קנאת הספרות הציתה בי אש התשוקה לעשות ספר הנוכחי, להראות להגדולים ממני בחכמה ובלמודים, כי עצלים ונרפים המה, ותחסר למו ההתעוררות הנאותה לחבר ספר כזה, שיש בו נחיצות גדולה וצורך עמוק לתועלת ילדי בני ישראל, האמונים על ברכי התלמוד וספרי עברית, ואין בהם מאומה מידיעת שפות לועזיות, אינם יודעים שפת עם נכר, ושפת מדינתנו מוזרה להם.

יצאתי לעזרת בני הנעורים בישראל, לא בתור חכם וקצין עם, לא בתור מורה ומאשר, אך כמעיר ומצלצל בפעמוני הקטן הזה, לעורר את הגדולים ממני בתורה ובחכמה, להבין מה שהעת החיה דורשת מאתנו, ולדאוג על חסרון ידיעת שפת קדשנו העזובה, מחסר גרזן, פטיש ומעדר כלי אומנות וכדומה, שעל ידם יוכל היהודי לחצוב אבן ליסד בה ראש פנת השכלתו. למורת רוחנו רואים אנחנו, כי אך תבן ומוץ נותנים לנו משכילינו וחכמינו בעם, ומספוא למאכל אין. מה יתרון לנו מכל מחמדי סגלת המטמונים, אשר יושיטו לנו המלומדים האלה, כלחם יבש נקודים? ונפשנו יבשה אין כל! תנו לנו לחם ובשר להבריא את גויותינו, עשו לנו ספרים מועילים לכל ענפי המדעים וחרושת המעשה, למען נוכל להבינם, הבינונו דת מורשה בשפה חיה ומדברת, והטף יטיפו על לבותינו דורשים ומטיפים אוהבי עמם ושפתם, בסגנון קל לבלי היות רוחם מרחפת על כנפי המליצה שאין להחיים חלק בה; השתדלו לעשות ספרים פדגוגיים עברית ורוסית, למען יביאו תועלת ותקוה לימים הבאים, לטעת בלבות הילדים מוסר השכל, דרך ארץ ואהבה קדושה לאום מחצבתם ולארץ מולדתם רוסיא הברוכה; הבו לנו מורים עבדים בבתי הגימנזיום, ללמד לבני ישראל דת־אל ושפת עבר, לבלי היות להם שפתנו כקוץ מכאיב; הבו לנו עצות ישרות למצוא חן בעיני אלהים ואדם!

ובזה תמו דברי אחד הסופרים הצעירים, המתעמלים להרים קרן עמנו וספרותו, עבד נרצע לכל דבר טוב ומועיל.

ב. נאטאנזאהן

כל מלה פרטית בלשון היא בארץ וכו', והנערים כהתמם חקם בבית הספר והיו לאנשים יחלקו למחלקות, אלה אשר יבחרו דרכם למלאת את ידם במקנה וקנין, מלאכת יד או חושב מחשבות בידיעות חכמת העולם; רבים כמו אשר רוח סערת הזמן יעלה אבק ועפר על שרשי רגליהם, אשר דרכו בם בספרי חז"ל, ועקבותיהם לא נודעו, יען מה? יען לא הלכו במסלה ישרה לקנות ידיעה ברורה בכל מאמר וענין אשר למדו בבית הספר, להשאיר רושם קיים בלבבם, להיות אתם למשמרת עד זקנה ושיבה, ואף אלה אשר גם בהיותם לאנשים ישקדו על דלתות ספרי חז"ל, להם חסרון לא יוכל להמנות, כי באור המלים אשר לא למדו בנוער יחסר להם, החסרון אשר ירגישו בכל מקום אשר ישימו עיונם בו", עכ"ל.

א

אאזים , יונית ; מקום רחבת ידים פוריה וענפה בין מדברי חול בארץ אפריקא ; שדה פוריה במדבר שממה .

אבבית , תלמודית ; חולי הקדחת .

אבגינוס , תלמודית ; אחד האצילים והמיוחסים .

אבגרגציא , רומית ; פרישה מן הצבור או העברה מן החברה .

אבדון , עברית ; גיהנם או שאול תחתיה ; כליון .

אבדיקציא , רומית ; בדול רצוני מאיזה כבוד ויקר.

אבדל , ערבית ; נזיר מחמדני, פרסי והודי ; בדול .

אבדליט , ערבית ; איש תמים והולך מישרים מחברת הדערווישים, המתנועע ממקום למקום .

אבדמינסקפיא , רומית ; דרישה וחקירה פנימית בבטן ע"פ חקי הרפואה והאמנות.

אבדסט , פרסית ; רחיצת ידים ורגלים, האומר , המלח והראש בטרם ילכו המחמדנים לבתי תפלתם על פי חקי הקוראן .

אבדריטים , תושבי עיר אבדרא המפורסמים למשוללי דעת ותבונה; המה מאמינים שמין האנושי ישאר לעולמים במעמדו הנוכחי , בנוגע להשכלה ודעת ; בשם זה יכונו הכסילים והבוערים בעם .

אבהונום , תלמודית ; חמור יערי פראי ומשובב .

אבו , תרגום ; עוף אגמי בארץ מצרים , אנפה .

אבולאי , תרגום ; סוללה מערמות עפר שעושים סביב העיר לבצרה .

אבולי , תלמודית ; אחד משרי המועצה .

אבוליא , יונית ; חולי הנפש באיש המתעב כל תאוה וחשק .

אבונא , ערבית ; כומר ראשי בבית תפלת האבסיניים .

אבונדריא , רומית ; אלילת השפע אצל הרומאים הקדמונים .

אבטומטוס , מדרש ; כל דבר הנעשה ע"פ מקרה .

אבטיגה , ספרי ; מעיל הכומרים .

אבטיונס , תלמוד ; פקיד החיל .

אבטילאות , תלמוד ; בתי תפלות הנזירים .

אבטינס , שם משפחה המוזכרת בתלמוד, שאנשיה היו בקיאים בטיב העשבים .

אבטן , יונית ; אחד מהבניינים הקדמונים אשר לא היה רשות לשום אדם לבוא שמה , ככתוב בספרי המיטולוגיה ; בשם זה יקראו היום בתי נזירים ונזירות אצל הקטולים .

אבטרקטציא , רומית ; שטנה, מלשינות , לשון הרע ורכילות .

אביונות , תלמוד ; גרגירי צלף המעוררים תאות האכילה והמשגל .

אביטום , רומית ; הזכרת נשמות אצל הקטוליקים בקול המון חוגג .

אביטוריענט , רומית ; המכלה חק למודיו בבית מדרש המדעים .

אביקט , רומית ; מושג עניני כמו שהוא נראה לעין הרואה ; דבר המסוגל אל הענין לבד, ואין נטיה בזה לצד אחרת .

אבירטציא , רומית ; השתערות הנפש או אפיסת הכח של איזה אבר , אחרי שגבורת תגרה יתרה .

אבלגט , רומית ; ממלא מקום האפיפיור .

אבלגציא , רומית ; גרוש ממקום ארץ מולדת אצל הרומים הקדמונים .

אבליגציא , רומית ; שטר חוב כתוב או מודפס בתנאים ידועים .

אבליוציא , רומית ; כבוס, רחיצה או נקיות אצל העמים הקדמונים , ובפרט אצל היהודים במקדש .

אבליוציאנים , רומית ; כן היו נקראים אלה , אשר נטו אחרי המתנגדים למסחר הכושים , באמעריקא הצפונית .

אָבֶּלִיסק , יונית ; אחד מפארי העמודים המרובעים והמחודדים בארץ מצרים, החקוקים מכל עבריהם במכתב הרטומים .

אַבֶּליציא, רומית ; המורת איזה דבר או חוק ; סליחה לחוטאים .

אַבּלֶפְּסִיא , יונית ; עורון או קהות הדעת .

אַבּלַקְטַציא , רומית ; עת הגמל הילד משדי אמו .

אָבּמינַציא , רומית ; ספר הקללות על הסוררים האלה, אשר זלזלו בכבוד בית התפלה.

אבנגרי , תלמוד ; ממונה על שלחן המלך .

אַבָּנֶמֶנט , צרפתית ; האיש אשר יכתוב ידו לקבל מה לזמן מוגבל .

אָבּנָקסיאַציא , רומית ; עבדות או שלילת החפש והדרור ע"פ רצון ודעת עצמית .

אַבּסורד , רומית ; דברי הבאי , הזיה , דברי הוות , דברי תהו או דברים שאין בהם ממש .

אַבּסטינֶנְטים , רומית ; כת הגנסטיקים או מניכייאים בארץ גליא וספרד בסוף המאה השלישית , אשר שמו להם לחק לעצור בעד תאותם , לבלי אכול בשר ולבלי לבוא בברית הנשואין .

אָבּסטריקציא , רומית ; הוצאת כל היצורים .

אַבּסטרַקציא , רומית ; הפשטה , ציור מושכל או מושג מפשט .

אַבּסָלוטיזם , רומית ; נטיה לדבר נשגב וגבוה ; למלה זו יש הוראות שונות , כמו : דבר מוחלט לבלי התלות בדעת אחרים ; פסק דין השולח את הפושע לחפשי ; חפץ בממשלה בלתי מוגבלה .

אָבּסקוּרַנטיזם , רומית ; נטיה מיוחדת להתלונן ולהתנגד להשכלת העם בכלל .

אָבּסֶרבַטָריא , רומית ; מגדל הצופים ליודעי חכמת הכוכבים .

אבצנא , תלמודית ; עבודת פרך .

אַבּרָגַציא , רומית ; הצעה בדבר התחלפות איזה חק במדינה .

אברוגני . תלמודית ; שליח או ציר .

אַבְּרֶויאַטור , רומית ; קוצר מלים או ראשי תבות .

אַבְּרֶויאַטָר , רומית ; מזכיר ובעל סוד בלשכת האפיפיור .

אַבּרוּפּטָא , רומית ; דרוש המאמר בלי הכנה ; הפסק פתאומי בזמרה ושיר .

אברזין , תלמודית ; זהב מזוקק .

אַבּריגֶנים , רומית ; אזרחים נושנים באיזה מדינה.

אברייתא, תלמודית ; סעודה מכמה מיני מאכלים.

אַבְּרַמיטים , הוראת המלה הזאת היא משם עצם פרטי אברהם , והיא כת ידועה אשר נצמחה בשנת 1782 והמה היו נחשבים לבעלי ברית אמונת אברהם , בטרם המולו בשר ערלתו ; האמינו ביחוד ה' ולא קבלו את התנ"ך .

אָבֶּרָן , אשכנזית ; מלך היערים , או מלך הרוחות של היערים בימים הקדמונים .

אברנקי , תלמודית ; אהל העשוי למחסה ולמסתור מחום השמש בגנים .

אַבֶּרַציא , רומית ; מבוכה והרחקה .

אַבּרַקַדַבְּרָא , ערבית ; כתבת הלחשים או קמיע, להסיר איזה קדחת על פי יסודי הקבלה .

אַגָּדה , תלמודית ; שיחה מעניני משל ומוסר ודרך ארץ .

אֲגֻדָּה , עברית ; חברה, התאחדות אנשים למטרה ידועה ; אחוה , חבל , להקה .

אגוגא , מדרש ; אמת או ברכת המים (וואססערלייטונג) .

אַגוּן , טטרית ; ראש הכומרים אצל הטטרים .

אגטין , תלמודית ; שטר צוואה .

אַגַטָלגיא , יונית ; למודי פלוסופיא המעשית בענג הרוחני .

אגטרגטיא , תלמודית ; מקום מים הנגרים במורד (וואססערפאלל) .

אַגיאַם , תוגרמית ; אחד המתאבקים בעפר רגלי צדיקים וקדושים בארץ תוגרמה .

אַגיטַציא , רומית ; התעוררות למרוד במלכות .

אגירא , תרגום ; שכיר יום באיזה מלאכה ועבודה.

אגלוציניציא , רומית ; המיחדות (בעניני חכמת הרפואה) .

אגלפותא , תרגום ; הקיקה באבן או מתכת ; חכמת הפתוח .

אגניא , יונית ; גסיסת המת .

אגנעטים , יונית ; הדיוטים ; כת המכחישים בהשגחת האל וגדולתו ; היו במאה החמישית והששית .

אגפים , יונית ; סעודות הליל , אשר הוכנו ע"י קבוץ אנשים ונשים בלילה , להתעדן באהבה בארצות הרומיים והיונים הקדמונים .

אגרדמין או אגרנימון , תלמודית ; היודע לערוך ולשער המדות בצדק או המקח בשוק לפי מצב כל סחורה , לפי השעה שהזמן גרמא .

אגרוניסום , תלמודית ; ממונה על כל מוכרי מאכל ומשקה .

אגרימנסציא , יונית ; מדידת הקרקעות .

אגריקולטור , רומית ; מלאכת עבודת האדמה .

אגריקום , מדרש ; כפרי ואיש שדה העוסק במלאכת עבודת האדמה .

אגרמי , מדרש ; מכס וקבלת מס .

אגרמניא , יונית ; החשק לעבודת האדמה .

אגרנמיא , יונית ; חכמת עבודת האדמה .

אדא , יונית ; שיר תהלה לזכרון איזה איש או מקרה .

אדא , תוגרמית ; חג הקרבנות אצל התוגרמים .

אדאן , יונית ; מקום ההתחרות הגלוי למנגנים ומשוררים , אצל היונים והרומים הקדמונים .

אדגנדום , יונית ; שיחת חולין ; ובשם אדגיאלגיא תכונה חכמת ידיעת המשלים ושיחת תלמידי חכמים .

אדוותא , תלמודית ; תנועת גלי הים .

אדוקט , רומית ; עורך דין , מליץ בדין , טוען .

אדיודיקציא , רומית ; פסק דין .

אדיונקט , רומית ; הבר למורה הראשי בבית מדרש המדעים ; ויקרא גם בשם זה עוזר לכומר הפרעסטעני .

אדיורטר , רומית ; מנחש , משביע נחשים .

אדיורציא , רומית ; שבועת אסר .

אדיטום , רומית ; מקום סתר בבית עבודת האלילים , ושמה נכנסו אך הכומרים לבד לשאול בתרפים .

אדינמיא , יונית ; רפיון כח החולה שאין תרופה למחלתו .

אדיצותא , תרגום ; שמחה גדולה , חדוה .

אדלפיזם , יונית ; אחוה ורעות .

אדמיטים , שם עלם פרטי ; כת אנשים שצמחה במאה הי"א , הלכו ערום וחשופי שת , כאדם הראשון בטרם אכלו מעץ הדעת ; לא הכירו ברית הנשואין , ויחשבוהו עוד לחטאה . בית מקדשם , אשר היה למערה חשכה , חשבו לעדן גן אלהים , ושמה נכנסו אנשים ונשים ערומים ויחפים .

אדמיניסטרטר , רומית ; א) העוסק בצרכי צבור ; ב) ממלא מקום העפיסקאפא אצל הקטולים בחליו או מסבה אחרת .

אדמנט , רומית ; אבן יקרה . בשם זה יתואר איש אשר לו רוח כביר ; ובשם זה נקראו הערקולס ומארס .

אדן , אליל הראשי אצל הסקנדינאווים הקדמונים , אבי האלילים , בורא עולם , עזוז וגבור .

אדנטיאטריא , יונית ; חכמת למודי הרפואה לכאב השנים .

אדניא , אליל בדמות נער יפה רובה קשת , היה אהוב לאלילה וועניראה , והיא היתה מתפעלת ממנו . בשם זה יקרא יום מקרא אבל על מותו .

אדספטים , יונית ; א) עבדים שיצאו לשחרור אצל הספרטים ; ב) ספרי מחברים כאלה אשר אינם ידועים בשם ; ג) נכסים וקרקעות שאין אדונים למו .

אדפג, יונית; שם כנוי להערקולם הגבור, אשר אכל שור בפעם אחת; ובשם זה יואמר איש כזה האוכל ולא לשבעה.

אדפט, רומית; מגלה עמוקות חכמה ודעת, או יודע מסתרי איזה כת וחברה.

אדפציאן, רומית; א) לקיחת ילד זר לאמנו כבן. ב) התחייבות לשלם בעד שטר חוב החתום מידי אחר.

אדרגזריא, כשדית; שופט ראשי באיזה מדינה.

אדרון, תרגום; חדר מובדל לזכרים בארצות המזרח.

אדרופיקום, מדרש; מין חולי שיתמלא הגוף מים (וואססערזוכט).

אדרזדא, כשדית; במהירות וזריזות.

אדריאנטין, מדרש; פסל דמות איזה שר ומושל.

אדרכתא, תלמודית; שטר השגה וקבלה על שדות וקרקעות.

אדרסטא, (עיין גמזים).

אהורירי, תלמודית; משגיח על ארות הסוסים (שטאללמייסטער).

אוגבין, תרגום; כוס גדול, גביע.

אוגורים, רומית; כומרי רומא הקדמונים, אשר הגידו עתידות על פי מעוף הצפרים.

אוגורקולם, רומית; בית אסף צפרים שונים ברומא, להגיד האותיות לאחור.

אוגיאם, יונית; אליל השמש, הנודע בספורי המיתולוגיה כפקיד ומלוה להערקולעס לנקות ארות סוסיו, אשר לא נקו מאשפתות במשך שלשים שנה.

אוגנסין, ילקוט; אחד האצילים והמיוחסים.

אודיטר, רומית; א) שופט אנשי המלחמה; ב) תלמיד בית הספר המגלה בלמודי חבריו הצעירים.

אודיענץ, רומית; קבלת פני השרים והפקידים אצל המלכים והרוזנים.

אוזורא, מלה רומית, שהד, מס או מכס אשר יוקח לא לפי חקי הדת.

אוזורפטר, רומית; מושל ממשלה רוממה בחזקה; המכנה לעצמו שם כבוד ויקר אשר לא לו הוא, או ישלול לו רכוש והון אחרים בערמה.

אוזנציא, רומית; סדר פרעון איזה שטר חוב ע"פ חקי ממשלת איזה מקום.

אוזפות, תרגום; הלואה.

אוטביאגרפיא, יונית; תולדות איזה איש אשר כתב בעצמו.

אוטגנזיא, יונית; הכרה עצמית.

אוטגרפמניא, יונית; החשק לכתבי יד.

אוטדידקט, יונית; הלומד לעצמו בלי עזר לדדי.

אוטדפא, ספרדית; משפט מות על מוקד האש בעתות האינקוויזיציאן, לאלה אשר לא אבו לקבל דת הנוצרית.

אוטטיזם, יונית; עשית עצמו לאלהים; או למוד כזה המראה לדעת כי אין הבדל בין אלהות לאנושית.

אוטילא, רומית; תועלת כללית; דברים מביאי תועלת; רכוש או בצע; ומזה נקראת שטת החוקר ירמיה בנ־תם בשם: „אוטיליטריזמוס”, בהראותו לדעת במובן המדיני והמוסרי בראיות יסודיות, שעיקר תועלת הכלל תלוי ברבוי מספר אנשי תבל, ומוצא מטרת התנוך המדותי והמוסרי יוצא לפעולתו המעשיית, אך מעניינים כאלה המביאים תועלת הכלל.

אוטמט, יונית; א) גולם או דמות אדם ובהמה המתחקה לעשות, ע"פ מבנה מעכנית, כמעשה האדם; ב) איש העושה כמעשה זולתו בלי דעת.

אוטפיא, מלה יונית ומקורה בשפת הסלאווית, שהוראתה: עולם בדוי; תחת השם הזה בדא מלבו אחד מאצילי בריטניא אי מדומה, בהנהגה מדינית חדשה ומתוקנת, במאה הט"ו למספר הנוצרים, ומאז יכונה בשם זה כל דבר בדוי הפורח באויר הדמיון והכזב, ואיננו יכול לצאת לפעולה מעשית; בשם „אוטפיסט” יקרא גם איש כזה ההוגה דעות שוא ותפל, ומלא תוחלת ממושכה במובן הסציאלי, שמגמתו

למקן עולם חדש, שלא היה ולא נברא.

אֹוטָפיליא, יונית; אהבה עצמית, התהדרות.

אֹוטָפְּסִיא, יונית; א) ידיעה הבאה מחכמת הנסיון; ב) התרגשות הנפש בעת שיש לה התדבקות עם האלהות, לפי דעת העמים הקדמונים; ג) חקירה ודרישה במעמד איזה חולי על ידי חכמת הנתוח.

אֹוטָקְרַטיא, יונית; ממשלה בלתי מגבלה; ומזה „אוטָקְרַטיזם" שהוראתו: אופן איזה פעולה הנעשה ברצון הפועל לבד.

אֹוטָר, רומית; מחבר או כותב איזה ספר.

אוּפְּרִיזְרָנִקא, מקור המלה הזאת בשפת צרפת, ותארתיה בשפת רוסיא שהוראתה: גוזמא והפלגה.

אֹוידיאָנים, שם עצם פרטי; כת נזירים בסוריא, אשר הגשימו עצמות אלהים במאה הרביעית אסה"כ.

אֹויזָא, צרפתית; ידיעה ממהרת לפני משלות כסף או סחורה.

אובלסא או אבלווא, תלמודית; גדוד או מחנה עם רב, המון עם.

אולטימָטום, רומית; מאמר ההחלטה וגמר בעניינים מדיניים ממלכה לממלכה, להשוות לחפצה, ואם לא תסכים האחת לדעת האחרת, נאלצת האחת לצאת ביד חזקה לקראת מתנגדה.

אולטימָא, איטליאנית; האחרון; ביום האחרון לחודש.

אולְטִיקָא, יונית; מזור ותרופה לחבוש פצע ומכה טריה.

אולטָר, רומית; קנה ונוקס.

אולטְרָא, רומית; מלה נוספת לאיזה כת אנשים שמגמת פניהם ללכת ארחות עקלקלות, לסור מדרכי השכל הישר וחקי המדינה, מעבירים מטרתם, וכבד להם לבוא למחוז חפצם; ומזה „אולטרַיזם" שהוראתה: „מעבר השני". מעשי הוללות וסכלות הבאים מחפצית הרצון ומשליטת היצר הרע, מושכי אדם בחבלי שוא, עד אשר יביאוהו למכשלה, ומוציאים אותו מן העולם.

אולטרַמָּנְטַניזם, רומית; ההפך שמתפשט ממשלת האפיפיור בכל הארץ.

אולריא, תלמודית; משפחת לבנה שמים אנשי המזרח סביב לכובעיהם.

אומלוגין, תלמודית; שטר הודאה והסכמה.

אונדינַא, אלילת המים (רוסלקא) בהמיתולוגיה הרומית.

אַונטוּרַא, צרפתית; סבה או מקרה.

אַוּנְטַזוש, צרפתית; תועלת, יתרון, משכרת במסחר, נלחון על הצד שכנגדו.

אוניא, רומית; כת מאמיני דת הנוצרים היונית בנוגע לחוקיה החילונים, ואת האפיפיור המה מכירים לראש כנסיה הנוצרים.

אוניוֶרזַל, אשכנזית; כללי.

אוניוֶרסיטֶט, צרפתית; בית מדרש המדעים הכלליים.

אוניטַריים, רומית; מאמיני יחוד ה'.

אוניפָרם, צרפתית; לבושי מכלול אשר ילבשו פקידי איזה ממשלה.

אוֹנָן, תלמודית; איש שמתו מוטל לפניו ולבו אבל עליו.

אוננא, מדרש; סדרי ועניני מלחמתו של המלך.

אַוַנסֶמַנט, צרפתית; מהלך קדימה ממדרגה למדרגה באיזה התמנות או בעבודת הצבא.

אונציא, רומית; א) משקל ידוע בבתי מרקחת; ב) מטבעת זהב, מחירה בנעאפאל: 3 רו"כ 25 קאפ', ובסיציליען 3 רו"כ 44 קאפ'.

אַוסטְרַמַנטיא, רומית; הגדת עתידות ע"פ נשיבת הרוח אצל העמים הקדמונים.

אופם, מלה מאלאיום; והוראתה סם מות; עץ גדול על האי יאווע, הנפלא בחלקת קליפתו הלבנה והעבה, ובעליו הארוכים ממראה ירוק־חוור, אגלי נטף ירוקי וקפוא נוזלים ממנו, והוא הרעל המסוכן מאד, שבו ירעלו שוכני האי

הזה את הליהם; גם מות זה יקרא בלשונם: „אופס־אנטואר".

אופמטאטא, פסיקתא; פעולה טובה לזכרון.

אָוַצִיא, רומית; קול ענות גבורה ונצחון לתהלת המנצחים במלחמה אצל הרומים הקדמונים.

אורגַן, מלה גאליטים; סער מתחולל בעזוז גדול ונורא, ברעמים חזקים ואש מתלקחת בתוך הברק, על הימים הגדולים המזרחיים, וביחוד במסבי סיאם, כינא ויס הגבינעזי, בחדשי ניסן, אייר וסיון.

אָוריסט, רומית; רופא חולי אזנים.

אורכתא, תלמודית; הרשאה, כח ורשות לאיזה איש לעשות כרצונו וחפצו.

אורנַא, תלמודית; שם אחד מכלי הרס, כמו סיר וכדומה, ויקרא ג"כ בשם „ארבי".

אוּרַנָגרַפיא, יונית; למודי כתיבת כוכבי השמים ומהלכיהם.

אוּרַנוּס, א) אבי סטורן וראש אלילי השמים אצל העמים הקדמונים; ב) בשם זה יקרא אחד המזלות הגדולים אשר נגלה על ידי החוקר הערשעל בשנת 1781, מרחקו מן הארץ 436 מיליאנים פרסאות, וגדול ממנה 82 פעמים, מרחקו מהשמש 2463 מיליאנים פרסאות; המשך זמן תקופתו סביב השמש 84 שנה וחמשה ימים; וששה כוכבי לכת הולכים להברה אתו.

אוּרַנִיא, יונית; אחת מבנות המוזען, המושלת על חכמת הכוכבים והוברי שמים, על ראשה עטרת כוכבים, ולפניה כדור השמים.

אוּרַנָמֶטריא, יונית; למודי מדידת השמים.

אַוֹרָבא, רומית; בת שחר, בן שחר, עמוד השחר, אור השחר; אלילת השחר אצל העמים הקדמונים, בדמות אשה יפה, כוכב על ראשה, ובידה שרביט או אבוקה, ורוכבת על סוס.

אָזֹט, יונית; אחד מחלקי האויר, והוא מין חומר בלי מראה טעם וריח; במאה חלקים מן האויר יש 79 חלקים מהחומר הזה, והשאר יכיל בקרבו חומר חומצי.

אַזִיא, יונית, בת אוקינוס ופעמידע אשת יפת; בשם זה יכונה אחד מחמשת חלקי התבל.

אַזִיאַטַז, צרפתית; א) מסחר בכסף ובשטרי המלוכה; ב) הידיעה להשפיל או להגביה מחיר סחורה או שטרי המלך, בדרכים שונים.

אַזִיל, רומית; בית מקלט אשר מלטו שמה חייהם בעד פשעם והטאתם: המזבח אצל היהודים, ואצל היונים היה היכל טֶזֵי וכדומה.

אָזירוּם, מצרים; אליל המצרים הקדמונים, את ובעל איזידא; ממנו למדו המצרים מלאכת הכתב ומלאכות שונות; אומרים עליו כי הוא המציא עבודת האדמה, והיה המחוקק הראשון, ושם חק בהנהגת המדינה, בנה והציג גבולות למספר ערי אחוזת המצרים; תארוהו בקרני שור; היכלו נשרף ע"י רועי עדר אשר באו למצרים בעת אשר גרו עוד בני ישראל שמה, והמה היו נקראים בשם „היקסאס" כאשר שב אזירום מהודו, היה נהרג ע"י בעל־צפון; נשמתו נתגלגלה אחרי כן אל השור אפיס, אשר השתחוו לו המצרים אחרי כן.

אַזְרִיל, ערבית; מלאך המות אצל המושלמנים.

אָחֹלָקרַטיא, יונית; ממשלת האספסוף בעם.

אָחריאַזים, יונית; תאר פני איש ממראה זהוב.

אחריות, תלמודית; התחייבות וערבות לשלם בעד איזה דבר.

אַהֲרָן, יונית; אחד מארבעה נהרות הגדולים אשר בגיהנם מלאי דמעות ועצב, ולפי המסורה המיתולוגית, היו נעים ונדים בתוך הנהר הזה, נשמות האנשים האלה, אשר לא נקברו אחרי מותם.

אטורנגא, תלמודית; מצבר או ראש מבעלי המלך.

אָטִיאַטַר, יונית; רופא חולי אזנים.

אַטֶיִזם, יונית; אי־אלהות, לא אמון בהוית אלהים ואי־הכרה בעשיית הטוב והחסד וסדור החברה, המיוסד על אהבת האנושית;

המכהה בה' יקרא בשם „אטיסט".

אֶטֶל , צרפתית ; א) בית מלון אורחים גדול ; ב) חצר איזה מושל וטפסר .

אֶטָלָגיה , יונית ; למודי ידיעת האזנים .

אטלולא , תלמודית ; צחוק והתול .

אַטלֶטיקָא , יונית ; מלאכת ההתאבקות .

אַטֹמִים , יונית ; עצמים נפרדים .

אַטְמָלָגְיא , יונית ; חלק הלמודי בחכמת הפיזיקי , המראה לדעת התהפכות המים לאדים אויריים .

אַטְמָסְפֵרָא , יונית ; אד הסובב את הארץ .

אַטֶנוּאַציא , רומית ; התמוגגות , חלישות או רפיון כח .

אַטֶנָטָלָגיא , יונית ; למודי השארת הנפש .

אַטֶנֶיא , יונית ; א) היכל האלילה אתונא או מינערוואַ בעיר מלוכת היונים , ושם נקבצו המשוררים לקרוא הבוריהם ; ב) היכל החכמה ; ג) בית מדרש הלמודים .

אַטֶע , יונית ; בת יופיטער אשר השליכה ארצה ממרומי האָלימפ , ומעת ההיא היא מתגודדת בין החיים ומסבבת אסון וכל פגע רע , ודרכה להזיק ולסמא עין האנשים לבלי ראות במה יכשלו .

אַטָפָלַסטִיק , יונית ; מערכת האזנים .

אטקטקיא , מדרש ; בני בלי הרבות , בנים טובים .

אַטְרָפָּס , אחת משלש אחיות הספחה (פּאַרצע) החותכת קו החיים (עיין פּאַרצען) .

אַטַרַקסיא , יונית ; למודי חכמת מנוחת הנפש .

אַטְרַקציא , רומית ; כח המושך .

אִיבִּים , יונית ; מין עוף הנקרא בשפתנו בשם „חסידה" ; אותו כבדו המצרים על כי השמיד כל נחש ושרץ האדמה , אחרי מותו חנטוהו ונתנו לו כבוד אלילים .

איגָבֶרְגְן , רומית ; בערות או חסרון הידיעה , ומזה „איגנראַנט" איש בער וחסר לב .

אִידֶאַ , יונית ; השגה , ציור איזה ענין במחשבה , דעה , סברה , צורה או ציור הגיוני ; ומזה „אידעאַליזם" , שממנו תלמחנה שתי שטות פלוספיות , האחת נותנת יתרון למושכל והבינה הנטועים בנפש המשכלת של האדם בדרך טבעי ; מיסד השטה הזאת היה החכם פלאטאן והבאים אחריו כמו מאלבראַנש , קאַנט , שעללינג והעגעל ; והשנית תדחה קיום אמתי של הרעיון המצויר בקיום דברים חיצוניים , ומחלטת יסוד הרעיון הזה המעמיד את הישות של הדברים החיצוניים ; חכמי השטה הזאת היו : בערקליי, יאס ופיכטע .

אידיאַטיזם , יונית ; העדר כשרון השכל .

אידיליא , יונית ; שיר ספורי המדבר בחיי הכפריים , מנהגיהם ומדותיהם .

אִידָל , יונית ; צלם או תבנית אלילי הגוים הקדמונים מעץ ואבן , בשם זה יקראו אנשים וגם דברים שמרחישים להם תאוה מיוחדת .

אִיזִיבָא , אלילת המצריים הקדמונים , אשת אזירוס , מושלת הירח וכל אדמת פוריה ; היא מתוארת בדמות מינקת , ולה קרני פרה , בימינה נבל ובשמאלה כד מים , ונקראת גם כן בשם אלילת הלבנה .

איחטיאָלגיא , יונית ; אחד מלמודי חכמת הטבע המדבר במפלגת הדגים .

איטרין , תלמודית ; תבשיל מקמח .

אִיטֶרְפֶּא , אלילה המושלת על חכמת הנגון והשיר , ובידיה אוחזת שנים עשר חלילים , ומוזכרת בספורי המיתולוגיה .

אילונית , תלמודית ; אשה עקרה ולא תלד .

אילוזיא , רומית ; מבוכת ההרגשה והשכל לקבל כל הנראה לעין , לדבר אמת .

אילומינַטים , רומית ; בשם זה נקראים אנשי כתות שונות , הזונים אחרי ההבל ומסתרי המלפנפים והמהגים, המתהללים בידיעת כחות נסתרים כאלה שלמעלה מהטבע , מהזה שדי יחזו נופלים וגלויי עינים .

איליאַדע , יונית ; שיר ספורי להמבורר הנפלא

האמער, המדבר מהריסות טרויא, וחטיפות העלענא היפה בנשים.

אימברֶויאַטוּרַא, רומית; תוכן קשר בלמודי הויכוח והפלפול.

אִימַגינַציא, רומית; דמיון כוזב.

אימיטַציא, רומית; התחקות איזה דבר, בדבור או במעשה.

אימפּרָויזַציא, רומית; שירים הנדברים בעל פה, על איזה שאלה, בלי הכנה מגד המשורר.

אימפֶּרַטָר, רומית; כנוי כבוד ויקר לגדולי המנצחים ברומא מימי יוליוס קעזאר, ומאז ועד עתה, יקראו בשם זה, הקיסרים בארצות שונות; הוראת המלה הזאת בשפת רומית היא: „מְצַוֶּה".

אינדולְגֶנציא, רומית; כתב סליחה ומחילה לפושעים מאת האפיפיור, בעד פדיון נפש ידוע.

אינדוסטריא, רומית; פעולה חזקה במלאכה ובמעשה או במסחר וקנין.

אינדיווידיום, רומית; עצם מיוחד העומד בפני עצמו בעניני שטת הכלל, הנחשבים למינו.

אינ֗דֶפֶּרֶנט, רומית; איש כזה, שכל עניני האמונה והדת נקלים בעיניו; ומזה „אינדֶפֶּרֶנטיזם" קלות אמונה ודת.

אינדרַא, הודית; אליל ההודים, הנחשב שמה לשר השמים והשמש, וממונה גם על הגשם והטל.

אינוַליד, רומית; איש חיל אשר אין לו כשרון עוד לעבודת הצבא מזוקן ורפיון כח, או מפצעים אשר נפצע בשדה מערכת הקרב; ובשם „צנור או צנוק" יקרא בית מגורת אנשים כאלה.

אינוֶרזיום, רומית; סרוס המלות או סרוס המקרא. Перестановка словъ.

אינזֶ֫נֶר, צרפתית; חרש וחושב או מנצח ראשי על עושי מלאכה במגורים, להגן בעתותי קרב; בתקנת הדרכים ומסלולי הברזל; בעשית גשרים והתעלות מימיות; במכרה מחצבות שונות בהר ובגבעה; בבנין אניות מלחמה ובתי חרשת המעשה, וכדומה.

אינטים, צרפתית; אהבת רעים נאמנה.

אינטֶלֶקטואַליזם, רומית; למוד פלסופי המחליט כי השכל לבד יורה לנו את האמת, וכי כח הרוחני מתנגד לכח הגשמי.

אינטֶלֶקציא, רומית; כשרון הסבנה.

אינטֶנציאָנַליזם, רומית; המטרה הקדים את האמצע.

אינטריגַא, צרפתית; סכסוך, או השגת המטרה בזה שיהיה הפסד לאיזה איש או ענין.

אִינטֶרים, רומית; כריתות ברית או אמנה, הנעשה בין קארל החמישי עם הפרטסטנטים, בימי מלחמת השלשים שנה, — לבלי התערב עוד בעניני דת והאמונה.

אינטֶרֶס, צרפתית; א) אהבת הבצע; ב) תועלת עצמית או נגיעה באיזה דבר, טובת הנאה.

איניציאַטיוא, רומית; יסוד או רעיון ראשי להעבת איזה מצב באיזו פעולה מועילה.

אינסובָּרדינַציא, רומית; העדר המשטר והסדר, תלונה.

אינסורגֶנט, רומית; מורד במלכות או מסרב באיזה ממשלה.

אינסורֶקציא, רומית; מרידה, מרד ומעל, תלונה.

אינסטינקט, רומית; הרגשה טבעית של כל בעלי חיים בכלל לתאוה את המועיל ולהתרחק מן הנזק.

אינסטרומֶנט, רומית; כלי מלאכה שונים הנחוצים לעבודה, חרושת המעשה, אומנות ולמודי חכמה.

אינסטרוקטָר, רומית; פקיד־מורה, המלמד ידי אנשי החיל לקרב ולידיעת נענועי האברים (גימנסטיק).

אינסטרוקציא, רומית; פתשגן כתב הפקידים

הגדולים להקטנים מהם, להורותם באיזה אופן
המה יכולים להוציא אל הפעולה כל מה שמוטל
עליהם.
אינקָגניטָא, איטליאנית; כסות עינים או סתר
פנים לזה אשר אין בחפצו להודע
בשם, ויקרא בשם אחר, כאשר עושים רבים
מאילי הפקידים והרוזנים בנסעם מחוץ למדינה.
אינקויזיציא, רומית; בית משפט הדת והאמונה,
אשר הוסד בארץ ספרד, במאה
הי"ב לסה"נ, שמה נהרגו מיתות משונות על אנשים
ישרים והתמימים שמסרו נפשם על קדוש שם
אמונתם, ולא אבו לקבל אמונת דת הקאטוליקית;
האינקוויזיציא הנלעגה ביתר שאת באשבילינעהא
בשנת 1481, ונמשכה עד שנת 1808, ואף
כי נתחדשה עוד הפעם בשנת 1814, אבל לא
היה כחה חזק מאד, ואחריתה עדי אובד בא
בשנת 1820.
איסלַם, מובן המלה הזאת בשפת ערבית:
דרך הגלה; בשם זה יקרא ספר
למודי מחמד אצל המושלמנים.
איספֶנדיאַר, מלאך השומר נקיון ונקיות נפשי
המתמדנים.
אֵיפִיקא, יונית; חכמת הידיעה בדרכי המדות
והנהגתן.
איקונין, מדרש; תבנית כל פסל ומסכה מאבן.
אֵירים, יונית; אלילת הקשת והגשמים אצל
העמים הקדמונים, בדמות אשה יפה
בכנפים יושבת על קשת.
אירָניא, יונית; צחוק מהול בלעג, לעגי מעוג,
מאמר צחוק והתול.
אבטא, תלמודית; כאד או חמת עור.
אבלבא, תלמודית; אסם או בית אוצר של תבואה.
אבלושי, תלמודית; נושא סבל, נושא משאות.
אבנגרי, תלמודית; מלצר, ממונה על שלחן המלך.
אבסדרה, תלמודית; מסדרון הבית.
אבסוריא, מדרש; גרוש מאיזה מדינה.
אבסיומא, מדרש; כתב בקשה.
אבסנאי, תרגום; אורח, ומזה בתלמוד:
„אבסנאי פרבא" פקיד המגביל בהי מלון לאנשי
הצבא (קוואַרטירמייסטער).
אַלֶאַטֶר, רומית; משחק בקוביא; איש חסר
מדות טובות.
אַלֶבַּטִים, אלילת הפשתה ועבודת הנשים אצל
העמים הקדמונים בארץ ליטא.
אַלִבִּיגֶנִים, שמות איזה כתות בצרפת הדרומית,
אשר כתשו בחמית המתים,
גן עדן וגיהנם.
אַלְגֶבְּרא, ערבית; חכמת ההנדסה ע"י קוים
ואותיות שונים.
אַלְגַלְגִיא, רומית; חכמת למודי עשבות המים
(Водоросли).
אַלְגֶנְציא, רומית; הבאת איזה דבר בשם סופר
אחד, או מראה מקום באיזה ספר.
אַלְגֶרִיא, יונית; הגדה או ספור בדוי; ומזה
נקראים בשפת הפלוסופיא דיא אללע-
גארישע פערזאנען בשם: גופים מושאלים.
אַלְגֶרִיפם, ערבית; חכמת ההנדסה המעשית;
מלאכת מחשבת אך על פי ארבעת
כללי החשבון הראשונים.
אַלֶדַקִסיא, למוד הפכי או מתנגדי.
אלוגין, מדרש; מכתב עדות וזכרון מעשים;
כתב תעודה (פֶּלֶרמוֹלאר).
אַלְחימיא, ערבית; סתרי תורה; חכמה מדומה
בהכנת אבן הפלוסופיא וסם החיים.
אלטיכסייא, מדרש; מערכת וסדר אנשי
הצבא; משטר.
אַלְטִימֶטְריא, רומית; אחד מלמודי חכמת
המדידה להגביל ולדעת כל גובה.
אלטים, מדרש; מבוא איזה עיר.
אַלְטֶרַציא, רומית; קדחת החום והקור; מבוכה
גופנית ורוחנית.
אליא, מדרש; שיר נהי וקינה, והוא כמו
עלגיא (עיין שם).
אֵליאם, מדרש; מושב אחד מחכמי העלם
בעיר מלוכת היונים, בימים הקדמונים
ברחוב העיר.

אֲלִיגַבְּלֶנְיא, יונית; העדר הלחלוחית.

אֲלִיגֶמִיא, יונית; העדר הדם בעורקי בעלי חיים.

אֲלִיגַפְּסִיכִיא, יונית; רפיון רוח, פוגת לב, רוח נכאה, העדר מגבורת הרוח.

אֲלִיגַקְרַטִיא, יונית; (ראה אליגרכיא).

אֲלִיגַרכיא, יונית; ממשלת אנשים מתי מספר.

אֲלִימפּ, יונית; שם הר בפעסאליען, אשר שכנו שמה אלילי היונים הקדמונים.

אלימפּיאד, יונית; משך זמן ד' שנים ידוע אצל היונים הקדמונים.

אלַנס, צרפתית; כריתות ברית איזה חברה מאנשי ארצות שונות.

אַלִיפְּטֶריום, יונית; חדר תמרוקי הנשים בבית המרחץ אצל העמים הקדמונים; ובשם „אליפטיקא" נקרא שמן משחת הרפואה אצל היונים.

אַלְבַּתִיב, ערבית; דרשן בבית תפלת המושלמנים.

אַלְמַגֶסט, ערבית; ספר היותר גדול בחכמת ההנדסה היפה, מעשה ידי תלמי (פטלמיוס), חבר במאה הב'.

אלמוני, עברית; איש המכסה שמו, פלאי.

אַלְמַנַך, ספר הכולל בקרבו ענינים פרזיים ושיריים בציורים.

אלנסתין, תלמודית; המתחקה לעשות כמעשי ומנהגי היונים; יהודי יוני.

אלסום, מדרש; מבוא העיר.

אלפנטרין, תרגום; שירים בסדר אלפ"א בית"א.

אַלְקוּבַּא, ערבית; חדר המטות, ובעברית: קֻבָּה (סוף פרשת פנחס).

אַלְקוּציא, רומית; דרשת האפיפיור.

אַלְקֶטַא, יונית; אחת מבנות המפתה (פוריען) שערות ראשה לפעונים ונחשים, מיסרת את הזידונים בעד פשעם ורשעם בעולם הזה; ובשם זה יקרא שחוק ידוע אצל היונים, אשר אזן וחקר הח' מפיסטקלויס, להרגיל בזה את אנשי החיל ללחום בלי מורא ופחד.

אלקטיות, תלמודית; חדרי מקרה מחוץ לעיר בעתותי קיץ.

אַלֶקְטריאָמַכיא, יונית; מלחמת התרנגולים.

אַלֶקְטריאָמַנטיא, יונית; הגדת עתידות בעזר התרנגולים, אצל היונים הקדמונים.

אלקסטא, אשת אדמעד מלך הפסליים, אשר הקריבה את עצמה לקרבן לאלילים למען הציל ממות את אישה, ככתוב בספר המיתולוגיה.

אַלֶקסיפּרמַקיא, רומית; ידיעת הסמים המתנגדים לסמי מות.

אלקפתא, תלמודית; מתנה למלך.

אַלְקֻרן, ערבית; ספר החקים והמשפטים של הערביים והישמעאלים; על פי המסורה שלהם, היה מסור הספר הזה למחוקקם מחמד על ידי המלאך גבריאל.

אמבוהא, תלמודית; המון אנשים המסבבים איזה איש, והולכים לפניו ואחריו.

אַמְבּוּליאַנציא, רומית; בית החולים המתנועע ממקום למקום לעת מלחמה.

אמבוניא, מדרש; מקום גבוה.

אמבטום, תלמודית; חמור פרא.

אמבטי, מדרש; כלי רחצה גדול לשבת ולהתרחץ בו.

אַמְבִּילָגיא, רומית; ערך דברים שיש בו שתי הבנות, כלומר בלב ולב.

אָמְבְּיאַם, שם הכנוי לכהני האי מַדַגַסקַאר, אשר עוד מבלעדי הקרבת קרבנותיהם המה מתעסקים בידיעת הרפואה, כשוף, מעשה להטים ואצטגנינות.

אַמביציא, צרפתית; אהבה עצמית; אהבת השררה והרבנות.

אַמבליאָפּיא, רומית; כהות העינים.

אמבר, תלמודית; אוצר או אוסם של תבואה.

אַמְבַּרַבַּליא, רומית; תהלוכה הקפית סביב העיר, למנוע אסון ופגע וכל תקלה אצל הרומאים הקדמונים.

אמברזיא, יונית; לחם אבירים, או מאכל האלילים, שעל ידו היו חיים וקיימים.

אמגא, יונית; האות האחרונה באלפ"א בית"א של היונים.

אמגושא, תלמודית; מכשף.

אמולט, רומית; קמיע או שמירה מפגע ואסון.

אמון, יונית; א) בימה בבתי תפלה לדרשנים; ב) בימת השעשועים אצל היונים והרומאים בבתי תיאטראות שלהם.

אמור, צרפתית; א) אליל האהבה אצל העמים הקדמונים; ב) ילד יפה.

אמוריי, מדרש; אחד מבני השרים הנתון בערבון לאיזה מלך בעת מלחמה בימים הקדמונים.

אמזוניות, יונית; נשים הצובאות, אשר כוננו למו מלוכה קטנה, ובעליהן היו מורדפים מהן באף ובחמה; ואך לבלתי הכרית שם ושארית לצאצאיהן, היו עם בעליהן כדרך כל הארץ. את בניהן השמידו ועל שדי בנותיהן עשו כויה, להיות לאל ידן לדרוך קשתן על יתר, וללמד ידיהן למלחמה; היו כלן מלומדי קרב, והיו רוכבות על סוסים.

אמטר, צרפתית; אוהב וחובב חפצים שונים; מלת „אמטיע" ביונית היא: בערות וחסרון דעת.

אמיינטון, מדרש; מין אבן שמפרידין אותו לחוטין, והבגד הנעשה ממנו כשהוא מלוכלך, מנהגים אותו באש ויטהר.

אמלפיא, יונית; אלילה המוזכרת בספורי המיתולוגיה, אשר כלכלה את יופיטער בנערותו מחלב עז; ולקרן העז ההוא נתן האליל הזה כח, להפוך הכל בחפצו למאכל, ויקרא בשם „קרן ההשפעה".

אמן, יונית; בשם זה היה נקרא יופיטער אצל עמי מצרים העליונה, ויתואר בצורת אדם וראש כשב. ארמונו הגדול הנודע בתרפיו, (הרקול) היה מצב בישימון מדבר לוב בין ערמות חול ועפר.

אמניבוס, רומית; מרכבה כללית באיזה עיר גדולה.

אמנים, יונית; מלה שיש לה מבטא אחת והוראה אחרת.

אמניסטיא, יונית; מחילה למורדים במלכות.

אמניפג, רומית; איש כזה האוכל מכל מיני מאכל בלי הבדל.

אמסדרפים, בעלי כת פרטסטנטים, אשר היו במאה XVI, נוסדה ע"י אחד מתלמידי לוטער, הנקרא בשם ניקולי אמסדארף, אשר אמרו כי אין הצלה בעשית הטוב והחסד.

אמפוטציא, רומית; חתוך האברים בחכמת הנתוח.

אמפיאן, יונית; בן יופיטער, ואותו למד מרקורי חכמת הזמרה והנגון, ועל הכנור אשר קבל (אמפיאן) ממנו, נגן שירות רוממות כאלה עד אשר התעוררו אבנים לקול מנגינותיו. בשם הזה יקרא כל אחד מתופשי כנור ועוגב המפוארים.

אמפיביים, יונית; ברואים כאלה, אשר יש בהם כח לחיות במים וביבשה; ובשם זה נקראים אנשים כאלה שמשפילים את עצמם למען בצוע בצע.

אמפיבליא, יונית; דבר וענין שיש להם שתי כונות העלולות לפקפוק וספקות.

אמפיגוריא, צרפתית; שירי השוא וצחוק הנערכים מרעיונות פרטיים אשר אין להם קשור וסדר.

אמפידרמיא, יונית; מרוצה עגולית הנהוגה בימים קדמונים אחרי לדת הילד.

אמפיטלם, יונית; חדר המטות לנשי היונים, אשר היה מובדל מיתר חדרי הבית.

אמפיטריטא, יונית; אשת נפטן אליל הים אצל היונים הקדמונים.

אמפימטרים, יונית; בני אב אחד ואמות שונות.

אמפיסקיים, יושבי אזור החום מתחת העקוטר המסובבים בצללים.

אמפיפטרים, יונית; אחים ואחיות הנולדים משני אבות ומאם אחת.

אמפיפיים, יונית; אנשי חיל אשר המה יכולים לנסוע בעמידה על שני סוסים.

אמפלא, יונית; מלכה לודית אשר נלחה את הגבור ערקולס ביפיה; ובמובן הזה תכונה כל אשה יפה המגודלת נפשות בעפעפי עיניה.

אמפליפיקציא, רומית; הרחב, אריכות.

אמפלרגיא, יונית; חכמת הנטיעה של עצי גפן וידיעת הכנת היין.

אמפרטור, מדרש; כנוי שם קיסר.

אמקנטרין, מדרש; איש פלאי שלא פרסם שמו.

אמריקא, הרביעי מחלקי התבל הנגלה בשנת 1498 ע"י קלמבוס, ונקרא כן לכבוד הנוסע הידוע מארץ פורטוגל, אשר היה נקרא בשם אמעריקא ועספוטשי.

אמרכל, תלמודית; מנהיג ראשי.

אמתחת, עברית; שק אשר ישימו בו צדה ושאר צרכים לדרך.

אמתלא, תלמודית; משל, דבר המתרץ איזה ענין.

אנבזים, יונית; חבור הכולל בקרבו מלחמות כורש הצעיר עם ארטקסרקס, בשבעה כרכים מאת קסינפנט היוני.

אנגגיא, יונית; התפשטות הגשמות או תענוג רוחני.

אנגיאלגיא, יונית; נתוח בעורקי בעלי חיים.

אנגליטים, יונית; כת המכחישים במציאות ה', וכי העולם נברא אך ע"י מלאכים.

אנגריא, תלמודית; מלאכה שעושה איזה איש בהכרח ואונס.

אנדיסקי, תלמודית; ממונה לגבות המס.

אנדיקין, מדרש; מושלים שבידם הנהגת העיר.

אנדבתרי, תלמודית; שם תכשיט שרוקמין עליו מעשה רקמה שונים.

אנדרוגינוס, תלמודית; איש שיש לו ערות זכר ונקבה.

אנדרולומוסיא, תלמודית; מגפת אנשים.

אנדרטא, תלמודית; צלם או צורת איזה אדם.

אנדרמניא, יונית; תאות המשגל בלי חק אצל הזכרים.

אנדרניקים, כת אנשים האומרים, כי האשה במחציתה העליונה נבראה מאת ה', ומחציה ולמטה על ידי השטן.

אנחרט, יונית; נזיר או פרוש מתענוגי העולם.

אנחרניזם, יונית; א) דבר אשר לא יעשה על פי רוח העת הנוכחית; ב) שגגה במספר דברי הימים.

אנטגניזם, יונית; התנגדות בעיון או באיזה הלכה.

אנטגרפין, מדרש; מכתב תשובה.

אנטי, יונית; הוראת המלה הזאת במבטא היונית והרומית: התנגדות.

אנטידיקוס, מדרש; מתנגד במקום המשפט; קטיגור.

אנטיכריסום, תלמודית; הכרת טובה בפועל.

אנטילקויכט, יונית; מתנגד בדברי ריב וכוח.

אנטינגניים, כת אחת בארץ כנען אשר היו יראים לנגוע בבשר אנשים אחרים פן יטמאו.

אנטינמיא, יונית; א) מלחמת הדת עם השכל; ב) התנגדות החקים מאחד למשנהו.

אנטיפדים, יונית; אנשים השוכנים מול כפות רגלינו; מגרי חלק השני מהכדור.

אנטיפטיא, יונית; רגשי תעוב ומאום לאיזה דבר או איזה איש.

אנטיק, רומית; דבר עתיק ישן נושן; איש שעבר עליו כלח במלבושיו והרגלו.

אנטיקיסר, מדרש; מושל שהושיבו הקיסר להיות ממלא מקומו.

אנטיקור, רומית; מאסף דברי הפן משנים קדמוניות.

אנטלגיא, יונית; חכמת ידיעת היצורים בכלל.

אנטלר, תלמודית; ממלא מקום.

אנטמיא, יונית; חכמת הנתוח במבנה גוף האדם והבהמה הפנימי והחיצוני.

אנטפתא, תלמודית; ממלא מקום המלך באיזה מדינה.

אנטציזם, יונית; נשך על נשך, תרבית.

אַנטרָפָּאיסטָריא, יונית; תולדות ההתפתחות של האנשים בכלל.

אנטרָפָּגנָזיא, יונית; למודי הכרת תכונת בני אדם.

אנטרָפָּגרַפיא, יונית; כתיבת מעשי אנוש ותכונותיו.

אנטרָפָּלָגיא, יונית; חכמת ידיעת תכונת האדם הגופנית והרוחנית.

אנטרָפָּמָרפיזם, יונית, הגשמת האל.

אנטרָפָּנָמיא, יונית; חכמת החקים מחיי בני אדם.

אנטרָפָּפָביא, יונית; שנאת בני אדם.

אַנטרַקט, צרפתית; א) הפסקת העת בין פעולה לפעולה במחזה שעשועים בבית הטעאטר; ב) מבוא אל הטרקלין.

אָנטשָׁטַא, מטבעת זהב בנעאפאל ממחיר שלשה רו"כ עשרים קא"פ.

אַנַלָגיא, יונית; דרך דמיון; אנלגיא דער נאטור, שווי המציאות; אנליטישע זאַטצע, משפטי ההתרה; אַנַליז, נתוח המאמר.

אַנַלִים, יונית; ספרי זכרונות או קורות העתים ודברי הימים הכתובים ע"פ סופר אחד או סופרים רבים.

אָנליק, מטבע בארץ תוגרמה שמחירה עשרים וחמשה קא"פ.

אַנַלֶפְסים, יונית; שוב החולה לאיתנו.

אַנַלֶקטים, יונית; א) קבץ שירים וחבורים ממחברים שונים; ב) עבדים המשמשים את אדוניהם בישבם על השלחן.

אַנְמַטָלָגיא, מדרש מלים; באור המלות הנוגעות באיזה סעיפי החכמות והמדעים ע"פ סדר האלפ"א בית"א.

אַנְמַטַפּיא, הערכת דברים על פי קולות ואותות מיוחדים, סמנים או ציונים.

אַנֶמִיא, יונית; העדר הדם אצל הבעלי חיים.

אַנֶמָלָגיא, יונית; חכמה בידיעת הרוחות, ובשם אנֶמָמֶטר יכונה כלי מדידת המהירות של הרוח.

אַנָמַליא, יונית; דבר היוצא מן הכלל.

אַנֶמְנֶסטיק, יונית; חכמת הידיעה בכח הזכרון.

אַנֶמֵסקָפּ, יונית; כלי מגביל נטית הרוח.

אַנֵגְדריא, יונית; אפיסת כח הזכרות.

אָנַגִיזם, רומית, השחתת זרע לבטלה לא על פי דרך הטבע, כמו שעשה אונן המוזכר בבראשית (לח—ט).

אַנֳנִים, יונית; פלאי, איש הבלתי נודע בשמו.

אַנֶסטֶזיא, יונית; העדר כח המשוש באבר אחד או בכל הגוף.

אַנַפּיא, העדר כח המשוש.

אנפיאזיסטים, כת אנשים כאלה במאות הראשונות אחרי סה"נ, שחשבו את העבודה לחטאה.

אַנַפֶּמַא, יונית; חרם או שבועת אסר בשפת ההמון, על איזה איש לבלי יבוא בקהל ה'.

אַנַפָּרַא, הכפלת הדבור, להטות אזן השומע על הענין הראשי של איזה מאמר.

אַנַפְרָדיזם, העדר ההתעוררות בכח המוליד.

אַנֶקְדָט, יונית; ספור או מאורע מחיי ותכונת איש פרטי.

אַנַקט, בשם זה תארו הקדמונים את מלכיהם אשר נכללו במספר אליליהם בעד הכמתם.

אנקלוסיא, תלמודית; התחייבות והתקשרות.

אנקלוּסים, תלמודית; תביעת איזה דבר.

אנקלי, תלמודית; וו כפוף שצודין בו דגים.

אנקליטון או אקליטא, מדרש; מכתב תלונה (אפעלאציא) לבית משפט העליון על בית משפט התחתון.

אנקלימא, מדרש; בטול איזה פקודה או גזר דין.

אנקלימון, מדרש; מעשה רשע ועון.

אנקר, יונית; א) עוגן או הגמון הספינה; ב) כלי מדידת היין.

אֶנֶרגֶטיקַא, חכמת הידיעה להשיב ההרגשה למתים מדומים.

אַנַרביא, יונית; ארץ אשר אין שם מלוכה וממשלה.

אנתרופי, מדרש; לשון נופל על לשון.

אסופי, תלמודית; ילד שנאסף מן השוק.
אסחר, תרגום; בית משתה יין ושכר.
אסטגנין, תלמודית; מגלה דברים נעלמים.
אסטולי, מדרש; מצבת אבן שכתובים עליה דברים לזכרון.
אסטטיה, פסיקתא; חניה והעכבה בדרך.
אסטיב, תלמודית; אכסדרה למכור שם סחורה.
אָסטַלגיא, יונית; צער וכאב העלמות.
אסטליסטקין, מדרש; מלומד וחכם.
אסטנדרא, תלמודית; מושל העיר.
אסטנים, תלמודית; חלש, חולה ומפונק.
אסטסית, תלמודית; בעלי מחלוקת קטטה וערעור.
אסטְרֶא, יונית; אלילת לדוק הדין, בת זפס ופמידא, ירדה על הארץ בשנות מאת הזהב (золотой вѣкъ), ולמורת רוחה שבה השמימה בגלל חטאי בני אדם, ושמה היא יושבת בבתולים, באחד מהי"ב מושבות המוכנים על הזודיאק; בשם זה יקרא אחד הפלנטים, הנגלה ע"י החכם ענקע בשנת 1845.
אסטרולוג, מדרש; חוזה בכוכבים.
אסטרט, תרגום; דרך כבושה וסלולה.
אסטַרטֵא, אלילת הצורים, אשת מולך, ולה הקריבו נשי צור את בתולי בנותיהן בדרכים שונים.
אסטרטיגא, תרגום ותלמוד; א) שר ופקיד אנשי חיל הצבא; ב) ממונה על עניני המשקל והבנין.
אסטרטיגום, מדרש; כוכב שנושאים פקידי ושרי המלך לאות על ערך ומדרגת פקודתם.
אסטריא, תלמודית; עבודת מלחמה.
אַסטרָלָג, יונית; חוזה בכוכבים, הובר שמים או אשף.
אַסטרָלַטָר, יונית; עובד כוכבים ומזלות.
אַסטרנמיא, יונית; חכמת הידיעה בתכונת הכוכבים ומהלכם.
אָסטרַקיזם, יונית; מין גרוש, אשר היה לחק בעיר אתונא בימים קדמונים לגרש מעיר מולדתם את כל האנשים אשר חשבום למפריעי מנוחת הרפובליק שלהם, על עשר שנים.
אַסיגנַטָר, ילקוט; נושא חותמו של המלך.
אַסימילַציא, רומית; א) התחלפות והתחלקות המזון בגוף; ב) התדמות או השתוות; ג) תנופה, רמאות ולביעות.
אסימפַטיא, רומית; העדר ההרגשה.
אסיסטֶנט, רומית; איש פרטי היושב במסבת איזה חברה מפקידי ומושלי הממשלה, בעת שעושים רצונה; ובשם זה יקרא גם איש הבינים בין הלוה והמלוה, בעת שאין לאל ידו לשלם נשיו.
אַסכַביים, ערבית; מאמיני מחמד, אשר נמו אחריו בעודו בחיים.
אסכולי, פסיקתא; בית הספר והלמוד.
אסכריא, תלמודית; רפסודת עצים, הקשורים זה בזה, השטה על פני המים.
אסכופיא, תלמודית; תאניה, אסון וצער.
אסמיטא, תלמודית; שביל צר.
אסמכתא, תלמודית; סמיכה על דעת עצמית.
אסֶנְטיסט, ספרדית; אחד מבעלי חברת מסחר הכושיים.
אַססִינים, צרפתית; כת אחת שפרצה בארץ המושלמנים במאה הי"א, ומטרתה היתה להשמיד את כל המושלים והפקידים, אשר שררו על פי רוח העת ההיה; בארץ פרס והודו יש עוד עד היום הזה שרידי הכת הזאת, המה מכנים את עצמם גם בשם „ישמעאלים".
אספטיה, מדרש; המשך הזמן מעת שנגזר איזה דבר.
אספירַנט, צרפתית; איש כזה השואף למלאות מקום איזה משרה ועבודה.
אַספירַציא, צרפתית; תאוה עזה; עלית הנשמה לאלהים.
אספליא, מדרש; באור ופרוש.
אספלידרא, תרגום; מערה וחפירה עמוקה באדמה.

אספלנית, תלמודית; מריחה שעושים על עור וכדומה לרפואה, למכה ופצע.

אספפריאון, מדרש; נושא כלים ולנה בחיל הצבא.

אספסתא, תרגום; מספוא ותציר לבהמה.

אספקיסין, מדרש; איש נכבד וחשוב.

אספקלטור, תלמודית; אחד משומרי ראש המלך והשרים, או אחד משרי הטבחים להרוג את המטים להרג, בימים הקדמונים.

אספקלריא, תרגום; ראי מולק (שפיגעל).

אספר, תלמודית; א) לגיון של בני חיל, מחנה צבא; ב) ממטבע כסף בארץ סוריא ממשקל דרכמא.

אספתרין, מדרש; נושא צנה וסוחרה.

אַסְצִיאַצִיא, רומית; א) קשר או ברית איזה חברה; ב) חברת סוחרים.

אסקולוסטיכא, מדרש; מלומד וחכם.

אסקופתא, תלמודית; שם כולל להראש, הרגלים, הריאה ובני מעים של בהמה.

אַסְקֶטִיזם, יונית; עבודה תמועית בהשתלמות חקי המדות הדתיות.

אסקיים, יונית; יושבי אזור החום.

אסקפי, מדרש; עגלת צב מכוסה.

אַסְקַפִּירים, אפיקורסי המאה הב' אחרי סה"נ, אשר אמרו כי כל אחד מחלקי התבל מתנהג על ידי מלאך.

אסקריא, תלמודית; תרן האניה, נס.

אסקריטן, תרגום; א) לנתרה או קנה מנורה; ב) מאפה תנור וכל מיני ממתקים ונופת.

אסקרנדא, תלמודית; מושל העיר המפקד חיל הצבא באיזה מבצר (קאמענדאנט).

אסקרטורי, תלמודית; אחד מסופרי מסתרי המלך; בעל סוד.

אסרטיון, מדרש; כתב או רשימה שנכתבים בו הנואפים ורועי זונות.

אסתרירא, תלמודית; תרן הספינה.

אסתונסין, תלמודית; אחד מנבוני ויועצי העיר.

אסתלגינית, תלמודית; תאות הזונות הבאה מכחות רעות ומלאכי חבלה.

אסתרוקנית, תלמודית; מלח שמוצאו מן האדמה (лёдовая соль).

אעֶלוֹם, יונית; אליל הרוח אצל העמים הקדמונים.

אעאק, אחד מהשלשה שופטים בממלכת התפתה, לפי המיתולוגיה הקדומה.

אֶעדא, אלילת השיר והזמרה אצל העמים הקדמונים, והיא אחת מבנות המוזען.

אערלגיא, יונית; ידיעת טבע האויר.

אַפֹּגְרַף, יונית; העתק מגוף הכתב.

אַפֹּדיקטיקא, יונית; יתרון הפילוסופיא על הבקרת הספקית, ראיה מבוררת; משפט מחויב בהחלט.

אפוטיקון, תרגום; אוסם בר ותבואה.

אפוטרכא, מדרש; ראש בית אב, נשיא (פטריארך).

אפוטרופוס, תרגום; פקיד המשגיח על נכסי יתומים ואלמנות.

אפומנימא, מדרש; ספר זכרון (אלבאם).

אפומתא, פסיקתא; עששים.

אפופסין, מדרש; משפט חרוץ או גזר דין השופטים.

אַפָּזיציא, רומית; ממשלה מתנגדת שדרכה לעשות פעולותיה במרד ומעל; התנגדות בדין ומשפט.

אפטוניאות, מדרש; בעל תאוה וחשק (ליידענשאפטליכער).

אפטיא, פסיקתא; קצב ומשך הזמן.

אַפַּטִיא, יונית; התבטלות המדות, קור רוח, או הרגשה, כבוי החשק והתאוה.

אָפְּטימַטים, רומית; חורי עיר רומי, אשר התנגדו לחפץ האספסוף בעם, ובכל עתים כחם הגינו על הפטריציים, והשפיעו עליהם כח התמנות הגדולה והתפארת, ובזה השתדלו להרחיק יותר מפלגות העם מהתערב בהנהגת המדינה, באשר היה חפץ הדיוטים (פאפולערים) להגן על האספסוף בעם ולהשוות אותם, לבלי היות הבדל בין העם כלו.

אַפְּטִימִיזם , רומית ; הוראת המלה הזאת היא : טוב ויפה ; לפי דעת אחדים מקדמונינו הוא , מה שנברא בעולם , הכל הוא לטובתנו והנאתנו .

אפטיק , יונית ; חכמת עשית כלי השקפה שונים מזכוכית ; חכמת המחזה .

אַפְּטָמֶטר , יונית ; כלי מגביל כח הראיה .

אַפְּטַמֶלָגיא , יונית ; חלק מחכמת הנתוח , המדבר על אודות העינים .

אַפְּטֶקָא , יונית ; בית סמי הרפואה , בית נכאת .

אפטרא , מדרש ; ברכת הפרידה .

אפיא , פסיקתא ; כח גבוה מעל גבוה ; כח אל .

אַפִּיאָלגיא , יונית ; מפלגת הנחשים בידיעת חכמת הטבע .

אפיו , פסיקתא ; מחשבת סתר ; חפץ ורצון פנימי .

אָפִּיוּם , רומית ; משקה חריפה בארצות המזרח , המבלבלת חושי האדם ; ובתלמוד : אופיון , והוא מין של זרע שומשמין , המחליש גופו של אדם .

אפיטיקום , תלמודית ; ראש ומנהיג מדינה .

אפילַנטְרָפּיא , יונית ; העדר האהבה לאנשים .

אַפִּים , מצרית ; אחד מאלילי מצרים היותר גדולים ומפוארים , ובפרט בעיר מוף (מעמפיס) שמה קדשו למענו היכל מפואר , וכבדוהו בכבוד אלוה . שער עורו מצבע שחור , ועל מצחו בהרת לבנה , על גבו האחד היה מתואר בדמות נשר , ועל גבו השני בדמות מחצית הירח . ימי שני חייו על הארץ הגבילו המצריים במספר עשרים וחמשה , ובמותו עשו אבל כבד , וספדו עליו מספד מר , עד אשר מצאו תמורתו . מלכי פרעה נכתרו בהיכלו בנזר המלוכה . אחדים מסופרי דברי הימים אומרים , כי אפים הוא סמל אליל אָזירוס , ואחרים אומרים , כי הוא סמל דמות האדמה , השמש והירח ; אחדים מסופרינו מחליטים, כי היה נחשב אצל המצריים לסמל היאור נילוס , לעת השתפכו על כל גדותיו .

אַפִּיצִיאָזוּם , רומית ; על פי מהלית סדרי עבודת הממשלה .

אֶפִּיצִיוּם , רומית ; סדר עבודה .

אֶפִּיצִיעֶל , רומית ; ע"פ סדרי עבודת הממשלה .

אפיקטוזן , תלמודית ; תרופה מעוררת קיא המזון .

אפירטין , מדרש ; שודדי ים .

אפכי , מדרש ; שטר פרעון ושובר .

אַפֹּלא , יונית ; אחד מאלילי הגוים הקדמונים , חשבוהו לבן יופיטר , הוא היה אליל היום , חרשת המעשה , הספרות והכמת הרפואה , מלבד זה היה מצוין ביפיו ובתפארתו , ומתנת הנבואה נפלה לו לחבל ; בפקודת יופיטר , היה נוהג בסוסי השמש במרוצת ארחו על פני חוג שמים ; הוא היה אבי הכמת השיר והמליצה .

אַפָּלָגיא , יונית ; התנצלות בדברים שבכתב או בעל פה (Апологія) .

אפליון , תלמודית ; א) מבוא לטרקלין ; ב) מעיל או מעטפה ; ג) השחתת העולם .

אפליית , מדרש ; שחוק ולעג .

אַפָּלְדִיסמֶנט , צרפתית ; מחאת כפים להראות בזה ענג נפשי .

אַפְּלָמב , צרפתית ; הכרת יקרתו העצמית של האדם .

אפנדה , תלמודית ; כיס ארוך שמניחים בו כסף וחפצים .

אַפַנטְרָפּיא , יונית ; שנאת החברה מבני אדם .

אַפַּגֵיזם , יונית ; שלילת הנערה מבתוליה .

אָפָּנֶנט , רומית ; מתנגד בעניני הוכחה ופלפול בבתי מדרש המדעים , נגד זה אשר כתב היזה ענין למודי , להשיג על ידו מדרגה גבוהה .

אפסטולי , מדרש ; מכתב תעודה וראיה .

אַפֹּסטַזיא , יונית ; המרת אמונה דתית באמונה אחרת .

אַפָּסטָלים , יונית ; שלוחי אמונת הנוצרית ; ומזה אפסטלציזם : שטת ממשלה דתית הבלתי מוגבלת .

אפסיאָפֶזא , יונית ; דמיון מחכמת חלקי הדבור המראה תנועה נפשית חזקה .

אפסיכיא , יונית ; מיתה מדומית .

אפסניא , תלמודית ; מכולת ושכר אנשי החיל הקצובים להם מדי חדש בחדשו .

אַפְּפְּלֶקסיא, יונית; מהומת הראש או הלב; מהומת אבר אחד או הגוף כלו; הכאה פתאומית, ובתלמוד: אחוזת הדם.

אַפֶּקְטַציא, צרפתית; דברים בדוים שאינם יוצאים מהלב, ולא בדרך טבעי; ומזה אפפקט: רגש חזק בהתענגות או מורת רוח.

אַפְּקָפְּא, יונית; ראשי תבות.

אַפֹּקְרִיף, יונית; ספרים היצונים או נסתרים, אשר לא נכנסו במספר התנ"ך מהעלמת מחבריהם; ובכלל יקראו בשם זה כל הספרים אשר עיון סתרי להם, וספרים שלא נודע מי חברם.

אֹפֶּרָא, איטליאנית; משחק עגב שעשועי על במת התאַטר בלוית שיר וכלי זמר.

אַפֶּרָא, צרפתית; פעולה התלויה לא בידיעת הענין אך בתועלתו הפרטית למען המסחר.

אַפְּרְבַּציא, רומית; הסכם, חזוק וקיום לאיזה דבר.

אפרהנג, תלמודית; פקיד ונותן חקים בארץ פרס.

אפרודיטא, תלמודים; (מס' ע"ב מ"ד) אלילת האהבה; ובשפת המיתולוגיה היונית תכונה בשם זה האלילה ווענערא מפני שנולדה מקצף הים.

אפרודין, תרגום; אנשי חיל השומרים מבוא העיר.

אפרטוסות, תלמודית; כלי הכנה למלחמה.

אַפַּרְטַמֶנט, צרפתית; חדר מרוה המפיק זיו ונגה.

אפריון, תלמודית, ומוזכר ג"כ בתנ"ך; כסא שנושאים עליו את הנשים הנכבדות בארצות המזרח.

אַפְּריזם, יונית; רעיון היוצא אל הפעולה בקצר מלים.

אפריין, תלמודית; ברכת שלום.

אפרכום, מדרש; פחה, מושל ושר, ומזה:
אפרכיא, מדרש; מחוז (פראווינץ).

אפרסמון, תלמודית; שמן טוב הנותן ריחו למרחוק.

אָפֶּרַציה, רומית; מלאכת הרופאים בחתוך אברי בעלי חיים באדם ובהמה; ובמובן עניני המסחר, סדרי מלחמה ותרבת המעשה — מתורגמת המלה הזאת, בשם „משא ומתן".

אצטדין, תלמודית; מקום משחק המתאבקים מאדם ובהמה, בימים הקדמונים.

אצטלית, תרגום; שמלה ארוכה, בגד עליון.

אצטניסית, תלמודים; בעלת קטטה וערעור.

אצטרובל, מדרש; אבן התחתונה בבית הרחים.

אצטריי, תלמודית; אשה שאינה מוכשרת להוליד.

אצטרכייא, מדרש; הצטרכות מחיה וכלכלה.

אֹקְאַנוס, יונית; ים גדול ורחב ידים, הגדול בשטחו מכל הימים אשר על פני האדמה; ובתרגום ירושלמי במדבר, יזכר הים הזה בשם „אקיונוס", והוא המקיף את העולם, וכללו בשם זה גם את הים שבין איירופא ואפריקא.

אַקַדֶמיא, יונית; בית מדרש כללי לכל המדעים; בשם זה היה קרוא בנין לא רחוק מעיר אתונא בירת היונים, בימים הקדמונים, על שם בעליו Akadem, ושמה העמיד תלמידים הרבה, הפלוסוף המפואר פלַטָן.

אקביטון, מדרש; מטה ארוכה לא רחבה לשבת (Soffa).

אַקוּזַציא, רומית; עלילת דברים.

אקויליצים, רומית; בשם זה היו נקראים כהני אליל יופיטר, אשר הקריבו לו קרבנות בעת אשר לא היה גשם בארץ.

אַקוּלַטַציא, רומית; לקוי או כהות איזה כוכב.

אַקוּליסטיק, רומית; למודי חכמת הידיעה בחולי העינים.

אַקוּסטיק, יונית; ידיעת חקי השמע ותכונת הקולות על פי חקי הפהיזיקי.

אַקוִיא, רומית; סבה או מקרה.

אַקט, צרפתית; א) קיום איזה כתב־אמנה בבתי פקודת הממשלה; ב) מחזה בבית משחק השעשועים; ג) קול המון חוגג (торжество)

במקהלות אנשים שונים, לעת בחינת התלמידים בבתי מדרש הלמוד.

אַקְטֶאָן, יונית; אליל הציד המוזכר בספורי המיתולוגיה; בארבו לאלילה דיאנה, בהיותה בבית הרחצה, נהפך בפקודתה לצבי, והוא היה אחרי כן לטרף לשני כלביו.

אקטורן, תרגום; אחד מפקידי אנשי המלחמה.

אַקְטִיו, רומית; סכום כסף ידוע אצל הסוחרים, העולה לסך מזומן, בסחורה או בחובות.

אַקַטַלֶפְסִיא, יונית; א) חכמת הפלוסופים הקדמונים שהיו מסופקים בהוית איזה דבר; ב) חולי הנפש שמולאה מחסרון הבנה.

אַקִיגְרַפִיא, יונית; מְהִירוּת הכתיבה.

אַקְלַגִיא, יונית; למודי ידיעת כלי הנתוח בחכמת הרפואה, ודרישות שונות באברי גוף האדם ופעולותיהם.

אקלפרין, מדרש; נושא נס או דגל בראש הלגיונות.

אַקַנְטָלָגִיא, יונית; קבוץ דברי חדודין ורעיוני השכל.

אקנמוס, תלמודית; פקיד בעניני העיר.

אקנום, מדרש; כח אלהות, להגביל עת לכל חפץ תחת השמים.

אקסיאַמַא, יונית; אמתות איזה דבר אשר איננה צריכה לראיה; מושכל ראשון.

אַקְסִמִיא, יונית; א) אי־סדרים, מבוכה; ב) חורת הפנים בלתי רגיל; ג) קרחה.

אַקְעַמֶטר, יונית; כלי מדידת החרשים, לדעת גדל התמהון שלהם, ובמה יוכלו להתרפאות לשמוע ככל אדם.

אַקֶפַלִים, יונית; א) גולמים חסרי ראש; ב) כת אפיקורסים באלה בימים הקדמונים, אשר לא הכירו שום ממשלה.

אַקְצִיא, צרפתית; תעודת סכום הכסף הנתן על יד אחד מאנשי איזה חברה בעניני מסחר או חרושת המעשה.

אַקְצִידֶנץ, רומית; א) מכס או עונש כסף בעד ההוצאה, לעת קבלת איזה סחורה על הגבול; ב) הכנסה.

אַקְצִיז, צרפתית; שלום מס או מכס.

אַקְצֶנְט, רומית; טעם, נגינה; מבטא איזה עם.

אַקְצֶפְּטַצִיא, רומית; קבלת שטר חוב ושלום תמורתו.

אקרא, תלמודית; עופל ומבצר.

אקרוקיתא, תלמודית; מין צפרדע גדול (קְרָקוֹדִיל).

אַקְרִיבָּמֶטר, יונית; כלי מדידת דברים קטנים.

אקריזיא, יונית; מעמד הבלתי מוגבל באיזה חולי; חסרון בחקירה ודרישה, הוללות.

אַקְרָטִיזם, יונית; תאוה עזה וחשק לדעת עלת העלות במובן התוריי והמעשיי, ולבוא עד תכלית חקר הסבה העיקרית, לדעתה עד היסוד.

אַקְרָמַטִיזם, יונית; מסורה או תורה שבעל פה.

אַקְרָסְטִיך, יונית; שיר המתחיל בראשי תבות איזה שם.

אַקְרָסָפִיא, יונית; חכמה נשגבה, שנאמנה רוחה עם אל.

אַקְרָפָּבִיא, יונית; חולי השגעון.

אקרפתא, תלמודית; כסא או ספסל.

אָרְאָגְרַפִיא, יונית; כתיבת ההרים ותכונתם.

אָרֶאַדִיות, יונית; אלילות או נימפי ההרים בימים הקדמונים.

אָרֶאָל, צרפתית; קרני נוגה המאירים בראשי קדושי הנוצרים.

אַרְאָפַּג, יונית; שם המשפט אצל היונים הקדמונים, היה מצב על גבעה המקודשה לאליל מרס, ושמה נקבצו ובאו ראשי אלופי ארץ יון לחרוץ משפט ודין, וזה היה בית משפט העליון, אשר שמה היו נחתכים דברי חק ומשפט כאלה תחת רקיע השמים.

ארבא, תלמודית; כלי שהנחתום לש בו את העיסה; ובשפת תוגרמה נקראת כן

הסגלה בארצות המזרח אצל העמים ההולכים הלוך ונסוע עם עדריהם ממקום למקום .

ארביטרטור , .юр ; איש הביניים ; ומזה נקרא ערך וקלב כללי , בשם : „ארביטרציא" .

ארבֶּסק , איטליאנית ; ציור מהודר בפטורי ציצים , פרחים , עלים וחיות שונות מעשה ידי חרש בסדר ערוך .

ארגא , צרפתית ; שפה מיוחדת אצל הגנבים והרמאים .

ארגומֶנט , רומית ; ראיה נוכחיה .

ארגוס , יונית ; בריאה משונה המוזכרת בספורי המיטולוגיה , ולה מאה עינים , אשר אינן נסגרות בבת אחת , וכאשר תסגרנה במחציתן אז תפתחנה בנשארות ; במובן האלעגארי יקרא כן האיש המתכונן להשגיח על כל המסור תחת ידו בשבע עינים .

ארגטים , מדרש ; בעל מלאכה .

ארגיא , יונית ; חגי משוש לכבוד האליל בַקכוס , ואז שמחו בכל מיני הוללות הנשים , אשר קדשו את עצמן למטרה זו , והיו נקראות בשם בַקכַיות ; ועתה תקראנה בשם זה הנשים האלה אשר אבדו יקרת הבושת , והתמכרו את עצמן לשכרות וזנות .

ארגירא , תלמודית ; ראש צורפי כסף וזהב .

ארגירָמַניא , יונית ; חמדת הכסף .

ארגירָקרַטיא , יונית ; ממשלת הכסף או הבצע .

ארגליא , מדרש ; כלי מלאכה ואומנות (מכניזם) .

ארגנטין , תלמודית ; א) כלי כסף וזהב ; ב) שם של מרחץ המוזכר במדרש .

ארגנַטַקסיא , יונית ; תלוקת הצמחים למפלגות שונות .

ארגניזַטר , צרפתית ; איש שמגמתו לאסוף אנשים לעשות איזה פעולה למטרה ידועה .

ארגַניזם , רומית ; התאחדות גופים נפרדים לגוף שלם .

ארגסטום , מדרש ; רוח צפונית מערבית .

ארגסטירין , מדרש ; מאכלים טובים , מעדנים ותפנוקים .

ארדא , תוגרמית ; עם קטן ודל , ממושך ומורט , נע ונד ממקום למקום בעדרי מקנהו , רובם מהם חומסים ושודדים , ועם אכזרי הוא מאד ; אינם מוטלים תחת איזה ממשלה , וגם בממלכה זו אשר יגורו שמה , כנכרים יחשבו ; להם יחשבו גם הצוענים והטעָרים בימים הקדמונים.

ארדכל , תרגום ; אחד ממביני חכמת מלאכת הבנין .

ארדליא , רומית ; משפט אלהים ; אחד מהאמצעים האכזריים בשנות הביניים לנסות את החשודים בדבר איזה פשע וחטאה , בלי כל ראיה ועדות , בבתי המשפט שלהם , ליסר אותם במועקות שונות , וכאשר נשארו אחרי המצוקות הנוראות בחיים , ויהי נקי , כי אף החשוד מעון .

ארדן , אשכנזית ; חברת גבורים ואנשי שם הנקראים בשם ריטרים , או חברת נזירים , אשר היו להם חקים מיוחדים ; בשם זה יקרא איזה אות כבוד ויקר הנתן מאת המלך .

ארדענא , תלמודית ; חולי הלשון (צונגען-קראנקהייט) .

ארוספיצים , רומית ; כהני הרומים הקדמונים בזמן רָאמול , מגידי עתידות ע"פ הפנימיות הנמצא בבטן הבהמות אשר הקריבו לקרבן.

ארזא , תלמודית ; סוד כמוס , רז , דבר סתר .

ארזלא , תלמודית ; א) מטה התלויה באויר הקשורה בין שני עצים בגן , וקלועה מחבלים , עליה שוכב שומר הגן להיות בטוח מחיות טורפות ; ב) חיה צעירה לימים .

ארחֶאלָגיא , יונית ; חכמת החקירה והדרישה בדברים עתיקים , וזכרונות קדומים בתרושת המעשה ומלאכת מחשבת .

ארחִי , יונית ; אחד מחלקי הדבור בשפת יונית , אשר לו היתרון בחבור דברים רבים מסגנון אחד , כמו : ארבימג , הרב הראשי

לאמונת הפרסיים, או רב־מג, כהן גדול.

אַרְחִי, יונית; למוד פלסופי בעתות הקדמוניות, יסוד האש הוא הסבה הראשונה להתחלת העולם ולכל פעולה בחיי הכלל.

אַרחיו, רומית; בית אוצר הכתבים, בית ספרַיה.

אַרְחַיזם, יונית; מבטא נושנת שאינה נהוגה בדרכי הלשונות היום.

אַרחיטֶקטור, יונית; מלאכת חרש וחושב בחכמת הבנין; ובמדרש יקראו אומני הבונים: בשם „ארביטקטום".

אַרחיפֶּלַג, יונית; א) ים אשר היה נקרא בשם עֶגיי; ב) איים אחדים השוכנים לא רחוק זה מזה, או ים האיים.

אָרְטָגְרַפיא, יונית; למודי הכתיבה על פי כללי הדקדוק.

אָרְטָדָקסיא, יונית; ישרת אמונה והנגע לכת אנשים כלה, אשר אינם חפצים לסור ממנהגי אבותיהם, ומתעבים כל חדש בחנוך הדתי והמדותי.

אַרְטוּסַא, יונית; אלילת הצניעות אצל העמים הקדמונים.

אַרטילֶריא, אשכנזית; למודי קרב ומלחמה בכלי נשק מוריקי אש.

אַרטיקוּלַציא, רומית; התאחדות הקשר בעצמות בני אדם.

אַרטֶל, עברית; חברת אנשים העוסקים בעבודה אחת, וכים אחד לכלם.

אַרְטָלָגיא, יונית; למודי עשית צדקה והסד, מדות טובות ויושרות.

ארטמים, מדרש; כוכב ועקשות הלב.

אָרַטֶר, רומית; מדבר או מחבר מאמרים הנקראים בפומבי; בעל לשון למודים.

אַרטֶריאָלָגיא, יונית; חכמת הידיעה בעורקי הדם.

אָרַטָריוּם, רומית; חבור בשירי זמרה הלקוחים מהתנ"ך, בלוית כלי שיר ומקהלות משוררים.

אַריא, איטליאנית; אחד מחלקי למודי זמרה ושיר.

אַריאַדנע, בת מלך מיגעאום שהוציאה את טעזיום מפרדס המבוכה ע"י קו ארוך; ומזה נקראת בשם זה כל סבה המוציאה מדברים נבוכים.

אָריגינַל, רומית; כתב אמתי כאשר יצא מעט סופרו; כתב יד; איש הנבדל במעשיו ומנהגיו, אשר אינו מחקה לעשות כמעשה אחרים.

ארים, תרגום; משגיח ושומר השדה העושה שמה גם מלאכתו, ולוקח בשכרו פירות.

אריסטָדֶמָקרַטיא, יונית; ממשלת החורים והעם.

אריסטָקרַטיא, יונית; חלק מאד נעלה מיתר מפלגות העם וחורי ארץ; חברת האצילים והחורים.

אַריסטַרך, יונית; אחד ממלומדי ומשכילי אלכסנדריא, אשר אזן ותקן את שירי האמער; בשם זה יקרא כל מבקר, השופט באמת על מעשי הספרות לכל עם ועם.

אַריערגַרד, צרפתית; חיל המאסף ההולך מאחורי גדוד חיל הראשי.

ארית, תרגום; אגם מים ותעלה שממנו משקים את השדות והגנים.

אָריקטָגנָזיא, יונית; גם אַרִיקטַלגיא; הגבלת המתכיות למפלגותיהן השונות; למודי הכרת המתכיות לדעת תכונותיהן על פי הככה חיצונית.

ארכבתא, תלמודית; גדר מסביב השדות והגנים מטיט ועפר.

ארכון או ארכונטם, תלמודית; נדיב ושר.

ארכון או ארכיים, תלמודית; א) מקום שמונחים שמה כתבי בתי הפקודות של העיר; ב) בית אוסף הכמי הועד.

ארכיאטרוס, מדרש; רופא ראשי.

ארכיליסטוס, מדרש; ראש השודדים.

ארכיסטריגוס, מדרש; ראש שרי החיל.

ארכיסטרים, מדרש; מגלה על למודי המחול והכרכור (טאנצמייסטער).

ארכתא, תלמודית; הרפאה.

ארלוגין, פסיקתא; כלי מורה שעות.

אַרְלֶקִין, איטליאנית; עושה מעשי לצון והתול, ועוטה מעיל צבעים שונים בבתי שעשועי הטֶאֲטר בארץ איטַליען.

אַרֶנַא, רומית; מקום התאבקות אנשים עם חיות טורפות אצל הרומיים הקדמונים למחזות שעשועים.

ארנונא, תלמודית; מס שנתי מתבואה ונכסים.

ארנטם, מדרש; תכשיט של זהב.

ארני, תלמודית; שם אחד מכלי חרס, כמו סיר וכדומה; ויקרא ג"כ בשם „אורנא".

אָרניטָלָגיא, יונית; למודי חכמת הטבע למפלגות העוף.

ארנק, תלמודית; חגורה חלולה וארוכה, המשימים שמה כסף, ומסבבים אותה סביב הגוף (ביילגארטעל).

ארסטוון, מדרש; סעודה גדולה ממאכלים שונים.

אַרסֶנַל, צרפתית; בית הנשק.

אָרְפֵיוּס, יונית; מְזַמֵר נפלא המובא בהמיתולוגיה היונית; הוא היה כהן ונביא ומיסד דברי מסתר וכל רז לא אניס ליה, וגם נפשות החיות הטורפות היו נלכדות בזמרתו, עצי היער מחאו לו כף, וההרים נתקו ממקומם, ובזמרתו זו הנעימה עלתה בידו להעלות את רעיתו ארידיקע משאול תחתית, אולם אחריתו היתה מרה מאד, כי הנשים ההוללות (וואקכאנאליען) גזרו אותו לגזרים.

ארפכסת, תלמודית; כלי יניקת המשקים, או סל בבית הרחים, שעל ידו תעבור התבואה.

אַרְקָדיען, יונית; חלק האמצעי בפאלאפאנעז היונה; שוכני ככר הארץ היא לרוב המה רועים וציידים, והינם מסיגים גבול מנהגי אבותיהם הראשונים, חיים בהשקט ובטחה, ולזה תקרא בספרי התולדה בשם „ארץ המאושרה" כי לא נראה שום שמץ ודופי במנהגיהם, בחנוכם ומדותיהם.

אֲרְקוּל, רומית; מובן המלה הזאת בשפת רומית הוא דבור ושאלה; בימים הקדמונים היו מיני תרפים רבים כאלה; ועל דרך זה היו התרפים בבית לבן, כנראה מתורתנו, ואולי השתמשו באמצעים כאלה בימי השופטים והמלכים הראשונים, כנראה מספרי התנ"ך. במדרש שה"ש מוזכרת המלה הזאת בשם ארקליאון, והוא הדבור האלהי הרוחני.

אָרְקֶסטיק, יונית; למודי התנועות וההתהפכות (גימנסטיק).

אָרְקֶסטר, יונית; להקת מנגנים בכלי זמר.

ארקתא, תלמודית; א) רצועת עור הסובבת את המנעול; ב) מחלת תולעת הרצועות (באנדווארם).

ארתוקופיון, מדרש; מקום שמוכרים שמה לחם.

ארתקדימא, תלמודית; אחד ממוכרי תבואה מְעַט מעט למאפה לחם.

אשבורן, תלמודית; חפירה עמוקה באדמה.

אשימא, שם אליל, אשר עבדו לו אנשי חמת הקדמונים, המוזכר במלכים ב' י"ז ובסנהדרין דף ס"ג, היה מתואר בדמות עֵז קֵרֵחַ, והוא אליל השעירים (עיין עזאזל).

אשלמותא, תרגום; מלואים (איינפאססונג).

אשמאי, תלמודית; איש בלתי חשוב, מבני האספסוף בעם.

אשמדאי, תלמודית; מלך השדים, שבידו העוז והכח להשמיד להרוג ולאבד; כלומר: ראש השודדים.

אשפיז, תלמודית; מלון אורחים; אושפיזכנא: בעל המלון.

אשפלא, תלמודית; סל שנושאים בו זבל ודומן.

אשקוקא, תרגום; שוק או ראש חוצות.

אשקלתא, תלמודית; שער מקח וממכר.

אֶשְׁתַּדוּר, כשדית; קשר או מרד ומעל במלכות (Мятежъ).

אשתיימא, תלמודית; נושא חותם המלך.

אתיטרון, תרגום; בית מחזה שעשועים (טעאטר).

אתליטין, מדרש; אנשים כבירי כח שהיו מתאבקים איש את רעהו בעוז וכח לפני המלך והשרים.

אתלסיאה, תלמודית; עולם הרוחני שאין בו מות.

אֶתרַגוּשְׁתָּא, תרגום; בלהות, בהלה, רעש ופחד.

אֶתרַשלות, תרגום; רפיון ידים, רפיון רוח, עצלתים.

ב

בבואה, תלמודית; א) דמות וצל הדבר; ב) אישון בת עין.

בבר, תלמודית; גן החיות.

בָּגְדָּהָן, אנגלית; שם תאר לקיסרי חינא, והוראתו: גדול וקדוש, ועושה מה שרוצה.

בגני, תרגום; מכתב שטנה ואשמה (אנקלאגע).

בדאי, תלמודית; ממציא וכוזב.

בֶּדוין, ערבית; אחד מתושבי ארץ ערב, ונוסע ממקום למקום בערבות מדבר סוריא ואפריקא.

בדייני, תלמודית; אוצר שתכשיטי המלך מונחים בו.

בהתא, תלמודית; אפל וחשכה.

בוּדָא, סאנסקרית; אליל ההודים.

בוּדוּאַר, צרפתית; חדר מיוחד לנשים להתענג שמה בחיק הבדידה והמרגוע.

בוּלֶטֶן, צרפתית; מכתב קצר הכולל בקרבו איזה ידיעה נתולה בהנהגת המדינה, שיש לו תועלת כללית.

בוסטום, ערבית; מקום משרפות המתים אצל העמים הקדמונים.

בוערא, תרגום; לפיד בוער, והוא המשואות שבמשנה (ר"ה פ"ב) שהיו בוערים ומניפים אותם להודיע עד מהרה איזה דבר נחוץ לכל המדינה.

בוצינא, מלה זו מוזכרת בתרגומים ותלמוד על אופנים שונים, כמו: א) נר; ב) ציר גלגל הרחים.

בוּצֶנטַור, יונית; בריאה משונה בספורי המיתולוגיא, חצי אדם וחצי שור.

בוקיניסט, צרפתית; קונה ומוכר ספרים ישנים במחיר קטן.

בורבלין, מדרש; תוקע בחצוצרה.

בורוּק, אליל המים המינרליים המביאים מזור ותרופה לשותיהם, בימי הגליים הקדמונים.

בוריא, תלמודית; שוטה והפכפך בדבריו, שאינו עומד על דעתו; בטלן.

בורלֶסק, העמדת איזה ענין גדול ונעלה במובן ההתול והצחוק.

בורסא, רומית; בית תלמוד או הישיבה לנערים עניים המתכלכלים מקופת הצבור, וכן יקרא גם כל אחד מהתלמידים האלה.

בורסי, תלמודית; מעבד עורות.

בזבנא, תלמודית; ממונה על המכס של עוברי גשרים.

בַּזִּים, יונית; א) יסוד; ב) יסוד ההתאחדות בחכמת הכימיע; ובתלמוד בסים, ג"כ יסוד של איזה דבר.

בַּטִיטָא, מדרש; מערה עמוקה.

בַּטָמֶטריא, יונית; ידיעת עומק הימים.

בָּטַנִיק, יונית; למודי ידיעת הצמחים.

בָּטַנָפָג, יונית; המכלכל את עצמו בצמחים וירקים.

בַּטְריוֹם, יונית; שפת עלגים.

ביאָגרַפיא, יונית; תולדות איזה איש או ספור.

ביאָדינַמיקא, יונית; למודי פעולת כח החיים.

ביאָטָמיא, יונית; למודי נתוח בעלי חיים.

ביאָמַנטיא, יונית; הגדת העתידות בארוכות החיים.

ביאָנָמיא, יונית; למודי חקי החיים.

ביאָסטַטיק, יונית; למודי הבריאות וארוכות החיים במצבים מיוחדים.

ביבליותיק , יונית ; בית אסף ספרים רבים .
ביבליוגרפיא , יונית ; תכונת ספרים .
ביבליולגיא , יונית ; הגבלה המלות והחקים השייכים לידיעת הספרים ותכונתם.
ביבליומניא , יונית ; תאוה וחשק לספרים עתיקים ויקרים .
ביבליותף , יונית ; איש שיש לו בית עקד ספרים יקרים , ומסוגר לכל אדם .
ביבליופיל , יונית ; אוהב ספרים .
ביבניה , תלמודית ; בית המרחץ .
ביגמיא , רומית ; נשיאת שתי נשים .
ביזבנים , תוגרמית ; ההרשים והאלמים מסריסי הסולטן .
בירזע , מקור המלה הזאת משם עלם פרטי ; א) מקום ועד לאנשים שונים הנושאים ונותנים בעניני מקח וממכר ; ב) מקום קבוץ לבעלי עגלות ושכירי יום .
בירם , פרסית ; חג שלשת ימים אצל המושלמנים ומאמיני מחמד בכלל .
ביתום , תלמודית ; ראש כת אחת בירושלים , אחר ימי חורבן בית שני , ולפי דברי בעלי התלמוד היו כופרים בעולם הבא .
בל , צרפתית ; משתה גדול או קבוץ קרואים להתענג במחול משחקים ; ובמדרש יקרא בשם בלוס .
בלדע , צרפתית ; מסורה המונית ובלשי נשגבת , הכוללת בתוכה ספורי עלב בעניני אמונה נפלאות ונסים , בדרך שיר .
בלדר , מדרש ; אחד הרצים הדחופים להביא דתי המלך .
בלוס או בל , כשדית ; אחד מאלילי הכשדים הקדמונים בימי נבוכדנצר מלך בבל .
בלורית , תלמודית ; קווצות ותלתלי שער ארוכים .
בלום , מדרש ; א) משחק ברקוד ומחול ; ב) פנג או שמן אפרסמון בשפה רומית .
בלטריסטיק , צרפתית ; שם כולל לספרים המושכים את הלב , והמה : רמנים , ספורים ושעשועי אבל (דראממען) .
בליוש , תלמודית ; אחד מחכמי המועצה (סענאטאר) , ולדעת בעל המסביר הוא עץ גדול שענפיו מרובים ומסוככים על עוברי אורח מחום השמש .
בליותוס , מדרש ; אחד מחכמי המועצה .
בליזמא , אלילת החכמה והרשת המעשה אצל הגללים הקדמונים .
בליסים , איטליאנית ; דברי הבל וריק הנדברים בשיחות ההמוניות .
בלמנטיא , יונית ; הגדת עתידות על פי מעוף החצים (עיין שמואל א' כ' מפסוק י"ח עד כ"ד) .
בלמס , תלמודית ; א) חולי הרעבון ; ב) חשק ותאוה לדברים גופניים .
בלן , תלמודית ; בעל המרחץ .
בלנא , רומית ; אלילת המלחמה אצל הרומיים הקדמונים , ואחות מארס (מאדים) ; מתוארת בשוט גורא מדם אשר היא מחזקת בידיה , שערותיה פרועות ועיניה נוצצות כברק .
בלנטיא , תלמודית ; אמפחת או שק .
בלסטר , תלמודית ; רובה קשת ומרגמה .
בלקטר , פסיקתא ; א) דמות תבנית וצורה ; ב) נדיב ופועל צדק .
בלרפן , יונית ; אחד הגבורים המוזכר במיתולוגיה הקדמונית , אשר גאה את הבריאה המשונה כימערא , בעזר הסוס פעגאס בעל הכנפים , אשר קבל במתנה מאת האלילה מינערווא .
בלשא , תלמודית ; נושא סבל ומשאות .
בנדא , צרפתית ; א) אנשי צבא ריקים ופוחזים ההולכים לצבא בעד שכר בימי מלחמה , ובימי שלום המה ממכרים את עצמם לשוד והרג ; ב) להקת שודדים ומרצחים , ומזה : בנדיט , שודד .

בְּנוֹאַר, צרפתית; חדר או לשכה בבית משחק הטעטועים (טֶאַטר).

בַּנִיאַנִים, כת בארץ הודו מאנשי חברת הרוכלים ותגרים, יזירו מכל מאכל בשר ומאמינים בגלגול נפש; המה נחשבים למתרגמים ומליצים בין אנשי חברתם.

בַּנִילִיאוּם, ילקוט; מושל המדינה.

בַּנִיצִיא, רומית; גרוש אנשים מארץ מולדתם.

בַּנְלִצִים, כת אפיקורסים ומכחישים בהשגחת האל ויכלתו, במאה הח' אסה"נ, בהחליטם כי העולם היא נלחי.

בְּנְמְטִיסְט, צרפתית; מדבר דברי הלצה והדודין.

בְּנֶפִּים, מערכת טעטועים ידועה בבית משחק הטאַטר, והכנסתה אך לתועלת המשחק היחידי שמה; ובשם „רענפּיציא" יקראו אחרי כבוד שוגים, כמו המתנות לאיזה משרה, קבלת הכנסה וכדומה הראויות למושלים ופקידים ואנשי שם לפי משמרת פקודתם, ובפרט הכנסים של הכומרים מאמונת הקטולים; ובמדרש: בנפיקין, „כמו לשושבינה של בת מלך, שבקשת בנפיקין" (פערגיטיגונג).

בַּנִקְרָט, צרפתית; איש אשר אין לאל ידו לשלם חובותיו לנושיו.

בַּסְטִיוֹת, מדרש; מלבושים, בגדים.

בסיליאוס, מדרש; שליט המדינה.

בסילקי, תלמודית; ארמון גדול ופלטין.

בסתייר, פסיקתא; ממונה על המלחמה של הבגדים.

בַּסְתַּן, תלמודית; גן ירק, ובשפת רוסית: Баштанъ.

בסתרקי, תלמודית; מצע התחתון שעל המטה (מאַטראַצע).

בְּעֶטִיק, למודי סמים מזיקים, המביאים את המות.

בָּקִי, תלמודית; מלומד ורגיל בחכמת הלמודים.

בקיון, תלמודית; תוקע בחצוצרה.

בקיינוס, תרגום; חצוצרה.

בַּקְכוּס, רומית; אליל היין והשכרות, המכונה בשם בן יופיטר בהמיטולוגיה הקדומה; רבים המה הספורים והמסורות על אודותיו: דיאָדאָר הסיציליי מספר עליו: כי לא היה כמעט אחד מהעמים הקדמונים בין היונים ויתר העמים הלועזיים, אשר לא הלקו לו כבוד אלהות, לאות תודה על גמולו וחסדו, להיותו הראשון אשר המציא נטיעת עצי גפן, משקה משכרת משעורים וכדומה; הוא יקרא בשם: שר הגפן או גפניאל, ויתואר כאיש זקן וגם כעלם היושב על חביות או עגלה רתומה לחיות טורפות; בימינו כוס יין ובשמאלו מטה (עיין ארגיה).

בקלם, מדרש; מקל או מטה.

בָּקְס, אנגלית; מכת אגרוף; בארץ בריטניא יש אנשים בעלי אגרופים כאלה המתאבקים איש את אחיו באגרופיהם.

בקרא, תלמודית; ההולך אחרי הבקרים ליַשר לכתם.

בקרנוּת, תרגום ותלמוד; זדון, חפש והפרעת חק (פרייאגייסט).

בקתא, תלמודית; א) שכונות וקרבות; ב) מעון צר, דירה דחוקה.

בָּרֶאַלִיסְטִים, כת אחת בארץ דַניען, אשר התקוממה במאה הי"ז אסה"נ, אשר שמו להם למטרה לעשות כלה לכל בתי דת ומשפט.

בַּרְבַּרִיזְם, יונית; א) הבאת מלות זרות או לועזיות בשפת ארץ מולדת; ב) שגיאה ומעל בנקיות השפה.

בַּרָגַא, א) אליל השיר והמליצה בספורי המיתולוגיה הסקאַנדינַווית; ב) מין משקה בארץ רוסיא.

ברגר, מדרש; איש אדמה או עובד אדמה; ובשפת אשכנזית: בירגער, היושב באיזה עיר.

בַּרדיים, אשכנזית; משוררי ארצות קדומים,

אשר הלכו ונעו ממקום למקום , ושרו שיריהם הלאומיים .

ברדניקוס , תלמודית ; איש בעל קומה .

ברדקא , תלמודית ; נחתום ואופה לחם .

ברוטא , איטליאנית ; משקל הסחורה עם המעטפה .

בְרֶויַארי , רומית ; קצור ספרי דברי הימים , וידיעת הדינים והמשפטים משנים קדמוניות , בשנות הבינים .

ברזנא , תלמודית ; כוס קטן מאד .

בַרַחיגרַפיא , יונית ; חכמת הכתיבה בקצר מלים או ראשי תבות .

בריונות , תלמודית ; מתעוללים , תעלולים ושטופי זמה (אויסגעלאססענע) .

בריוני , תלמודית ; כביר כח וחצוף פנים .

בריות , פסיקתא ; מודעה , קריאה וכרוז .

ברייתא , תלמודית , נוספות לפנים המשנה .

בריצא , אלילה אשר נגלתה אל האנשים בחלום , והגידה להם עתידות על האי דעלאס בימים הקדמונים .

ברכייר , תלמודית ; אצעדה או עדי זרוע היד (בראסלעט) .

בַרַמא , סנסקריטית ; אליל התבל וכל נאצליו אצל ההודיים המאמינים , כי הוא בורא , מחיה ומשבית הכל ; יתואר בד' ראשים כנגד ד' רוחות השמים , ודמות אדם להם ; יושב על גו שֶלֶך (Лебедь) כהני האליל הזה יקראו בשם : בראמינים .

בַרָמֶטר , יונית ; כלי חרשת המעשה , המיֻעד להילת הרוח , ומגיד עתידות בנוגע להתחלפות הרוח .

בַרָמֶטריא , יונית ; ידיעת ההגבלה של כובד הרוח .

בְרַמַטָלָגיא , יונית ; למודי תליאות הממצעים בכלכלת המאכל והמשתה .

בַרָמַקרָמֶטר , יונית ; כלי מדידת הכובד , אורך וגובה איזה דבר .

בְרַנַזא , צרפתית ; מתכת הנעשה מעופרת , נחושת וצינק .

בַרָנטָלָגיא , יונית ; למודי ידיעת רוח סועה וסער .

בַרָסַנֶם , יונית ; כלי מדידת הכח של הרוח .

ברפחין , תלמודית ; איש נבזה ובליעל .

ברקא , תלמודית ; סוס קל המרוץ כברק .

ברקום , תרגום ; תבלת יפה ונעימה בריחה הטוב .

ברקשא , תלמודית ; מושל ופחת העיר (קאמענדאנט) .

בְרָשוּרַא , צרפתית ; קונטרס המכיל בקרבו מספר עלים מעט .

ג

גֶאָגְנָזיא , יונית ; חכמת הלמודים בחקירת הקליפה של האדמה החזקה במעמד ההוה .

גֶאָגֶניא , יונית ; חכמת למודי יצירת האדמה ותליאותה .

גֶאָגרַפיא , יונית ; כתיבת הארץ .

גֶאָדֶזיא , יונית ; מדידת האדמה , ונחלקת לשני מינים , כללי ופרטי , האחד מגביל תאר האדמה , והשני מודד חלקי פני האדמה .

גֶאוסטיק , יונית ; למודי החקים בהכנת מאכלים ומטעמים .

גֶאָטֶרמָמֶטר , יונית ; כלי מדידת האויר במעבה האדמה .

גֶאַיזֶרים , אשכנזית ; מעיני מים חמים באיסלאנד המריקים מעליהם מים רותחים בגובה חמשים כאזען .

גֶאיסטיק , יונית ; למודי חכמת טבע האדמה ונגֻפיה החזקים .

גֶאָלָגיא , יונית ; תולדות היצירה של כדור האדמה .

גאלק , תלמודית ; שק או אמתחת .

גֶאָמֶטריא , יונית ; חכמת ידיעת התכונה והמדידה הכללית של הקוים השטחיים וההקפיים .

גֶאָנָמיא , יונית ; חלק אחד מלמודי חכמת הטבע הכללית (פיזיק) המבאר חקי ההתחלפות והתמורה על פני שטח האדמה .

גֶאָפֶּנִיא, יונית; עבודת שדה וכרם.

גֶאָפֶּנִיקָא, יונית; למודי חכמת האדמה ומלאכה, לדעת כשרון מתנותיה לתועלת סיקוס; בשם זה יקראו ספרי עבודת האדמה אצל היונים.

גֶאָציקל, יונית; כלי הגבלת תנועת האדמה סביב השמש.

גֶאָרגיקי, יונית; שיר ספורי מאת המשורר הגדול ווירגיליוס, המדבר בעבודת שדה וכרם וכלכלת הבית אצל הכפריים; המשורר הזה חי בימי ממשלת הקיסר הראשון אגוסט בעיר רומא.

גֶאָרטָלָגיא, יונית; למודי ידיעת החגים.

גַבּסים, תלמודית; סיד מורכב (גיבס).

גבַרדיא, איטליאנית; שם קבוץ לבחירי אנשי החיל, אשר יש להם בכמה עניינים, והמה שומרי ראש המלך.

גֶבֶרִים, פרסית; א) עובדי אש אצל הפרסיים והיונים אחרי זאראָסטער; ב) בשם זה יקראו המחמדנים את כל אלה אשר לא מבני אמונתם המה; המה נקראים גם בשם: גוורביים.

גֶבריסטיק, יונית; שפת החכמה בהמלאת איזה דבר הדום.

גבַרפיים, סקנדינאווית; שופטי הסקנדינאוויים הקדמונים אשר האספו שלש פעמים בשנה לעשות דין ומשפט.

גבשושית, תלמודית; גבים או ערמת עפר.

גֶגֶמָניא, יונית; ראשית הבכורה לממשלת רֶפובליק אצל היונים על רֶפובליקים אחרים; אבל לדעתי ראשית הבכורה בזה לעם העבריים ככתוב בספרי התנ"ך.

גֶדוּבַרא, תוגרמית; מנוסת מחמד ממעקקא למעדינא ביום ט"ו לחדש יולי 662 לסה"נ, וזה ראשית מספר השנים להמחמדנים.

גדיגוד, מדרש; מקום שמסגרים שמה חיות טורפות.

גהרק, תלמודית; כסא וקתדרא שיושבו במו החתנים.

גוֹגְנָטִים, צרפתית; בשם זה נקרא אספת הקַלווניסטים בארץ צרפת, אשר התאספו בעיר גוגנט בפעם הראשונה, ככתוב בדברי הימים למלכי צרפת (עיין בארטלמייא).

גוזמא, תלמודית; ענין היוצא משעור וערך המוגבל.

גומי, תלמודית; שרף העץ שעושים ממנו מנעלים ובגדים.

גומרתא, תלמודית; מכה פנימית.

גוּנא, תלמודית; מראות ותנועות שונות שמראים המשחקים בשכר.

גוסיטים, מאמיני אמונת הנוצרים על פי שטה חדשה, אשר הורס מחוקקם החדש יאהנעס גוס, בראשית המאה הט"ו לסה"נ, ועל שמו המה נקראים כן. הוא היה מתלונן בדרשותיו העצומות על האינדולגנציות של האפיפיור, בעבור עשותו מסחר עמהן בבהעמען, גם החליט בפומבי כי הזכרת נשמות המתים, עשית כל פסל ותמונה, חיי נזירות, התודות יחידים בפני כהני הנוצרים, הצומות וכדומה, — לא לרצון המה לאמונת הנוצרים. למודי גוס נתפרסמו בין הקטוליקים כדברי אפיקורוס ומכחש, ועל פי פקודת בית המועצה סקונסטאנץ, נגזרה עליו מיתת שרפה על במת אש יוקדת, בששה לחדש יולי 1415.

גופצו, תלמודית; ילקוט הנוסעים (רייזע זאק).

גַזָא, תלמודית; אוצר דברים יקרים.

גזבָּר, עברית; ממונה על אוצרות הכסף, סוכן (קאססירער).

גזוזטרא, תלמודית; בנין בולט מקיר הבתים לשבת ולטייל שם.

גֶזוֹם, אליל הגַליים הקדמונים, אשר הקריבו לו שבויי מלחמה לקרבן.

גזייתא, תלמודית; דרך עקלתון.

גזרפיתן, תלמודית; מנציב המדינה.

גחוך, תלמודית; צחוק, לעג והתול.

גט , תלמודית ; כתב פטורין , ספר כריתות בין איש לאשה .
גטור , מדרש ; הנהגה והרגל .
גֶטֹּא , איטליאנית ; מקום מיוחד למושב היהודים מחוץ למחנה עמים אחרים בעיר רומא .
גֶטֶרֹדָקסיא , יונית ; דעה משונה או אפקורסית.
גֶטֶרֶזֶטֶזים , יונית ; מוקש אשר שמו הסופיסטים בכל שאלותיהם, ויבלבלו דעות אנשים בפלפוליהם , אשר לא היה בם שום תועלת ; ובכלל יובן במלת גֶטֶרָא דבר המתמיה או ענין היוצא מדרך הטבע .
גֶטֶרַרכיא , יונית ; ממשלת זרים ממדינה אחרת .
גיבֶּלִינים , שם עצם פרטי ; מתנגדי ממשלת האפיפיור , בשנות הבינים באיטליא , והיו דבוקים נאמנים למלכי גרמניא .
גיברידַציא , רומית ; שלילת הבתולים ; או דבק לא טוב עם מין שאינו מינו .
גיגֵיַא , יונית ; אלילת הבריאות , בת עסקולַפ ; היתה מתוארת בדמות נערה בתולה בריאת בשר , עוטה מעיל , בידה היא מחזקת ספל ומכלכלת ממנו נחש , שזה הוא סמל הבריאות .
גיגיענא , יונית ; למודי חכמת שמירת הבריאות .
גיגית , תלמודית ; אמבטי ממדה גדולה .
גיגַנטים , יונית ; ענקים שלחמו עם יופיטר וצרו על האֹלימפ ; יתוארו בראשי נפעונים ; בשם זה יקראו אנשים רמי הקומה .
גיגרֶמֶטר , יונית ; כלי הגבלת המדרגה של לחלוחית הרוח .
גידרַפֿטיא , יונית ; רפאות תעלה לרפאות החולה על ידי הגרת המים .
גיהא , תלמודית ; א) ברכת מים , צנור של שופכין ; ב) זועה , המיה וילָלה גדולה .
גיהנם, תלמודית ; מקום המשפט לחוטאים ורשעים בשאול תחתיה , לדעת בעלי התלמוד .
גייסות , תלמודית ; אנשי חיל למלחמה .
גילדֶבּרַנדיזם , יונית ; תכונת ממשלת האפיפיור גריגרי גילדעברַאנד השביעי על אמונת הקטוליציזם.
גילֿטינַא , צרפתית ; כלי תליה לראשי הפושעים בארצות המערב , אשר המציא הד"ר גילטין , בימי הרֶפּובליק הראשונה בארץ צרפת .
גימנַזיא , יונית ; א) מקום חנוך התנועה והלמודים , להתפתחות הכח והמהירות אצל היונים הקדמונים ; ב) בית מדרש ללמודים שונים .
גימֶנֵי, יונית ; אליל הנשואין אצל העמים הקדמונים.
גימנַסטיק , יונית ; ידיעת מלאכת תנועת הגוף , והיא חנוך הגוף להלחם ולהאבק בכל תנועה כבדה בלי עמל וטורח .
גינֶקָמַניא , יונית ; אהבה עזה לנשים .
גינֶקָלָגיא , יונית ; למודי תכונת הנשים וחֳלָין .
גיערָגרַמַא , יונית ; מכתב כהני האלילים הקדמונים ברשמי סמל ורמזים .
גיערָגרַפֿיא, יונית ; באורי ספרי הקדמונים ומנהגיהם וכדומה .
גיערָדרַמַא , יונית ; ספורי שעשועי אבל , אשר יסודתם בספרי הקדש .
גיערָקרַטיא , יונית ; ממשלת כהני האלילים הקדמונים .
גיפֶּרבָּרֵיים , יונית ; שוכני ארצות הצפון הקרוש , שמשלו , לדעת הקדמונים במכמני אוצרות הזהב והכסף ; ולדעת הרומים והיונים , נלכדו במקומות האלה אוצרות כל הארץ .
גָלְגַּטַא , תלמודית ; מקום ההרגה הסמוך לירושלים , ושמה הומתו חייבי מיתות בית דין הגדול .
גלדאי , תלמודית ; מעבד עורות .
גלַדיאַטר , רומית ; כנוי לאחד מגבורי הקדמונים, אשר התאבק עם חיות טורפות במקום גלוי בפני כל עם ועדה .
גלוסקא , מדרש ; תכריך סחורה .
גֶלַזֵי , יונית ; אליל השמחה אצל היונים הקדמונים.
גלטורי , תלמודית ; אות המשחק באדם .

גליאַניזמוס, צרפתית; קלות או זלזול בעניני אמונה ודת.

גליור, תלמודית; נושא כלי נשק.

גליוציינַציא, רומית; טעות החושים, מבוכה או הטעאה.

גליפטיקא, יונית; מעשה חרש אבן ומתכת, חכמת הפתוח.

גלגיא, יונית; למודי ידיעת כל מכרה מלח.

גלנטיום, צרפתית; חנוך הילוני, למוד מדומה או הבלי.

גלסמיא, יונית; באור חקי הדקדוק.

גלסריום, רומית; ספר המבאר מלים הקדמונים והבלתי ידועים.

גלפג, קבוץ איים בים הגדול, מערבה לאמעריקא הדרומית.

גלפקר, תלמודית; בגד עב של צמר.

גלציאנא, יונית; עוף ימים הקוטביים, סמל השקט והמנוחה לעוברי ארחות ימים.

גלריפיקציא, יונית; דברי שבח והודיה.

גלשלשן, תרגום; גבח, איש שיחסרו שערות ראשו בפניו.

גמברינוס, שם עלם פרטי; מלך הפלאמנדים, והוא היה הראשון אשר המציא את השכר (ביער).

גמוסיא, מדרש; שטר כתובה ונשואין.

גמזא, ערבית; קובץ שירי גבורה ונצחון אצל הערביים הקדמונים; חזוק אמונה להתגבר במלחמה.

גמיים, אַדרסטאַ או רַמוזיא; אלילות הנקמה, ותנקומנה נקמת אביוני אדם מעשירי עם; מצוירת בדמות אשה יפה, על ראשה עטרת, לימינה אופן עגלה, אמה, שבט וחרב.

גמטריא, אבות; חכמת הערכין והמדידה, והיא כמו געאמעטריא בשפות הלועזיות.

גמלא, תלמודית; א) גשר צר; ב) למד בקר.

גמנמיא, יונית; קובץ חקי הנשואין אצל היונים הקדמונים ומנהגיהם בזמן הזה.

גמרלגיא, יונית; למודי ידיעת הסרטנים.

גנאי, תלמודית; בזיון או זלות וחרפה.

גנאלגיא, יונית; תולדות היחש מאיזה עם, משפחה או איש פרטי.

גנברא, תלמודית; רפאות תעלה לצרעת ממארת המורכבת מגפרית וכסף חי.

גנגוס, שם נהר היותר גדול בהודו המזרחית, ומוצאו בהרי הימאליי, והוא קדוש להודיים, בתנ"ך יקרא בשם: „נהר גוזן".

גנדרפס, תלמודית; חולי שנטען איזה איש הנושך ככלב.

גנוגנות, תלמודית; שק שמקבץ העני לתוכו מה שנותנים לו.

גנוניא, מדרש; קבוץ הכרים ורעים.

גנוסיא, פסיקתא; משפחה ויחוס התולדה.

גנופלקסיא, רומית; כריעת הברכים.

גנזימנטיא, יונית; הגדת העתידות ע"פ מעמד ומצב האיש מיום הולדו.

גנזך, כשדית; בית האוצר לכסף וחפצים יקרים; מכמן. [ונמצא גם במקרא]

גנחיום, צרפתית; בערות וקהות השכל.

גניוס, רומית; אליל הטוב וכל מדה נכונה אצל העמים הקדמונים; הליפות לדמותו ותארו, פעם הוא שחור או לבן, וזה הוא לסמל ההצלחה וימי האסון; בימינו כד ובשמאלו קרן השפעה; בשם זה יקרא כל בעל רוח נשגבה ומהירות השכל, אשר חלקה לו הטבע יתרון הכשיר חכמה ודעת.

גנייתא, תלמודית; מקום עדן נפשות הצדיקים בעולם הרוחני.

גנימעד, יונית; בן מלך טרויא, נער יפה עד מאד; בעת ההיא כאשר נהפך יופיטר לנשר, נשאהו על אברתו מהר אידא על האלימפ, ושם קבל על פי פקודת יופיטר משרת האלילה העבא; לפי ספורי המיטולוגיה, הביא ליופיטר משקה החיים הנקראת בשם „נקטור".

גניסא, תרגום; שמחת יום הלדת.

גְנֵיקְלָגִיא, יונית; חכמת למודי המילדות.

גְנָסְטִיצִיזם, יונית; למוד פלוסופי ודתי אשר החל להתפשט במאה הב' אסה"נ; יסודתו באמונת העברים והנוצרים; אנשי כת זו האוחזים בלמוד זה, כחשו בתחית המתים, ואמרו כי מחוקק הנוצרים היה באמת איש הרוח ולא היה בו שום גשמיות.

גנסרים, מדרש; אנשי מעלה.

גֶנֶרַל, רומית; שם כללי לראשי גדודי חיל הים או היבשה, ונחלק למפלגות שונות; גֶנֶרַלִיסימוס, שם המפקד לצבא מלחמה וראש גדודי חיל מלכי הברית; גֶנֶרַל־אַדמִירַל: מפקד לצאות החיל באניות מלחמה של כל הממלכה; גֶנֶרַל־אַדיוטַנט: ראש פקידי החיל אשר המלך נשען על ידו; גֶנֶרַל־אודיטוריאט: בית משפט העליון בעניני דין ומשפט של אנשי הצבא; גֶנֶרַל־בַס: למודי ראשי יסודות הזמרה והנגון על פי חקי ההשתלמות; מובן המלה גֶנֶרַל בכלל הוא: „ראשי או כללי".

גַסות, תלמודית; גאוה ורום עינים.

גֶסטיקולַציא, רומית; נענועי האברים בשעת הדבור.

גסטרא, תלמודית; א) כד שבור, פך נשבר; ב) מחלקה; ג) מגוד.

גַסטריטיס, רומית; דלקת או תבערת הקבה, ומזה גסטריציזם, כאב הקֵבה; ובשם זה נקראת הסבה הפעוליית אצל הרופאים, המסבבת כל חולי בדרכים שונים, שמוצאה מן הקֵבה.

גַסטרָנָמיא, יונית; א) תאוה למאכלים טובים ומטעמים ערבים; ב) ידיעה בהכנת מאכלים ותפנוקי מעדנים.

גַסטרָסָפיא, יונית; חקי מאכל ומשתה, במה שנוגע לשמירת הבריאות, מסבת איזה נזק ותקלה.

גַסֶנדִיזם, שטה פלוסופית של החכם גַסֶנדי בארץ צרפת, שבה הוא מתקומם כנגד הפלוסופיא של אריסטוטלס.

גֶספֶר, יונית; בן או אח לאַטלַס, המוזכר בספורי המיתולוגיה; אוהב חכמת הכוכבים, ועל ידי רוח סערה הֻפַל הימה מהר אַטלַס, ולשמו ולזכרו יקרא כוכב הליל בשמו.

גַסקָניים, צרפתית; ילידי גַסקָניא, האוהבים להתהלל במה שאין בם, ומזה יקרא כן המתהלל במתת שקר.

געגועים, תלמודית; מחלת לב מרוב תאוה לראות איזה דבר.

גֶעֶנא, יונית; לדעתי נגזר השם הזה מעברית: גיהנם, שלדעת חז"ל הוא מקום מלוקה נלחים לרשעים, בעולם הבא; בשם זה יקרא גם מקום התפת וגיא־הנם, אשר הקריבו שמה את בניהם למולך, לא רחוק מירושלים.

גפופא, תרגום; חבוק והתרועעות.

גֶפיאָנָא, סקנדינוית; אלילת העלמות שמתו בנעוריהן, ושמרו לניעותן ובתוליהן.

גראיין, תלמודית; מקיז דם.

גרביתא, תרגום; רוח צפונית.

גרבתן, תלמודית; איש שגיד זכרותו ארוך מאד.

גרגי או גרגתני, תלמודית; של קלוע מגלדי ערבה.

גַרגַליזם, יונית; התגרדות שלא בדרך הטבע, כלומר: הוצאת זרע לבטלה.

גֶרגָניות, יונית; שלש אחיות מיתולוגיות הנקראות בשם: גֶדוזא, קוריַאלע וספֶנא, בנות פארקים וקֶטָא, במבטי עיניהן מהפכות כל דבר לאבן, שערותיהן נחשים, מלתעותיהן גדולות ונוראות, ופרסותיהן נחושה; דרכן להזיק לכל עוברי דרך, ולהשחית נחלת שדה וכרם.

גרגרן, תלמודית; זולל וסובא.

גרגתא, תלמודית; בור סוד שיש בו מים.

גרדום, תלמודית; א) מקום גבוה לשופטים בבית המשפט, בימה; ב) מקום משפט חייבי מיתה בימים הקדמונים.

גָרדי, שם עלם פרטי בארצות היונים; נודע בספורי המיתולוגיה בקשר המעשה Гордіевъ узелъ, אשר עשה במלמד הבקר למרכבת יופיטר; התרפים הבטיחו ממשלת העולם כלו לאיש הזה, אשר יתיר מוסרות הקשר הזה, ועמל כלם היה לריק, עד שבא אלכסנדר המקדוני, וכרת אותו בחרבו; בשם זה (דער גארדישע קנאטען) יקרא כל ענין מבוכה ונתעה.

גרדני, תלמודית; אחד מבעלי גרב, קרח.

גרוטאות, תלמודית; משברי כלים וחפצים שונים.

גרופא, צרפתית; התאחדות עלמיים נפרדים באופן מיוחד, שיהיו לעלם אחד למראית עין.

גרזק, תלמודית; כלוב ברזל תעשה שבכה שנמלאות בו חיות טורפות.

גרַטים, רומית; בלי משכרת, בחנם.

גרַטיפיקַציא, רומית; מתנה, גמול או שכר איזה פעולה.

גרמטיא, מדרש; שטר.

גֶרמֶנֶוטיק, יונית; באור לספרי קדש וחקיסס.

גֶרמַניא, אשכנזית; שם הכולל לממשלות אשכנז הקטנות, ונקרא כן בשם פקיד החיל גרמַן, אשר נלח לגיוני רומא, תחת פקודת שר צבא בַרר, ביער טוטבורג.

גרמס, מדרש; א) מין מטבע בימים הקדמונים; ב) משקל אחד בכ"ד באונקיא או באונקיה.

גֹרֶן, עברית; שם מקום אספת התבואה, ובתלמוד יקרא בשם זה מקום מושב הסנהדרין בימים הקדמונים בירושלים, בשבתם לשפוט את העם, והיו יושבים כחצי גורן עגולה.

גרַנד, ספרדית; שם כנוי לאצילי ארץ ספרד; במאה הי"ג נקראו בשם זה אך קרובי המלך, הכהנים והמושלים הגדולים, והיה להם הרשיון לכלכל על חשבונם מספר ידוע מאנשי צבא לוחמים, וממחיבותם הגדולה לא היו דרושים לבית המשפט; ובימי פערדינאנד ואיזבל וקרל החמישי, החלה ממשלת הגרַנדים להיות מגבלת, ונשאר להם אך היתרון הזה, לעמוד בפני המלך בכסוי ראש.

גַרניזֶר, (?) פרנס הקהל הקובץ מס המדינה ומֵעיק לאביוני אדם.

גרסנא, תלמודית; קבוצת ממון ורכוש.

גרפיא, יונית; בת נֶפטון ואדמה, בריאה משונה ולה כנפים, גופה כעין עוף החחמס, אזניה כאזני דוב, וצפרנים הדות בידיה ורגליה, זוללה גדולה למעלה מהטבע, ובשם זה יכונה כל זולל וסובא.

גַרפֿקרַט, יונית; אליל השתיקה אצל היונים הקדמונים, יתואר בדמות נער המשים אצבעו לפיו.

גֶרצָג, אשכנזית; שם כבוד ויקר לאצילי בני חורין בצרפת, ספרד, איטליא ובריטניא. בימים הקדמונים משלו בצבאות החיל אשר לאשכנז, בממלכות האלה שצמחו אחרי מפלת קיסרית רומא, ואחרי כן ברבות הימים נעשו למושלים מיוחדים בממשלות קטנות בארצות אשכנז, ויקראו בשם: „סוד כבוד הרוממות".

גרַציות, רומית; אלילות הנעימות והיופי, במספר שלש, הנקראות בשם: אַגליא, טַליא ועפרוסינַא, המה יחדו התעדנו בחברת ווֶנרַא, והמתיקו סוד להגדיל התפשטות שמחה ועדן בכל היקום; היונים קראו להן בשם: „כַריטיות"; ועתה תכונה בשם זה כל אשה יפה הנעימה במבנה גופה, ותהלוכותיה הישרות.

גרתקון, תלמודית; אדמה לבנה שמלחלחין בה כלי כסף.

גשיש, תלמודית; דף או נסר קטן מעץ (שינדעל) שארכו מרובה לספון הגג.

גשפנקא, תלמודית; טבעת שעליה חותם.

ד

דאוסינוס, תלמודית; בלן או בעל מרחץ.

דאנא, תלמודית, הפסד ונזק.

דֶאָנְטָלָגִיא, יונית; חנוך המדות המדיני והפרטי.

דבדבניות, תלמודית; ענבים שמטיפים עסים.

דֶביוט, צרפתית; פעולת איזה דבר בפעם הראשונה או יציאת המשחק על בימת השעשועים בפעם ראשונה.

דֶבִיטֶר, רומית; לוה או בעל חוב.

דגמן, מדרש; סדרי ממשלה.

דואליזם, רומית; א) חכמת למודי הטוב והרע; ב) הנהגת המדינה על פי שתי מפלגות פליטיקיות השוות בדעותיהן.

דוברָה, עברית; קבוץ אניות מלחמה (פלאטע).

דוגמא, מדרש; דמיון.

דוולא, תלמודית; כלי עץ שדולין בו מים (שעפפעל).

דֶויאַציא, רומית; נטיה צדדית של הקאמפאס, מפני גודל הפעולה של המתכיות הרבות המונחים באניה.

דֶויז, צרפתית; ציור אלעגארי בקוצר מלים.

דוכס, תלמודית; אחד השרים הגדולים.

דומה, תלמודית; שר של נפשות המתים.

דומוירַט, רומית; ממשלה הנהוגה על פי שנים.

דונטיבא, מדרש; מתנת אנשי החיל.

דועט, איטליאנית; שיר או זמרת שני אנשים ביחד.

דועל, צרפתית; מלחמת שני אנשים לחיים או למות.

דוקינר, תלמודית; שר מאתים.

דֶוקַליאָן, אחד ממלכי פעסַליען, המוזכר בספורי המיתולוגיה, הי אלף וחמש מאות שנה לפני סה"כ, וירא יופיטר כי השחית כל בשר את דרכו, ויבא מבול מים, ובמשך שמונה ימים שהיה המבול על פני הארץ, היה שָם דֶוקַליאָן עם אשתו באניה, וכל אשר נשמת רוח חיים באפיו, מכל אשר בחרבה מתו, וישאר אך דֶוקַליאָן ואשתו פירַהא; ויהי מקץ שמונת ימים, היו המים הלוך וחסור, ותנח התבה על הר פַרנַס. במלות התרפים, היו זורקים עלים ואבנים מאחוריהם, ויפח יופיטר באפס נשמת חיים, ויהי כל אבן וכל עץ לנפש חיה.

דֶטֶרמיניזם, רומית; למודי יעוד והשגחה, אשר על פיהם יוצאות ובאות כל התמורות בעולם המעשי, ואין אדם נוקף אצבעו מלמטה, עד שמכריזין עליו מלמעלה.

דיאַגנֶסטיק, יונית; א) ידיעת ההגבלה בחכמת המינרַלוגיא והבוטַניק וכדומה, לדעת ולהכיר ההבדל בתואות הטבע לאחד משנהו; ב) ידיעת רופא מומחה, היודע להגביל תכונת איזו מחלה ע"פ הסימנים אל נכון.

דיאַגֶסטָא, רומית; ספר המאסף לכל החקים והמשפטים ברומא, על פי פקודת הקיסר יוסטיניאן, בשנת 533 לסה"כ.

דיאַזֶסטיק, יונית; חכמת הידיעה בכלכול הבריאות.

דיאַטריבָא, יונית; א) בקורת זעומה, דברי צחוק והתול, מהתלות או התולים הנוגעים בכבוד איזה איש; ב) ההולכים בעקבות איזה חכם ומלומד.

דיאַלֶקט, יונית; מבטא שפתים מיוחד, באיזה מדינה או מחוז.

דיאַלֶקטיק, יונית; שפה ערוכה בדבת חק ומשפט; חכמת הפלפול, להמרין בראיות נכוחות.

דיאַמֶטר, יונית; קוטר; קו המשתרע למרכז המחוגה, ויחלקהו לשני חלקים שוים.

דיאַמָרְפַזָא, יונית; השכלה; מגמת השכלה כזאת ההולכת בשטה ידועה ומוגבלת.

דיאַנָא, רומית; בת יופיטר ואחות אפאללא; היא היתה אלילת הציד, ומושבה ביערים וחורשי מַל; רבים מהעמים הקדמונים יתארוה לאלילת הבושה והצניעות; בימים הקדמונים הקריבו לה שיות שחורות, ובלילה כבדוה בלפידים. תארה: יושבת בעגלה הרתומה לאיל וצבי מצבע לבן, ובידה קשת ואשפה מלאה חצים, על ראשה חן אחד בשני קרנים הפוכים כחצי ירח.

דיאַנָלָגיא, יונית; הכמת ההגיון.

דיאַפְּטָרסקָפ, יונית; כלי הגבלת האויר המשחת.

דיאַרכיא, יונית, ממשלה שנהוגה ע"י שנים.

דיַבקטיק, יונית; א) חכמת הלמוד לבני הנעורים; ב) ניב שפתים המבואר על פי פשיטות ונחות.

דיוזגי, תלמודית; פי שנים (Dopelt).

דיוידֶנט, רומית; סכום ריוח ידוע לכל אחד מבעלי איזה חברה.

דיומן, מדרש; דבר תמידי שאיננו מפסיק.

דיוסטר, תרגום; חרב פיפיות.

דיוסק, תלמודית; שק ארוך לרוכבי סוסים, התלוי משני עבריו משה, ובאמצע הוא ריק.

דיופי, תלמודית; קנה נבוב שעל ידו מושכין משקה מהחבית (העבער).

דיופרא, תלמודית; עץ שנושא פרי ב"פ בשנה.

דיוקנא, תלמודית; צלם ודמות איזה איש.

דיותא, מדרש; בעל רוח נכאה.

דֵיזם, יונית; שטת אמונה שיסודה העיקרי הוא הוית ופעולת אלהים, ושצריכה להיות מבוארת על פי חקי השכל; בעלי השטה הזאת קראו את עצמם בשם דעיסטים, האמינו באחדות אלהים אבל לא בהתגלותו.

דיטֶיזם, יונית; אמונה בשתי אלהות.

דייטרוש, מדרש; כלי שתיה מפותח בציורים שונים.

דייסא, תלמודית; תבשיל עב מחטים או שעורים.

דייקטסא, מדרש; איש שמוטל עליו להראות דרך לאחרים.

דייתיכום, מדרש; ממלא מקום חברו.

דייתקי, תלמודית; א) שטר צואה; ב) תביעה.

דילָגיא, יונית; פסיחה על שתי סעפים; מבטא שיש לו שתי הוראות.

דילֶטַנט, איטליאנית; איש הבלתי בקי, אך אוהב למלאכת מחשבת וחרשת המעשה.

דיליזַנס, צרפתית; מרכבת ההמון העוברת ממקום למקום, לאיזה נטיה ידועה, בעיר גדולה.

דינַסטיַא, יונית; גזע המלכות.

דיספוט, רומית; וכוח או פלפול באיזה ענין למודי.

דיספָזיציא, רומית; פקודה היוצאת ע"פ פקיד מערכת אנשי החיל, מדי יום ביומו, לעת מלחמה.

דיספָנֶנט, רומית; א) עושה משמרת עבודה באיזה בית מרכולת; ב) נותן כספו בנשך ותרבית.

דיסציפלין, רומית; שמירת הסדר והמשמר בהנהגת אנשי חיל או בבתי הפקידים; ובמדרש: דיסקפלינא: נימוס והנהגה.

דיסקוסיא, רומית; הוכחת דברים או פלפול ודרישה באיזה ענין.

דיסקרַזיא, יונית; השחתת לשד הגופני המסבבת חליים שונים.

דיסֶרטַציא, רומית; חבור בשאלת איזה ענין למודי בבתי מדרש הגבוהים, שעל ידו יוכל המחבר לעלות למדרגה גבוהה.

דיעט, יונית; חק ולא יעבור באכילה ושתיה על פי מצות איזה רופא מומחה.

דיפלָם, יונית; מכתב תעודה בעניני למוד מבית מדרש גבוה, או איזה חברה למודית.

דיפלָמַטיא, צרפתית; חכמת הידיעה בהנהגת המדינה; ידיעת הסכסוך בעניני חוץ למדינה בדברי מלכים.
דיפלָפסיא, יונית; הקפה מכופלת.
דיפַּמִציא, יונית; זלזול או העדר הכבוד.
דיפָּסָמַניא, יונית; שגעון הבא משכרות.
דיקָאָלָגיא, יונית; חכמת ידיעת החקים והמשפטים.
דיקָאַרכיא, יונית; ממשלת החקים והמשפטים.
דיקטַטַר, רומית; איש המושל לפי שעה בממשלה בלתי מוגבלה, לעתות הרֶפּובליק ברומא.
דיקַסטֵריא, יונית; אלס המשפט הגבוה בעניני דת ודין השייכים לאמונה.
דיקציאָנֶר, צרפתית; ספר מלים; ספר המקבץ כל המלות שבלשון; ספר הפרשים עם פרוש המלות.
דירֶקציא, רומית; נטיה וחנוך בעניינים שונים בממשלת המדינה.
דַכסמן, פסיקתא; מקוה מים (ציסטערנע).
דכסן, מדרש; א) חולי כפול; ב) כבוד וגדולה.
דַכתָּא, תרגום; מקום גדולים, והוא כמו דוכתא: מקום מיוחד.
דלטור, תרגום; חונף, רכילות; ומזה דלטוריא, חנופה או רכילות.
דֶליַאציא, רומית; מסירה או שטנה; רכילות.
דַלי־לַמַא, טיבעטים; ראש אמונת הבֻדויסטים בארץ טיבעט, וזולת זה הוא מושל גם בעניני המדינה.
דֶליקוָנט, (?) איש אשר לו משפט מות.
דלמא, תלמודית; א) או ואולי; ב) ספור מאיזה מקרה.
דלפק, תלמודית; שלחן בעל שלש רגלים.
דַמַא, צרפתית; גבירה; בימים הקדמונים היתה המלה הזאת לכנוי כבוד לנשי הגבורים, ואחרי כן נקראו בשם זה נשי האצילים והפקידים; אך מימי המהפכה (רעוואָלוציע) הגדולה בצרפת תכונה בשם זה כל אשה כבודה,
דֶמָבִיליזַציא, צרפתית; דרור לצבאות החיל בימי השלום והמנוחה.
דֶמַגָגיא, יונית; מרידה או ממשלת ההמון באיזה ממלכה.
דמדום, תלמודית; העת שתעמוד השמש לזרוח.
דמום, מדרש; המון עם.
דמוסיא, תלמודית; מס שנותן לצרכי איזה בנין כללי.
דֶמִי, יונית; הוראת המלה הזאת היא: מחצה, כמו דמיורגי, והוא המון עם היונים הקדמונים ממפלגות בעלי מלאכה וחרשים.
דַמַיא, רומית; אלילת הסודות אצל הרומאים הקדמונים.
דֶמָניזם, יונית; אמונה בשדים ופגעים וכל מרעין בישין.
דֶמָנסטרַציא, רומית; א) רגשי מקהלה המונית באיזה ענין מדיני בראש כל חוצות; ב) תנועה מדומית בחלק אחד מצבאות החיל, למען הטעות חיל האויבים; הוכחה ראויה בחכמת ההגיון.
דַמָקל, שם עלם פרטי הנודע בדברי ימי עולם, בחפצו למלוך תחת „דיאָניסי" מלך הסיראקוזען, ויִלו המלך הזה לתלות הרב בשערה על ראש דמקל; ועתה בשם זה יקרא כל אסון וכל פגע המיועד לאדם בלי ספק.
דֶמָקרַטיא, יונית; ממשלת ההמון, וכל אחד מהמון העם יוכל להגיד דעתו בעניני הממשלה; ומזה הצמח המלה: דעמאלירען, שמובנה לנתוש ולנתוץ, להרוס איזה מבצר עד היסוד בו ע"י אבק השרפה לעת מלחמה.
דֶמַרכיא, יונית; חברה המונית או ממוני הקהלה.
דֶמָרַליזַציא, צרפתית; השחתת המדות.
דָן, ספרדית; שם כנוי כבוד לאצילי ארץ ספרד ונסיאס; הנקבה נקראת בשם דַנַא, והוא כמו „דאַמע".

דֶגְבִּילִיטִיוּם, רומית; הסרת הכבוד ועיקר מבני האלילים.
דֶגֶנְצִיָא, רומית; תלונה או המרה לפני כס המשפט.
דֶנדְרָלָגִיא, יונית; חכמת נטיעת העצים; ומזה דֶנדְרָמֶטֶר: כלי מדידת גובה והקף העצים.
דֶנוּנצִיאַטָר, רומית; מוסר, מקטרג או מסטין.
דֶנטִיצִיא, רומית; חכמת הידיעה לשמור את השנים מהשחתה וכאב, ורפואתן.
דַנַיְדִיוֹת, שם עלם פרטי לחמשים בנות המוזכרות בספרי המיטולוגיא היונית. בעבור זה שהמיתו את בעליהן, נענשו למלאות חבית נשברה במים; במובן זה יקרא כל ענין שאין ביכלתו לצאת לפעולתו הנכונה.
דֶגָמִינַצִיא, רומית; דמיון קרוב; לשון נופל על לשון.
דנמים, מדרש; כשרון.
דנסטם, תלמודית; מלוה כסף ברבית.
דֶנַצִיאָנַלִיזַציא, רומית; העדר הלאומית.
דֶסְפָּטִיזם, יונית; ממשלה בלתי מוגבלה, המיוסדה על רצון עצמי והעדר החקים.
דֶסקוּם, מדרש; ענוי ויסורים.
דסקוסים, מדרש; כלי אכל שונים.
דסקרתא, תלמודית; מחלקת איזה דבר; מחוז.
דסתודר, תלמודית; מטפחת קטנה Салфетка.
דסתן, תלמודית; מחלקה Дистанція.
דֶפָּא, צרפתית; בית מרכלת או בית האוצר.
דֶפּוּטַציא, רומית; אלופי עם או קהלה.
דֶפָּזִיטוּם, רומית; תשומת יד או פקדון.
דֶפִינִיטוּם, רומית; דעה מבוארת במובן השלמות.
דֶפִינִיצִיא, רומית; באור או פרוש; פתגם.
דֶפִּיצִיט, רומית; מחסור איזה סך כסף בהכנסה.
דֶפְּלַא, תלמודית; כפול.
דפלימטר, מדרש; ארגז קטן הסגור בתוך ארגז לשום בו תכשיטים וחפצים יקרים.
דֶפְּלֶקְצִיא, רומית; נטית קוי האור ממרכזו הנוכחי.
דֶפֶקְט, רומית; מחסור איזה ספר במספר הגליונות.
דֶפְּרֶדַצִיא, רומית; חמס; הונאה, רמאות.
דֶפַּרְטַמֶנט, צרפתית; א) מחלקה אחת מבתי המועצה בעיר המלוכה; ב) פלך מדיני בצרפת.
דֶפֶּשָׁא, צרפתית; פקודה או ידיעה טֶלֶגרַפִית.
דֶצֶמְוִירַט, רומית; הנהגת הממשלה ברומא במספר עשרה.
דָצֶנט, רומית; מורה בבית מדרש הגבוה.
דקולאי, תלמודית; עושה מלאכת הסלים.
דֶקוּרסִיא, רומית; נסיעה או הליכה שעשועית.
דַקטִילָלָגִיא, יונית; חכמת הדבור ע"י תנועת האצבעות, אצל החרשים והאלמים.
דַקטִילָנָמִיא, יונית; חכמת מלאכת החשבון ע"י תנועת האצבעות.
דקיון, מדרש; עלבון ועונש לפי הצדק והמשפט.
דֶקַלָג, יונית; עשרת הדברים אשר נתנו למשה ע"י ה' בהר סיני.
דקליקום, מדרש; מזכה בדין; סניגור הטוען לפני הדיין להצדיק את איש ריבו.
דֶקַם, יונית; מקום אשר היה בבית הסהר להשפתרים בימי קדם, ושם הושמו האסורים בלילה.
דָקְרַטִים, מדרש; בקומה זקופה.
דרַגָמַן, צרפתית; מליץ או מעתיק משפה לשפה בארצות המזרח.
דרדור, תלמודית; כאד או חמת מעור העשוי לשום בו מים.
דרדרין, תלמודית; לאמים מלאי חדודין.
דריה או דרַן, מדרש; א) הנחה או מתנה, בשפת רוסיא дарЪ; ב) קיום וחזוק.
דרך ארץ, תלמודית; א) הנהגה מדינית במדות טובות ובמוסר ושכל טוב; ב) העסק בסחורה ובמלאכה; ג) תשמיש המטה; ד) פטירת כל בני אדם (תשבי).

דרלמוסיא, מדרש; דבר או מגפת אנשים.

דרמא, יונית; בשם זה היתה נקראת כל מחזה טאטראלית אצל היונים הקדמונים, ועתה בשם זה תקרא כל מחזה בבית משחק השעשועים, הפועלת פעולה עזה ונמרצה על הרואה, ומובדלת מהטראגדיה אך בסוף פעולתה המעורר בלב הרואה תוגה ועצב. בשם זה יקרא היום כל מקרה איום ונורא בחיי האדם.

דרמלם או דרמס, תלמודית; כברת ארץ רחבת ידים למרוץ ולרקוד וללמד אנשי החיל.

דרריא, מדרש; חולי השלשול, ובעברית זרא, כמו: „והיה לכם לזרא".

דרתא, תלמודית; החצר שלפני הבית.

דשתנא, תלמודית; מובדלה ונלמודה; אשה בנדתה.

דתבריא, כשדית; אחד ממפרשי הדת או פרשנדתא.

ה

האגיאלגיא, יונית; תולדות הקדושים.

האמליא, יונית; מאמר או דרוש בספרי הקדש או בענין דתי; ובשם „האמלטיק" תקרא מערכת חקי הדרושים.

האמעטם, יונית; תולא או מקבת איזה עם מגזע אחד.

האמרידים, יונית; א) שירים המסורים על פה מדור לדור; ב) יוצאי חלצי המשורר האמער, והוא מוזכר גם בתלמוד בזה הלשון: „ספרי הומירום, הקורא בהן כקורא באגרות"; ג) משפחת המשוררים מאי כיאס, אשר שרו שירי האמער וגם את שיריהם בסגנון זה; ד) האמערים: גודל המדה או מעשה חרש וחושב הנפלא ביקרתו.

האנררי, רומית; א) גמול או תשלום עבור איזה מאמר במכתבי העתים; ב) גמול הרופא חולים.

האסלא, פולנית; דברים כמוסים המסורים לאנשי חיל שומרי בתי האוצרים או בתי נשק, ואסור לגלותם כי אם לממלאי מקומם, ונקרא גם בשם: פראל או לזונג.

האפלטיק, יונית; למודי חכמת הנשק.

האקום-פקום, רומית; מעשי תעתועים או מעשי להטים.

האריצנט, יונית; חוג שמים, אופק, כמו תנועה אופקית.

הארם, ערבית; חדר הנשים אצל המחמדנים, או בית הנשים אצל מלכי תוגרמה ופרס.

הארמניא, יונית; א) כלי נגון אשר המציא פראנקלין; ב) הרכבה סדורית אן ערך ושווי במערכת הזמרה והנגון; ג) משטר השכל או מגמת בני אדם לאיזה מטרה ידועה; ד) הסכם כללי בין בעלי איזה חברה בפעולות שונות; ה) אלילת ההסכם והרצון אצל היונים הקדמונים; ו) הארמניסטים, שם לחברה דתית הנוסדה ע"י ה' ראפפ בשנת 1803 באמעריקא הצפונית בעיר הארמאני, ולא היה רשות לבעלי החברה הזאת לבוא במסורת הנשואין ולקנות בתים וקרקעות:

הבאי, תלמודית; א) גוזמא והפלגה; ב) שמיר ושית, וכמו שהקוצים אינם נחשבים לשאר עצים כך דברי גוזמא אינם נחשבים לשאר מאמרים (תשבי).

הבהב, עברית; משא, מתנת איזה איש הנתנה בתמידות.

הברה, תלמודית; קול דממה דקה, ובשפת המדקדקים יקראו כן נקודות האותיות.

הגהה, תלמודית; א) תקון טעותי הדפוס. ב) חדוש או באור בגליוני איזה ספר.

הגמון, תלמודית; מושל על חלק אחד מאיזה מדינה, והחלק הזה יקרא בשם: „הגמוניא".

הדיוט, תרגום; נקלה, שפל ונבזה; ראה מלת אידיאטיזם, שמוצאה בשפת יון; אך בתלמוד יש למלה זו גם הוראה אחרת, כמו: כהן הדיוט, כלומר: פשוט.

הדראה, תלמודית; פת שמעורב בקמח שעורים.

הוגנם, מדרש; מיוחס ונכבד.

הויא, תלמודית; א) דרישה וחקירה; ב) מציאות איזה דבר.

הומַניטֶט, רומית; אהבת אנשים במדרגה גבוהה, לרחמם על פסגת השתלמות; במובן המלה הזאת יתואר גם למוד שפות נושנות, אשר הוא גם כן מתנאי השכלה והדעת; תורת האדם.

הוּמֹר, רומית; א) לב שמח; רוח גבה; עליזות; בשם זה נקראים גם כן מאמרי התול וחדוד המביאים את הקורא לידי שחוק, על איזה בערות וכסל של בני אדם; ב) נטית רוח האדם לטוב או לרע; לדעת הרופאים הקדמונים יש לה השתלשלות בערבוב יסודי הליח והקוטי בגוף האדם.

הזיה, תלמודית; א) הרקת מים מרחוק. ב) בטול ותנומה.

הטלים, מדרש; יחידי בלא אשה.

הִיגֶאַ, אלילת הבריאות אצל העמים הקדמונים, בדמות אשה רכה וענוגה, על ראשה זר עלי תרופה, ובידה ספל עם נחש (עיין גיגאַ).

הידרלגיא, יונית; ידיעת טבע המים; ומזה: הידרליק, תחבולת הגרת המים. ומזה: הידרגניום, יסוד מימי.

הימנע, יונית; שיר תהלה לכבוד איזה מלך או שר, ובמדרש: הִמנון, שיר ושבח למלך.

היסטריא, יונית; דברי ימי עולם.

היפֹּטֶזַא, יונית; דעה אומדנית או השערה בעלמא, ומזה: משפט תנאי, (היפאטיטיש אורטהייל).

היפֹּכֳנדריא, יונית; מחלת הדאגה והפחד; בעל מרה שחורה (היפֹּכֳנדריק).

היפֹּסֹמֶטריא, יונית; למודי מדידת גובה הסוסים.

היפֹּקרֶן, יונית; מעין בהר העלקאן, המוקדש לאלילים, בימים הקדמונים, וכל אשר שתה מהמעין הזה, נחה עליו רוח השיר.

היפֶּרבָּלַא, יונית; גוזמא או דרך הפלגה.

הירגליף, מכתב החרטומים על ידי תמונות וציורים (יונית).

הירַרכַּטיא, יונית; ממשלת זקנים ושופטים.

הלולא, תלמודית; שמחת נשואין, חתונה.

הֲלָכָה, תלמודית; מוצא דבר איזה ענין אחרי השקלא וטריא, באיזה דין ומשפט, והוא כמו בשפת רוסיא: Быть по сему.

המוניא, מדרש; עצה והסכמה אחת.

הֲמָיָא, מדרש; ובתנ"ך: הֲמִיָּה, זעקת שבר בימי מהומה ומבוכה.

העבֶּא, בת יופיטר ויונא, אלילת הנעורים ושרת המשקים אצל העמים הקדמונים, היא אכלה מן שמים ושתתה מי נֶקטור, על כן עמד טעם הילדות בה לעולמי עד, ויוכל היום כי מוזכרת בתרי עשר, הושע ד' י"ח: „אהבו הֵבו קלון מגניה".

העליאָגנבטים, אנשי כת אחת בימי היונים הקדמונים אשר השתחוו לשמש, ועבודתם היתה נקראת בשם העליאלַטריא.

העליאָדיות, שתי אחיות המוזכרות בספורי המיתולוגיה, שהיו מרוחמות בחסד האלילים, בעת אשר באו לספוד לאחיהן ולבכותו, ונהפכו לאלוני בכות, ודמעותיהן לאבן הבדלח.

העליאָטֶרמֶטר, יונית; כלי מדידת חום השמש, אשר המציא החכם סאסיור.

העליאָמֶטר, יונית; כלי חרס וחושב, אשר המציא החכם סאווערי בשנת 1743

למדוד הקוים המרכזיים מהשמש , הירח והמזלות (פלאנעטען) .

העליאָסקאָפּ , יונית ; קנה השקפה אשר המציא החכם שניידער בעיר רומא , בשנת 1611 , ועל ידו נקל להביט בשמש בלי השחתה לעינים .

העליאסתים , שופטי היונים הקדמונים בעיר אתונא העתיקה , אשר התאספו על גפי מרומי קרת בבקר , כאשר החלה השמש לזרוח , ובארו את החקים והמשפטים , או תקנו את החקים האלה אשר נתקלקלו ברבות הימים , בפני כל עם ועדה .

העליאָפּאָל , עיר במצרים התחתונה , ושם היה ארמון מפואר המוקדש לשמש .

העליקָן , יונית ; הר נפלא בבעאָטיען המערבית , לפי דברי חכמי המיתולוגיה היונית , שמה היה מקום משכן האלילות (מוזען) אשר היו נקראות בשם : „העליקונדיות" .

העללע , אלילת השאול , המקבלת נשמות בני אדם , אשר מתו מאיזה חולי או זוקן ; ובשם זה נקראת השחתה כבית מועד לכל חי .

העלמינטלגיא , יונית ; למודי ידיעת התולעים .

העלֶניסט , יונית ; א) יודע ומבין שפת יונית ; ב) עברי המקבל אמונת היונים .

העלֶספָּנט , יונית ; מקור המלה הזאת הוא משם העללא , המוזכרת בספורי המיתולוגיה הנטבעה במצולת לשון ים הדרדנלים , המאחד את ים השיש עם הארכיפלג .

העמַדרָמֶטר , יונית ; כלי הגבלת מרוצת הדם בעורקי האדם .

העמַטָלָגיא , יונית ; למודי ידיעת הערכת הדם , מזגו ותכונתו .

העמַטָמַנטיא , יונית ; הגבלת איזה מחלה ע"פ הערכת הדם .

העמַטָקרַטיא , יונית ; קבלת איזה ממשלה ע"י שפיכות דם .

העמָמֶטר , יונית ; כלי הגבלת משקל הדם .

העמָסטַטיק , יונית ; רפאות תעלה לעצור מרוצת הדם .

העמֶרבַּפּטיסטים , יונית ; חסידי זמנינו הטובלים את עצמם בכל יום . במקוה מים , ויש להם בזה הוראה דתית .

העמֶרָזיים , יונית ; כבישת התאוה והחשק .

הענריאַדע , צרפתית ; שיר ספורי ידוע , אשר כתב וואלטער לכבוד המלך היינריך הרביעי .

העספֶּרידיות , יונית ; בנות הליל הנקראות בשם נימפען , ומוזכרות בספורי המיתולוגיה היונית . שכנו באחד מאיי אירופא המערבית בגן נחמד למראה , ושם הבשילו אשכלותיהם עלי תפוחי זהב , ונחש נפעוני היה שומר את מבוא הגן .

העקַטא , יונית ; בת הטַרטַר ושאול תחתית , ועל פי פקודת יופיטר , היתה מתרחצת בטיט היון של האגם ארכירוזיום , ומנהו והלאה הפקדה לאלילת השחתה וגי הנם . המכשפים והמכשפות הזכירוה בלהטיהם והשבעותיהם . כלבים העלו לה לקרבן בפרשת כל דרך . תארוה לבעלת זועה ופחד , קוצות ראשה נחשים , ותלתליה נפעונים , ולה שלש פנים ; בידה החיים והמות וכל פגע ואסון , ומושלת על ההריון .

העקַטָמבָא , יונית ; הבאת מאה פרים לקרבן בימי מהומה ומבוכה נוראה בימים הקדמונים .

העקלַא , הר המוריק את פלדות על האי איסלאנד .

העקנָמיא , יונית ; הנהגת הבית ; העקנוס : בן משק הבית .

הערב , פולנית ; סמל הכבוד של איזה ממלכה , עיר , מושל , שר או איזה משפחה כבודה , הנרשם על המטבעות , הדגלים והחתימות וכדומה , למשל : הנשר הוא סמל קיסרית רוסיא .

הערלד, אשכנזית; מכריז ומודיע בימים הקדמונים בראש כל הוצות על דבר המלחמה, מי היה המנצח בכבר לחם או מקום ההתאבקות, בדבר הכתרות המלך וכדומה מקרים היוצאים מהכלל.

הערמס-טריסמגיסט, יונית; אחד מחכמי קדם אשר העריצו אותו המצריים והכנענים, ואמרו עליו כי המציא את האותיות ואת כל הלמודים המועילים עם כל החכמות. לפי מסורת המצריים, הגדיל והרחיב את שפתם, והמציא הכתב והדקדוק, ידיעת חכמת המזלות, חכמת החשבון, גימטריאות, חכמת השיר והזמרה וחכמת הרפואה. הוא היה הראשון אשר נתן להם דת, והביא בסדר נכון את תפלותיהם ומנהגי עבודת אלהיהם. הוא היה מורם ומדריכם בדרכי החנוך ושעשועי התנועה (גימנסטיק). הוא היה הראשון אשר נטע עצי זית. מעט מידיעותיו חרות בעט ברזל לדורות הבאים על עמודי אבן, והידיעות האלה נכתבו אחרי כן לזכרון בספר הנקרא בשם הערמס, ובשם זה היו נקראים ספרים רבים אחרי כן ברבות הימים. תלמידי בית מדרש החכמה באלכסנדריא אמרו עליו, כי הוא היה הממציא חכמת האלטנגיניות (מאגיע) טהעאסאפיע, אלכימיע ושאר חכמות היוצאות מחוץ לגבול בינת האדם ושכלתו.

הערם, שם תאר לאיש גבור חיל בימים הקדמונים, אשר הראה זרוע עם גבורה בנצחונותיו הנעלים; ובשם זה יקרא המדבר הראשי באיזה ספור והגדה.

הערסטרט, איש אחד יוני, אשר שרף את הארמון הנפלא של האלילה דיאנא בעיר עפעס, אשר הוא היה האחד משבע מפלאות התבל, למען תהי שארית לשמו ולזכרו עד עולם. בשמו יקרא כל איש מחבל ומשחית איזה דבר נפלא במלאכת מחשבת.

הערקולס, יונית; שם איש גבור חיל בימי קדם. אליל הגבורה אצל היונים הקדמונים, אשר אמרו עליו כי הוא בן יופיטר הנולד לו מאשתו אלקעמנא, הוא היה נקרא גם בשם מוזגעס, על כי היה מנהיג המוזען. יתואר בדמות איש בריא אולם, קווצות ראשו וזקנו מתולתלים, לבוש בעור ארי ובידו מקל חובלים, ויתר כל מעשה תקפו וגבורתו כתובים בספורי המיטולוגיה. הוא מוזכר בירושלמי (דף ע"ג) לגבור מפורסם.

הערקמיא, יונית; בית מושב זקנים וזקנות אצל היונים הקדמונים.

הַפַכְפַך, עברית; קל הדעת, איש שאינו עומד בדעתו, פוסח על שתי הסעפים.

הפסד, תרגום; נזק, ורז"ל השתמשו במלה הזאת במובן המוסרי והחומרי.

הפקר, תרגום; איש או ענין שאינם מוטלים תחת שום השגחה.

הפתק, תלמודית; בית אוצר מיני מאכל וסחורות שונות.

הֶקֵש, תלמודית; השואה ודמיון.

הרהור, תלמודית; מחשבה בדרך חשד הנוטה לענין רע.

הרהן, תלמודית; עבוט או משכון.

הרמון, עברית; בית מגורת הנשים אצל מלכי המזרח Harem.

הרמיז או אהורמיז, תלמודית; אליל הטוב המוזכר בסנהדרין (דף ל"ט).

הרמן, תלמודית; פקודה ושליחות.

הרפתקאי, תלמודית; מקרים וסבות שונות.

הרשאה או אורכתא, תלמודית; כח ורשות לאיזה איש לעשות כרצונו וחפצו.

התְרָאָה, תלמודית; אזהרת איזה דבר בעדים.

ו

וגטציא , רומית ; כח החיים בגדול הצמחים ; וועגעטירען : לשבת בלי עבודה או ללכת בטל .

ודא , סנסקריטית ; ספר הדת והפלוסופיא אצל ההודים בשפת סנסקריט .

ודאי , תלמודית ; דבר ידוע וברור .

ודויל , צרפתית ; מחזה שמחה שעשועית , בלוית מנגינה על במת הטאטר .

ודן , סקנדינוית ; אליל הנצחון והגבורה אצל הגערמאנים והסקאנדינאווים הקדמונים .

ווקלק , סערבית ; בשם זה יכונה אצל המון עם מהסערבים , לפי מסורתם הקדומה , האיש המת הקם מקברו אחרי כלות ארבעים יום למיתתו , ומוצץ דם אנשים ישנים .

וטיקן , איטליאנית ; ארמון האפיפיור , הנודע לתפארת באוצר הספרים העתיקים ובחדר־אוסף התמונות היקרות , בעיר רומא .

וטרינריא , רומית ; למודי רפואות החיה והבהמה והעוף למיניהם והשתלמותם .

וטרן , רומית ; איש חיל הבא בימים , או איש שהיה באיזה התמנות זמן רב .

ויאלים , רומית ; אלילי הרומיים הקדמונים , אשר הגינו על כל עוברי דרכים , להם התחשבו : הערקולס , מרקורי וביבילַיא , להם הקריבו חזירים קטנים .

ויגלינים , הולכי אחרי שטת וויגעל , אשר כחש בחטא אדם הראשון , וכל ספרי התנ"ך היו בעיניו כספר הבדוי .

וויזאמטר , רומית ; כלי השקפה המגדיל „זכוכית הראות" לפי מדרגת כח ההבטה .

ויטליזם , צרפתית ; שטה פסיכולוגית , המסבבת כל פעולה גשמית ורוחנית לתעודת החיים .

ויקטריא , רומית ; אלילת הגבורה והנצחון אצל הרומיים הקדמונים . תארה : עומדת על כדור , עטרת ענפי זית בראשה וכפת תמרים בידיה .

וירטואס , צרפתית ; היודע מלאכת הזמרה בתכלית השלמות ; או חרש וחושב נפלא במלאכתו .

ולגלא , סקאנדינאווית ; א) בשם זה יכונה גן עדן עמי ארצות הצפון בימים הקדמונים , ויבואו בו אך אלה שמתו מות גבורים במלחמה , ושמה המה משתעשעים בציד חיה ועוף , אוכלים ושותים ומתלחמים , עד שובם לתחיה ; ב) בנין מפואר בקרבת העיר מינבען , ושמה יש תמונות אנשים רבים מארץ גערמאניען , אשר התהללו באיזה פעולה טובה בחייהם .

ולינום , רומית ; פתשגן כתב הדת אצל הרומיים הקדמונים , שאין רשות לנשים להיות ערבות באיזה דבר וענין . הדבר הזה הציע הקאנסול קאי ועלעאוס בבית המועצה של הסענאט .

וללגיא , יונית ; חלק אחד מהכמת למודי הפלסופיא , השופט על דרכי רצון האדם .

ולנטר , צרפתית ; העובד בעבודת הצבא מרצון עצמו בלי תשלום גמול .

ולקנום , רומית ; אליל האש אצל הרומאים והיונים הקדמונים , בן יופיטר ויונא , מראהו שחרחר , ומפני זה הפילו אביו ארצה משמים , והוא צולע על ירכו . הוא אבי כל חורש נחשת וברזל , ובית חרשת המעשה שלו היה בהר עטנא , אחד מהררי מוריקי אש וגפרית . בשמו יקרא כל הר שרפה המוריק מקרבו אש מתלקחת ; הציקלאפים המה משרתיו ועושי רצונו . בשם „ולקניסתים" יקראו אנשים האלה האומרים כי ע"י יסוד האש קבלה הארץ תארה הנאותי .

ומפיר , איטליאנית ; א) תנשמת באמעריקא הדרומית , המוצצת דם אדם ובהמה

בעת שנכנס; ב) על פי מסורת ההמון יקרא בשם זה המת הקם בלילה מקברו למוץ דם החיים; ג) בשם זה יקרא גם כן המלוה ברבית ולוקח נשך, הגוזל מן העני פרוטתו האחרונה.

ונדידד, ספר קדוש להפרסיים והזענדים הקדמונים, הכולל בקרבו: חקי הדת ודיני הוראה בין איש לרעהו.

ונדלים, א) עם בזוי ואכזר בארץ גרמניא הקדומה, אשר השחיתו בכל מדרך כף רגלם כל עדי וכל יופי הרשת המעשה ומלאכת מחשבת; ב) בשם זה יקרא כל ריק וכל פוחז מהבוערים בעם, השונאים את ההשכלה ומשחריה.

ונדמיא, חג היונים והרומים, לכבוד האליל בקכוס לעת הבציר.

ונוס, רומית; אלילת האהבה והיופי אצל העמים הקדמונים, אשרה ליושבת במרכבה רתומה לשתי יונות, ולרגלה בנה הקטן הנקרא בשם קופידא; מקריבי קרבנותיה היו מלובשים בלבושי נשים. בבואה בפעם הראשונה על האלימפ, מקום משכן האלילים, ויחמדו יפיה, וכל אחד היה חפץ לקחתה לאשה. גם יופיטר בכבודו התרפק על אהבתה, ואך בראותו כי נקעה נפשה ממנו, ויקח ממנה נקם, לתתה לאשה לואלקאן הנמבזה שחשך משחור תארו. בשם וענוס יקרא מזל (פלאנעטע) אחד הסובב את השמש לתקופת שתי מאות עשרים וארבעה ימים, ע"ז שעות, מ"א מינוטען, וכ"ז רגעים.

ונפרסטים, כת הקדושים בארץ הודו המתנהגים בחיי פרישות ובדידה.

וסת, תלמודית; אורח נשים, זמן נדתן של הנשים.

וסתא, רומית; אלילת היונים והרומים הקדמונים, בת סטורן הבכירה, הנולדה לו מאשתו רייאי, ותדור וסתא נדר להשאר בבתוליה לעולמי עד. ותלמד את האדם להוציא תועלת מן האש, ומפני זה הקדישו לשמה ולזכרה אש תמיד, בבנינים מיוחדים, וכומרים מתעסקים בעבודה זו. הרומים חשבו את האלילה הזאת למגן וסתרה על עירם הגדולה. נומא פומפיליום היה הראשון אשר יסד היכל מפואר לעבוד עבודת ה', ואש נלהבי היה בוער שמה יומם ולילה. היא מצוארת בלפיד בוער או מנורת המאור, ולרגלה ראש חמור, לזכרון הצלתה מאלילת הצניעות; ב) בשנת 1807 גלה החכם אלבער פלאנעטע אחת הנקראת בשם וסתא, ומקומה בין מזרות שמים: מארס ויופיטר.

וקויזם, צרפתית; למוד כזה, המראה לדעת כי תהו ובהו במלא הטבע.

וקונא, רומית; אלילת השדות, ועוד בטרם נבנתה העיר הגדולה רומא, היתה האלילה הזאת בכל מעלה, ותהי למגן ומחסה לבעלי הכפרים, לבלי השבית מנוחתם.

וקביאניטים, כת פלסופים ממין האיניקים, אשר געלה נפשם בכל ענג חילוני וחמדת הון ובצע, ולא דאגו דאגת מחר.

וקסל, אנגלית; בית הכנסת אורחים, העוברים ושבים על מסלולי הברזל.

וקציא, רומית; ימי שביתה מעבודה ולמוד, בבתי מדרש הלמודים, בימות הקיץ.

ורדיקט, אנגלית; פסק דין היוצא מפי המושבעים באלס המשפט.

ורטומנוס, רומית; אליל הגנים והפרדסים, עתות השנה והמסחר אצל הרומיים הקדמונים.

ורטלמוס, שע"פ מאחד הקדושים בארץ צרפת, ועל שמו נקרא ליל כ"ד לחדש אגוסט 1572 הנודע לדראון בספר מלחמות הדת והאמונה, לליל הרג ואבדן, לכל בעלי הפרוטיסטנטים או הגוגינאטים, אשר נחרץ משפטם בעיר פריז מאת הקטולים, להשמיד להרוג ולאבד כלם. מספר ההרוגים בעיר פריז,

במשך ג' ימים, היה אחד עשר אלף, ובספר המחוזות בארפת היה מספר ההרוגים ששים אלף.

וֶריפִיקַציא, ארפתית; תעודת או קיום איזה דבר.

ושט, תלמודית; א) קנה האוכל שעל ידו מכנים האדם כל אוכל ומשקה; ב) הרן הספינה.

ותיק, תלמודית; ההולך בדרך ישרה, ומזה אולי יקרא בית משכן האפיפיור בשם וַתִיקַן, כי לדעתו הוא תמים דרך ובעל מדות ישרות.

וַתִיקַן, (ראה וַתיקן).

וַתַקַן, תלמודית; חולי הריאה.

וַתְּרָן, תלמודית; מפזר הונו לדבר תועלת.

ז

זָאֳטְרַפִיא, יונית; חכמת הרפואה של האדם והבהמה.

זָאֳלָגִיא, יונית; מפלגה גדולה בחכמת ידיעת העולם והטבע, מכל החי, הבהמה, העוף, הרמש והדגים וכדומה מכל אשר ביבשה ובמים.

זָאֳנָמִיא, יונית; חקר יסודי פעולת החיים.

זָאֳנָסָלָגִיא, יונית; חכמת ידיעת המחלות של האדם והבהמה.

זבורית, תלמודית; א) גריעות השדה שאדמתה חול; ב) משא הטעונה בספינה שמעמיק ללכת במים.

זבינא, תרגום; מקח וממכר של כל מיני סחורה.

זבלגן, תלמודית; איש הסובל מחלת נזילות הריר מהפה.

זגתא, תלמודית; תרנגולה היושבת על אפרוחיה.

זהיין, מדרש; משחקים והוללים.

זהרא, תלמודית; נחלת שדה וכרם.

זהרר, תלמודית; ממונה לגבות מס מן השדות בארץ פרס.

זווד, תלמודית; א) צדה לדרך; ב) מכריכי המת; ג) ילקוט הנוסעים שמשימים בו כל דבר הנחוץ לדרך.

זחור, תלמודית; איש שעיניו כהות.

זוממים, תלמודית; מסבבי נזק והפסד לאחרים.

זוסימא, תלמודית; משרת המרחץ.

זחוח, תלמודית; גבה רוח והונף, כמו: „משרבו זחוחי הלב".

זטוטי, תלמודית; אחד מבני האצילים או הפרתמים.

זטימא, מדרש; בקורת, חקירה ודרישה או התחקות.

זיונא, א) מחיה; ב) נזק והפסד.

זיוף, תלמודית; מרמה ורמאות.

זיטויטום, תלמודית; מות מוסרי; (מָאָרַאלִיש טָאָדט).

זינדיקיטים, כת אפיקורסים וכופרים אשר המתחמדנים, האומרים כי כל בריאה בפני עצמה היא אלהות, מכחישים בהשגחת הבורא ותחית המתים.

זלטא, תלמודית; סל ארוך מעץ נכוב (מולטער).

זמזום, תלמודית; הרהור והגד.

זמזמי, תלמודית; מין כלי זמר הנקרא „צימבעל" בשפת ההמון.

זמיון, מדרש; עונש כסף.

זמלסטר, תלמודית; כף גדול בקערת המרק (Suppenlöffel).

זמר, פסיקתא; ליחה עבה הנוזלת מן האף.

זנאי, תלמודית; נואף, רועה זונות.

זֶנד-אָוֶסְטָא, ספר קדוש להפרסיים, הכולל בקרבו למודי זָרָאסְטֶר.

זנדקא, תלמודית; משגיח בבית האסורים.

זסטא, תלמודית; חגורה.

זעפרנא, תלמודית; (Safran).

זֶפִיר, רוח חרישית ונעימה הנושבת מצד מערב, והיתה נקראת בפי הקדמונים בשם אלול.

זפלא, תרגום; מטבע (Eine Münze).

זפק או זרקפא, תרגום; מוראת העוף שהמאכל מונח בתוכו.
זף, תרגום; קרע או כלי מלאכה לפתח בו חותמות.
זקיפא, תלמודית; צליבה, עץ שתולין עליו חייבי מיתה (גאלגען).
זקתא, תלמודית; א) מקלע אבן במרגמה; ב) מלמד הבקר.
זָרָאַסטר, מחוקק הפרסיים, חכם מפואר ומתקן (רעפארמאטור) חי בערך שש מאות שנה לפני לדת ישוע הנוצרי; הוא השתדל להגביל אמונת הפרסיים בשני כחות יסודיים וראשיים הנקראים בשם אורמוזד, והוא כח האור והטוב; ובשם אחרימאן, והוא כח החשך והרע; מעת שנגלתה אמונת מחמד רפתה בארץ פרס רוח החקים והמשפטים של המחוקק הזה.
זרבוב, מדרש; א) צנור שמוליכין על ידו את המים; ב) להבת אש קטנה.
זרוקתא, תלמודית; קלע, כלי נשק שמשליכין אותו מרחוק.
זרזייא, תלמודית; עוצר ענבים (פרעססע).
זָרִיז, תרגום; חמוש או חלוץ; אדם שיש לו לב חזק ואינו ירא משום אדם, ר"ל שהוא הרך מן איש הירא ורך הלבב (ראה תשבי שרש זרז).
זֶרֶת, עברית ותלמוד: לפי דעת חז"ל הוא מדה של חצי אמה, של ששה טפחים, והוא כמו דיום בלעז; וקורין גם לאצבע קטנה: זרת. (תשבי).

ח

חַאַנְבַּגִיא, יונית; כזילת הדם מנחירי האף.
חַאָם, יונית; אליל התהו אצל העמים הקדמונים; חומר בלי צלם ודמות והוא הראשון לכל נוצר; מבוכה וסכסוך, אי סדרים.
חבלא, תרגום; שחת או שאול תחתיה.
חבקין, תלמודית; קשור האוצר, כציד.
חָבֵר, תלמודית; אדם שהוא נסמך לרבנות, אבל אינו ראוי עדיין להיות מורה הוראה; וחז"ל קראו בשם זה לכל מי שאינו עם הארץ (תשבי).
חֲדִיף, כנוי כבוד וגדולה למלכי מצרים עד היום הזה.
חווריא, תרגום; סנורים, עִוָרון בעינים טהורות.
חומריה, תלמודית; סך הכולל, סכום.
חוּשׁ, עברית; (קהלת ב') הרגש; חמשה חושים יש לו לאדם: הראות, השמע, המשוש, הריח והטעם.
חזזית, תרגום; ילפת; חולי ושנוי מראה בעור החיים או הפירות.
חזיא, תרגום; מראה או גליון; ראי מוצק (שפיגעל).
חַזָן, תלמודית; שליח צבור או שמש הקהל; על אודות בני שמואל שהיו מטים משפט, אמרו חז"ל: כדי להרבות שכר לחזניהם ולסופריהם; הוא יקרא בשם חזן, לפי שהוא צריך לראות מה הם צרכי הצבור, שיעשה המוטל עליו (תשבי).
חוריה, תלמודית; שגרים הסובבים ממקום למקום בסחורתם.
חטוטרת, תלמודית; גב או גבנון (בוקעל).
חטיבה, תלמודית; דבר המרוצה לשני הצדדים.
חיותא, תלמודית; אם ההולדה באשה; רחם.
חֵימַדַל, אליל הכח והגבורה, השומר את האדם מכל פגע ואסון אצל הסקנדינַוים הקדמונים.
חימיא, יונית; חכמת התכת הגשמיים.
חִימֶרָא, א) בריאה משונה בספורי המיתולוגיה היונית המתוארת בראש אריה, קדקד עֵז וזנב נחש; ב) מושג דמיוני שאין ביכלתו לצאת אל המפעל.
חינא, מיני עלים הגדלים במקומות גבוהים בארץ פערה, ברזיליען ומעכיקא שקליפתם המרה נדרשת בחכמת הרפואה למחלת הקדחת.

חירגרא, יונית; מחלת הצער באצילות הידים.

חירורגיא, יונית; חכמת הרפואה במחלות חיצוניות.

חירטָניא, יונית; סמיכות הידים על הבא להסתפח בנחלת עבודת הקדש, או באיזה כהונת האמונה.

חירלָג, יונית; המדבר דבריו על פי נענועי אצבעות הידים.

חירלָגיא, יונית; שיחת האלמים והחרשים ע"פ נענועי אצבעת הידים.

חירמַנטיא, יונית; הגדת עתידות ע"פ רשמי כפות הידים.

חירנָמיא, יונית; למודי נענועי אברי בני אדם בשעת השיחה.

חירפַּלסטיק, יונית; מלאכת עשית תמונות שונות מחומר רך.

חָכָם, עברית; שם כנוי לאיש שלמד תורה הרבה, ועסק בלמודים שונים, והוא כמו פלסוף בשפת העמים. לדעת בעל התשבי, קרה לחכמי ישראל מה שקרה לחכמי היונים, שבראשונה נקראו סופום, שפרושו: חכם, ואח"כ הוסכם ביניהם שלא יהיו נקראים עוד סופום דרך גאוה והתפארות, אלא כל אחד יקרא בשם פילוסופוס, כלומר: אוהב חכמה, וכן כל רב גדול וחכם מופלג לא רצה להקרא בשם חכם, אלא תלמיד חכם, דרך ענוה ושפלות רוח. ועתה בזמננו גם סופרינו הקטנים נקראים בשם חכם ורב, ושם תלמיד לא יזכר ולא יפקד.

חֶלָא, אצילת הסקנדינוים הקדמונים, אשר קבלה נשמות המתים בעולם התחתון.

חלבַּא, יונית; מין מרקחת מדבש ואגוזים.

חלבַּנא, יונית; מין נטף נוזלי להקטיר קטרת, ובעברית: חלבנה Galban.

חלודה, תלמודית; עפרורית שמכלה את הברזל Rost.

חלזון, תלמודית; א) קרס ברזל לחבר בו איזה דבר; ב) שבלול שממנו לוקחים צבע ארגמן היקר במגילות; ג) חומט משחית בשדות ובכרמים.

חַלִימַא, יונית; העדר מרוצת הדם באברי האדם; התאבנות (פּאַראַליזם).

חלטאתא, תרגום ותלמוד; שטר מקח וממכר לצמיתות.

חַלֶגיא, יונית; חכמת למודי מחלת המרה.

חלַמידא, יונית; מעיל או מעטפת הנשים בארצות יון ובבל.

חַלַמַנטיא, יונית; הגדת עתידות על פי נשית הרוח והאויר.

חַלְקֹגרַפיא, יונית; מלאכת הפתוח על לוחות נחשת.

חַלקי, קַלמוקית; מקום מדבר המכוסה ברגבי מלח דק ככפור על הארץ.

חַלְקָם, יונית; גושי עפר המכלכלים בתוכם נחשת הרבה.

חָלֶרַא, רומית; חאליר־רע, מחלת שלשול הקֵבה, הקאת המאכל, כוילת הידים והרגלים, וקרירות הגוף — אלה המה האותות שבהם היא מתנכרת.

חַלֶרְזים, רומית; רפיון כח אצל הבתולות.

חַלֶריסַא, יונית; א) אצילת הפרחים אצל היונים הקדמונים, אשת זֶפיר, ואצל הרומים היתה נקראת בשם פלֹרַא; ב) בספרי הרַמָנים נקראת בשם זה רועה רַכַּת השנים.

חַלֶרְפָּרם, יונית; מין סם חריף נוזלי הממוזג על פי דרכי החימיה, ומוצאו ממשקה ספיריטויים, המביא כל בעל חי בהריחו ממנו להעדר ההרגשה, וידרש בחכמת הרפואה להקל על ידו כאב החולה בחתוך בשרו (אפעראציאן).

חלתא, תלמודית; כוורת של דבורים (בינענשטאָק).

חַמֶלֶאָן, יונית; א) נחש לפטוני המחליף מראהו לפי דעת הקדמונים, לפי תכונת כל דבר המסבב אותו; ב) המשנה דעתו לפי המסבות.

חסינא, תלמודית; ממגורה או אוצר של תבואה.

חספניתא, תלמודית; ספחת העור המתקלפת בקשקשים דקים.

חפיסה, תלמודית; תכריך הבגד, קופסא.

חקלייתא, תלמודית; כפרי או עובד אדמה.

חַר, יונית; מקהלת משוררים ומשוררות.

חראמַניא, יונית; התאוה לצאת במחול משחקים.

חרגרַפיא, יונית; למודי מלאכת המחול.

חרוסטַל, זכוכית לבנה ומזהרת כעין הבדלח.

חרוסקים, עם ישן נושן בגרמַניא הצפונית.

חַרטַא, רומית; א) נייר פפירוס או קלף הנדרש לכתיבת הקדמונים; ב) כתב יד עתיק יומין; ג) פתשגן כתב המלוכה על אודות חקי הממשלה, ובתלמוד: כרטים, והוראתו נייר ושטר.

חַרטולַריא, רומית; ספר הקובץ למאמרים וכתבים שונים.

חַרטיים, א) כת ידועה בארץ בריטַניא, אשר התקוממה לנגד שטת הקונסטיטוציא; ב) כת הנוטים אחרי דון פעדרא בשנת 1836.

חַרטֻפילַקס, יונית; כהן הממונה על שמירת הכתבים אצל הפַטריארכים בארצות המזרח.

חריזַלגיא, יונית; מליאות הסבות להתעשרות ההמון ע"פ למודי אריסטוטל.

חריזַליט, יונית; בשם זה נקראו אבנים יקרות בימים הקדמונים, מַלבע זהב־ירוקי, כמו אבן הטַאפַאז והטירמַלין וכדומה.

חריזַמַניא, יונית; כילות או חמדת הממון.

חריסטַמַטיא, יונית; הוראת המלה הזאת היא: למודי התועלת; והיא אספת מאמרים לכל ענפי החכמה והספרות, ממבחרי חבורי הסופרים המצוינים.

חריסטקרַטיא, יונית; ממשלת הכנסיה הנוצרית במדינה.

חריפתא, תלמודית; א) שטף מים עזים; ב) חד השכל.

חַרַל, רומית; שיר דתי המושר בלוית מקהלה.

חרמַטַמיא, יונית; למודי הבאת העושר במערכת הסדר וההשכלה.

חָרָן, יונית; בשם זה יקרא המעביר נשמות המתים מעבר לנהר סטיקס ואחרן לעולם התחתון, ומקבל בשכרו איזה מטבע; ואולי מזה היה המנהג לשום תחת לשון המת מטבע בימים הקדמונים.

חרֹנגרַפיא, יונית; כתיבת דברי הימים וספורי הקורות לכל עם ועם על פי סדר זמני בלי שמירת הקשור בין מקרה למקרה.

חרֹניקא, יונית; דברי הימים וקורות העתים לפי סדר הזמנים, ומזה: חרֹניש דבר המתמשך לימים ושנים.

חרֹנלֹגיא, יונית; א) למודי הגבלת המקרים לפי סדר הימים והשנים; ב) מספר השנים.

חרֹנמֶטר, יונית; מודד הזמן, מורה שעות המגביל את הזמן במדה קצובה.

חרֹנם או סטורן; אליל העת אצל היונים הקדמונים. (ראה סטורן).

חרֶסמַלגיא, יונית; חכמת הידיעה בהגדת עתידות.

חֶרֶף, מטבע תוגרמית, ממחיר שבעים וחמשה קא"פ בכסף רוסיא.

חַרַקטֶר, יונית; במלה זאת תבאר אחת ממעלות הנפשיות, או תכונת איזה שפה וחרשת המעשה עם מעלותיהן המיוחדות.

חַרַקטֶריסטיק, יונית; הגבלת תכונת האדם או איזה דבר מצד מעלותיהם המיוחדות.

חֲשַאי, תרגום; קול דממה דקה.

חָשוב, תלמודית; איש נכבד, וחז"ל אמרו: "עני חשוב כמת", כלומר: שהוא אדם חשוב ונכבד, הוא כמת, אבל עני שאינו חשוב, אינו נחשב כמת, לפי שאינו מקפיד כל כך על עניו ודלותו (חשבי).

ט

טָא , כינית ; אליל הכינייזים , והוא סמל השכל הנעלה המנהיג את העולם כלו . אחד מספרי אמונתם יקרא גם כן בשם זה , הכולל מאמרים כאלה כמו ספרי התלמוד אצל היהודים וספר אלקוראן אצל המחמדנים .

טַאגָגיא , יונית ; שבועה בחי ה' .

טָאֶגָניא , יונית ; ספורי מציאת האלילים הקדמונים .

טָאָדיציא , יונית ; דעת אלהים בארץ ומדת צדקו ומשפטו .

טָאורגיא , יונית ; הוראת המלה הזאת היא : „מחזה שדי" . מעשה להטים או כשוף , אשר השתמשו בהם כהני האלילים הקדמונים , ברצותם לדרוש דבר מאת האלילים או רוחות ופגעים וכל מרעין בישין , לפעול איזה פעולה היוצאת מגדר הטבע והרחוקה משכל האנושי . הטָאורגים או הכהנים הראשיים ומשמשיהם היו צריכים להיות נקיי חטא ופשע ; לדעת אחדים מחכמי יון , היה הֶרפיאוס הראשון אשר ראה מחזה שדי , נופל וגלוי עינים ; ולדעתי היה בלעם הקוסם , המוזכר בתורתנו גם אחד מכת זאת אשר השתמשו באמצעים כאלה .

טָאַטוטַליזם , אנגלית ; חקי חברת העוצרים את עצמם מכל משקה משכר .

טָאַטִיק , יונית ; חכמת למודי הראות .

טָאַטֶר , טאטרון ; בית משחק , במת ישחק , והרבוי טאטראות , בית מחזה שעשועים ; ובתלמוד : טרטיאות או טאטריות .

טָאָלָגיא , יונית ; חכמת אלהות ; ומזה טאָלָגישע מאראל : מוסר התורתי , מוסר שהתורה תחייבהו , מוסר ממצות השמעיות ; חכמת ידיעת אמונה ודת .

טָאָספּיא , יונית ; הכרה במעשי אלהים ונפלאותיו בנגלה ובנסתר במה שאחר הטבע ; חזיה וחזון רוחות .

טָאָפילַנטרָפּ , יונית ; איש אוהב אלהים , והמה כת הדעיסטים המכחישים בהתגלות ה' .

טָאָקרַטיא , יונית ; ממשלת אלהים , או ממשלת הכהנים הבוחרים מתוכם איש אחד המנהיג את העם על פי חקי אלהים ומשפטיו ; ממשלה כזאת שררה לראשונה אצל העברים בצאתם ממצרים , אשר היו נהוגים ע"פ חקי ממשלה כזאת ע"י משה ושמואל עד שאול שבחרוהו למלך עליהם ; הנהגת השופטים היתה ג"כ על דרך כזה , אבל לא במושג השלם כאשר היתה בימי השנים שהזכרנו .

טארגא , מדרש ; מגן , צנה וסוחרה .

טָאָריא , יונית ; א) מדרש ועיון ; באור איזה דבר ע"פ דרכי השכל לבד ; ב) ידיעת איזה דבר אך מנקודת ההוראה והלמוד ולא ע"פ דרכי המעשה והנסיון ; תורה בלי דרך ארץ ; וחכמי התלמוד אמרו : „אם אין תורה אין דרך ארץ , אם אין דרך ארץ אין תורה" ; ומזה נראה כי אין התורה מתקיימת אלא במי שיודע אותה גם על פי המעשה (פראקסע) .

טָאָרֶמַא , יונית ; ענין למודי הנדרש על פי הוכחות וראיות יסודיות .

טַבּוֹן , טטרית ; מכסת סוסים ידועה בשדה ומדבר .

טַבּוּרֶט , צרפתית ; כסא בלי משענת .

טַבּלדָט , צרפתית ; שלחן כללי לכל הבא לסעוד לבו באכל במחיר ידוע ; ובתלמוד (פסחים דף כ"ז) טבלאות של זהב , כלומר : שלחנות .

טַבַּקָא , ספרדית ; עלי הקטרה מעלי עשן , מוצאם מפלך טַבַּגָא בחי סם. דמינגא , הובאו מאמעריקא במאה השש עשרה .

טַבָּר , תוגרמית ; אחדים ממשפחות הצוענים ההולכים נע ונד ממקום למקום .

טַבַרְנַא, רומית; בית מאכל העם ממדרגה נמוכה.

טַדימקים, גאגאי המדיים והפרסים הקדמונים.

טוּבֶרקולום, רומית; גרב או ספחת עור הבשר העלול להיות למכה טריה, וצריך להזהר בזה לשאול בראשית הויתו עצת רופא מומחה, כי תוכל לצמוח מזה תקלה גדולה, בהיותו נרעת מתארת ממחלת הסיפיליס, וביחוד כאשר יתראה באבר המוליד (ראה סיפיליס).

טוגים, חברת שודדים ומרצחים בסתר בארץ הודו, מאמיני אלילה בבניא, המקריבים לה זבחי אדם, אחרי אשר ישימו מחנק לנפשם, על פי חקי אמונתם ההוללה.

טַוּס, תרגום; עוף בעל נוצות מגוונים שונים זוהרים, וע"פ דעת קדמונינו יש בו שס"ה גוונין. ויוכל היות כי כן נקרא בשפת התרגום: פאפוגייא, כי באור העוף הראשון מראה על השני.

טַוּט, מצרית; אליל הדבור, הכתב והחכמות אצל המצריים הקדמונים.

טַוּטַלָגיא, יונית; יתרון הכפלת המלים שיש להם הוראה אחת.

טַוּמַטוּרג, יונית; עושה מופתים או מעשה להטים.

טַוּמַטַלָגיא, יונית; למודי מופתי הטבע וחרשת המעשה.

טַוּמַטַמַכיא, יונית; התנגדות לנתינת המופתים.

טוּנֶל, אנגלית; מעברה מתחת לארץ, בעמקי הרים או מתחת המים; מבנה מחלוה עפר כאלה ארוכות לכמה פרסאות, אשר יעברו שמה גם כן מסלולי הברזל, כאו להשתלמות גדולה בשנים האחרונות.

טופסא, תלמודית; העתקה, נוסח איזה שטר.

טוּרבַציא, רומית; מהומה, מבוכה, ערבוב או סכסוך.

טורזיינא, תלמודית; משגיח בבית הנשק (ארסענאל).

טוריסט, צרפתית; אחד הנוסעים בארצות רחוקות.

טורלופינים, מקור המלה הזאת הוא משם עלס פרטי אחד בארץ צרפת; כת הוללים, פוחזים וריקים, אשר התפשטה במאה הי"ד בארץ נידערלאנד. לפי החלטתם היה יכול כל איש הבא למעלת איזה שלמות להיות שורר ברוחו החפשית, ואיננו עלול לשום חטא ועון, לכן נעלה נפשם בכל יקר אנושי, הלכו יחפים בראש כל חוצות, והתמכרו להוללות וכל דבר בלע. האפיפיור גריגורי הי"א החרימם מבוא בקהל הכנסיה הנוצרית, והממשלה גרשה אותם כלה מן הארץ.

טורניר, אשכנזית; התנועע במחוגה; שעשועי גבורי הריצרים הקדמונים, אשר התאבקו איש את רעהו בכלי נשק שונים, בשמירת תנאים מיוחדים.

טֶזים, יונית; אחד מיסודי החכמה המוכח בראיות אמתיות; שרש דבר.

טֶחיגרַפיא, יונית; כשרון לכתוב בקצור נמרץ ובמהירות כל דבר שיוצא בעל פה.

טֶחנָלָגיא, יונית; חכמת המלאכה וחרשת המעשה, ונחלקת למפלגות שונות: חכמת המכניק, הכימיא, טכנאלאגיא הכללית והספציאלית. (עיין מדרש מלים המלאכותיים הכללי בג' חלקים להח' וואגנער). אם יחפוץ הקורא לקבל מושג נאמן בכל סעיפי החכמה הכללית הזאת, יעיין בספרי מוסדי החכמה להח' לבי ראבינאוויטש, אשר אזן וחקר בעניינים כאלה עד היסוד בם, והכל מפורש בטוב טעם ודעת בשפתנו העברית.

טֶטָגרַם, יונית; התדמות אות אחד בראשית כל חרוז מאיזה שיר.

טֶטוּם, רומית; דבר שלם, שלמות.

טֶטַל, רומית; כללי, חלק שלם.

טֶטָלָגיא, יונית; (ראה פלאנזם).

טֶטָמֶטריא, יונית; מערכת השווי.

טֶטָפָניא, יונית; המשכת ההברה או הקול.

טטציום, רומית; עקשות במערכת הדברים או הקול; לשון ההפכות.

טטרמטר, יונית; שיר בארבעה חרוזים.

טטרעמרידא, יונית; תקופת ארבע שנים.

טטרפדלגיא, יונית; אחד מלמודי חכמת הטבע על אודות בעלי חיים ההולכים על ארבע.

טטרפל, בשם זה קראו היונים הקדמונים את הארץ הזאת, אשר היו בה ארבע ערים גדולות ויפות.

טטררך, יונית; מושל על אחד מארבעת חלקי איזה ממשלה.

טיאמם, ערבית; שחיקת הידים באדמה או בקיר לפני תפלת אלקראן במקום שאין מים ע"פ חקי דת מהמד; וכזה עושים גם היהודים מהמון האספסף.

טיארא, יונית; נזר האפיפיור המשלש משלשה כתרים, לאות ממשלתו על שלשת חלקי העולם.

טיזיפנא, אחת מבנות המפהה (פוריען), מערות להטה נחשים, ומיסרת את הרשעים על חטאתם ומעלם בעולם החיים.

טיזם, יונית; אמונה בישות אלוה; והמאמין בה' יקרא: טיסט.

טיטולום, רומית; שם כנוי כבוד הנוסף לאיזה שם; רבים מכנויים כאלה עוברים לירושת נחלה מאבות לבנים עד דור אחרון, כשם משפחת הגרפים והברונים וכדומה; יש כנויים למודיים, השייכים אך לאלה אשר רכשו את השם הזה והמה טיטולים עצמיים; בכנוי טיטול יקרא ג"כ שם איזה ספר בראשיתו.

טיטן, אחד מאלילי המיטולוגיה הקדמונית, שמסר ממשלת העולם לאחיו הצעיר סטורן, בתנאי שיעזוב את העולם אחרי כן לירושת נחלת לצאצאיו הטיטניים, ולזה היה נאלץ סטורן לבלוע את ילדיו, ולעת אשר ילדה לו ציבללא אשתו את יופיטר המירה אותו באבן, למען לא יבלעהו איש בחמת אפו. אחרי כן גדלה תלונת הטיטנים נגד סטורן, אך יופיטר קנא קנאת אביו והממס בברקים, ונקלעו כלם לשאול תחתית.

טיל, א) מטבעת כסף אצל המלייה ממחיר א' רו"כ; ב) בארץ הינא: 63 קא"פ; ג) בארץ סיאם: ג' רו"כ י"ב קא"פ.

טימפטיא, יונית; מחלת הנפש.

טימקרטיא, יונית; ממשלה הנחלקת בין אנשים לפי מכסת הונם ורכושם.

טימריאטים, תוגרמית; מושלי נכסים וקרקעות בארץ תוגרמה, המחויבים להעמיד מכסת אנשים ידועה מבני חיל וסוסים, וגם בעצמם אינם חפשים מעבודת הצבא.

טיף, יונית; חולי תבערת העצבים.

טיפגרפיא, יונית; חכמת מלאכת הדפוס; בית הדפוס.

טיפום, יונית; צורה טבעית או יסודית בבעלי חיים שונים או בדברים טבעיים אחרים.

טיפליטים, יונית; אבני דפוס החרותות באותיות וציורים שונים, אשר ידפסו עליהם בבתי הדפוס.

טיפמטריא, יונית; מלאכת הדפסת ציורי מפות הארץ.

טיפמניא, יונית; העדר הדעת, שגעון.

טיפן, יונית; מובן המלה הזאת הוא: מות כללי או מבול מים. אחד מאלילי העמים הקדמונים, יש אומרים שהוא בן יונגא. מראהו נורא מאד, בדמות נחש עד מתניו. לדעת אחדים הוא האליל בעל צפון המוזכר בתורתנו. רעד ורתת אחזה את אלילי האלימפ, ויברחו מפניו מצרימה, ובתבניות שונות שמה התנכלו עליו וקלעוהו מתחת להר עטנא.

טיקל, מטבעת זהב וכסף בארץ הודו, ממחיר 6. 50 רו"כ וגם מן 75 קא"פ.

טירדא, צרפתית; דרוש או מאמר ארוך.

טירניא, יונית; ממשלת יד חזקה, אכזריות, פעולת איזה דבר שלא כהוגן הבאה מסבת אהבה עצמית. בארצות הקדמונים היו נקראים בשם „טירנים" אנשים כאלה אשר לקחו ממשלת המשרה ברצון עצמם, בלי רצון העם. ממשלת הטירנים השלשים בארץ יון היתה בסוף המאה הרביעית לפני סה"נ, ואצל הרומים היו נקראים בשם זה, אלה אשר התנגדו לקיסרית גליענוס, באמצע המאה השלישית אסה"נ.

טירהם, יונית; שרביט אליל בקכוס, אשר היה מכורך בשריגי עלי גפן.

טכסים, תלמודית; מערכת סדרי מחנה הצבא.

טלא, פרסית; מין מטבע בארץ פרס הנתן לעם אחרי אשר יקרה איזה מקרה פרטי; מחירו שלשה רו"כ.

טלאלגיא, יונית; חכמת הידיעה בתכלית הויות העולם והשתלמותו.

טלארך, יונית; משגיח על נקיון השוקים והרחובות בארץ יון.

טלגרמא, יונית; מלה זו מורכבת משתי מלות: טל — : רחוק; גרמא : ידיעה.

טלגרף, יונית; כלי חרש וחושב למסירת הידיעות הטלגרמיות על ידי אותות מיוחדים, ובשם זה יקרא מקום מעמד הכלי הזה.

טלוריום, רומית; כלי חרש וחושב להשבוק בו תנועת האדמה.

טלוריזם, רומית; אלילת האדמה; כח הטבע אצל העמים הקדמונים.

טליא, אלילה המגוננת על כל מחזה שעשועית בבית התיאטר, לפי מסורת המיתולוגיה הקדמוניה.

טליותא, תלמודית; שנות הנעורים והילדות, ומזה בתלמוד: טלולא או אטלולא (קינדער שפיעל).

טליסמן, צרפתית; חתיכת אבן או מתכת שעליה חרותים איזה ציורים ממסתרי הקדושים אשר בארץ המה, ורבים מבני ההמון מאמינים בהבל ורעות רוח כזה, ושים בהם כח נעלה ונשגב.

טלמא, מעיל כדורי ועגול שנושאים אנשים ונשים לזכר המשחק הטרגיקי הנפלא בימי באנאפארטע.

טלמטלגיא, יונית; למודי חפשית הרצון.

טלן, צרפתית; לוח הפתקאות מנסך שטרי כסף המדינה, בצורה עם שלוש הנסך יקרת מלות הזה קופאן ידוע ממחיר הנסך.

טלנט, יונית; א) מתנת הטבע לאיזה חכמה וחרשת המעשה; ב) ככר כסף וזהב אצל העמים הקדמונים; מחיר ככר כסף אצל היהודים היה משלשת אלפים שקלים או 12000 דראכם 450 ליט', סטערלינג; ומחיר ככר זהב היה 7200 פ. סטערלינג, מלבד ככרי היהודים היו גם ככרים שונים אצל העמים האחרים, כמו היונים והאלכסנדרונים ודומיהם.

טלסום, אליל הגבולין אצל הרומים הקדמונים, אשר החל לנחול כבוד ויקר מימי תקופת הנשים הסביניות.

טלספרי, אליל הרפואה אצל היונים הקדמונים, חבר לאליל עסקולאפ.

טלסקפ, יונית; כלי השקפה מגדיל את הדברים מרחוק.

טלפניא, יונית; השמעת איזה קול ידיעה ע"י קול כלי תותח וכדומה..

טלפנים, נזירי ארץ סודו ההולכים יחף והוכלים לחם צר ומים לחץ; ואולי מזה דלפנים בשפת התלמוד.

טלר, אשכנזית; מטבע כסף במדינת עסטרייך, בבריא, סקסוניא ובאדען ממחיר 1.28 רו"כ; בארץ פרייסען והאנאווער, בערך 92 קא"פ.

טלרנץ, רומית; סבלנות לבעלי אמונה אחרת.

טמא, יונית; מעמד ומצב איזה דבר עיקרי שיוכל להסתעף למושגים שונים בחכמת הלמודים, הזמרה, הפתות ומלאכת מחשבת.

טמבק, צרפתית; מתכת מלאכותית ממראה זהב, ומורכבת מנחשת וצינק.

טמיא, תלמודית; א) בית אבל; ב) עצמות המת.

טמיון, מדרש; אוצר של כסף ודברים יקרים; ממון.

טמן, מטבעת זהב בארץ פרס מחיר שוי רו"כ 88 קא"פ.

טמפא, איטליאנית; חלוקת הזמן וידיעת מדת הסדר בזמרה ושיר.

טמפל, יונית; אחד מהיכלי אמונת עבודת האלילים להקרבת קרבנות אצל המצריים, היונים, הרומים והיהודים הקדמונים, הנעלה ברב הוד ותפארת מכל הבניינים הקדמונים הנשארים למזכרת בחכמת הבנין. בתי היכל כאלה היו בנוים בתבניות שונות, ועל כלנה עולה במעלה יופי ותפארת בית מקדש אלהי בירושלים, בזרוח נר אלהי האומה הישראלית, הנבנה ע"י המלך שלמה בהר המוריה כאלף שנים לפני סה"נ, נחרב ע"י נבוכדנצר בערך שש מאות שנה לפני סה"נ, ונבנה מחדש בעזר כורש מלך פרס על ידי זרבבל וסיעתו במאה הששית לפני סה"נ, ואחרי כן הוטב והותקן ברב הוד ותפארת ע"י המלך הורדוס בשנת השבעים לפני סה"נ, אשר החרב והורס עד היסוד בו על ידי טיטוס שר צבא הרומיים.

טמפליערים, הוראת המלה הזאת בשפת צרפת: „בעלי מקדש" מפני שגרו בירושלים במקום הזה שהיה עומד לפנים מקדש שלמה. נשאו מעילים לבנים מצוירים בצלבים אדומים, מפני שחברה זו נוסדה לעת מסעות הצלב בשנת 1118 ע"י גבורי נושאי הצלב אשר היו במספר תשעה. מטרת החברה היתה להיות למגן ולמחסה להנוסעים הנודדים הבאים להשתחות בעיר הקדש בירושלים, וכל אחד בבואו במסרת ברית החברה, נדר נדר להזיר את עצמו מכל תענוגי העולם הזה לחיות בצער ועני נפש, להקשיב לקחי מוסר ולהיות נע במפעליו. מחית החברה היתה מנדבות המתנדבים בעם, אולם לעת כי רבו המלחמות והתגרות בין נושאי הצלב ובין בעלי אמונות אחרות, אספו בעלי החברה הזאת רכוש והון רב, עד כי קצה נפשם בלחם הקלוקל לשבת בירושלים, והחלו להתפזר בכל ארצות איירופא, ואוצרות בלי מצרים לקחו בידם, ובראותם מנוחה כי טוב, והנחלה כי נעמה, שמו על לבם לחיות חיי ענג ונחת, ונשחתו במעמד המוסרי מאד מאד, עד שבאו למדרגת השתוללות והוללות, והנה באה עליהם הקץ ע"י המלך פיליפ היפה בשנת 1307, וע"פ פקודתו העלו רבים מגרי החברה בארץ צרפת על מוקד האש. ובשנת 1312 עלתה כל החברה בכל מקום שהיו, במהו על ידי פקודת האפיפיור קלימענטי החמישי. אבל כנראה לא התעררה החברה הזאת עד היסוד בה, כי רבים מהם עושים במחשך מעשיהם במסתרים, והמה מסוג חברת המסנים אשר המה לרוב בבריטניא ואמעריקא.

טמפנא, אלילה ביתית, תנור וכירים אצל האשכנזים הקדמונים.

טמפרטור, רומית; מדרגת החום.

טמפרמנט, רומית; תכונת האדם הגופנית והרוחנית הנחלקת למפלגות שונות, מבעלי סבר פנים יפות וקלי התנועה; מקלי דעת ונוחים לכעוס; מבעלי מזג השחורי, רזי מראה ותמימי מעשים; מבעלי גוף חלש, שמני בשר וכבדי לב; מבעלי רפיון העצבים הנוחים להתגרות על כל דבר קל (פלעגמטיקים).

טמרינד, עץ בהודו המזרחית אשר פריו יבכר לתועלת מזור ותרופה.

טנדנץ, צרפתית; מגמה ושאיפת איזה דבר, נטיה לאיזה מטרה.

טנדם, מדרש; אהל פרוס.

טנט, אליל המות אצל היונים הקדמונים.

טנטוס, רומית; התעלפות המות, מות מדומה, חבלי שנת המות.

טנטטיוא, צרפתית; בחינה ונסיון.

טנטלגיא, יונית; חכמת למודי המתים, סבת מיתתם באופנים שונים והזכרת נשמותיהם.

טנטלום, רומית; מתכת יקרה וקשה מאד ממראה כעין אמוני, מוצאו בארץ פינלאנד, שוועדען, בבריע ואמעריקא. — בשם זה יקרא אחד המלכים הקדמונים המוזכר בספורי המיטולוגיה, אשר נחרץ עליו משפט לבלות בגוס ולכפן ימיו, על אשר ערב לבו לגנוב מאת האלילים את סם החיים הנקרא בשם נֶקְטַר. בכל מאמצי כחו לא יוכל לגעת בפיו את המים השוטפים סביבו, וגם מפרי העץ אשר בתוך הגן, לא רחוק ממנו, אין ביכלתו לאכול.

טנץ, אשכנזית; מחול, או תנועת הגוף הבאה מהתעוררות שיר וזמר, ובה יתראה מזג העם, מזג אלה היוצאים במחול, תנועותיהם וכח הרגשותיהם, ומזה כל המביט בעין חודרת יוכל לשאוב מזה מושג נאמן מרגשי העם כלו. המנהג הזה לצאת במחול, מקורו עוד בשנים קדמוניות, ולא לבד עובדי האלילים הרפקו על אהבת הנענועים האלה, כי אם גם היהודים, כנראה מספר קורותיהם ודברי ימיהם.

טנקדים, אחת מכתות הנוצרים באמעריקא הטובלים את בשרם במים, לעת עשותם מסחרי לביבתם. פעם אחת בשבוע יתאספו לבתי תפלותיהם אנשים ונשים. בראשית מגורתם לא נשאו נשים, אולם אחרי כן ברבות הימים החלו רבים מהם לבוא במסרת ברית הנשואין, ובדלו את עצמם מאלה שאין להם נשים, במושבות מיוחדים, עושים מעשיהם באמונה, והרוצים בעבודתם.

טסבר, תרגום; אוצר, סגלת מלכים.

טסורא, תלמודית; ממונה על האוצרות.

טסט, אנגלית; שתית כוס יין לחיי איזה איש או לזכרון איזה מקרה.

טסטמנט, רומית; א) ספר הברית והתורה בין ה' ובין עמו ישראל; ספר התורה שקבלו בני ישראל מיד משה בצאתם ממצרים; והטעסטאמענט ספר תורת הנוצרים יקרא בשם ברית חדשה; ב) צוואת המת.

טטקא, תלמודית; א) תכריך הבגד, כיס; ב) מס שלוקחים משדות וקרקעות.

טפגרפיא, יונית; כתיבה מקומית; כתיבת איזה מקום או ככר ארץ עם כל הדברים הבלתי מתנועעים הנמצאים שם, כמו: יערים, נהרות, דרכים, גשרים, בנינים וכדומה.

טפיטן, תלמודית; מצע הארץ, מטה או סוס; מרכב.

טפים, אלילה המוזכרת בספורי המיטולוגיה המצרית, הולידה שלשת אלפים בנות וכלכלה בחלב שדיה את האלילה יונה.

טפלגיא, יונית; למודי תכונת איזה מקום; מתורתנו נראה עד מה גדלה ידיעת מחוקקנו הגדול משה גם בחכמה זו, ולא נעלם ממנו מאומה בשלחו את התרים לארץ כנען לתור אותה, למען דעת תכונת הארץ ההיא ואת העם היושב עליה: החזק הוא הרפה, המעט הוא אם רב? ומה הארץ: הטובה היא אם רעה? ומה הערים: הבמחנים אם מבצרים? ומה הארץ: השמנה היא אם רזה? היש בה עץ אם אין? וכו'.

טפרך, שר פלך או מחוז. (יונית).

טפרכיא, יונית; מערכת בתי פקודת הממשלה באיזה פלך או מחוז.

טצדק, תלמודית; חזוק וקיום איזה דבר, אופן ותחבולה.

טקגרפיא, יונית; כתיבת כל חולי לעת חבלי לידה, ומראה אמצעים לרפאותם.

טקוסיה, תרגום; משטר, סדר ותקון.

טקט, רומית; סדר ומשטר.

טקטיקא, יונית; חכמת הידיעה בתכסיסי מלחמה, לדעת לסדר ולהעמיד גדודי החיל במערכת מלחמה, ולהוציא חוצה ממקום עמדתם זה להיות להם למחסה ולמסתור מזרם

חיל האויב, ולהפיל עליו אימתה ופחד על פי תגרות מועילות.

טֶקטָן, חרש עץ במלאכת הבנין בארץ יון.

טֶקטָנִיקָא, יונית; מעשה הציור בכלי עץ ואבן.

טַקסַא, צרפתית; יעוד המחיר באיזה דברים מאת הממשלה או איזה חברה שיש לה רשות על זה.

טֶקסט, רומית; א) דברים ככתבם וכלשונם, אשר דבר או כתב הסופר בעצמו; דברי הכתב; ב) איזה מאמר מכתבי.

טֶקסיאָלגיא, יונית; למודי ידיעת הסדר והמשטר.

טקסיוּטִי, תלמודית; אחד המורים בקשת.

טָקסִיקָא, יונית; סם רעל אשר ימשחו בו הפראים את חציהם לירות במו על האויב.

טָקסִיקָלָגיא, יונית; למודי ידיעת סמי רעל.

טִר, אחד מאלילי הסקַנדינַוים, בן אֹדֶן אליל המכה והרעש; יתואר בחזות פני זקן, זקנו מגודל בשרביט וכתר.

טָרֶאַדָר, ספרדית; אחד מהמתאבקים עם שורים בגלוי.

טַרבַּט, ערבית; כלי השקשקות המעורר את הנזירים מתרדמתם.

טרַגֶדיא, יונית; מחזה תוגה מליצית, המתארת את האדם על אופנים שונים. פעם הוא מתאבק עם התבל ושוכניה, מתלונן על השגחת ה' ומתנגד לחובת כל היצורים, ואחרי כן הוא מתנחם על מעשיו, ונופל חלל לרגלי הנוחם, אשר איננו נותן מנוחה לנפשו הנדהמת כמַגבֶּט, אָטֶלַא, קַרל מָר, אַנטיגָנא, קַבַּלֶע אונד ליעבע ודומיהם; ולהפך רואים אנחנו מחזה תוגה כזאת ששם הכל נופל תחת משרת ההשגחה במשטר התבל, והמקריים המה המשַחקים הראשים, כמו: דיא ברויט, 24 פֶבּרוּאַר, שולד, ודומיהם. סופרי מחזות טרַגֶדיות היו לפנים בארצות שונות, אשר השאירו פעולה נמרצה גם לדורות הבאים, כמו: עסחילָס, וסָפָקלוֹס, שֶקספאר, אשר עשה לו שם עולם בחזיונותיו הנעלים והנשגבים, שכמעט אין על עפר משלם, שיללער, קלייסט, גוטזיקאף ודומיהם. בארץ רוסיא נגלו במחצית המאה האחרונה בעלי רוח כביר המפוארים בחזיונותיהם, כטָלסטָאי אסטראווסקי וכדומה להם, אבל מעטים המה. אצל היהודים לא היה כמעט אחד בימים הקדמונים שכתב בסגנון זה, מלבד שנים או שלשה, שכתבו מחיי כתבי הקדש, ולא מחיי העם בעתים ההם. הספר מלוכת שאול הוא היחיד במחזות כאלה, ואחריו הספר גזע ישי ויהויכין, ועמהם יסגר חוג החזיונות בספרות היהודים; לוצאטו היה המיוחד בין הסופרים המצוינים, אשר התנוסס בו רוח כביר לכתוב מחזות מדותיות ומוסריות כספרו היקר שאין דמיון לו בספרות היהדות: לישרים תהלה. אף כי איננו נופל תחת סוג הטרגדי, אבל כל אדם חוזה, כי בלב מחבר ספר הזה היה כשרון פרטי, לתאר מזג האנשים, ברגשות נעלות ונשגבות.

טרגיא, מדרש; טלטול איזה דבר ממקום למקום.

טרַגלָדיטים, יונית; יושבי מחלות עפר וכֵפים בימים הקדמונים; בשם זה נקראו יושבי ארץ כוש.

טרַדיטָר, אחד ממסַפרי עניני מסורה והגדות.

טרַדיציא, רומית; תורה שבעל פה; מסורה, קבלה.

טרוּבַּדָרים, צרפתית; משוררי קדם אשר הלכו ונדו ממקום למקום, ושרו שירי אהבה וגבורה בין גבורי הריצַרים בשנות הבינים.

טרוּבֶרים, צרפתית; משוררי ארץ צרפת הצפונית מהמאה הי"א עד המאה הט"ו לסה"נ.

טֶרֶוטיק, יונית; מלאכת פתוחי עץ.

טרוּליזם, יונית; כובד הפה, שפת עלגים.

טרַוּמַטיק, יונית; למודי חבוש הפצע ומכה טריה.

טרוניא, תלמודית; ממשלת הכח לא לפי החק; ממשלה בחזקה.

טרופא, צרפתית; מקהלת משחקים בבית התיאטור.

טרור, אשכנזית; אבל למת הנכר בימים האלה בצבע הבגדים לבד, ובימים הקדמונים עשו האבלים קרחה ושריטה בבשרם וכדומה. אות אבל באירופא: שחור ולבן; בתוגרמה: תכלת; במצרים: ירוק (געלב); בארץ כוש: אמון; בחינא ויאפאן: לבן; העמים הקדמונים קרעו בגדיהם לאות אבל, שמו אפר על ראשם והלכו יחפים; המצריים מלבד כל אלה, גלחו גבות עיניהם; היונים הגדילו שערותיהם ונשיהם גלחו ראשן; הרומים לבשו שחורים, לא סרקו זקניהם ולא שמחו בשמחתם ובמועדם; העברים בכל מקום שהם יושבים, אינם משנים ממנהגי אבותיהם, יושבים לארץ שבעת ימים, רגליהם יחפים, ואינם משיבים שלום בכל ימי אבלם.

טרטיוף, צרפתית; איש רע מעללים המובא במחזה השעשועים (קומעדיא) להחכם מליער, שבו נראה סמל הצבועים, החנפים והבליעלים; המכונה בשם זה גם לעת כזאת, יש בו בודאי אחד מהחסרונות הללו.

טרטלגיא, יונית; למודי פליאות ממה שאחר הטבע, במראות הנלאחים והמתכיות.

טרטסקפיא, יונית; הגדת עתידות ע"פ הכרה נפלאה ומיוחדת.

טרטר, יונית; אחד מחלקי הגיהנם שמה יסבלו הרשעים מוסר אכזרי.

טרי, מטבע תלמית מן 10 קא"פ.

טריאבל, מטבע מן 12 קא"פ בארץ יון.

טריאקלגיא, יונית; למודי ידיעת הסמים המתנגדים לסמי רעל.

טריבוט או טריבום, פסיקתא; מס.

טריבון, רומית; שם נבחרי עיר רומא מלך הפלביים, להגן עליהם מאת הפטריצים, (ראה הוראת שתי המלות האלה כ"א במקומה), ובמדרש: טריבונוס, והוא אחד מגדולי המלך ושרי החיל.

טריבונל, רומית; בית המשפט.

טריבונע, צרפתית; בימת הדרשנים לפני קהל ועדה.

טריגמיא, יונית; נשיאת שלש נשים.

טריויאליטט, תפלה, שמצה, דופי (רומית).

טריויום, רומית; א) פרשת שלשת דרכים; ב) במאות האמצעים נקראו בשם זה שלש חכמות: חכמת הדקדוק, חכמת המליצה, לשון למודים או חכמת הפלפול בעניינים למודיים.

טריוויום, אליל הקדמונים המגונן על הדרכים, ויקרא גם כן בשם: „מרקורי".

טריומוירט, רומית; קשר ברית אשר היה בין צזר, פמפיוס וקראסוס ששים שנה לפני סה"נ בעיר רומא, וארבע שנים אחרי כן כאשר הומת צזר, היה טריומויראט שני בין אנטוניוס, אקטאויאן ולפידוס, אשר היתה מגמתם לעשות סדר חדש בממלכת רומא; קשר ברית הראשונים היה למטרה קדושה, וקשר ברית האחרונים היה חול, כי במות צזר היה מחלל יקר תפארת הממשלה, כנודע מספרי הקורות.

טריומף, רומית; קול מהלות שמחה, או קול המון חוגג לכבוד המנצחים; אשר שבו ממלחמותיהם בעיר רומא.

טריטנים, אלילי הים המובאים בספורי המיתולוגיה היונית, ויתארו בזנבי דג ומחללים בחלילי חמם.

טריטריום, רומית; ככר ארץ באמעריקא הדרומית; פלך באיזה מדינה אשר לא נשלם בה עדנה מספר התושבים, ומתנהג על פי ממשלת איזה שר.

טריתא, תרגום; יקוש; חבלים מתועעים או מתלתלים.

טריכלגיא, יונית; למודי תכונת השערות (האארע).

טרילגגרף, יונית; חידה בשלש מלות.

טרילגיא, יונית; שעשוע משלש מחזות דרמיות (עלביות) בפעם אחת על בימת התיאטור בארץ יון.

טריליאן, צרפתית; אלף אלפים ביליאנים, ויכתב עם 18 נולים בהוספת מספר 1.

טרילמא, יונית; שלשה הפכים בנושא אחד.

טרימורטי, הודית; אמונת האלילים בארץ הודו משלשה אלהים: בראמא (בורא), וישנא (מחזיק), סיוא (מהרס).

טרימטר, יונית; שיר בשלשה חרוזים.

טרימסטר, רומית; זמן שלשה חדשים, משלש חדשים.

טרימרפיזמוס, בעל שלשה תארים.

טריניטט, רומית; אמונת השלוש אצל הנוצרים משלשה מושגים: אב, בן ורוח.

טריסמוס, רומית; כווצת האברים ותריקת השנים.

טריפלאליאנס, צרפתית; ברית שלשה מלכים.

טריפלמוס, בן מלך צלאוס המוזכר בספורי המיתולוגיא היונית, היה אהוב ונחמד לאלילה צרורא, ומחפצה לעשותו לבן בלי תמותה, השליכה אותו על האש, אך אמו הצילתהו; הוא למד מצרורא מלאכת עבודת האדמה.

טריף, צרפתית; רשימת כל מיני מרכלת אשר יוכלו לבוא מחוץ למדינה או לצאת מאיזה מדינה עם הגבלת המכס.

טרכנותא, תרגום; מהומה ומבוכה, סכסוך, מדהה ובלבול.

טרל, שם רוח רעה ומזקת בהמיתולוגיא הסקנדינוית.

טרמבא, איטליאנית; עמוד מים מסובב מאד המתנשא בסערה וענן גדול על הים, מפרק ומשבר אניות.

טרמברמטר, יונית; כלי מדידת החום ולחיצת האויר.

טרמיטא, תלמודית; ביצה שנתבשלה מעט.

טרמינוס, רומית; גבול וקצב; אליל הגבולים אצל הרומים הקדמונים, המתואר בראש אדם על עמוד מרובע; לכבודו עשו חג ברומא, הביאו לו קרבנות, ועשו לו עדי מזר פרחים; בשם זה תקרא כת אחת האומרת, כי האדם נברא אך למטרת השתלמות דרישתו הטבעית, ולזה הוקצב לו זמן וגבול ידוע. — בשם טרמין־דיספוט נודע הפלפול הדתי באחרית המאה הי"ב אחרי סה"נ, ומקורו בסתרת השאלה הזאת: היש אחרית תקוה לחוטאים במותם, ויקבלו חסד ומחילה מאת ה', או לכל תכלה רואים גבול וקץ, ותקותם נשארה מעל?

טרמכיא, יונית; התאבקות השורים בארץ איטליא.

טרמלגיא, יונית; למודי תכונת המים החמים.

טרממטר, יונית; כלי מדידת תכונת הגופים מכל מין, וביחוד תכונת האד הסובב את הארץ Atmosfera.

טרמנטן, תלמודית; כלי מלחמה גדול לקלע אבנים וכדומה; כלי מפץ.

טרן, יונית; א) כסא מלוכה; ובתלמוד יקרא בשם תרנם, וכן יקרא שמה מעמד הצופים שעליו היו הכהנים צופים ומפיירים למעוף העופות. — ב) שם כלי מפחית להרוס מבצרי החומות בימים הקדמונים.

טרנזיט, רומית; העברת סחורה ממקום למקום בלי הפסק על הדרך.

טרנזקציא, רומית; התפשרות והפסק דין ודברים בין שני צדדים.

טרנטול, איטליאנית; מין שממית גדולה בארץ איטליא בסביבות טרנטא, נשיכתה

ארסיס מלך, ומפלת תרדמה על הגוף, ואף אז יוכל להגלל ממות, בהקיצו פתאום ועושה נענועים חזקים בכל אברי גופו עד שיזיע; בככר הארץ הזאת יש מין מחול המורגל אצל הנגרים שמה, ויקרא בשם טרנטול, וזה אמצע מנוסה להתרגל לעשות תנועות חזקות בעת אשר ינשכו ע"י שממית־הרעל הזאת.

טרנסנימציא, רומית; גלגול הנפשות.

טרנספרט, צרפתית; א) משלוח איזה מרכלת באניה או בעגלות משא; בבודדה או מאזל (בתנ"ך) אוזילתא בתלמוד (עירובין כ"ח); ב) העברת סך איזה מספר מגליון אחד אל השני בספרי חשבון.

טרנספרט, רומית; מסירת כסף, סחורה או איזה רכוש.

טרנספרמציא, רומית; נתינת תואר לאיזה דבר מחדש; תקון.

טרנספרנט, צרפתית; א) תמונה הנשקפת מצד השני; ב) גליון בקוים שחורים לכתוב על פיהו על הנייר.

טרנסצנדנט, רומית; אחד מסעיפי חכמת הפלוסופיא, כעין מעבר לגבולי הפלוסופיא הצרופה הלקוחה מהנסיון ע"פ שטת החכם קנט, או פלוסופיא בקוריית (קריטיקע) שאין לה עסק בהנדסה והאלגברה; וכן נקראת גם הפלוסופיא הכללית העולה גם לעניינים כאלה במה שאחר הטבע.

טרנסקציא, רומית; שיחות של תלמידי חכמים או חברות למודיים.

טרסא, צרפתית; א) מקום גבוה ותלול מאדמה; ב) מעקה במבוא הבית.

טרסט, איטליאנית; המעביר מעותיו על פי שטר חוב.

טרע, מטבעת כסף קטנה במלברע, ממחיר 3/4 קא"פ.

טרפזא, יונית; א) סעודה ממאכלים פשוטים; ב) חדר האכל לבני הנזירים.

טרפחת, תלמודית; שלחופית העור שהולד מונח בו.

טרפיא, יונית; חכמת התרופה או הרפואה הכללית, המסתעפת למינים שונים; א) רפואה תוריית או למודיית הנודעת לאלה העוסקים בה מנקודת השקידה בחכמה זו על פי סדרי למוד היושר בבית מדרש החכמות ורפואה מעשיים או נסיונית; ב) רפואה כללית או פרטית, ונקל להבין אחת שני הסוגים האלה את הרופאים הנותנים מזור ותרופה לכל חלי ומדוה פנימית וחיצונית בכלל, ורופאי מחלה אחת פנימית או חיצונית (ספיציעלל); יש מחלות כאלה הנודעות להרופאים בברור, ומגבילים ויודעים את המזור הנכון להן (ספציפישע קראנקהייט), ויש מחלות כאלה התלויות באומנות רופא מומחה, וכבד להכיר תכונתן (סימפטומישע קראנקהייט).

טרפיאום, רומית; אותות הנצחון כדגלים וכדומה, אשר היו לשלל במלחמה.

טרפיטים, (עבדי ה') כת אחת מבני הנזירים (ואולי המה האסיים) אשר גרו באלכסנדריא עד המאה הד' אחר סה"נ, ולפי דעת בעלי התלמוד היו האסיים הרופאים בעת, ושמם מוכיח על זה.

טרפיסטים, כת נזירים בארץ צרפת, הנקראים כן על שם בית הנזירים לא־טרפ, המיוסדת בשנת 1122, התנהגו ע"פ חקים קשים לעצור את עצמם מאכול בשר ושתות יין, והיו מתכלכלים בלחם ומים, נגזרו על כל שפתם מבלי דבר מאומה, ישבו על הארץ על יצוע קש, ובבית הקברות שלהם היה מוכן תמיד קבר פתוח להזכירם ביום המות. במאה הט"ז נפלו במחסור הסוללות והפתיות, והספחו לחבר מרצחים ופועלי און (בנדיטים) ואך אחרי כן בשנת 1636 חזרו בתשובה ע"פ השתדלות החכם ראנקע, ומתנהגים עד עתה בכל דבר כמקדם.

טרפיקם, יונית; אחד מהשני חוגים ההופכים

ממול הקוטב עשרים ושלש מעלות ומחצה לצפון ולדרום ; בין הקוים האלה יעשה השמש את תנועתו המדומית סביב הארץ, (כי על פי שטת קופרניק, הסובב הארץ את השמש, והשמש לעולם עומדת), הצפוני יקרא בשם „חוג סרטן", והדרומי „חוג הגדי". המקום הזה יקרא ג"כ בשם: „אזור החם".

טרפלגיא, יונית; למודי מערכה וסדור בהנהגת החיים.

טרפנום, יונית; מגלה השוד על בימת החזיון, בימים הקדמונים.

טרפס, יונית; התפעלות דברים, לא במושג העצמי, כי אם במושג השני, המהפך את הדברים להוראה אחרת.

טרפסיטים או טרפוניטא, מדרש; שולחני, המחליף כל מיני מטבעות וכסף.

טרפסיכרא, אחת מבנות המוזען, מושלת הרקוד והמחול, המוזכרת בספורי המיתולוגיה.

טרקדיניא, יונית; כלב הבית.

טרקטט, רומית; א) כתב התקשרות בתנאים מיוחדים בין שתי ממלכות; כתב אמנה; ב) שיחה הגיונית באיזה ענין למודי.

טרקלין, תלמודית; חדר האורחים.

טרקסמון, תלמודית; ירקות שמשה כעין תבלין למאכל (כאלאט).

טררא, מין צמח ממפלגת Arummakulatum אשר יאכלוהו יושבי אי סנדוויא תחת לחם.

טרריזם, רומית; ימי מהומה ומבוכה (רעוואלוציע) בספרי הקורות להצרפתים הנודעים באכזריות חמה במשך שנה אחת עד 1794, מסבת רוע לב רבספיער וכת דיליה.

טשטוש; תלמודית; מחיקה או טריפת איזה כתב, כתוב או מודפס.

טשיארדוא, אליל הרע וכל מיני פורעניות על האי ציילאן בארץ הודו; אש מפיו תאכל, אגרופיו הגודלים למשלומות יקראו, ועיניו מתגוללות כגחלים בוערים; ההודים מביאים לו קרבנותיהם בלילה לאור הלפידים בשירים ומחולות.

טשיטשרנע, איטליאנית; מורה דרך לנוסעים בעיר נכריה, ומראה לו כל דבר עתיק ונפלא.

טשלמא, תוגרמית; מעטפת הראש, מגבעה, כעין כובע שנושאים המושלמנים על ראשיהם לגאון ולתפארת.

טשנדלא, שוכני הודו הקדמונים מעבר המחלי לנהר גנגז (Gang), ועתה המה משועבדים לאצילי הודו, והיו להם לעבדי עולם; נחשבים שמה לכת הטמאים, ומחויבים לשרוף גופות מתיהם.

טשנדרא או סבא, אליל ההודים הנחשב אצלם לסמל הירח, לו עשרים ושבע נשים, כמספר ימי חדש הירחי.

טשק, אנגלית; רשימת שלום איזה סך ידוע מכסף, העוברת מיד ליד בעולם המסחר.

טשרדא, ערבית; כסות עינים או צעיף הנשים המזרחיות.

טשרוקים, תוגרמית; כת האינדוסים, והמה אטאיסטים גמורים, אין אלהים כל מזמותיהם, ומשחתים בחנוך המדותי והמוסרי, מתועבים אצל כל בעלי הכתות מפני רוע מעלליהם ותעתועיהם הנמבזים

יאביטים, חברה הנקראת בשם: „יוחנן הירושלמי"; מטרתה היתה לסמוך בידי העניים ההולכים להשתטחות בקבר הקדש בירושלים, לדאוג על אורחותם בימי חלים, ענים

ומרודיסס. אך בשנת 1121 שמה החברה הזאת לחק לה, להגן על ההולכים להתפלל על קבר משיחם, מתגרת יד אלה אשר אינם מאמינים באמונת הנוצרים. בעת הזאת מטרתה אך בזה, לעשות הטוב והישר בעיני אלהים.

יהודיקי, תלמודית; מקום דין ומשפט (ירו' גטין).

יובלָים, מלה רומית ומקורה בעברית: יובל, והוראתה: קרן, כי בחג היובל הזה, הוא כלות שנת החמשים, תקעו היהודים בקרן, והעבירו שופר תרועה בחדש השביעי, בעשור לחדש, ביום הכפורים, בכל ארצותיהם בימים הקדמונים; שנת החמשים קדשו למזכרת דרור וחפש, אז שבו איש לאחזתו ואיש אל משפחתו, לא זרעו, לא קצרו ולא בצרו, ואת ספיח השדות עזבו לעני ולגר הגר בתוכם; ולעת כזאת יחוגו כמעט כל העמים, את שנת היובל, בכלות חמשים שנה, למזכרת איזה מקרה מיוחד בחיי הכלל והפרט.

יובֶנטא, אלילת הנעורים אצל הרומים הקדמונים, לכבודה עשו נערי הרומים חגים הנקראים: „יובֶנַליען".

יוהרא, תלמודית; גאוה, גאות והתפארות.

יונָא, בת סטורן ואשת יופיטר; אלילת האדמה והנשואין; מגוננת לכל אשה כבודה ונות בית, ונשיא סמל החן והיופי אצל היונים והרומים הקדמונים, אשר תארוה בלבושי גאון ותפארת; צוארה ואצילי ידיה גלוים, על ראשה רדיד או נזר, בידה שרביט, בגדה אכי המראה תואם תכנית הגאות וההדר, ומלאכה עושה רצונה הקשת בשמים העומד מאחוריה.

יונטא, רומית; בית הנהגת הממשלה הרוממה בארץ ספרד.

יוסטיציא, אלילת הצדק והמישרים אצל הרומים והיונים הקדמונים, בדמות אשה רכה בשנים, בידה האחת אוחזת חרב שלופה, בשנית מאזני משפט, ומסוה על עיניה (סמל הצדק ומשפט מות).

יוסנַטורא, רומית; משפט טבעי; מצות שכליות נגד האדם, בין אדם לחברו.

יופיטר, אליל ראשי אצל הרומים והיונים הקדמונים, ויקרא גם בשם זֶבֶס. יתואר ליושב על כסא זהב ושן, בידו השמאלית הוא מחזיק את שרביטו, ובימינו ברק, ונשר בין רגליו, קרן ההשפעה נתן במתנה אל האלילות (נימפען). בשם זה יקרא כוכב צדק, הנודע בין שבעה כוכבי לכת, הגדול 1400 פעמים מגדול הארץ, ורחוק מהשמש כמעט 675 מיליאנים פרסאות, ויסבב את השמש במשך י"ב שנים.

יורטא, פרסית; אהל לרועי מקנה בימים הקדמונים, אשר יעתק ממקום למקום; וגם לעת כזאת יש עמים רבים אשר להם אהלים כאלה. הקירגיזים ועמים רבים בסיביריען וקמישַטקא הנמצאים במעמד פראי ושובב, ונודדים עם עדריהם ממקום למקום, — מתנהגים גם עוד היום בישיבת אהלים כאלה.

יוריא, רומית; חכמת הדינים והמשפטים; יוריסט, יודע דת ודין.

יורידיקציא, רומית; הוראת המלה הזאת: צדק ומישרים; דבר חק ומשפט כללי באיזה מדינה; בתי דין ומשפט.

יוריספרודֶנץ, רומית; למודי החקים והמשפטים.

יֶזואיטים, רומית; חברת הנזירים אשר הוסדה בשנת אלף תקל"ד לספ"נ, בעיר פריז, על ידי איגנטי לאָעל הספרדי, והוסכמה ברצון האפיפיור פויל השלישי בשנת אלף תק"מ, וע"פ פקודתו היתה נקראת בשם: „חברת ישוע הנוצרי". מטרתה הראשית, היתה להרחיב אמונת הקטוליקים על ידי חנוך נערים ונערות, ולהחזיק אשיות ממשלת האפיפיור. ברבות הימים אחרי כן התחזקו היעזויטים בכח גדול ונפלא, וזה החלם להתערב בעניני הלכות המדינות (פוליטיק); הבאים במסרת ברית החברה הזאת, נשבעו להקשיב ולשמוע לפקודת ראש החברה

הנגדל, אשר היה בעת ההיא איתן מושבו בעיר רומא. היעזואיטים אמרו: כי המטרה תקדיש את האמצעים, ולבעבור זה, הרשו לעצמם לעשות כל מה שבכחם, למען השיג מטרתם וחפצם. במרוצת ימי תפוצת בעלי החברה הזאת בכל ארצות איירופא, השתדלו לישא וליתן בעניינים נעלים ונשגבים, והתפקדו לשאת משרות כבודות, עד כי היה לאל ידם להאציל מרוחם הכביר על גוי ועל אדם יחד, ליסד בתי ספר רבים, ולהפיץ אמונתם בין עובדי האלילים ע"י משרתיהם ועושי רצונם המיסיונרים. מן העת הזאת אשר החלו להתערב בעניינים מדיניים משכו עליהם עיני מלכים ושרים רבים לרעה; בכל ארצות מושבותיהם, לנטות עליהם קו של חשד, ויגרשום מהסתפח בנחלת אבותיהם, עד שנת אלף תתי"ד לסה"נ, ושנת גאלתם באה ע"י פיום השביעי, אשר הקים על על כסא האפיפיור, ויט אליהם חסדו להביאם תחת צל כנפיו, ולהשיבם אל המרגוע והנחלה.

ינוס, אליל השלום והשנה; יתואר בשני פרצופים: פרצוף מפנים ופרצוף מאחור, המגבילים את העבר והעתיד, לכבודו בנו ברומא היכל גדול.

ינואריום, רומית; החדש הראשון בשנה, המוקדש לאליל ינוס, אשר הקדישו לו בעת ההיא מפרי האדמה. ובתלמוד יקרא בשם: „ינוברים" (ירושלמי ע"ג).

ינסניזם, משם עצם פרטי; למודי אחד מחכמי האלאנד הנקרא בשם: ינסען; הוא הראה לדעת כי ישוע הנוצרי לא סבל יסורים בעון כלם, כי אם בעון הנבחרים בעם, וכי רצון החפשי נאבד מימות החטא של אדם וחוה, ובעבור זה נאלץ האדם לחטוא, והמצוה לאהוב את ה' ואדם, איננה מהמצות החקיות; כת הזאת הוסדה בראשית המאה הי"ז, ובזמן מאה שנה סבבה להכנסיה הנוצרית המערבית רעות רבות.

ינקי, אנגלית; שם השול ושחוק, אשר יקראו האנגלים להאמעריקנים.

יצר, עברית; מחשבה ותאות הלב, ועל הרוב הוא לרעה; ובדברי רז"ל: יצר טוב ויצר רע.

יקביטים, א) כת דתית אשר הוסדה בארצות המזרח במאה החמישית אחרי סה"נ, שמו מגמתם להכיר אך את הטבעית בישוע הנוצרי, ומדרגה העליונה של אלהותו, השפיעו עליו אחרי כן למודיו ופעולותיו. למודי כת זו התפשטו בסוריה, מצרים וכוש; ב) האנשים האלה אשר נסו אחרי יעקב השני מלך בריטניא.

יקבינים, א) משם עצם פרטי; בשם זה יקראו המורדים בכלל; ב) כת המורדים ודוברי סרה בימי מהומה ומבוכה של המרד הראשון בארץ צרפת, הנודעים באכזריותם הגדולה.

יריד, תלמודית; יום השוק שעושים בו מסחר וקנין, ובשם זה נקראת גם המית האספסוף בעם [illegible]

ירמידא, משם עצם פרטי; קינת ירמיהו הנביא על חרבן ירושלים.

ירפנטים, כהני מקדש צרורא אלילת עבודת האדמה וכל מתנות הטבע אצל העמים הקדמונים.

ישיבה, תלמודית; מקום מרביצי תורה ותלמידים רבים, בימים הקדמונים; וגם לעת כזאת יש ישיבות כאלה בארץ ליטא, שמהן תצא תורה והוראה לעם בני ישראל, ובשם זה נקרא ב"ד של מעלה וב"ד של מטה.

כ.

כדביא, ספרי; כלי תשמיש בצרכי הבית.

כומתא או כומסא, תלמודית; כסוי הראש מתחת הכובע (קאפע, פעססע).

כוורת, תלמודית; כחיל של דבורים (ביענענשטאק).

כורכמישא, תרגום; עט עופרת (בלייא שטיפט).

כורסיא, תלמודית; בימה או קתדרה שמניחין עליה הס"ת.

כלדאי, תלמודית; כשדים אשר היו נחשבים בימי חכמי התלמוד לחוזים בכוכבים.

כלקדיקא, מדרש; מטה ואפריון לשאת נשים וזקנים.

כְּפַר, תרגום; אחת מערי הפרזות (עיר שאינה מוקפת חומה) וע"פ רוב היו אנשיה מעטים.

כרוספדא, תרגום; שולי הבגד.

כרושייתא, תלמודית; חלה, עוגה, (קוכען).

כְּרַךְ, תרגום; עיר בצורה מוקפת חומה ואנשיה רבים.

כַּרְכֹּם, עברית ותרגום; מין בושם ירוקי (Safran); לפי דברי בעל התשבי נשאו היהודים במדינת וויניציא כובעים ירוקים בשנת רנ"ו וקראו כרכומין, ובודאי זה היה ע"פ גזרת המלכות שכל רואיהם יכירום, וממין כזה היו גם הסטריימליך שנושאים היהודים מחוץ למדינתנו גם עד היום הזה.

כרכשיה, תלמודית; חלחולת שבקצה המעים.

כַּת או כִּתָּה, תלמודית; חברותא שיש לה במעשיה איזה מטרה ידועה.

כתובה, תלמודית; השטר שעושה הבעל לאשתו לעת חתנתו.

ל

לאיטור, ספרי; סניגור, או אחד ממצדיקי הנשפטים.

לאעָליט, המלה הזאת נגזרת משם עצם פרטי לאעָל, הראשון אשר יסד את החברה של היעזויטים (עיין יֶזוּיט).

לַאָקְרַטיא, יונית; ממשלת האספסוף בעם.

לַבָּה, איטליאנית; דברים הנתכים המוגרים במורד, מלוע הררי שרפה, מוריקי להבה ואש פלדות.

לַבִּינָא, אשכנזית; גושי שלג גדולים המתגלגלים מן ההרים במורד העמק.

לַבִּירינט, יונית; א) אחד מבניני מטעה, אשר הקם עַל על הארץ או במחלות עפר וכפים, בארץ מצרים ובארץ קְרֵתִים בימים הקדמונים, מחדרים ומסלולות שונות, בדרכים מבוכים וארחות עקלקלות, עד שלא היה באפשרות לצאת משם, כי אם ע"י חבל ארוך אשר היה קשור מחוצה לו; ב) חלק הפנימי באזן; ג) מבוכה וסכסוך (במובן המוסרי); ד) מעגולי מטעים בגן.

לַבֶּלַם, משם עלם פרטי הנודע בהוללותיו ותעלולות אהבה ובזיונה, כדן־זואן והדומה לו; כנוי כזה הושאל לכל איש שוגה באהבה עזה, נותן לנשים חילו ועל כל פנה יארוב.

לַבָּנָא, רומית; אלילה המגינה על הילודים בגיחם מרחם, עד העת הזאת שיכולים להשתעשע על ידי אבותיהם.

לֶבְקְזיא, (ראה סירֶנָה).

לַבֶּרנַא, רומית; אלילת המסחר וחרשת המעשה אצל העמים הקדמונים, והיא היתה ג"כ למגן ולמחסה לגנבים ועושי מרמה.

לֶגָּגְרַפִיא, רומית; כתיבת הדת והחקים, והיו לאחדים בספר אחד.

לָגֶדֶבליא, יונית; ידיעה ליורית או התעופפות על כנפי רוח הדמיון.

לָגֶדיאַריא, יונית; שטף מלים מהבל ורעות רוח, או דבר שפתים אך למחסור.

לְגטא, מדרש; שטר מתנה על איזה רכוש וְקרקעות.

לגיון, תלמודית; א) גדוד חיל הצבא; ב) ספר הזכרון.

לגין, תרגום; א) כד או בקבוק; ב) מעיל חשוב.

לָגִיק, יונית; חכמת ידיעת החקים, המיוסדים

על עמודי הבנה ומחשבה נכונה ; חכמת ההגיון .

לֶגַלְגִיא , רומית ; יתרון הכשר דעת הקריאה .

לֶגַלְטְריא , יונית ; כבוד דברים אשר המה למכביר .

לֶגַליום , רומית ; א) דבר הנעשה ע"פ החק , הצדק והישר ; ב) הכנעה למלכות בכל לב ונפש .

לֶגַמַכִיא , יונית ; הוכחת דברים, פלפול או וכוח .

לֶגֶנְדַא , רומית ; א) ספור מחיי אחד הקדושים אשר בארץ המה ; ב) מסורה המוגית מאיזה מקרה מופתיי .

לֶגַסַט , יונית ; א) סופר מהיר בארץ יון ; ב) מזכיר בחצר הוויזנטיים , נוצר כתבי הממלכה , שטרי אמנה , פתשגן כתב הדת וחותם המלוכה .

לֶגַסְפִיא , יונית ; ידיעת הפרזת דברים שאין בהם כל תועלת .

לֶגַפַר , יונית ; קנה העברת דברים ברחוק מקום .

לֶגַציא , רומית ; מלאכות האפיפיור .

לֶדַא , אלילת השדות , האהבה והיופי אצל הסלוים הקדמונים .

לוּבר , חצר המלך בעיר פריז , הבנוי בשנת אלף ר"ד ; בראשיתו היה בית מעון לזאבים למען ציד המלך .

לודויגסדר , מטבעת זהב במדינת באדען , ומחירה ב' רו"כ .

לודיטים , כת בעלי מלאכה בארץ בריטניא , אשר היתה מגמתם להרוס ולנתוץ כל מעשה חרש וחושב במלאכת המכונות (מאשינען) .

לודר , מדרש ; המתאבק עם חיות טורפות .

לוּזוּסנאטוּרא , רומית ; משחק הטבע .

לוּטֶר , מתקן אמונת האשכנזים . חי במאה הט"ז , והיה טעאלאג נפלא . בשנת אלף תקל"ד כלה העתקת התנ"ך הכבדה והנכבדה לשפת אשכנזית נאה ; הוא היה למכשול למעשי האפיפיור , והיה מורדף ממנו ומכל הנלוים אליו ; העביר כבוד הקדושים אשר בארץ המה מבתי התפלה וכדומה .

לוּידר , צרפתית ; מטבעת זהב בארץ צרפת , ומחירה חמשה רו"כ .

לוליון , תלמודית ; דברי להג והתול .

לוּמֶן , רומית ; מאור , איש הנפלא בחכמתו הנשגבה .

לוּמפ , אשכנזית ; איש משחת ובליעל , הלבוש בגדי סחבות .

לוּנַטיק , רומית ; איש ידוע חולי כזה , בעת אשר הוא ישן בלילה יקום ממשכבו ומהלך הנה והנה , פועל כמה פעולות כמו איש ער , ובתלמוד ירושלמי (תרומות א') יקרא בשם : קנטריקום או קוניטרופוס , גם גנדרופוס .

לוּנַציא , רומית ; השתנות הירח .

לוּפַּבריום , רומית ; בית הזונות .

לוּקוּל , שם עצם פרטי ; יועץ המלוכה בעיר רומא , עשיר גדול מאד , לא עצר ברוחו לרדוף אחרי תענוגים , ואבד הונו ורכושו בענין רע ; בשמו יקרא כל המאבד הונו בהוללות ורעות רוח .

לוקטנטים , מדרש ; משנה לאיזה שר גדול ודוכס .

לוּקרֶציא , שם עצם פרטי ; אשת טַרקויני קולַטין מרומא , המיתה את עצמה בחרב פיפיות אחרי אשר ענה אותה בחזקה בן טרקויני הגאה . בשמה נקראת כל אשה צנועה ויקרת דרך , המיקרת כבודה .

לָורוס , רומית ; זמורת עלים לאות נצחון והכמה ; סמל הכבוד והתהלה .

לורטיא , מדרש ; זר של עלי דפנא לאות נצחון .

לָוּנג , אשכנזית ; דבר סתר המסור אך לאנשי חיל , מפי פקידיהם חליפות יום יום , ואך ע"פ הדברים האלה המה מכירים ונותנים חפש להעוברים במקום הזה העומדים למשמרת .

לָוּר , אשכנזית ; מראה מכלת ברקיע השמים .

לַזַר , שם אחד הפלרעים המוזכר בספר ברית חדשה , והוא היה מקובל למגן ולמחסה

לכל נגוע וחולה, רש ודל; בשם לזרנים יכנו בערי איטליא העניים והקבצנים.

לַזַרִיסטים, חברת נזירים אשר הוסדה בשנת אלף תרל"ד להרחבת אמונת הנוצרים.

לַזַרְמַא, תכריכי המתים אצל היהודים.

לַחֶזִים, יונית; אחת משלש אחיות התפספה (פַּרצע) האורגת בפלך חוטי חיי האדם (ראה פרציות).

לָט, אשכנזית; מיתר ארוך, ובקצהו כדור עופרת למדוד בו עומק הים.

לֵטַא, יונית; אחד מהחמשה נהרות השאולים מהתפספה; נהר השכחה בהמיטולוגיה הקדמונים, המשכח את כל הטובל בו, רגזו ותוגתו.

לָטוּם, יונית; עץ קדוש אצל המצריים והיהודים הקדמונים.

לַטָנַא, אלילת הליל או לילית, אם אפָּללה ודיאַנַא (רומית).

לֵטַרגיא, יונית; שֵנה ממושכה הדומה לשנת מות, ויכולה להתמשך ירחים מספר.

לָטֶרִיא, צרפתית; גורל או השגחה; מין שחוק ידוע בהוצאת פתקאות מגוללות, ובניהן יש כאלה, אשר יפול עליהן הגורל, על איזה סך כסף מסוים. השחוק הזה נודע אל הרומיים הקדמונים, והתענגו בזה בימי הגס ומשושם.

לַטריא, עבודת אלהי אמת.

ליבּוּשַׁא, שע"פ; אשה מפוארה בחכמה ויופי, אשר יסדה את העיר פראג; בת ברַאק הצעירה, מושל השֶׁכים.

ליבּידָניזם, רומית; תאוה עזה או חולת אהבה לנשים; אביונה.

ליבּיטינַא, אלילת הרומים הקדמונים, אשר היתה למגן למתים ולהלויתם.

ליבֶּליסט, אשכנזית; כותב מכתבי שטנה וקטרוג.

ליבַּציא, רומית; נסכי יין על הקרבן המובא לאלילים בימים הקדמונים, ועתה נקרא בשם זה כל משתה יין; ומפני זה אסרו קדמונינו יין נכרי מפני חשש הסתה לעבודה זרה, כי בעת שתית יין רב, כבד לאיש למשול ברוחו, והוא תלוי אז בדעת אחרים, וחכמינו גדרו גדר לזה, באסרם אפילו בנגיעה.

ליבֶּר, רומית; אליל הבטלה אצל העמים הקדמונים, אשר בידו היה הכח לתת חפשה מעבודה ודאגה; בשם זה יקרא בַּקכוס, והוא אליל השכרות.

ליבֶּרום-וֶטָא, חק המאון והסרוב אצל הפולאנים הקדמונים, אשר היה לאחד מבעלי קהל ועדה בעת התאספם לחקור ולדרוש באיזה ענין הנוגע לטובת הכלל, והוא היה יכול להרוס דעות כל האספה בדבור אחד: „Weto‟.

ליבֶּרֶטָא, איטליאנית; קונטרס המכיל בקרבו תכונת איזה שחוק שעשועי בשיר וזמר בבית השעאטער.

ליבֶּרטוּס, רומית; עבד אשר יצא לחפשי מאדוניו אצל הרומים הקדמונים.

ליבֶּרטין, רומית; הסרוח על ערשו, ומבלה ימיו בהבל ורעות רוח.

ליבֶּרַליזם, רומית; רעיוני חפש ודרור או עשתות שאנן מעוררי אהבה לסדורים כאלה אשר יסודתם בחפש, ולבלי התלות בדעת אחרים; ולאנשים כאלה כוון לדעתי עמוס הנביא: „הוי השאננים בציון וגו'" (עמוס ו' א').

ליגַא, צרפתית; ברית מושלים וממלכות להגן על ארצם מהמת שונאם הכללי או ללחוס אתו; בשנת אלף תקע"ו היה קשר ברית קדש בין הקטוליקים בארץ צרפת להגן על אמונתם מן הגוננטים.

ליגיא, (ראה סירֶנא).

ליוּסטר, חג הכפורים אצל הרומים הקדמונים, כל העם הביאו קרבנות לכפר על נפשותיהם.

ליוּסטרַציא, רומית; הגבלת ההכנסה מנכסי קרקעות.

ליטָגליפיק, יונית; ידיעת פתוחי אבן.

ליטָגרַפיא, יונית; הדפסת כתבים וציורים באבן; המלאכה הידיעה הזאת היתה בשנת 1799.

ליטכרָמיא, יונית; הדפסה על פי ציורי אבן מלבעים שונים.

ליטָלָגיא, חכמת ידיעת מעשי אבן ושפוני טמוני הרים.

ליטָלַטריא, יונית; כריעת ברך לעצבי אבן.

ליטָמַנטיא, יונית; ידיעת עתידות מקול הכאת אבן, ועל פיהו הגבילו היונים רצון אליליהם בימים הקדמונים.

ליטֶרַא, רומית; אותיות הדפוס.

ליטֶרַטוּר, רומית; ספרות או כתוב עמים.

ליטֶרַטָר, רומית; מחבר ספרים; סופר.

ליטֻריא, רומית; השתנות המסבות לטוב.

ליטֶרַליזם, קלקול ההבנה להאמין לכל דבר הנדפס; ולזה כוון שלמה במשלי לדעתי: „פתי יאמין לכל דבר".

ליטָטֶרַציא, יונית; רפואת איזה חולי ע"י רעב.

לימיטַציא, רומית; הגבלת איזה מרחב או זמן.

לימַן, טוגרמית; נהר בארץ רוסיא הדרומית, במסבי עיר אדיסא, המשתפך לים השחור; הואותיו מאגמי רפש המכלכלים חלקי מלח רב; מימיו מביאים רפאות מעלה לחולים רבים הבאים לרחוץ שמה.

לימֶנֶרוטיק, יונית; חכמת ידיעת המלחים ועוברי ארחות ימים.

לימָקטָפיא, יונית; אבדת עצמו לדעת על ידי מיתת רעב וכפן.

לינגויסטיק, אשכנזית; חכמת הידיעה בלשונות שונות.

לַיסַא, שע"פ; אשה יפה־פיה מפורסמה בימים הקדמונים; ובשמה תקרא כל אשה המצוינה ביפיה ותארה, בעימותה וקלות מדותיה.

ליסַדקטים, רומית; נשיכת כלב שוטה או מטורף.

ליצֶוּם, רומית; בית מדרש הגלוי להחכם אריסטָטֶל, ועתה נקרא בשם זה בית מדרש המדעים בארץ רוסיא.

ליציטַנדַא, רומית; מכירת איזה דבר על ידי הכרזה בבית דין.

ליצֶנץ, רומית; מכתב תעודה.

ליצֶנציא, רומית; רשיון וחפש, אשר יקח האדם לעצמו, לדבר בפומבי, או לשנות מה במערכי השיר והמליצה.

ליקוידַאציא, רומית; כליון חרוץ באיזה דבר מסחר, אחרי הבאת הסדר בשלום שטרי־חוב; השואת בעלי חובות עם נושיהם.

ליקָמָניא, יונית; נטיה מֻלנחלית לשבת בדד, ולהסגר מאנשים.

לַיקָן, שע"פ; מלך אַרקַדיען, אכזרי מאד, אשר נהפך ע"י האליל יופיטר לזאב, על אשר לא קיים חקי הכנסת אורחים כראוי.

ליריקָם, יונית; מחבר שירי אהבה וחשק היוצאים מלב מלא רגשות התפעלות הנפש.

לָלַרדים, חברה בארץ המערב, אשר הוסדה במאה הי"ד לסה"נ; מטרתה היתה להשגיח על החולים ולקבור מתים. חברה כזאת אצל היהודים מימים קדמונים, ונקראת בשם: חברה קדישא, ומלבד זה יש אצלם עוד חברות מועילות, אבל לדאבון נפש כל אוהב עמו, אין סדרים למו, כי לא אדונים לחברות כאלה, ואינם מוציאים חשבון גלוי במ"ע לבני ישראל, וכל החפץ בעיניו יעשה.

לֶמַא, יונית; מאמר נמרץ או הוכחה ראויה בחכמת ההגיון או הנדסה, הבא כמאמר מוסגר להסברת הענין.

לָמבַרד, משם עלם פרטי; בית לוים כסף בערבון; ונקרא כן על שם הלמבַרדים הסוחרים העשירים אשר גרו באיטליא במאה הי"ג לסה"נ, והמה היו הראשונים אשר סדרו בתים כאלה.

לַמיזם, יונית; למודי אמונת הבדויסטים המתפשטים בין עמי אזיא, במובן זה,

כי כל איש ישתדל להבדיל רוחו וגשמתו מעולם הגשמי ולהגות אך בהשגת עולם הרוחני, עולם שכלו אמת, ושמה מקום משכן מחוקקם בודדא;
בשם לַמַא יקרא כהן הבדויסתים בארץ טיבעט.
לַמֶנטַציא, רומית; דברי תלונה, או שאגיה ואבל.
לַמְפַּדם, תלמודים; מנורה או נברשתא.
לַנדגרַף, אשכנזית; אחד משופטי ממלכת גרמניא בשנות הבינים, בשם שייך לדתי פלכים המקומיים.
לַנקַסטר, שע"פ; איש אשר חי בשנת הי"ח, והוא הראה שפה הדשה בדרכי הלמודים, ללמוד אך עם בחירי התלמידים, ושמה הורו להנותרים.
לעז, תלמודית; א) לשון עם זר, מבלעדי שפת עברית; ב) רנון ולעג.
לֶפּטַא, יונית; פרוטה או נדבה קטנה.
לַפּידַציא, רומית; מיתה על ידי סקילת אבנים, סקילה.
לַפִּיס-פִילָזָפָרוּם, Lapis philosophorum רומית; אבן הפלסופיא; אחד מעניני חקירת החכמים במה שאחר הטבע בימים הקדמונים, אשר חשבוהו למועיל לרפאות כל חולי, ולהפך כל מיני מתכיות לזהב.
לַפַּנַא, אלילת הגשואין אצל הסקַנדינַוים.
לֶפּרַא, צרעת ממארת אצל עמי ארצות המזרח.
לַפּריא, קול המון חוגג לכבוד האלילה דיאַנַא, ואז הקריבו לקרבן ראשית פרי אדמתם וחיות שונות.
לֶציא, אשכנזית; ידיעת השפות, החופים ותבואות הים וכדומה.
לֶצַמן, אשכנזית; מלח האניה, חובל.
לָק, שמן השמחות אצל הסקנדינוים, הממונה על רוח קטב ערמה ומרמה.
לֶקוּטַריא, רומית; אולם הבקור בבית הנזירים הקַטולי.

לֶקטִיקַא, ילקוט; אפריון או מטה שנושאים עליה אנשים בכתף.
לָקטָמֶטר, רומית; כלי מדידת משות החלב.
לֶקטָר, רומית; מורה שפות הדשות בבית מדרש המדעים.
לָקַלִיזַציא, רומית; הגבלת איזה מקום.
לָקָמָבִיל, רומית; מכונת הקיטור המתנועעת על ידי אופנים.
לָקָמַטִיף, צרפתית; מכונת הקיטור המתנועעת על מסלולי הברזל.
לַקָן, אחד מכהני אפאללא המוזכר בספורי המיתולוגיה, אשר הניא את הטרינים להכנים את הסוס הנודע של האתונים, אשר היה מוקדש לאלילה פַּלַדַא, ובעד זה נחנק הוא ושני בניו ע"י שני נחשים. תחת שם זה נודעת מערכת תבנית הציור הנפלא מאת מיקעל-אנזעלא, הנודע לצייר אמן נפלא.
לַקַנדַא, איטליאנית; בית מלון אורחים, וכל מיני מזון לאכילה, באיטליא וארץ יון.
לַקָניזם, יונית; מבטא חזק וקצר.
לֶקם, יונית; חק; ואם באה מלת לקם בצרוף עוד איזו מלה, אז יש לה הוראה שלמה.
לַקסיזם, השחתת או נפילת המדות; בתורתנו יקראו בשם: נפילים, אלה אנשי שם, אשר נפלו ממדרגתם העליונה, אחרי כי רבה רעת האדם וכל יצר מחשבות לבו רק רע כל היום.
לֶקסיקָלָגיא, יונית; הכמת הידיעה בחקירת איזו שפה.
לֶקסיקָן, יונית; ספר דברים או מדרש מלים.
לֶקציא, רומית; קריאה למודים או לקח לפני תלמידים מקשיבים בבית מדרש המדעים; שעור הלמוד.
לַקרימַטָריא, רומית; נאדות הדמעות, אשר אספו במו נטפי בכי ודמעה הנשפכים בעת קבורת המתים, אצל הרומים

הקדמונים ; ולדעתי כוונו בזה הפייטנים הראשונים באמרם : „שימה דמעותינו בנאדך להיות" וכו'.

לַרוַּא, רומית ; מפלצת, והיא מראה מורא ונגלה אל הרומים הקדמונים.

לָרֶטַקָא, לרפתית ; אשה קלת הדעת ומחוסרת הגיעות בארץ לרפת.

לָרֶגֶט, לרפתית ; כלי השקפה המקרב כל דבר מרחוק.

מ

מאבוס, עברית ; אֵבֶס תבואה, בית אוצר בר לתבואות שונות ; ממגורה, מגורה.

מָאֶדֶר, מטבעת זהב בפורטוגַל וברַזיליען, מחירה יו"ד גם י"ב ואלי רו"כ.

מאורע, תלמודית ; מקרה היוצא מהכלל.

מָאַמֶד, מחוקק אמונת המושלמנים, ונקראים על שמו ג"כ בשם מחמדנים. הוראת השם הזה בשפת ערבית : מחמד. שם אביו אַבְדַלְלַא ואמו אַמִינַא, נולד בעיר מֶקַקָא, בחדש אפריל תקע"א אחרי סה"נ. בהיותו כבן כ"ה שנה, הפקד לעבודת המסחר בבית אשה אלמנה חַדִידְשַא, אשר בא אתה אחרי כן במסרת ברית הנשואין, ואף כי היה עסוק במסחר, עם כל זה הקדיש עתותיו להגיוני אמונה ודת, ולפעמים היה עלול לדמיוני שוא ותפל, אשר חשבם לדבר אמת, לעתים אחזתהו מחלת השבץ והכוון, נפל לארץ ויהי כנדהם, ורבים מהמון העם, האמינו כי נחה עליו רוח ה'. אחרי אשר נעלם ולא נודע מקומו היה שלש שנים, בא למעדינא, שמה התקבצו אליו רבים מאספסף בעם. משם ברח עם רעו אבוּבעקער בשנת תרכ"ב, אל המקום אשר נשאו דמיונו החזק. בעיר מֶקַקָא לבשתהו רוח גבורה לעמוד נגד המסרבים והמתלוננים בעם, בחרבו הקשה, עד אשר השַם לחפצו ומטרתו. אחרי מות אשתו נשא עוד תשע נשים והוליד בנים ובנות. אחרי מותו בשנת תרל"ב, החלה אמונתו להתפשט בכל ארצות ערב, עד כי גברה בארץ הזאת לארכה ולרחבה כיום הזה, וגם עוד בארצות רבות אחרות. חקי אמונתו ערוכים וסדורים בספר הקוּרַאן.

מֶאָנִידוֹת, שם כללי לאלילות המוזען ; בשם מאָניד היה נקרא גם המשורר האמער.

מאפליה, עברית ; חשכה גדולה.

מַבּוּב, מטבעת זהב בארץ מצרים, ממחיר ח' רו"כ המשים קא"פ.

מבוּכה, עברית ; מהומה, סכסוך, ערבוב, ערב רב.

מַבּוֹלִי, אבן האזל ; שם פרסי לאחד ממלכי קדם, אשר הציבה לו אשתו על קברו מצבת המרורים נפלאה במלאכת הרש והושב מאין כמוה ; ומזה נקראת כל מצבת אבן בשם זה, המיוחדת במלאכת ההשתלמות ברב הוד ותפארת.

מָבִּילִיזַצִיא, רומית ; חגורת כלי נשק ; הכנה ותנועה, עזה וגבורה למלחמה ; הזזת אנשי החיל לצאת לקרב.

מַג, רומית ; אחד מראשי הכהנים של עובדי האש אצל הפרסיים הקדמונים. המַגים הצטיינו בהשכלתם ולמודם, לכל ענפי ידיעת הכוכבים והמזלות והאיצטגנינות. ומפני זה שעמדו למעלה מן העם ברוחב דעתם וידיעת כחות הטבע, הנעלמים מעיני ההמון, לכן האמין העם, כי יש בהם כח נפלא הנאצל להם ממעל, לעשות בלהטיהם מופתים מדומים שונים, והאמינו כי יש להם שיח ושיג עם הרוחות וכל מרעין בישין.

מַגַבַּגַרַבַּטַא, סנסקריטית ; ספר השירים הקדוש להודיים, הכולל בתוכו מאה אלף שירים.

מַגַדַלִינַא, אשה מעיר מַגדַלַא, בעלת תשובה המצוינת בכנישתה ; ואולי מזה בשיר השירים : „ושדי במגדלות" ?

מגופה, תלמודית; חתיכת עץ שסותמין בה את החבית.

מַגיא, יונית; חכמת סתרים אשר כהני הפרסים והכשדים, אשר ההלכה מגוי אל גוי וממלכה לממלכה, עד בואה לארץ היונים ולאייראפא המערבית, וביחוד התפשטה במקומות אלה במאה הי"ד והט"ו. תכונת החכמה המדומית הזאת, היתה תלויה בשליטת רוחות, פגעים וכל מרעין בישין, אשר עמדו לימין המַגים, ועל פי פקודתם של אלה, יצאו אל הפעולה מלות ופעולות אין חקר, ע"י כחות כמוסים טבעיים. המַגים מחליטים לדבר אמת, כי ברצותם לשלוח איזה מכתב בדרך למרחוק, אז די להם להסתפק בזה, לכתוב תפלם בספר, ולהציג את הכתוב שמה לעמת קוי הלבנה, ואז ירָשמו אותיות המכתב על גבי הלבנה, עד כי בנקל יוכל הקורא לראות את הכתוב שמה. הפרסים היו הראשונים אשר התהללו בידיעת החכמה הכמוסה הזאת, ומבלעדם היתה נעלמה מעין כל חי. העם האמין לפתוחם, וקבלו כל דבר שקר אשר הוציאו אל הפעולה, לדבר אמת. תלמידיהם אשר הלכו בעקבותם, והתחקו לעשות בלהטיהם וכחשיהם, היו מולקים באמונה הבל שלהם, עד כי גם בעמדם לפני כס משפט האינקוויזיציא, לא שבו מדרכם ומעלליהם, עד לאת נשמתם על במת אש יוקדת. במספר המגים האלה, יחשבו גם האַלכימיקים, האומרים כי בכחם לברוא נפשות, ולצבור כעפר כסף וזהב וכדומה.

מַגיסטר, רומית; מדרגה למודית הנתנת לתלמידי בתי מדרש הגבוהים המצוינים במדע ודעת.

מֶגַלגָריא, יונית; התפארות או התהללות במתת שוא.

מַגנַט, ספרדית; שר או טפסר בארץ פולין ואונגארען.

מַגנֶט או מַגנוס, רומית; מתכת שחורה שיש לה תכונת המשיכה לברזל; חֵץ מַגנֶטי ישנוטע תמיד לצד צפון, ובמובן זה נסדר הַקָמפַס.

מַגנֶטִיזם או מֶזמֶריזם, רומית; כח מיוחד מצפוני טמוני הטבע, היוצא אל הפעולה ע"פ תנאים ידועים מאיש אחד על השני הרוזה שוכב ויָשן, ומדבר כרצון זה אשר השפיע עליו את הכח הנסתר הזה.

מַגַניא, יונית; מעשה להטים או אחיזת עינים.

מגסטרון, תרגום; אחשדרפן, שר ומושל.

מגסתא או מגזתא, תלמודית; שופט ומנהיג העיר.

מֶגֵרא, יונית; מאֵרה; אחת מבנות התפתה (פוריען) שערות ראשה מקולעות בנחשים ועקרבים, מיַסרת את הרשעים בעד מרים ומעלם בעולם החיים.

מֶגַריקים, יונית; דורשי למודי בית ספר הפלפול והוכוח, הנוסד בעיר מֶעגַארַא בארץ יון ע"י אייקלידוס, אחד מתלמידי סָקרַטוס.

מֶדוזא, יונית; (עיין גארגאנען).

מֶדוליטים, יונית; תבערת המוח בחוט השדרה.

מדורתא, תלמודית; מערכת עצים לשרפה (שייטערהויפען костёръ).

מֶדיאַטר, רומית; מליץ או איש הבינים.

מֶדיום, רומית; חרטום, עושה מעשי להטים, אוב או ידעוני.

מֶדיטֶרינַא, רומית; אלילת הרפואה אצל העמים הקדמונים.

מֶדַיל, צרפתית; אות פאר וכבוד ממתכת, זהב או כסף, לזכרון איזה מקרה נפלא, לאנשי חיל בעד הֱמון לארץ מולדתם וכדומה.

מֶדיצין, רומית; חכמת הרפואה הנחלקת לשתי מפלגות: רפואת מחלות חיצוניות ופנימיות; המפלגה הראשונה נקראת בשם כירורגיא, והשניה בשם פַּתָלגִיא או טֶרַפיא; בימים הקדמונים היו הכהנים גם הרופאים בעת,

כמו שנראה מספרי תורתנו, ואך חכמת הרפואה הלמודיית החלה אצל היונים; היפוקראט היה הראשון לרופאים במאה החמישית לסה"נ, ואחריו היה אריסטוטלס; חכמי הרופאים המצוינים אצל הרומיים, היו: צֶלזוּס שלשים שנה לסה"נ וגַלֵנוּס במאה הב' אסה"נ; בארץ ערב שררה החכמה הזאת, ומשם התפשטה לצרפת ואיטליא; בספרד היו רופאים מצוינים מהיהודים, רבים מהם היו גם בחצרי המלכים; כן השתלשלה החכמה הגדולה הזאת מני אז ועד עתה, וחדשות רבות ונצורות נגלו בהמשך העתים האלה בחכמת הנתוח, ובידיעות המחלות הפנימיות לא באה עדנה למעלת ההשתלמות הנכונה.

מֶדַללא, מטבעת זהב בארץ ספרד, ומחירה עשרה רו"כ וחמשים קא"פ.

מַדריגַל, צרפתית; שיר רועים בימים הקדמונים, ועתה יובן במלה הזאת שיר תהלה או שיר השול.

מואור, מטבעת זהב בהודו המזרחית וארץ פרס, מחירה: שמונה רו"כ 85 קא"פ; ובעיר קַלקוט, מחירה תשעה רו"כ 44 קא"פ.

מוהרק, תלמודית; כתב התקשרות והתחייבות.

מוּזֵאוּם, רומית; בית האוצר לכל שכיות החמדה, יקרת הטבע וכל דבר עתיק יומין מכל מחשבת אמן וחושב וחרשת המעשה.

מוּזַגֶט, יונית; מגן החכמות וכל מלאכת עבודה אצל היונים הקדמונים; בשם זה יקרא אַפֹּלָא.

מוּזיק, יונית; מערכת קולות הזמרה ממזמרים או כלי זמר שונים.

מוּזָמַניא, יונית; אהבה עזה לשיר וזמר וכל מלאכת מחשבת.

מוּזֵן, יונית; שם כללי לתשעת האלילות אצל העמים הקדמונים, אשר היו למגן ולמחסה לכל חכמה ומעשה חרש וחושב. מקום מגורת האלילות האלה היה על הרי פַרנַס, עליקֹאן, ופינדוס.

מוּלוּס, רומית; בעל חי הנולד מסוס ואתון.

מוּלַט, ספרדית; ילוד אשה כושית ואיש לבן, או להפך.

מוּלטיפליקַציא, אשכנזית; מספר הכפלה.

מוּליאר, תלמודית; כלי המין להחם בו מים ע"י גחלים, והוא כמין Самоваръ.

מוּמיא, ערבית; גופי מתים שאינם עלולים לרקבון ומשחת, מסבת סמים חריפים וחזקים אשר נחנטו בהם, ונקראים בשם חנוטים, עמי מצרים, מוף (מעמפים) ושעבען ידעו חכמת החניטה בשלמות, ובהמשך הזמן נשכחה ונפלה ממדרגתה הגדולה בימי קדם.

מוּנדַניזם, יונית; מעשי עולם.

מוּניטין, מדרש; א) מטבע; ב) שם ופרסום.

מוּניציפַליטֶט, רומית; אזרחית; קרואי העדה, יועצי העיר.

מוּסטר, אשכנזית; משטר וסדר.

מוּסְלמַן, פרסית; אחד ממאמיני דת מחמד; מושלמן.

מוּפלג, תלמודית; מובדל בחכמתו וידיעתו מיתר אנשים; מעולה.

מוּקטֶזיב, פרסית; משגיח על השווקים בארץ פרס, ועליו מוטל החוב להגביל מחיר כל לחם ליד.

מוּרָא, יונית; שמן משחת המלכים בימים הקדמונים; שמן משחת קדש.

מֶזֶג, עברית; יסוד טבע האדם; ידוע שטבעו של אדם מורכבת מד' יסודות: אש, רוח, מים ועפר; ומהם ארבע לחות: לבנה, שחורה, ירוקה ואדומה; ומהם ארבע איכיות: קר, לח, חם ויבש, וזהו מזגו של כל אדם וכו' (תשבי).

מֶזְמֶריזם, (עיין מַגנֶטיזם).

מֶזָנין, איטליאנית; יציע העליון בבית הבנוי בסדרים תחת העליה.

מַזָרדָם, רומית; א) בן משק בית המלך; ב) משגיח הראשי בחצר האפיפיור.

מַזרן, תלמודית; ספוס או מלט שמניחים במטה תחת המרבד.

מחאה, תלמודית; דברי התנגדות ותלונה נגד איזה דבר ועלה (Protest).

מחזיתא, תרגום; ראי מוצק או גליון (שפיגעל).

מַחֲטיק, יונית; ידיעת חכמת המספר במלחמה.

מַחִינָא, יונית; בריאה גדולה ומשונה מאד באדם ובבהמה.

מחיצה, תלמודית; חַיִץ או כותל מפריד.

מחלוקת, תלמודית; ריב בין תלמידי חכמים.

מֶחַניק, רומית; חכמת המשקלת והתנועה; למודי חלקי תנועת הגופים הטבעיים בכל מלאכת הרשת המעשה, המסתעפת למינים שונים. התפתחות החכמה הזאת, במובן הלמודי, היתה לראשונה ע"י החכם ארכימֶדוס, ואחריו החרה החזיק להשכיל בה: נְפטן, לייבניץ ודומיהם.

מחצלת, תלמודית; יריעה קלועה משבטי עץ או קנה וגמא.

מחקא, תלמודית; קליפת עשבים שהיו כותבין עליה בימים קדמונים כמו על נייר.

מַט, רומית; דבר שאין לו זהר; גם על איש כזה שמטה ידו, ירד ממדרגתו, וזהר הצלחתו נשתנה בלוק העתים; גם בשחוק השָׁאך יאמר על זה שהשעה אינה משחקת לו: „ער איזט מַט!".

מַטֶאָטֶכניא, יונית; הרשת המעשה שאינה מביאה שום תועלת, כמו דרישה וחקירה במציאות אבן הפלסופיא, סם אריכות החיים, וכדומה.

מַטֶאָלְגיא, יונית; להג הרבה, דברי הבל ורעות רוח.

מַטֶאָסְפיא, יונית; חכמה שאינה מביאה שום תועלת.

מֶטֶאָריזם, רומית; מאורי מתעים או מַתעי־אור.

מֶטֶאָריטים, רומית; אבני אלגביש הנופלים משמים ארצה, ממראה אמוץ או שתרתר; משקל אבן כזאת היותר גדולה הנודעת עד עתה, הוא עד כדי שלשים אלף ליטרא.

מֶטֶאָרע, יונית; חזיוני אויר שונים, הנחלקים לכמה סוגים, כמו מימיים: טל, ערפל, ענן, גשם ושלג; עֶלקטריים: חזיזי ברק ורוח, ואור הצפוני; אשיים: נגוה הכוכבים וכדורי אש אויריים; שקופיים: קשתות הגשם וכדומה.

מֶטַגְגיא, יונית; שנוי המלות או הכפלת דברים.

מֶטָדיסטים, כת או חברה דתית מבעלי ברית הנוצרים המיוסדה בשנת אלף תשכ"ט, בהשתדלות וֶוסְלֶי והדרשן וויטֶפילד, ונקראת כן מפני שמתנהגת ע"פ פרטי וחקי התנ"ך בכל תהלוכותיה: בארץ בריטניא, שאטלאנד, אירלאנד, הודו מערבית ואמעריקא הבריטניה; מטרתה להשפיע מרוחה ביתר שאת על המון העם בכלל, ונקודת פעולתם הראשים: בעיר ברעמען ופראנקפורט על נהר מיין בארץ אשכנז.

מֶטֶדע, יונית; דרך תבונות או שטה סדורית בדרכי הלמודים והחנוך; דרך הלמוד המיוסד על אופנים ידועים.

מֶטַחְרָניזם, יונית; טעות בחשבון הזמן.

מֶטֶטָא, איטליאנית; מבטא הגיוני; מאמר יסודי הכתוב בקצר מלין, לאיזה ענין וחבור.

מֶטֶטָא, רומית; מערכת שיר וזמר אשר יסודתה באיזה ענין מהתנ"ך.

מטטר, מדרש; ההולך לפני אנשי חיל הצבא לתור להם מנוחה.

מטטרון, קבליסטית; אחד המלאכים הרואים את פני ה' יתעלה; ובשפת יונית: שליח (תבבי).

מֶטִיף, צרפתית; א) סבה מעוררת תחנה או ראיה לדבר; ב) רעיון יסודי לאיזה חבור במערכת השיר והזמרה.

מֶטַל, רומית; גופי עפר החפורים במעבה

האדמה, ושם מיוחד להם; פרורי אדמה יוצקו; מטילי ברזל ונחשת.

מטלורגיא, יונית; חכמת הידיעה בצפוני ממוני המתכיות, הצגתם ותקונם.

מטלנא, תרגום; מטיל ברזל ארוך (Schtab).

מטמטיק, יונית; חכמת המדידה והנדסה; די"ל רייגע מטמטיק: חכמת הלמודיות או ההנדסה הטהורה, הבנויה על המושכלות לבד.

מטמפסיכזע, יונית; למודי גלגול נפשות בני אדם, לבהמות וחיות, ולהפך, אצל העמים הקדמונים.

מטמרפזא, יונית; התהפכות או השתנות איזה מחזה.

מטמרפפסיא, יונית; הוראת הראיה, שהדברים אינם נראים לעין כמו שהם באמת.

מטנאלגיא, יונית; למודי התנועה והתהפכות.

מטנימיא, יונית; מבטא שפתים או דבור אשר בו יובן החלק לשלם והסבה לפעולה.

מטנמיא, יונית; חלוף השם.

מטסטזע, יונית; ההחלפות איזה מחלה בגוף האדם מחלק אחד אל השני.

מטפחת, תלמודית; נרתק ותכריך איזה ספר.

מטפיזיק, יונית; חכמה מה שאחר הטבע; מקור המלה הזאת מספר הפלסוף אריסטטלס, הכולל ידיעת עקרי היסודות במושגי הוית העולם, הכח, והחמר, המרחב והזמן.

מטפרא, יונית; מושג ציורי שאין לו שום יסוד בפעולת איזה ענין.

מטפרזא, יונית; העתק לשון בלי שום שנוי בקשר המאמרים.

מטצנטר, יונית; נקודת הכבד בשווי המשקל.

מטקריטיק, יונית; נתוח הבקרת.

מטר, רומית; מנענע.

מטראתא, תלמודית; אמתחת אנשי החיל השמים בה מזון ומיני מאכל.

מטריא, רומית; א) חמר היצירה שבו נברא העולם; ב) כל גשם או גוף בכלל; ג) תכן איזה ספר או דבור; ד) טריה, כמו: מכה טריה.

מטריאל, צרפתית; חמר, גשם.

מטריאליזם, רומית; שטה פלסופית שאינה מכרת בטבע, שום רוחנית ודעותית.

מטריאליסט, רומית; דבר הנראה לעין; נטיה לכל דבר גשמי.

מטרין, תלמודית; אֵם האשה שבה מונח הילד.

מטריצא, אשכנזית; כלי מוצק האותיות בבית הדפוס.

מטריקולים, רומית; כתבי תושבי המדינה בכלל, זמן לדתם, התונותיהם ומותם, מכל מחוז, פלך, עיר וכפר.

מטרן, ספרי; כלי משחית להרוס בו איזה מצור ומצוד.

מטרנא, רומית; מטרוניתא, אשה כבודה הבאה בימים; ובשם מטרונית תקרא במדרש אשה גדולה וחשובה: „כל תשעים שנה שלא ילדה שרה היתה ככלה בתוך חופתה, והיו מטרונות באות ושאלו בשלומה" וכו'.

מטרס, אשכנזית; מלח, עושה מלאכה על האניה.

מטרקא, תלמודית; רצועת עור התלויה במקל; שוט.

מיא, רומית; אחד מהדברים הנגלה במרחבי הבריאה ביחד עם בורא עולם.

מיארט, רומית; נכסי בתים וקרקעות המסורים לזה אשר לו משפט הבכורה.

מיגד, (תלמוד ותרגום); א) משך הזמן; ב) מקל קסם.

מיגרן, צרפתית; כאב ושבר בחלק אחד מהראש, וביותר סביב הרקות והעינים.

מיגרציא, רומית; מעוף הצפרים מארצות הקרות אל החמות.

מידס, יונית; מלך בארץ פריגיען; היה נענש מאת אפללא לשאת אזני חמור, על אשר התחרה לתת ראשית הידיעה במנגינות הכנור

לאליל פאן ; ומזה יקרא כל איש בער לא ידע, וכסיל לא יבין במלאכת חרש וחושב או בכל חכמה זולתה .

מיומס, מדרש ; משחק שעשועי שהתענגו עליו לעת משתה ושמחה בימים הקדמונים .

מיורידיטים , ספרית ; כת מתחדשים שמטרתה להשמיד להרוג ולאבד בעלי אמונה אחרת .

מיזוגיניא, פרסית ; תועבת האנשים לנשים .

מיזגמיא , יונית ; תועבת הנשואין או החתונה ; תועבה לקחת אשה .

מיזלגיא, יונית ; שנאת החכמה .

מיזנדריא , יונית ; העדר אהבת הנשים ושנאתן לזכרים .

מיזפסיכיא , יונית ; תועבת החיים .

מיזקל, יונית ; שונא לכל דבר יופי .

מיזקסמיא, יונית ; שנאה ותועבה לכל העמים אשר על פני האדמה .

מיזקסניא , יונית ; תועה ושנאה לאנשי חוץ לארץ.

מיזרבל , צרפתית ; נבזה ונחדל אישים .

מיזרציא , צרפתית ; רחמנות .

מיזרבא, רומית ; קיא צואה מסבת התהפכות הקרבים במעי הבטן .

מיטע , יונית ; מראה דמיונית, אשר אין מושג לה בעולם האמת .

מיטטאלגיא , יונית ; התאחדות הלמודים המיתולוגיים בלמודי אלהי אמת .

מיטינג , אנגלית ; קבוץ המוני שיש לו מטרה מדינית .

מיטלגיא, יונית ; ספורי האלילים הקדמונים .

מיטפיא , יונית ; שיר המסור מעשות האלילים הקדמונים.

מיטרא , יונית ; אליל השמש אצל הפרסיים הקדמונים .

מיטרלזא , צרפתית ; כלי מטלחת כדורים במלחמת הצרפתים עם האשכנזים בשנת אלף תת"ע , ואשר היה ביכלתו להשליך כ"ה כדורים ביריה אחת .

מיטרסא , צרפתית ; אהובת איזה שר או נכבד בעם, לא ע"פ חקי הנשואין ; פילגש .

מיטרפליא, יונית ; כנסת דת הנוצרים הראשים ; מטרפולין של הכנסיה מראשי כהני אמונת הנוצרים הפרוסלנוית .

מיטשיקל , מטבעת כסף בארץ מרקא , ומחירה א' רו"כ ל"א קא"פ .

מילדי , אנגלית ; שרתי בנשי בריטניא מתור המעלה ; אשת אחד הלרדים .

מיליאן , אלף אלפים .

מיליארד, צרפתית ; אלף מיליאן .

מיליטריזם , אופן ההנהגה באיזה מדינה , ששם מרודים לרכי החיל על יתר הדברים.

מיליציא , רומית ; עבודת אנשי הצבא לכל העם לפי שעה .

מילרד , אנגלית ; כנוי כבוד ותהלה לאחד משרי בריטניא , הפרתמים ושרי המדינות .

מימיק, יונית ; שפת אלמים ; חכמת הידיעה להביע רגשי לבב או איזה רעיון בלי אמר ודברים, אך על פי תנועות גופניות שונות לבד ; ותרגום של ליץ : ממיק (משלי א' כ"ב) , ובלשון המדרש יקרא בשם מומסין , כלומר : עושי לחוק והתול לעיני הרואים בבתי המיאסור .

מימלגיא , יונית ; ידיעת ההתחקות על דברי ומעשי אחרים .

מינא , צרפתית ; א) הסכבת פני איש , רשמי הפנים ; ב) מקום מחתרת אשר יושם שמה אבק שרפה למען יבקע בשאון ורעש ; ג) תהלוכה מתחת לארץ .

מינדל , יתוס , אשר לא יצא עדנה מתחת יד הפוטרופסות .

מינום , רומית ; אות החסור במלאכת החשבון המצויר בתבנית : — .

מִינָטַור , יונית ; בריאה משונה בספורי המיטולוגיה ; מלמעלה עד מתניו היה לו דמות אדם , ולמטה דמות שור . אנשי אתונה נתנו לו מס מדי שנה בשנה שבעה נערים ושבע נערות , ויהיו לברות למלתעותיו . פעם אחת היה במספר האמללים האלה נער גבור חיל ושמו טֶזֵי , ותנח עליו רוח גבורה נמרצה להרוג את המשחית הזה , ומני אז והלאה היה טֶזֵי לשם ולתפארת בין הגבורים אנשי שם . בהיותו בן שבע עשרה שנה הראה ראשית גבורתו להכות את הענק הנורא פְּרִיפֶטוּס , כי היה מטה זעם ומות לכל עוברי דרך ; בהמיתו לקח טזי את מטהו מנחשת קלל , והוא היה לאות על עזוזו וכח מעשיו .

מיניאַטורא , צרפתית ; דמות או תבנית איזה דבר במראה היותר קטנה .

מינימום , רומית ; חלק היותר קטן מאיזה דבר גדול .

מיניסְטֶריום , רומית ; חלק גדול מבתי המועצה באיזה מדינה או ממלכה , הנחלקים למפלגות שונות , וראשים עליהם נושאי משרה הנושאים ונותנים בכל צרכי המדינה לטובתה ותועלתה ; בתי מועצה כאלה יסודתם בכל עיר ממלכה , כמו לענינים הפנימיים במדינה או מחוץ לארץ ; השכלת העם ; דתי ונימוסי המדינה ; במושגי האמונה ; בדבר חק ומשפט ; אוצרות זהב וכסף ושטרי המדינה ; בדברי ריב ומלחמה ; מסחר וקנין , חרשת המעשה ועבודת האדמה ; עבודת הדרכים , מסלולי הברזל והגשרים בים וביבשה ; צרכי חצר המלך וכדומה . בתי מועצה אלה מרחיבים פעולותיהם לענינים שונים במרחבי המדינה , וצר לנו המקום לדבר על דבר בפרט , והקורא המבין יוכל להשיג מזה מובן כללי .

מִיגְנַע , האלמנית ; ציור דמיוני לאשה אהובה בספורי הסופר האשכנזי געטהע .

מִינָס , יונית ; מלך בארץ הכרתים ; בספורי המיטולוגיה יתואר למחוקק ונותן דת בארץ הזאת , ואחרי מותו נעשה לשופט בשאול תחתיה ; בידו הוא אוחז ארגז , אשר בו עתותי בני אדם .

מינֶרוַא , רומית ; אלילת הקרב , החכמה ומלאכת מחשבת אצל הרומיים הקדמונים .

מינֶרַל , רומית ; שם כללי לצפוני טמוני האדמה וגם לגופי עפר וכפים ממעל לה .

מינֶרַלָגיא , צרפתית ; ידיעת טבע הדוממים .

מיסטַגָגיא , יונית ; הכנה לאיזה דבר סתר ; בשם מיסטגגים היו נקראים אלה אשר הקדישו את עצמם לאיזה דבר סתר , או מורי דברי סתרים אצל היונים הקדמונים .

מַיסטֶט , אשכנזית ; כבוד מלכות .

מיסטיפיקַציא , רומית ; הבאת ספקה וסכסוך לאיזה איש במזיד ובדיה .

מיסטיציזם , צרפתית ; א) למוד הדוחה הכרת האמת ע"פ השכל , כי אם על ידי חזיונות ומראות כאלה שהמה למעלה מהטבע , כמו רוחות רעות ופגעים וכדומה ; ב) נטיה לדברים כמוסים והחתומים .

מיסטיק , יונית ; למודי חכמת אנשים כאלה אשר השתדלו למצוא בכתבי הקדש סודות ורמזים .

מיסטְריאָסָפיא , יונית ; למודי סתרי תורה ; למודי סתרים .

מיסטֶרים , יונית ; א) מסתרים או מנהגי סתר ; ב) שעשועי מחזות דתיים בבית התיאטור בימי קדם .

מיסטרים , אנגלית ; שרה או גבירה ; כנוי לאשה בעולת בעל .

מיסס , אנגלית ; כנוי לכל נערה המיושרת דרכה בארץ בריטַניא .

מיססיאָן , רומית ; חברת שלוחי דת הנוצרים , ומטרתם להפיץ אמונתם בין בעלי אמונות אחרות לכל עם ועם . ראשי בעלי החברה הזאת המה בארץ בריטניא , אמעריקא , הודו־מזרחית , יאפאן וזולתם . המה משתדלים בכל עז להסות

את כל אלה אשר לא מתאמיניהם המה, ולמעט בלבם אמונה וחזוק, ע"פ ספרים מיוחדים שונים, וביחוד ע"י העתקות רבות לשפות שונות את כל ספרי התנ"ך והברית חדשה. בכל מגמותיהם והשתדלותם הגדולה, ובפזור הון רב ועצום אינם רואים ברכה בעמלם, והפסדם גדול משכרם, ואינה שוה התועלת הצומחת מזה, בנזק כמה מיליאנים על הכנסת בעלי אמונות אחרות תחת כנפי אמונתם, כי מספרם מעט הוא מאד. תועלתם גדולה אך בזה שמביאים לאלפים מהיהודים ומיתר העמים, בהפיצם ספרי התנ"ך בהעתקות רבות ושפות שונות, במחיר קטן מאד, השוה לכל נפש.

מיקרָטרָפיא, יונית; כלכלה רעה.

מיקרָלָג, יונית; מתהולל; הוזה שוכב בחיק הבטלה, רודף רוח, רודף אחרי ההבל ודברים קטני ערך; מאבד הונו בהבל ורעות רוח.

מיקרָפֶג, יונית; אֱנוֹש אָנוֹש וקטן הערך, ההפץ ללכת בגדולות ובנפלאות ממנו; פוחז; מתהלל במתת שקר.

מיקרסקָפיא, יונית; השקפה ע"פ זכוכית מגדלת.

מיקרָפָניא, יונית; קול ענות חלושה.

מיקרָפּסיכיא, יונית; קטנות רוח או מרך, רכות הלבב.

מיקרָקָסם, יונית; עולם קטן; כן נקרא האדם בפי המקובלים או בעלי סוד (מיסטיקים) כי לפי דעתם יכלכל האדם בתוכו כל יקר ונפלא במדה קטנה, מה שנמצא בעולם במדה גדולה.

מירַזש, צרפתית; דמיון רוח וכזב.

מירטָם, יונית; מין צמח שעליו ירוקים תמיד, והוא סמל האהבה.

מיריאדע, יונית; מספר גדול אשר לא יספר; רבי רבבות, או אלפי רבבה.

מירמידָן, יונית; גבוה וחדל אישים האוהב להתפאר.

מכסימונום, מכילתא; אחד ממסדרי מערכת מלחמה.

מלגז, תלמודית; קלשון בעל שתי שנים לטלטל בו תציר ותבן ממקום למקום; ויקרא גם בשם: „מעדר".

מלגמא, תלמודית; רטיה ותחבושת (פלאסטער).

מֶלָגרָפיא, יונית; ידיעת הכתיבה של אותות הזמרה (נאָטען).

מֶלָדיא, יונית; מערכת הנגון.

מֶלָדרַמא, יונית; שעשוע עלב, בבית התיאטור, בלוית שיר וזמרה.

מלטוכים, פסיקתא; מאפה סלת ודבש.

מֶלֶטַע, אחת מבנות המוזען המוזכרות בספורי המיתולוגיא, והיא אלילת הלילה.

מֶלָטרָפיא, יונית; יבשת לֵח האברים.

מֶליטֶטָאָלָגיא, יונית; קיום חכמת אלהות המוחזק בראיה ברורה מאד היכולת והריגות הדבורים.

מלך, עברית; אליל האש אצל העמונים והמואבים, ואבי כל מִשחת ושפיכת דמים ורצח; הוא היה פסל הנחשת, אשר השבוהו למלכת השמים. היה מנחשת קלל, ראשו עגל וזרועותיו נטויות כידי אדם, עליהם הניחו האבות את ילדיהם, תוכו חלול, והבעירו בו אש, ועל דרך כזה היו נלוים הקרבנות על ידיו לאט לאט, עד שמתו באכזריות גדולה. כומריו הרימו רעש גדול בכלי שיר, למען לא ישמעו האבות יללת ילדיהם. הסוריים היו הראשונים אשר הקריבו לאליל הזה, ומהם קבלו עבודה זו הקַרְתַנים, הצוריים או הפיניקיים (שרשי לבנון להחכם ריב"ל).

מֶלָמַן, יונית; אוהב הזמרה.

מֶלָמַניא, יונית; תאוה לשיר וזמר.

מֶלַנְחָליא, יונית; מרה שחורה, לפי שנבדלה המרה ממקומה הראוי להיות; סובלי המחלה הזאת המה עלובי לב ונכאי רוח, ועננה של דאגה ועלב תמידי תשכון עליהם, ומזה יבואו

פתאום לטרוף דעת, ועלולים לאבד עצמם לדעת, ולטרוף נפשם בכפם. ומי החפץ חיים, יתגדל לבלי לבלות שנותיו בבדידות, ויהיה עסוק באיזו מלאכה או עבודה גופנית ורוחנית; והמהלך בדרך המחלה הזאת יחידי, כלומר: הוא בדול מאנשים, הרי זה מתחייב בנפשו; בתלמוד (פסחים קי"א) נקראת המחלה הזאת בשם „רוח צרדא".

מלפמזא, אחת מהמוזען המוזכרות בהמיתולוגיה, המושלת על שירי נהי ותמרורים, על ראשה זר קפריסין, ובידה עטרת וכידון.

מלפמנא, יונית; אלילת הטעטועים ומגן בתי התיאטורים בימים הקדמונים.

מלקנטנטים, כת דורשי סבלנות ומתיגות בארץ צרפת לעהות קרל התשיעי והיינריך השלישי.

מלקרט, אליל הראשי אצל הצוריים, מגן ומחסה לסוחרי ארץ ועוברי ימים.

ממואר, צרפתית; זכרון; זכירה, או מכתב להזכיר.

ממוארים, צרפתית; מאמרי דברי ימי עולם או כתבי זכרונות דברי הימים, שמה ידבר הסופר מקורות עצמו או אנשים ידועים.

ממונה, תלמודית; מכין ומסדר או אחד מבעלי הפקידים.

ממוס, יונית; אליל הלצון והתהול אצל העמים הקדמונים; דמות אדם לו, על פניו מסוה ובידו מקל.

ממזיטט, רומית; גדול שדי האשה במדה יתרה.

ממחה, תלמודית; לפי דעת חכמי התלמוד (שבת דף פ"א) יבואר במלה זו לא לבד הנוגע לבע"ח כי אם לכל דבר ובדוק; ובמה שנוגע לבע"ח, יבואר בשם זה כל אחד שמתפרסם באיזה מלאכה ועבודה, ובפרט איזה רופא מצוין או בעל מלאכה וחכמה אחת (ספיאליסט).

ממלוקים, ערבית; א) עם קטן ודל מארץ קו־קז; ב) בארץ מצרים יקראו בשם זה בחורי העם הנכנסים אל הממשלה.

ממליאלגיא, רומית; חכמת למודי ההיות היונקות.

ממלמל, מדרש; מעקם פיהו דרך לגנות.

ממן, יונית; אליל העשר אצל הסוריים הקדמונים.

ממנט, צרפתית; רגע או הרף עין.

ממנט, טטרית; עצמות חיות גדולות החפורות במעבה האדמה, ואשר היו עוד קודם המבול.

ממרא, תלמודית; מסרב ומתלונן לדברי מי שגדול ממנו בחכמה.

ממריאל, צרפתית; ספר זכירה קטן הכולל פעולות דבר יום ביומו.

ממרנדום, רומית; פתשגן כתב המדיני מאת היושב ראשונה במלכות, ליועץ מדיני מחוץ לארץ, המליע מעמד ומושג פעולת לשכת המועצה בענין המדובר בו.

מנגמיא, יונית; נשואי אשה אחת.

מנגניא, יונית; זיוף באיזו סחורה או בהכנת סמי הרפואה.

מנגרם, יונית; שורי ראשי תבות קשורים יחד הנראים כאות אחת.

מנדא, יונית; אלילת ההתהוללות והשכרות; אשה שכורה והוללה (וואקחנקא).

מנדט, רומית; פקודה או רשיון; פקודת האפיפיור.

מנדן, יונית; עצמים אחדים, עצמים פרדים; הלקי כל חמר הבלתי נפרדים.

מנדנט, היה בעלת שן אחת שהיתה עוד קודם המבול.

מנדרין, פרסונלים; אחד מאצילי, פקידי וממוני הממשלה בארץ כינא.

מנדרמא, יונית; שעשוע נהי ותוגה בלוית שיר וזמר אשר ידבר בו אך איש אחד.

מנומנט, רומית; מצבת זכרון.

מנוולין, מדרש; בתי ידים או נעלי ידים (האנדשוהע).

מַנוּסקריפט, רומית; ספר כתב יד המוכן לדפוס.
מַנוּפַקטור, צרפתית; סחורת יד.
מַנֶור, צרפתית; הכנה למלחמה על פי סדר ומשטר, בעת שלום.
מַנֶוש, צרפתית; בית למוד הרכיבה.
מֶנַוש, צרפתית; כלכלה ביתית או שלחן כללי.
מֶנַזֶשריא, צרפתית; בית קבוץ חיות טורפות.
מָנַח, יונית; נזיר, פרוש מחיי העולם לחיי נזירות.
מָנַחַמַכיא, יונית; שנאה לחיי נזירות.
מָנַחַמַניא, יונית; נטיה והשק לחיות חיי נזירים.
מָנַחָרם, יונית; תמונה מצוירת בצבע אחד.
מֶנֶטַא, רומית; מטבעת זהב, כסף ונחשת בתבנית עגול, המצוירה משני עבריה בציורים או באותיות שונות.
מֶנטור, ספרדים; לבושי אנשי הצבא.
מָנָטֶיזם, יונית; למודי יחוד אלהים.
מֶנטָר, יונית; מחנך איזה נער; בשם זה היה נקרא מורה דעת וחנוך לטֶלֶמַק הנודע.
מָנטָר, ספרדים; חרש וחושב המבין בהערכת המכונות בבתי חרשת המעשה(פאבריקען).
מַניא, יונית; א) התאבכות או יציאה מדעת מסבת ענין אחד ידוע; ב) אלילת המשוגעים, הפאר והתהלה.
מֹניגינום, פסיקתא; בן יחיד.
מֶניזם, יונית; למודי התאחדות הרעיון עם הפעולה.
מַניחֵים, פע"פ; מאמיני שתי רשויות: טוב ורע, הזוגים אחר מורס הפקר מנך או מני במאה הג' לסה"נ.
מַניפֶסט, רומית; הודעת הממשלה הרוממה בדבר איזה מקרה או חסד היוצא מהכלל.
מַניפֶסטַציא, רומית; התגלות רגשי לבב אחוזת מרעים או חברה בפני קהל ועדה, לאיזה מטרה ידועה.

מָנַלָג, מאמר או דרוש היוצא מפי איש אחד.
מָנָליט, יונית; דבר הנעשה מאבן אחת.
מֶנֶמַא, אלילת המחשבה והרעיון, המוזכרת בספורי המיתולוגיה, המצטרפת לבנות המוזען.
מֶנֶמֶזינַא, יונית; אלילת הזכרון אצל העמים הקדמונים.
מָנָמֶטר, יונית; שיר בחרוז אחד.
מָנַמַכוס, מדרש; אחד משני אנשים שלוחמים ומתאבקים זה בזה (Duelist).
מָנָמַכיא, יונית; התאבקות איש אחד.
מָנָמַניא, יונית; בלבול הדעת שמוצאו אך מסבת ענין אחד.
מַננַא, רומית; לחם אבירים או מן אשר אכלו בני ישראל במדבר.
מֶנסטרואַציא, רומית; ארח הנשים מדי חדש בחדשו.
מָנָסילַביזם, יונית; מלה בת הברה אחת.
מנפא, תלמודית; כלי תנופה להקר בו בחום; משיב הרוח.
מֶנָפַוזים, יונית; הזמן שחדל להיות לנשים: ארח כנשים.
מָנָפָל, יונית; רשות לאחד או לאחדים לעסוק באחד מסעיפי המסחר והרשת המעשה מאת הממשלה; ובתלמוד: „בלוקח מן המנפול", כלומר מקח וממכר השייך אך לו לבדו (דמאי ה').
מַנַציא, רומית; מקור או מוצא איזה דבר.
מַנציפַציא, רומית; הכנסת איזה דבר תחת רשות עצמו.
מָנָקרַטיא, יונית; ממשלת איש אחד.
מַנֶרַא, צרפתית; אופן איזה פעולה או שיח ושיג.
מַנֶריסט, אשכנזית; אמן או סופר הנוטה מדרך האמת או מהרגל הטבעי.
מָנַרכיא, יונית; ממשלת איש אחד.
מסוביתא, תלמודית; מוכר יין וכל מיני משקה.
מסויים, תלמודית; איש מצוין ומפורסם במעלות.

מסוסטלא, תלמודית; תבנית עמוד או פסל הנראה אך בחציו (Бюстъ).

מַסוּשַׁיל, שע"פ; מתושלח בן חנוך אבי זקנו של נח, חי תתקס"ט שנה; בשמו יקרא כל איש זקן ושבע ימים.

מסורת, תלמודית; למוד או ספור ההולך בקבלה איש מפי איש (טרַאדיציאָן).

מסחתא, תרגום; מאזני משקל.

מסטר, האללאנדית; איש הבקי במלאכתו, ויש לו רשות לעסוק בזה בגלוי, ולהחזיק תלמידים ועוזרים; לבעלי מלאכה כאלה מהיהודים יש רשות לגור בכל ארץ רוסיא. היהודים מוקירי היחס, מגנים המה כמעט בכלל את המלאכה, ועושים ההפך ממה שכתוב בתורתנו וספרי התלמוד: שונאים את המלאכה, ואוהבים את הרבנות.

מסטר, מדרש; א) דבר סתר; ב) פלא יועץ (געהיים ראטהע).

מֶסיאַדע, שיר ספורי המדבר על אודות המשיחית של ישוע הנוצרי; וע"פ רוב יבואו בו ספורי התאבקות האדם עם מסבותיו.

מסכתא, תלמודית; מערכת איזה חכמה או למוד.

מֶסַלינַא, שע"פ; אשת קלַאודיא קיסר רומא הנודעת לשם בהוללותה והעדר צניעותה; ונשארה למשל לכל אשה רעה ונלוזת לב הדומה לה במעשיה.

מַסַליריַזם, משפט מות ע"פ הכאת השפים בראש חייבי מיתה בימים הקדמונים בארץ ספרד.

מַססע, רומית; איזה דבר גלמי או חמרי; גלם; חמר; איזה דבר גשמי מן הטבע.

מספוטמיא, מדרש; ארם נהרים, ונקרא כן בכל השפות הלועזיות.

מַסקַא, צרפתית; סמל שעשועי צחוק והתול אצל העמים הקדמונים; ובימינו אלה מובן המלה הזאת: מסוה, או אפר, אשר ישים איזה איש על פניו לבלי היות נכר, יש אנשים המשימים מסוה החנופה, הרמאות והצביעות על פניהם, (במובן המדוטי) סתר פנים; או כסות עינים.

מַסקַבד, צרפתית; בית קבוץ אנשים ונשים ממפלגות שונות, לבושי בגדים משונים ומסוה על פניהם, יכרכרו במחול בחורים ובתולות, זקנים ונערים יחד, ויבלו עת היותם שמה בהוללות, שחוק ורעות רוח.

מַסשַטַב, אשכנזית; קנה המדה.

מסתוריתא, תלמודית; כלי שגוללים עליו חוטי המטוה מהפלך.

מעזב, תלמודית; מרזב או צנור להוליך על ידו מי הגשם מהגג.

מעסטרא, איטליאנית; מנצח בנגינות וזמרה.

מערוך, תלמודית; כלי עץ להכין בו רקיקי מצות (וועלגער האלץ).

מעריף, תלמודית; אהוב ומכיר שיש לו לאדם שהוא מרויח עמו (קונד), ומזה מעריפיא Kundschaft, ומזה: וערפתו (שמות י"ג), הוא לשון הכרה וסמן להכיר אותו שהוא בכור, כי הבהמה במה היא הוטאת? (חשבי).

מפה, תלמודית; א) מטפחת השלחן; ב) גליון כתיבת הארץ (קַארטע).

מפיטים, רומית; אויר משחת, אד מזיק או ריח גפרית; אלילה הנצלה של כל אדים רעים ומרעין בישין.

מֶפיסטֶפֶל, שר המשחה, רוח רעה, שטן, שטן המשחית או יצר הרע המובא בספור השעשועי פַאוסט של החכם הנודע געטהע. הוראת המלה הזאת בשפת יונית: שונא האור.

מֶציאַן, רומית; תנועה גופנית או הזזה ממקום למקום בתמידות על פי עצת הרופאים כרפאות תעלה לבריאות האדם.

מֶצֶנַט, שע"פ; מגן ורע לחכמים ולמלמדים ולהשכלה בכלל.

מַקָבֶר , צרפתית ; מחול המות או המחול האחרון : מנהג היה בימים הקדמונים להזמין למחול את הגדול מהקרואים או אדון הבית , ובהזמנת עבד כלו אחרים המחולות , בזה הראו לדעת כי קטן וגדול שם הוא , ועבד חפשי מאדוניו .

מַקוּלַטוּר , רומית ; נייר מודפס שנתקלקל בבית הדפוס .

מַקוֹליום , מפע"ס ; אמצע פעולה כזאת המיוסד על אגרת ריב ומדון בין מתנגדים הנפרדים זה מזה בדעותיהם , ויקרא על שם הממציא .

מקיון , תלמודית ; אחד המצחקים בשעשועי הנענועים (אַקראבאט) .

מַקסֶדֶר , צרפתית ; מטבעת זהב במדינת בַּרבַּריען , ומחירה : ארבעה רו"כ י"ז קא"פ .

מַקסימַא , רומית ; חק ולא יעבור .

מַקרָבִּיאָטִיק , יונית ; עצה ותחבולה לאריכות ימי האדם על פי חקי שמירת הבריאות (גיגיענא) .

מַקרָלֶגיא , יונית ; דברים צדדיים או הכברת מלים.

מַקרָנזיא , יונית ; מחלה ארוכה .

מַקרָניזם , יונית ; ערבוב או פספוסי מלים בדבור או בכתב משפות לועזיות שונות .

מַקרָקָסם , יונית ; עולם גדול .

מקשה , תלמודית ; אחד השערות הקשים שהרצענין תופרים בו щетина .

מָרַבִּיטים , ערבית ; א) נזירי אמעריקא הצפונית ; ב) אחד משבטי הערבים אשר משל בארץ ספרד במאה י"א וי"ב אחרי סה"נ .

מָרבָניא , רומית ; אלילת כל נגע ומחלה אצל הרומים הקדמונים .

מרדות , תלמודית ; נגע , כאב וצער גדול , ומזה מכת מרדות (ציכטיגונג) .

מָרטוּאַריום , רומית ; חלק ונחלת המוטל בנכסי הנכנעים שהיו אחרי מותם .

מרטוטא או סמרטוטא , תרגום ותלמוד ; בגד עדים או בלויי סחבות (לומפען) .

מֶרטיר , כלי מלחמה כדורי מות .

מֶרידיאן , רומית ; חוג גדול הנעשה במושג הציורי דרך השני צירים , והמחלק את הארץ לשני חצאי כדור : המזרחי והמערבי .

מָרַיסק , איטליאנית ; מטבע בארץ אלזיריען במספר תשעה קא"פ .

מרכבנא , תרגום ; עגלון או בעל עגלה (קוטשער).

מרכז , מלה הנדסית ; נקודה אמצעית .

מָרַל , רומית ; חכמת עקרי המדות והנהגת האדם בחיים במושג הלמודי, הרצוני וההכרחי ; יש מדות כאלה אשר לא בשכל הזך יסודתן , ויוצאות אל הפעולה בלי הוכחה וראיה , כי אם במצות אנשים מלומדה ; ויש מדות נפשיות וטבעיות המורגשות בלבות בני אדם , ושהחזקנה על ידי למודי מישרים והצנע לכת , שרוח הבריות נוחה מהם ; מוסר האדם ומדותיו ; מצות שבין אדם לבינו , ובין אדם לחברו ; מָרַלִישע ערציהונג : חנוך מוסרי .

מָרמָנים , מפע"ס ; כת דתית באמעריקא הצפונית המיוסדה על ידי יוסף סמיט אלף תתכ"ה , ע"פ חקי ספר הדת שלהם הנאמר להם לפלאה ממחוקקם מַרמָן , אשר הוא היה , לפי המסורה , אחד מצאצאי שבט יהודה , הבאים לארץ הזאת עוד בימי צדקיהו , וממנו קבלו לוחות העדות והחקים .

מַרמַר , רומית ; אבן שיש קשה מאד , מצבעים שונים , העלולה לקבל זיו נאה מאד . ובתלמוד : „מרמרא" .

מרנא , תלמודית ; כנוי כבוד לגדולי החכמים והמלומדים בעם .

מַרַנים , ספרדית ; יהודי ספרד אשר קיימו חקי אמונתם בסתר , אף כי קבלו עליהם בחזקה דת הנוצרית .

מַרס , האלילאנדית , אליל המלחמה אצל הגוים הקדמונים ; בן יופיטר ויונָא ; בשפת המקובלים יקרא בשם מאדים , והוא הכוכב השביעי משבעה כוכבי לכת (פלאנעטען) . לד"ק

הוא: „מרוז" המוזכר בשופטים; ולפי דעת בעלי התלמוד (מועד קטן ט"ז) הוא כוכב מושל על המלחמה לפי חכמת האיצטגנינות. תבניתו: איש בריא אולם, מזוין בכלי נשק שונים, ולבוש שריון קשקשים, לימינו ולשמאלו אלילי פחד וזועה הנקראים בשם: דימָם ופָבָם.

מַרְסֶלְיֶזָא, צרפתית; שיר מלחמת הצרפתים מימי המרידה הראשונה.

מָרְסָפִּיא, יונית; בערות וסכלות.

מָרְסְצִיוִילִים, רומית; מות אזרחי ע"פ שלילת חקי היכולת וכבוד האנושי.

מָרְפֵּוּס, יונית; אליל השֵׁנה אצל היונים הקדמונים, כדמות איש זקן בכנפים, ולבוש שחורים יקרא גם בשם: פַנְטַזִים.

מָרְפָּטְמִיא, יונית; חכמת הנתוח.

מָרְפִּיוּם, רומית; סם רעל חזק מאד המְיַשֵּׁן את החולה, בעת אשר הרופאים מחליטים לכרות לו איזה אבר חיצוני או איזה התוך (אָפֶּעֲרַצִיאָ).

מָרְפָּלְגִיא, יונית; למודי השתנות התאר של הנצחיים לעת התפתחותם.

מַרְפֵּק, תרגום; אצילות הידים; מקום שהזרוע דבוקה בגוף.

מרצעא, תלמודית; רצועת הרצאה שלוקין בה חייבי ענש ע"פ פסק דין השופטים.

מרצף, תלמודית; שק או אמתחת השָׂמים בו סחורה.

מֶרְקוּרִיוּס, רומית; א) אליל המסחר, הגנבה ולשון למודים אצל הרומים הקדמונים, והוא הלך במלאכות האלילים, והיה נחשב למו לאחד משרי מעלה ולציר אמונים; ראשו ראש כלב, מקלו כרוך בנחשים סביבו, בידו הוא נושא נבל, ולרגלו כלב; הוא מעביר נשמות בני אדם לפני שופטי ממלכת התפתה; ב) אחד מהמזלות היותר קרוב אל השמש, שמרחקו ממנו מ"ז מיליאנים פרסה; קטנו מן השמש הוא פ"ז פעמים, ומרוצתו סביב השמש הוא בהמשך פ"ח ימים; ובתלמוד (סנהדרין דף ס') מוזכר האליל הזה בשם: מרקולים, ובמסכת ב"מ דף כ"ה, הוא נקרא בשם קולים, שחשבוהו לממונה על עוברי דרכים, והיו משליכים אבן לכבודו בכל מקום פרשת הדרכים; ג) כסף חי, והוא מין מתכת; ד) העוסק במסחר.

מַרְקֶטֶנְדֶר, צרפתית; בן משק אנשי הצבא בשדה המלחמה.

מֶרְקַנְטִיל-סִיסְטֶם, רומית; שטת מסחר הלאומי בכלל. בכל מקום הסתעפותו נראה תנועה וחיים, אין מחסור בשערי המדינה, ופעולת הזהב והכסף מסבבת פרנסת ההמון לכל עם ועם. פה המקום אחי להזכיר בזה את בני עמנו היהודים המסוגלים מכל עם במסחרם וקנינם, ואף כי היו עובדי אדמה לפנים, אבל בהיותם מטולטלים ממלכה לממלכה, היו מוכרחים להחזיק במסחר, והשתדלותם לכל דבר טוב ומועיל, הצליחו גם בזה, עד כי העלו עליהם קנאת עם, ומסבה זו נאלצים המה עוד גם עתה לשבת בככר ארץ אחד, ואסור להם לגור ולהתפשט בכל הממלכה; אך עלינו לקוות, כי יערה רוח ממרום על כל ממלכה מושכלה, לתת להם הפשה לשבת בכל מרחבי הממלכה, למען יפיצו ידיעותיהם בכל ענפי המסחר וחרשת המעשה, ולא יאמר היהודי עוד: צר לי המקום!

משואות, תלמודית; לפידים בוערים בימים הקדמונים, שהוצאתו להיות לאותות הודעת איזה דבר גדול.

מַשִׁינָא, אשכנזית; א) מכונה או כלי חרשת המעשה; ב) איש העושה איזה דבר בלי שום הבנה ושכל; ומזה מַשִׁינִיסְט, והוא המשגיח של המכונה או המביא אותה אל הפעולה הנרלים; מַשִׁינַצִיא מערכת המכונה והבאתה אל הפעולה; ובשם זה יקרא ג"כ ענין רע הנעשה במזיד או בנכלי רשע, קשר או מרד.

משפך, תלמודית; כלי רחב מלמעלה וצר

מלמפה לשפוך על ידו משקה בכלים .
מתורגמן, תרגום ; מליץ (דאלמעטשער) .
מתיבתא, תלמודים ; בית מדרש או ישיבה ללמודים בימים הקדמונים ; שבת החכמוני, אוניווערזיטעט .
מתכא, תרגום; אבן משכית, ציור, פסל ומסכה .
מתלא או אמתלא, תלמודים ; דבר בדוי להצטדק בו (אויסרייד) .
מתרון, מדרש ; גבול המפריד בין שתי מדינות .

נ

נָאָגָניא, יונית ; למודי מציאות הסבה והמושכל .
נָאָלָגיא, יונית ; למודי השכל הזך והמפשט מכל סיג גדדי .
נֶאָלָגיזם, יונית ; השתמשות מלים כאלה שיש להן הוראה חדשה .
נֶאָפָביא, יונית ; תועבה להדשות .
נָבָל, מטבע אנגלית, ומחירה א' רו"כ עשרים קא"פ .
נֶגֵציאָן, צרפתית ; העדר, העדר הישות, ומזה נֶגַטיף : שולל ; נֶגַטיפֶר בעגריף ; ציור ההעדר או ציור השלילה .
נֶגָציאַנט, רומית ; איש אשר יש לו שיח ושיג במסחרים גדולים .
נֶגָציום, רומית ; עניני מקח וממכר .
נֶגר, צרפתית ; כושי, עם ישן כושן המוזכר בתורתנו, עורם שחור, נזירי אפם גדולים ושפתותיהם גדולות ; מושבם באפריקא המערבית בארץ עטיאָפיען ואַבעסיניען ; לעת גלות ארץ אמעריקא נמכרו רבים מהם לארץ הזאת לעבדים ולשפחות, ועבדו שמה עבודת פרך, עד היום הזה אשר זרחה להם שמש צדקה חפשית על ידי האיש המפואר לינקאָלן, אשר הומת בעבור זה ע"י איש נוכל ובליעל .

נדוניא, תלמודים ; מהר ומתן איזה איש או אשה לעת התנהם ; ובתנ"ך : שלוחים .
נוטירין, תלמודים ; כותב או סופר (Нотаріусъ).
נֶוָטַר, רומית ; מתקן, אחד האומרים כי הארץ נתונה לבני אדם בכלל לנחלה, ואין לאחד יתרון על השני .
נָוֶלָא, איטליאנית ; ספור ספרותי קטן ; ומזה נָוֶליסט : מחבר ספורים קצרים מושכי לב.
נומיזמַט, רומית ; מטבע עתיקה ; ומזה נומיזמַטיק : למודי ידיעת המטבעות ואותות הכבוד (מעדאיללען) .
נוּמֶרַציא, רומית ; חקי המבטא וכתיבת המספרים במלאכת החשבון ; לוח החשבון .
נונציוס, רומית ; ציר האפיפיור היושב במלאכות איזה ממלכה .
נָוַציא, רומית ; חקוני אמונה ודת .
נַזירֶט, עברית ; נזיר . בין היהודים הקדמונים היתה חברת נזירים כאלה, אשר נדרו להנזר עצמם מן היין, לגדל שער ראשם, לבלי קחת אשה וכדומה .
נחשול, תרגום ותלמוד ; סער גדול בים .
נָטַא, רומית ; מאמר בעניניס מדיניים השלוח ממלכה אחת אל השנית .
נַטוּר, רומית ; טבע, ארץ ומלואה ; הוראת המלה הזאת במובן הכללי היא : מלא כל הארץ הנמצא בתמידות תחת חקים תמידים ונעלמים מעין כל חי בלי סוף ותכלית ; חכמת הטבע תלמדנו להבין ולהשכיל באמתות הפרטים והדקדוקים התלוים בה . אריסטוטלוס היה הראשון אשר אזן וחקר בחכמת הטבע הקדומה . החוקר בּאַקאָ נתן לחכמה זו יד ושם בזה אשר העמידה על בסיס הלמודיות ; החוקר ליננע נתן לה שמה חדשה בהעריכו אותה במערכה למיניה ולמפלגותיה ; חוקרי זמננו משתדלים לחקור ספוני טמוני הטבע הפנימיים והיסודיים, ולתת להם ערך והשוות בהוראת התפתחות של הגשמים הטבעיים . החכם הוּמבָּאלד בספרו הגדול

והנכבד קאססאם, הוא כמעט האחרון אשר הפליא לעשות בחכמה זו, כפי מה שיד חוקר טבעי יכולה להשיג.

נטטא, איטליאנית; משקל איזה סחורה, מלבד המעטפה והחתול.

נטיפיקציא, רומית; פתשגן כתב העדות והדברים בין שתי ממלכות, בעניני מדינותיהן, לטובתן ולתועלתן.

נטציא, רומית; הוכחה או מכשול לב (פארוואהרף).

נטריוס, רומית; סופר ונאמן הקהלה, סופר המשפט; אחד מהנשבעים, המקיים בחותמו שטרי מקח וממכר וכל־כתבי אמנה.

נטריקון, תלמודית; כתב הנכתב באותיות קצרות ומיוחדות, שאות אחת מסמנת מלה שלמה (סטענאגראפיא), וכתב חשאי: בשפת רומי קורין לסופרים נוטארי, ורז"ל קראו להם נוטרין; ומזה נוטריקון, פירוש ענין ספרות וכו'.

ניאבא, יונית; אחת האלילות, בת אליל טנטל ואשת אמפיאן, אשר נענשה בעד גאותה ע"י אפאללא להיות נהפכת לאבן בוכיה.

ניארד, סקנדינוית; אליל הסקנדינוים, מושל הים, הנהרות והרוחות, מגן ומחסה לעוברי ארחות ימים, לדיגים וצידים.

ניבלרים, צרפתית; כת דורשי חקי שווי הזכיות, אזרחית ורכושת נכסים בארץ בריטניא, ונשמדה על פי פקודת המלך קראמוויל.

ניגליזמוס, רומית; אפס ואין, השחתה וכליון חרוץ. מתרבו כחות בני אדם בימים האלה שאינם חפצים לדעת ההבדל בין טוב לרע, נתבלבלו לבות בני מרום עם הארץ במדינות שונות, באשר המה שואפים לאיזה תהפוכה במעמד המדיני, כי דעתם איננה נוחה ממצב הנוכחי, ומזה תצמח תקלה גדולה לטובת האנושית בכלל; כנראה המה מסבבים בהוללותם ופחזותם, צרה ויגון לרבים החפצים משפט. במובן המדותי המה מזיקים מאד, בהפילם למודי הבל ודעות רוח בין בני הנעורים אשר ילכדו בחרמם, ואודים נפשות נקיות מדופי, בהגיוניהם המדומים המה מהרסים כל קדש, ומשביתים אשיות אמונה ודת, המביאים סמי מזוג ותרופה לכל איש צר ומצוק ולכל קשה יום, ובזה המה מעוללים מהם כל תקוה ותוחלת לימים הבאים. על אנשים כמו אלה כוון לדעתי הנביא ישעיה, באמרו: (ה', כ' כ"א) „הוי האומרים לרע טוב, ולטוב רע, שמים חשך לאור, ואור לחשך, שמים מר למתוק ומתוק למר; הוי חכמים בעיניהם, ונגד פניהם נבונים!"

ניגרמנטיא, רומית; מעשה להטים וכשוף, בעזר רוחות רעות ומזיקין.

נידא, יונית; אלילת המעינות והנהרות בימים הקדמונים.

ניוו, צרפתית; טבעי; דבור היוצא מפי איש בלי לזות שפתים.

ניטרליטט, רומית; נסיגות אחור; עמידת איזה ממלכה מנגד, והיציאה מכלל יתר הממלכות הלוחמות.

נימפא, יונית; בשם זה נקראות הבתולות־האלילות שנשמותיהן היו מרחפות על העמקים, ההרים, השדות, האגמים, הנהרות, חורשי מצל, העצים, היערים, הימים הגדולים וכל מקוה מים; האלילות הללו הפיחו נשמה ורוח בכל דבר שמוצאו מן הטבע, ונקראות בשמות שונים, כל אחת למינה, ככתוב בספרי המיטולוגיא. והז"ל אמרו (ר"ה דף כ"ו): בכרכי הים קורין לכלה ננפי וכו'. ובמדרש שיר השירים: אתי מלבנון כלה, כנסתא דישראל דדמיא לננפי, וכן כל כלה דשיר השירים, תרגום: ננפי.

נימפמניא, יונית; חולת אהבה למלאות תאות המשגל בתמידות; תגרת היצר.

נימפגניא, יונית; הוצאת זרע לבעלה אצל הנשים.

ניקטלפיא, יונית; חולי העינים לאנשים כאלה הרואים בלילה יותר מביום.

ניקליטים, כת אפיקורסים ומכחישי אמונה,

שמגמתם הראשית היתה למלאות כל תאוה נמבזה ותשקת היצר הרע.

ניקס, סקנדינוית; אלילת האסון וכל פגע אצל הסקנדינוים הקדמונים; בדמות אשה ועניף שחור על פניה, בגדיה שחורים, על זרועותיה היא נושאת שני ילדים, אחד שחור ושני לבן, ויושבת על עגלה מצבע שחור; היא מושלת על המות, הרצח והמלחמה.

נמדים, יונית; אנשי מקנה ההולכים ממקום למקום בעדריהם.

נמזידא, יונית; אלילת הנקמה אצל היונים הקדמונים.

נמינלים, רומית; דבר הנקרא אך בשם ואינו יוצא לפעולה.

נמנקלטורא, רומית; תכן ענינים הנמצאים באיזה ספר החכמה.

נמקנן, יונית; ספר הכולל בקרבו חקי הדת של הכנסיה הנוצרית.

נסטלגיא, יונית; מחלת הגעגועים אצל האנשים הרחוקים מארץ מולדתם ובתי משפחתם.

נסטר, יונית; חכם ובעל לשון למודים המובא כפועל ראשי בספורי המשורר האמער.

נסלגיא, יונית; למודי הגבלת המחלות.

נססא, סקנדינוית; אלילת החכמה, היופי והגבורה אצל הסקנדינוים.

נססר, צרפתית; חבה האוצרת בקרבה כל דברי צרכי האדם בדרך.

נעארבם, יונית; אלהי הטבע וכל יסודי היצירה אצל היונים הקדמונים.

נפטא, כשדית; נפט, מין שמן דולק שיש לו ריח רע, קל לתבערה, ולהבתו נקיה וצחה.

נפטיזם, רומית; התערבות קרובי האפיפיור בעניני המדינה; מגן ומחסה לקרובים בעניני משרה והתמנות.

נפטן, רומית; בן סטורן ואחי יופיטר; שר הים, ויקרא בשפת המקובלים בשם: ימיאל; יתארוהו למחזק בידו קלשון שלש השנים, ומרכבתו רתומה לצבים. בשם זה יכונה מזל אחד מכוכבי לכת הנגלה בשנת 1846 על ידי החוקר לעווריע.

נפרלגיא, יונית; מחלת העצבים והוורידים.

נפרלגיא, יונית; חכמת למודי הנתוח בחקירת העצבים והוורידים.

נציאן, רומית; עם, גוי, לאום, אומה; ומזה: לאומית או עממות (נאציאנאליטעט).

העמים יחלקו למפלגות שונות, ונכרים באמונתם, שפתם, חקיהם, דתיהם, מדותיהם, מנהגיהם ומלבושיהם. בכל אחד מהמשת חלקי התבל יש עמים רבים המיוחדים באותותיהם אשר הזכרנו (ידרשם הקורא מעל ספרי הקורות וכתיבת הארץ לכל עם ועם, כי שם מקומם). רבים מן העמים האלה שנכנסו לפרדס ההשכלה והדעת, והתבוללו בין העמים הנאורים, ואינם נכרים כי אם בפנימותם, ברגשי אמונתם השוררת בקרבם; לעמים כאלה יחשבו היהודים הנפוצים בכל ארבע כנפות הארץ, שפתם אשר בקדש יסודתה, והאמונה אחדות הבורא אל אחד בשמים ובארץ, — המה השלשלת החזקה המאחזת ומרתקת אותם בכל מקום שהם, ובכל זמן ועדן אשר לא יתמוטטו שני העקרים הגדולים האלה, תעמוד האומה הישראלית לעד ולנצח נצחים.

נקטר, יונית; משקה האלילים הקדמונים שנעשו על ידה בני בלי תמותה.

נקלוגום, פסיקתא; מזכה בדין; סניגור או פרקליט:

נקניקא, תלמודית; מעים דקים ממולאים בבשר ובשמים (וואַרסט).

נקצא, תרגום; אבני קלע; מרגמה.

נקרלג, יונית; מאמר קצר במכתב עתי או איזה ספר, המודיע ממיתת איזה איש נכבד הנודע במפעלות צדקתו וישרו, או חכם וסופר;

בו יסופר בקצרה ממעלות האיש הזה ותולדה קצרה מקורות חייו .

נֶקְרָמַנְטִיאָ, יונית ; הכמה מדומה בהשבעת גללי המתים .

נקרן, מדרש ; מחפש ומבקר אחרי מעשי רעהו שלא לצורך .

נֶקְרָפֹבִיא, יונית ; מורא ופחד ממתים .

נֶקְרָפֹל, יונית ; בית מועד לכל חי או מקום קברי מתים בימים הקדמונים .

נקרתא, תלמודית ; מהלך מתחת לארץ, מערה או מחלת עפר .

נֵר, כשדית ; תקופת שש מאות שנה אצל הכשדים בימים הקדמונים .

נֵרֵיאָ, יונית ; בן הים והיבשה המוזכר בהמיתולוגיה הקדומה, הנודע למגיד עתידות ולבעל כשרון להחליף את עצמו לתארים שונים .

נֶרְמָא, רומית ; קו המשפט והסדר ע"פ דרכי הטבע הרגילה .

נֶרְנִיות, סְקַנְדִינַוִית ; שלש אלילות בהמיתולוגיה הסקנדינוית המושלות על העת ומשפט המערכה (שיקזאל) .

נַרְצִיז, רומית ; מין פרח שעליו לבנים ; בשם זה יכונה אחד האלילים בספורי המיתולוגיה, שהיתה לו אהבה עצמית במדה יתרה, ונהפך לפרח זה .

נַרְקֹטִיוּם, יונית ; סם או משקה משכרת כאפיום והדומה לו, המביאים את האדם לידי בלבול הדעת .

ס

סַאַרָא, ערבית ; שם מדבר שממה גדול באפריקא הצפונית ; בערך 110000 פרסאות מרובעות, או $\frac{1}{5}$ מכל יבשת הארץ ; יש בו הררים הרבה וגבעות, בקעות ומעקשים, גם יש שמה שדות פוריות ועצי תומר לרוב, וגם נמצאים שמה בהמות וחיתו טרף, כמו: אנטילאפען, זיראפען, אריות, קופים, גמלים, סוסים וחמורים. הגרים שמה מצד המדבר הדרומי המה הערבים והברברים.

סַבַּבְטָן, יונית ; ומקורה בעברית שבתון ובערבית סַבְּת, והוראתה: מנוחה. הוא יום השביעי אשר ישבתו וינוחו בו היהודים מערב יום הששי עד ערב יום השביעי לששת ימי המעשה, כי ביום הזה שבת ה' ממלאכתו, ואסור לעשות בו מלאכה, לנסוע או לרכוב ולעשות איזה חפץ במקח וממכר ; ישעיה הנביא הזהיר את העם על כל זה, ונחמיה הוכיח את השבים מהגולה בחללם את השבת ; הראיה הראשונה כי היום הזה קדוש לה', נראתה בדרך נס ופלא לבני ישראל במדבר, בלקיטת המן, שלא מצאו ביום הזה מאומה, והוכחה על חלול השבת נראתה ממקושש עצים, שמת בסקילה, וזה היה לחק לישראל בימים ההלה להכרית נפש העושה דבר כזה והדומה לו ביד רמה, כי את ה' הוא מגדף, דבר ה' בזה ואת מצותו הפר! השנה השביעית היתה ג"כ שנת שביתה ושמטה לארץ, שדותיהם לא זרעו וכרמיהם לא זמרו, והיה ספיח השדות ונזיר כרמיהם לאכלה לכל עבד ואמה, שכיר ותושב מאת הגרים עמהם, וגם מן הבהמה והחיה לא מנעו תבואתם בשנה הזאת ; וגם את שנת החמשים קדשו ג"כ היהודים לשנת שבתון ודרור בארץ לכל יושביה, והוא הנקרא בשם יובל, בשנה זו שבו איש אל אחזתו, כי הארץ לא נמכרה בימים ההלה לצמיתות, וגם כל עבד ואמה אשר נמכרו יצאו בזמן הזה לחפשי .

סביא, מדרש ; יודע דת וחק .

סַבֵּיזם, רומית ; עבודת כוכבים ומזלות, עבודת האש בימים הקדמונים .

סבלונות, תלמודים ; כן קורין המתנות ששולח החתן להכלה, והוא לשון סבל ומשא וכו' .

סגדא, תרגום; בית תפלה.

סַגִי, ספורי מסרת דברי הימים והמיתולוגיה להסקנדינוים הקדמונים, ממאה הי"ב עד הט"ו לסה"נ.

סגן, תלמודית; משנה איזה פקיד ומושל.

סגנון, מדרש; א) דגל או הותם; ב) אופן וציור.

סגרפיטא, ציורי אבני גיר.

סַדוּקִים, עברית; כת הצדוקים המיוסדה ע"י צדוק וביתוס בממלכת היהודים הקדמונים; כחשו בהשארת הנפש ותחית המתים; ובמאה הב' לפני ספירת הנוצרים נעשו לכתה מדינית, ותגדל המריבה בינם ובין הפרושים אשר התנגדו ללמודיהם ומושגיהם.

סָדָמִיא, חטאת סדום; זנות או משכב זכור.

סוּ, מטבע צרפתית ממחיר רבע קא"פ.

סוּבַּדַר, פרסית; שר פלך בארץ פרס.

סוּבטיל, רומית; דקות או חדוד איזה דבר (פיינהייט) במובן החוך הגבוה והשכלה: אחד מבני הנעורים ההולך לרוח העת החיה.

סוּבְּיֶקט, רומית; דבר או ענין הנדרש לאיזה מטרה וחפץ; איש שיש לו כשרון רב באיזה פעולה.

סוּבּיֶקטיף, רומית; כל ענין טבע גשמי או רוחני העומד בפני עצמו בפרטות.

סוּבֶניר, צרפתית; מנחה למזכרת.

סוּבּסטַנץ, רומית; עצמית או דבר שעומד בפני עצמו; תמצית איזה דבר.

סוּבּסטרַט, רומית; ענין יסודי.

סוּבּסידיא, רומית; עזר ומשען לעניי התלמידים מבתי ספר הגבוהים.

סוּבּסיסטֶנץ, רומית; כלכלת איש דבר יום ביומו לפי החק.

סוּבָּרדינַציא, רומית; הוראה המלה הזאת: תחת רשות זולתו או תלוי בדעת אחרים; הכנעה ושעבוד תחת ממשלת אחרים.

סוּבֶרֶנדָר, צרפתית; מטבעת זהב מן שמונה רו"כ ששים ותשעה קא"פ; ובארץ עסטרייך 4. 40 רו"כ.

סוּזֶשט, צרפתית; תכן איזה ספר וענין.

סוטה, תלמודית; אשה סוררת.

סוּטיות, הודית; אלמנות ההודיים המשליכות את עצמן באש אחרי מות בעליהן לפי חקי אמונתם; אבל מעת אשר החלה שמש ההשכלה לזרוח גם שמה, יתמעטו מנהגים כאלה.

סוּיטֶא, צרפתית, בשעת אנשים או אחוזת מרעים ההולכים לחברה עם מלך או מושל, ללוות אותו בדרך.

סולטַן, ערבית; כנוי לקיסרי תוגרמה, ובעברית: שולטן.

סוּלטַנין, מטבעת זהב בארץ תוגרמה, ממחיר שש ליברען או 1 רו"כ 50 קא"פ.

סוּמֶמא, רומית; א) סך, קבוץ איזה מספרים הלקוחים ביחד; סך הכל; ב) מכסת כסף ידוע.

סוּנַא, ערבית; מסרת המהמדנים אשר היא כעין נוספת להאלקוראַן שלהם.

סוּנבא, פסיקתא; התעורות הנפש, שעמום ותמהון.

סוּפלֶמֶנט, רומית; נוספות לאיזה חבור וספר.

סוּפלֶר, צרפתית; איש המגיד בלחש דברי המחזה בבמת התיאטור, ונעלם מעין ההמון.

סוּפֶּרטַציא, רומית; גוזמא.

סוּפֶּרמַטיא, רומית; רוממות; משפט הבכורה.

סוּפֶּרנַטוּרַליזם, רומית; אמונה בהתגלות אלהים.

סוּפֶּרפין, צרפתית; יין גפן המשומר והמשובח.

סוּפֶּרפיציא, צרפתית; צד החיצונית.

סוּקֶּס, צרפתית; מלוא והשלמת איזה חפץ.

סוּרֶגַט, רומית; תמורת איזה דבר באחר.

סוּרפריז, צרפתית; מתנה או שמחה פתאומית.

סֶזָן, צרפתית; תקופת זמן מראשית שעשועי המחזות בבית התיאטור.. עד אחריתם; תקופת השנה: קיץ וחרף.

סחיזמא, יונית; קרע ופרוד בעניני אמונה ודת Расколъ.

סחימא, יונית; נדר הנזירים ע"פ חקים קשים.

סחליא, יונית; קבוץ הערות ופרושים לצרף וללבן דעות החכמים הקדמונים.

סחלסטיק, יונית; אחד מהנוטים אחרי שטת אריסטוטל.

סחרום, יונית; נפה נופים הנעשה מקנים כאלה הגדלים באמעריקא או מתפוחי אדמה ממראה אדום וארוך; בשפת רוסיא סחר או Сахаръ.

סטגנגרפיא, יונית; ידיעת הכתיבה באותות ידועים אך לאלה אשר המתיקו סוד יחדו לכתוב כן.

סטודיא, רומית; בית חרשת המעשה של איזה אמן והושב.

סטודנט, רומית; הוראת המלה הזאת היא: מגמת ושאיפת איזה דבר; תלמיד בתי למוד הגבוהים.

סטורן, רומית; אליל העת אצל היונים והרומאים הקדמונים; לכבודו עשו הרומאים חגים אשר נמשכו כחמשה ימים, ונפלאו בזה, כי בימי החג הזה, שרתו האדונים את עבדיהם. לד"ק יקרא האליל הזה בתנ"ך בשם מלך. יתארוהו: זקן ורגשו מטה לארץ, נשען על עץ, ונחש כרוך סביבו (סמל העת) ובידו מאכלת; בשם זה יקרא אחד המזלות הגדולים, העומד רחוק מהשמש אלף ושתי מאות מיליאן פרסה, ובמשך עשרים שנה יסבב את השמש, גדלו מן הארץ תשל"ד פעמים; לד"ק הוא הכוכב שבתאי.

סטטוט, רומית; יסודי החקים והמשפטים.

סטטויא, צרפתית; מצבת אבן מפסל ומסכה.

סטטיונר, מדרש; צופה עומד על המשמר.

סטטיסטיק, רומית; חכמת הידיעה במערכת עניני איזה מדינה במספר מדויק, לדעת גדל שטחה, מספר אנשיה, מה מעשיהם ומסחרם, ובדבר ההוצאה וההכנסה של כל בתי פקודות הממשלה, אמונות טעמים השונים ובתי תפלתם, בתי חרשת המעשה, מספר אנשי החיל ופקידיהם למחלקותיהם, מספר כל בתי ספר הגבוהים והנמוכים, מלמדיהם ומוריהם, ומהלך הלמודים בכל אחד ואחד, ידיעה כללית מתוצאות אדמת המדינה הזאת לכל ענפי המסחר והרשת המעשה, וכדומה דברים רבים שאין פה המקום לפרטם.

סטטסקפ, יונית; כלי מבחן ההזה אצל החולה בחכמת הרפואה.

סטיגמטגרפיא, יונית; למודי כתיבת הנקודות.

סטיך, יונית; מערכת החרוזים בחכמת השיר והמליצה; אחד מחלקי הדבור הכולל בקרבו רעיון או מושג שלם.

סטיכיא, יונית; אחד מארבעת היסודות שממנו נברא העולם ע"פ שטת הקדמונים, והם: עפר, רוח, אש ומים.

סטיל, מקור המלה הזאת ביונית ורומית סטילום או סטילס; א) סגנון הלשון; ב) מספר השנים.

סטימולוס, רומית; סבה הבאה מאיזה התעוררות; נטיה טבעית (אינסטינקט).

סטיפפקציא, רומית; טובת הנאה; גמול או שכר איזה פעולה.

סטיפנדיום, רומית; מכסת כסף ידוע המיועד להחזקת אחד מתלמידי בתי מדרש המדעים.

סטיקים, יונית; כת פלסופית אצל היונים הקדמונים, הנפלאה בקשיות מדותיהם ועזוז רוחם לבלי הכנע מפני כל; דרשו מתלמידיהם להתנהג ג"כ בדרך כזה, לבל ירך לבם ויתגברו חיל בכל עת צר ומצוק; בשם זה יקרא כל איש אשר לא יפול לבו בימי רעתו ואסונו.

סטיקס, יונית; אחד הנהרות השוטפים בגיהנם, המוזכר בסיפורי המיתולוגיה, ובו נשבעו האלילים הקדמונים.

סטירא, יונית; דברי לצון והתול; שנינה; בשם זה נקראו אלילי היערים אצל היונים והרומאים הקדמונים, והיו מתארים באזנים ורגלים של עז; בשם זה נקראים חבורי התול ושחוק המתחקים על דרכי הנהגת האנשים, מדותיהם ומומיהם.

סטיאלגיא, יונית; למודי החומרים היסודיים.

סטבסטיק, יונית; למודי ההתחקות על דרכי הקר ראיות נכוחות.

סטליט, צרפתית; ההולך בלוית איזה איש; אחד משומרי ראש המלך; אחד מכוכבי לכת.

סטמביק, רומית; אמצעים שונים לכאב הקבה.

סטנגרפיא, יונית; חכמת הכתיבה ע"י ראשי תבות בקצור נמרץ.

סטניא, יונית; כח המתעורר ע"י פעולות החיים.

סטציא, פולנית; תחנות או מקום ללון.

סטראסקפ, יונית; כלי השקפה, שכל ציורי מראות הטבע נראים על פיהו כבולטיים.

סטרומסין, מדרש; מצע העליון על המטה.

סטרוקטורא, רומית; א) מבנה גוף האדם; ב) מערכת איזה דבר.

סטרז, צרפתית; אבן יקרה מזויפת; זכוכית לטושה.

סטרטגיא, יונית; ידיעת טכסיסי מלחמה; הכמת למודי המשטר, תנופת יד במלאכת ההתאבקות וצורת ערי חומה בצורות, להשגת מטרת המלחמה.

סטרטגמא, יונית; רשימת מראה הציורים למלחמה, ערמת הקרב; מוקש ערמה להשיג בזה איזה מטרה.

סטרטגרפיא, יונית; כתיבת מעשה המלחמה ע"פ ידיעת דברי ימי עולם.

סטרטיג, יונית; ראש גבורי המלחמה בעיר אתונא; בימים הקדמונים בחר לו העם ע"פ נטית הרבים, בהתרים כל שנה אחד העם, אשר שמו אותו למנהיג מלחמותיהם; נכסי וקרקעות הנבחר (שבלעדי זה לא הרשו לבחרו) עם בניו אשר נולדו על פי חק ודת, נשארו לערבה, על אמון רוח הגבור; גבורי מלחמה כאלה נבחרו גם בימי השופטים לישראל בטרם מלך מלך, כנראה מאהוד, גדעון, יפתח, שמשון ודומיהם.

סטרטילט, יונית; בשם זה קראו היונים את הגבור אשר צלחה עליו הרוח, לנצח את האויב במלחמה.

סטרטפדרך, יונית; פקיד ראשי במחנה המלחמה (לאגער).

סטרטקרטיא, יונית; פקידי אנשי המלחמה.

סטריכנין, רומית; סם מות חזק מאד, ומוצאו בצמחי: „סטריכנום קלובריגא".

סטרלינג, אנגלית; מטבעת זהב בארץ אנגליא (בצרוף מלת פונט) ממחיר עשרים שיללינג, כל שיללינג מן י"ב פענסים; בכסף רוסיא: ששה רו"כ כ"ח ומחצה קא"פ; אבל יש חליפות למטבע זו ע"פ סכום הקורס כמו למטבעות אחרות שישתנה מחירם בכל פעם לטוב או לרע.

סטרפ, פרסית; פחה בארץ פרס הקדומה; אחשדרפן.

סטרפא, יונית; שיר חרוזי הכולל רעיון שלם.

סיבילא, יונית; הוראת השם הזה: עצה; כן נקראו בארץ יון הנשים אשר הגידו עתידות.

סיבריטים, יונית; יושבי עיר סיבריס באיטליען הדרומית, נתעשרו במסחרם, והיו חיי ענג ונחת; היום יקראו בשם זה אנשים האלה שאינם דואגים ומבלים ימיהם בטוב ובנעימות.

סיגילטר, רומית; אחד מכהני מצרים אשר היה המשגיח והזמין כל בהמה הראויה לקרבן; לפי דברי הערודאט נחתך משפט מות, על המביא קרבן, בלי חתימת הסיגילטר הזה.

סיגנטורא, רומית; כתבת סמי הרפואה בבית המרקחת.

סִיגַל, צרפתית; אות פתאומית אשר בה יוָדע איזה מקרה היוצא מן ההרגל.

סִיגָרא, ספרדית; גלומי עלי קטרת או מעלי עשן.

סַיד, ערבית; הוראת המלה הזאת: אדון; כנוי לאחד המושלמנים מגזע משפחת מחמד.

סִידֶרֹגרַפיא, יונית; חכמת הפתוח.

סִידֶריזם, רומית; אִיצטגנינות או חכמת ידיעת הכוכבים.

סִיוַא, סנסקריטית; הוראת המלה הזאת „צולח". אליל ההודים, סמל החיים והכליון; ימואר בשלש עינים, ושלשלת עצמות מתים על צוארו, הוא יחשב גם לאליל האש כי בו כח החיים.

סיטואַציא, רומית; תכונת איזה מקום, מעמד.

סיטיאָלֶגיא, יונית; אחד מלמודי חכמת הרפואה בדרישת המאכלים.

סילויקולטור, רומית; למודי הפרת ורבוי היערים.

סִילֶנָם, יונית; שם אחד האלילים אשר היה אומן את האליל בקכום; ימואר לרוכב על החמור, שכור, גבה ועב בשר; בשם זה יכונה כל שותה יין לשכרה.

סילפידא, אלילת היערים.

סֵים, פולנית; אספת קרואי העם.

סימבָל, יונית; סמל או רמז; א) מושג רוחני המתואר מאיזה דבר גשמי; למשל: האריה הוא סמל הגבורה, וכדומה; ב) מושג קצר באיזה דת ואמונה; ומזה סימבָליסטיק: חכמת הרמזים; רזי תורה; מושג רוחני.

סימֶטריא, יונית; חק וקצב כללי.

סימפַטיא, יונית; נטיה נפשית; רחשי לב; אהבה שאינה תלויה בדבר; משיכות לב אחד אל השני בלי דעת וחשבון.

סימפטָמא, יונית; הקדמת איזה מחלה, מאורע המרמז על איזה דבר.

סימפיוזים, יונית; מערכת האברים.

סימפָניא, מלה יונית; והוראתה: קולות; מערכת השיר והזמרה מאיזה אנשים.

סינַגָגא, יונית; בית תפלת היהודים או בית הכנסת, ומזה אנשי כנסת הגדולה, במספר מאה ועשרים, אשר היו מתקני הדת וחקי היהודות, ומיסדי התפלות מימי עזרא עד שמעון הכהן הגדול.

סינֶדא, יונית; בית המועצה הגבוה בעניני הדת והאמונה בארץ רוסיא; אספת כהני אמונת הנוצרים; כנסת הגדולה.

סינָדיקָם, יונית; ספר הזכרת נשמות.

סינדיקָם, יונית; פקיד המשגיח על ישרת הרילות דת ומשפט בבתי הפקודות.

סינֶדריאָן, מלה יונית, והוראתה: ישיבה כללית; בית משפט העליון או סנהדריא אשר היה בירושלים בימי היהודים הקדמונים; מספר השופטים היה שבעים או שבעים ושנים, וישבו באולם עגיל גדול, הנחלק לשתי מחלקות; מקום מחלקה האחת היה בבית המקדש והשני מחובר לו; פעולת הסנהדריא היתה גדולה ורחבה מאד לכל ענפי הדינים והמשפטים באסור והיתר, בדברים שבין אדם לחברו, בהלכות האמונה ובהנהגת המדינה; ב) בימי נאפאליון הראשון, בשנת 1806 היתה סנהדריא או כנסיה גדולה בעיר פריז מגדולי ונכבדי היהודים לישא וליתן בעניני חקי האזרחית והובתם לה' ואדם.

סינֶטֶזים, יונית; הוראת המלה הזאת מסתעפת לענינים שונים, כמו: א) הרכבת המושגים והמחשבות לאגודה אחת; ב) למודי העיקרים ומוצאם; ג) פרוד הגושים היסודיים במושג הרכבתם; ד) צאת איזה דבר מהסבה אל הפעולה.

סינטַקסים, יונית; מערכת המלים למאמר שלם.

סינֶבָא, יונית; קדחת לסירוגין.

סינבָרָניזם, יונית; הרכבת אנשים וקורות דברי הימים שונים מזמן אחד.

סינלג, צרפתית; העוסק בלמודי שפת סינא.
סינונימיא, יונית; הרדפה, כפל לשון בשמות ומלות נרדפות, כפל לשון במלות
סינונים; ומזה: סינאָנימישע הויפטווערטער: שמות נרדפים; מלים שיש להם הוראה אחת, כמו: כסיל, אויל וכדומה.
סינסטאלגיא, יונית; למודי מערכת העצמות.
סינעפסים, יונית; קצור, כתבת איזה ענין בקצרה, הוצאה.
סינקסריאן, יונית; ספור קצר מחיי אחד הקדושים או איזה חג; הגדה.
סינקרטיזמוס, יונית; הבאת שלום ופשר בין הצדדים המריבים זה עם זה, ע"י המצאת אמצעים כאלה שמכוונים לרצון כל אחד ואחד.
סינר, איטליאנית; כנוי לאדם חשוב ונכבד, שר, גביר ואדון.
סינרגיא, יונית; למודי המצאת עזר וסעד איש לרעהו בעולם הזה, ואשר נצחי לעולם הבא.
סיסטם, יונית; הוראת המלה הזאת היא: א) משרכת ענינים בסדר; שטה; ב) אספת ענינים שיש להם הגבלה אחת; ג) תכונת איזה למוד בשלמות.
סיעה, תלמודית; קבוץ וחברת בני אדם.
סיפילים, יונית; מחלת התאוה והאביונה הבלתי טבעית, הבאה מדבק לא טוב, באבר המוליד, ממשכב דודים באשה חולה המסובלת בצרעת ממארת וספחת בערותה, ואחרי כן מהעדר תרופה נכונה היא מתפרעת בכל אברי הגוף, עד שתוכל להיות ארורה ומסוכנת, וכבד להתרפאות ממנה; השם הזה הוא הכללי לכל המחלות המסתעפות מסגנון זה; ונקראת כל אחת ואחת בשמה הפרטי.

המחלה המגואלה הזאת נגלתה באירופא בסוף המאה הט"ו לספ"נ, לד"ק השתרעה והתרחבה מימי מלחמת הצרפתים הראשונה עם איטליען, או יוכל היות בנשהבה מארץ אמעריקא; ארצה רוסיא באה בעקבי הצרפתים בשנת 1812. מחלה מתדבקת ממין הסיפילים, אשר היא כשם רעל לכל חולה בה, נקראת בשם שנקר, תגלה ותראה בראשיתה באבר המוליד; יש למחלה זו שתי מדרגות: המדרגה הראשונה, היא ממכה טריה בנקה, וסביבה הבשר קשה למאד; והמדרגה השניה היא ממין פצע יבשה רכה כעין גרב הצרעת או ילפת. השתי מדרגות הללו מסוכנות מאד אם לא ישים החולה לשאול בעצת רופא מומחה בלי איחור. במחלות מדובקות כאלה תסבולנה גם המיניקות, אשר היו חולות ולא נרפאו כראוי, העוברות גם על הילדים היונקים משדיהן, ולזה נחוצה שמירה יתרה. מחלות כאלה עוברות בירושת נחלה מאבות לבנים, ותגלינה אחרי כן בבשרם כצרעת ממארת. בין המחלות הסיפיליסיות, תחשב גם הזיבה מאבר המוליד, מסבה שבארתי למעלה, והיא מתדבקת ג"כ ממשכב עמא באשה חולה, ואם התדבק טפה רעל כזאת בפנימות האבר המוליד, אז יחלה, ולפעמים היא מסבבת עוד מחלות שונות, אם לא ישתדל החולה בראשית התגלות המחלה לדרוש בעצת רופא מהיר ובקי, והיא יכולה להמשך לפעמים זמן רב, ואז היא נקראת בשם מחלה ברגיית או „זיבה זרה" בשפת המעדיצין, וכמעט אין תקוה להתרפאות ממנה.

הרביתי דברים בענין הזה, בראותי את הלחץ מאת סופרי העבריים הנבונים אחור מלדבר בענינים מועילים כאלה, ואף כי לעת כזאת כי תאות האביונה עוררת למאד, ובפרט בין בני הנעורים אשר אינם יודעים להזהר, אף כי בנפשם הוא, ואינם דואגים להתריחם בבלות שארם ובשרם, ומוח עצמותם ייבש.

סיקל, עברית; מטבע כסף ממשקל ארבעה דרכמון הנקרא שקל; מצד האחד היה הרוש מטה אהרן, ומצד השני ירושלים; וזה היה חרות על שקלי המשכן בימי משה,

ואיככה היתה מכונתם בימים ההם נעלמה מאתנו, ואולי יודעים מזה הארכילגים.

סיקספנס, מטבע אנגלית מחצי שיללינג או חמשה עשר קא"פ.

סיקפנטיא, יונית; כהב שטנה, עלילות דברים.

סיקרופיא, פרסית; מטבעת כסף בהודו הדרומית ממחיר כ"ט קא"פ.

סיקרים, בריטניה; כת הפרסויטריאנים, המהלכת כי לא נגלתה עדנה אמונת האמת בעולם.

סיר או סר, אנגלית; כנוי לאצילי בריטניא הנוסף אך לשם ולא לכנוי משפחתם, ובעברית: שר.

סירנא, איטליאנית; אחת מאלילות הים שהמה במספר שלש, הנקראות בשם: פרטנפע, ליגיא, לבקוזיא, המתארות בדמות אשה ודג; בזמרתן הנעימה המשכנה לבות עוברי ארחות ים, עד כי התנגנה אניותיהם באבני נגף ומכשול, וצוללות כאבן במים אדירים.

סירקא, איטליאניה; רוח חם ולח הנושבת באיטליען לעתות אביב וסתיו, בהמשך זמן ל"ו עד ארבעים שעות; מוצאו מהודו המזרחית.

סלא, איטליאנית; זמרה או חלק ממנה שיזומר על פי כלי זמר או קול אחד; וכן אם אחד או אחת יצאו במחול.

סלדא, מטבע רומית נושנה ממחיר $1 \frac{1}{2}$ או $2 \frac{1}{2}$ קא"פ.

סלדט, איטליאנית; איש חיל העובד בעבודת הצבא.

סלוט, צרפתית; נתינת כבוד ע"פ יריות כדורי כלי הותח.

סלידריטט, רומית; ערבה כללית; ערב כל אחד בפני כלם, וכלם ערבים בפני אחד, והוא קשר כללי בבווי הזכיות והרכוש; לעת כי ידרשו רבים את שלהם, וכל איש פרטי ידרוש את שלו, וברצותם למלאות הובותיהם בנוגע

לכלל, אזי מוכרח כל אחד לעזור כפי יכלתו ולבלי הבדל מן הצבור.

סליטר, צרפתית; יהלום או אבן יקרה המשובץ בפני עצמו.

סליטברא, רומית; נתר או גפרית, ומוצאו ממצרים והודו.

סליציטטר, רומית; מפריע מנוחה, מורד או קושר קשר.

סלם, ערבית; הוראת המלה הזאת היא: דרישת שלום; צרור פרחים כזה שלכל פרח יש הוראה מיוחדת, לאיזה מטרה ידועה במובן האהבה והידידות, כמו: פרח מארגאריטא, הוא סמל הצניעות וכדומה.

סלמנדרא, צרפתית; נחש המים המוציא מקרבו באויר זך, ריר מצבע לבן, והריר הזה יגונהו לרגעים אחדים מאש פלדות, ומזה ידמו רבים כי הנחש הזה איננו בוער באש. מלת תנשמת בתורה, מתורגמת בתרגום יונתן סלמנדרא ומוזכרת גם כן בתלמוד למין שרץ (חולין קכ"ג).

סלן, צרפתית; א) חדר אורחים נכבדים; ב) הצגת דברים לעין כל ראי, מכל מלאכת מחשבת וחרשת המעשה, בארץ צרפת.

סלפטרי, איטליאנית; הרים מוריקי אש וגפרית; נהר דינור.

סלציזם, יונית; שגיאה גדולה נגד חקי הסינטקסים.

סמדרקום, מדרש; אחד מבעלי התול ושחוק. Клоунъ.

סמום, מלה ערבית שהוראתה: סם מות; רוח רעה, קטב מרירי, פלצות או רוח זלעפות מריה אש וגפרית הנושבת בחזית המערבית, מראשית חדש סיון עד סוף אב; במצרים יקראו את הרוח הזאת בשם חמזין; הרוח הזאת שולטת ביתר עז במדבר ערב, ועוברי ארחות האלה אשר אינם יודעים להזהר, ימצאו שמה קברם.

סמטלגיא, יונית; למודי חקר הגוף של האדם.

סַמָאֵל, ערבית; יצר הרע או שטן המשחית אשר הביא את האנשים הראשונים במבוכת החטא; ובשפת המקובלים סמאל, והוא שר המזיקים.

סֶמִיאָלְגִיא או סֶמִיאָטִיקָא, יונית; הכרת אותות איזה מחלה בחכמת הרפואה.

סֶמִינַרִיוּם, רומית; בית ספר ללמודי הדת ואמונה בכל עיר הפלך (Губернія).

סֶמִיפֶּלַגִים, רומית; כת נוצרית במאה החמישית לסה"נ, אשר החליטו כי חטא הטבעי באדם, יבוא אך מרפיון טבעו, וכל איש יוכל להיות מושל ביצרו.

סֶמִירַמִידָא, שע"פ; אשת נין מלך אשור הנודעת בדברי ימי עולם בבנין עיר בבל הגדולה עם הגן התלוי באויר, הנחשב לאחד משבעת פלאי תבל, בערך ב' אלפים שנה לפני סה"נ; לפי השערת כותבי הקורות הומתה ע"י בניה.

סֶמֶלָא, אלילה המוזכרת בספורי המיתולוגיה לבת קַדְמוּס וְאֵם בַּקְכוּס.

סַמְנוּם, אליל השֵנה (או לילית בשפת המקובלים) בדמות נער בכנפים לבנות, רגליו עקומות, ובידו שרביט עופרת.

סָמְנִילָק, מלה צרפתית הלקוחה משפת רומית סָמְנוּם שבאורה שֵנה; המדבר בשנתו.

סָמְנַמבּוּליזם, צרפתית; מחלת אנשים כאלה הנודדים בלילה לעת שנתם ומדברים מבלי דעת אחרי כן דבר מכל הנעשה עמם; לשוא עמלו הרופאים לבוא עד חקרי מסתרי הטבע למצוא סבה נכונה ורפואה למחלה זו; יש רבים לעת כזאת המפילים תרדמה על איזה איש ואשה ע"פ סמים מיוחדים, והוא הנקרא בשם מגנטיזמוס (עיין שם).

סֶמֶסְטְרִים, רומית; תקופת ששה חדשים.

סמפוניא, מדרש; הסכם ורצון לאיזה דבר רע.

סמַרַגְד, יונית; מין אבן יקרה ממראה ירוק; מוצאו מבראזיליען ופֵרא וימצא לפעמים גם בהרי אורא"ל; בשפת עברית יקרא בשם: „נֹפֶך".

סמרטוט, תלמודית; חתיכת בגד ישן ובלוא.

סמתר, תלמודית; תחבושת איזה מכה ופצע.

סנארתא, תלמודית; כובע אנשי חיל הצבא.

סנבול, תלמודית; קבוץ ממון בין אנשים חברים לאכילת סעודה ביחד.

סַנבֶּנִיטָא, ספרדית; מלבוש אשר לבשו האמללים האלה אשר יצא דינם להשרף ע"פ משפט האינקוויזיציא; עליו היה מצויר איש בוער על מערכת אש, שמזיקים ומלאכי בלהות יסובבוהו.

סנגויניק, מקור המלה הזאת בשפת רומית, והוראתה: איש מלא דם; בעל שמחה, צהלה ורנה, או איש שאינו דואג ובוטח.

סנגלרין, ילקוט; אנשים מתאבקים עד שפך דם.

סַנדַלוּם, רומית וערבית; עץ בארץ הודו מצבע שלשה מינים: ירק, לבן ואדום.

סַנדַלְן, יונית; מין נעל או סנדל אשר נשאו ברגליהם העמים הקדמונים.

סנדלר, תלמודית; עושה מנעלים.

סֶנדֶני, שם עיר בארץ צרפת, תשעה פרסאות מפריז, שמה חבר נזירים מכהני הקטולים מימים קדמונים, ומקום קבורת כל מלכי צרפת.

סנדקוס, ילקוט; האיש האוחז את הילד בעת שמכניסים אותו בברית של אברהם אבינו.

סנהדרין, תלמודית; מושב זקנים או ישיבה ואספה מחכמים ויועצים בירושלים, יושבי על מדין, בימים הקדמונים, לשפוט את העם, והמה היו במספר: שבעים ואחד.

סנודיא, מדרש; חברת הנוסעים, שיירא.

סֶנזוּס, רומית; הגיון שכלי; ברית קדש להחזיק שווי המשקל באירופא, בין ארץ רוסיא, אוסטריא ופרוסיא.

סֶנזַל, אשכנזית; סרסר העוסק בהצעת מקח וממכר בעניני שטרות המדינה וכדומה.

סַנטָא, מלה ספרדית, והוראתה קדוש; בשם סַנטָאים יכונו נזירי המושלמנים החיים

חיי הוללות והיי נער, ונעים ונדים ממקום למקום
באין מנוחה; המה עושים את עצמם כמשתגעים,
ומשנים את טעמם למען ידמו המושלמנים כי נחה
עליהם רוח הקדש, ומזה אין להם שום ענש מאת
הממשלה גם אז כי ישללו רכוש עוברי דרכים.

סֶנַטוּם, רומית; הוראת המלה הזאת היא: „עצת זקנים"; מקום המשפט העליון לדת ודין במדינה; בית דין הגדול.

סַנְטִים, מטבע צרפתית ממחיר רבע קא"פ.

סֶנטימֶנט, צרפתית; דעה או סברא.

סֶנטימֶנטַליטֶט, צרפתית; רגש חזק העולה למעלה מחפץ איזה פעולה; הפרזת המדה בכח ההרגשה.

סֶנטֶנץ, רומית; פסק דין של השופטים; פתגם נעלה ונשגב; משפט חרוץ.

סֶנטסימָניטים, שם עלם פרטי להנוטים אחרי שטת איש אחד הנקרא כן, אשר הורה והוגה דעה חדשה בקבוץ כל אנשי התבל להיותם לאגדה אחת (הברית כל האנשים) במובן המדיני והמדותי; הפץ האיש הגדול הזה היה למלאות דבר חזונו ישעיה אשר נבא: „ומלאה הארץ דעה במים לים מכסים וכו' ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד!"

סנטר, תלמודית; א) שומר העיר; ב) לחי התחתון; ג) אחד משרי המועצה הגדולים והחשובים ברומא; ד) אפוטרופוס, פקיד ומשגיח; ה) עושק ומחריב; ו) חומס תכנית כבוד.

סניגור, תלמודית; מליץ, פרקליט או פטרון Защитникъ.

סֶנסוּאַליזם, צרפתית; שטת הפלוסופים האומרים כי מטרת החיים הוא אך להתענג ברגשות רוחניות; ואולי גם לענג כזה כוונו גם חז"ל באמרם: „לעתיד לבא ישבו הצדיקים ועטרותיהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה" כלומר מעולם הרוחני; מה יקר ונחמד הרעיון הזה!

סֶנסַציא, רומית; חוש המשוש.

סֶנסַציאָן, רומית; דבר פלא, תמיה והשתוממות.

סַנסקילָטים, מלה צרפתית, והוראתה: „בלי מכנסים", השם הזה נתן לכל איש מר ומלוק, עני, הולך בטל וחשוך שת לעת מבוכת המרד הראשון בארץ צרפת, ואז היה נחשב להם שם הבוז הזה לכבוד.

סַנסקריט, שפת ההודים הישנה הכוללת כל כתבי קדשיהם בדת ואמונה ובדברי מליצה ושיר.

סַנְפֶּדריים, איטליאנית; הנספחים לממשלת האפיפיור.

סַנקטום, רומית; קדש.

סַנקטיפיקַציא, רומית; אחד מנימוסי הפאר והכבוד שעושים לזה אשר את קדושים נמנה.

סַנקליט, מדרש; אחד מחכמי המועצה.

סַנקציא, רומית; קיום איזה חק ע"פ פקודת הממשלה.

סנקתדר, מדרש; אחד היועצים.

סנתא, מדרש; מנהג והרגל.

סֶסיא, רומית; המשך זמן התגלות איזה אספת קרואי העדה או שופטי בית המשפט עד כלותו.

ססרט, מדרש; לבוש מאמר עב.

סַפָּא, שע"פ; שם אשה יונית הנפלאה בידיעת השיר והמליצה בתכלית השלמות, והיא היתה נקראת בשם: מוזע עשירית; בשמה הקרא כל אשה אשר נודע שמה לתהלה ולתפארת בספרות איזה עם.

ספּזמא, יונית; מחלת הכויצה או השבץ, ביחוד אצל הנשים.

סָפטים, לדעתי מקור המלה הזאת הוא בשפת עברית; בשם זה יקראו שופטי המדינה בממלכת היונים בימי קדם; וגם עד היום הזה נקראים האלילים בארץ תוגרמה בשם: Софты.

סֶפטֶניום, רומית; תקופת שבע שנה; שמטה.

סֶפיזמוס, יונית; השעאה, גלוח והשעלה;

פלסופי היונים הקדמונים אהבו לפלפל בלמודם על דרך כזה, ובזה הטעו רבים מתלמידיהם, ונקראים בשם: סָפִיסטים וגם פרנטיסטים.

ספיטש, אנגלית; דרוש קצר היוצא מפורש מפי אחד המסובים באיזו סעודה של שמחה.

כפינָזיזם, למודי ספינֹזע אשר הורה כי אלהים והעולם הוא מושג שלם ואינם נאצלים; הפלסוף המפאר העברי ברוך שפינאזע נולד בעבריים ותמשם לחדש נאוועמבר 1632 בעיר אמסטרדם. בעד הגיוניו המפסים במושגי האמונה ואלהות החרם מאנשי עדת העיר הזאת, ואסרו עליו לבלי יבוא בקהל ה'. בראותו כי אזלה יד כל מחיה וכלכלה, החיה את נפשו בלטישת זכוכית ואבנים, ובהמשך העת ההיא הגה בלמודי הפלסופיא וכתב ספרים הרבה בענין הפלסופיא. ממסלך ספריו והגיוניו וכל אשר קרה אותו בכל ימי חייו הקצרים כתב החכם בערטהאלד אויערבאך בספריו היקרים בשני חלקים שיצאו לאור בפעם ראשונה בשנת 1871 בשפת אשכנז. ספינאזע מת בעבריים ואחד לחדש פעברואר 1677.

ספינקס, יונית; א) כל דבר חידה; ב) בריאה משונה בספורי המיתולוגיה היונים אשר היתה לזעוה לממלכת המיוזים, הציעה חידות שונות לכל עובר, ואשר לא מצא מענה לחידתה, מצא שמה קברו (עיין עדיפ). המצריים תארו אותה בפני אשה וגוף של לביאה, והיונים הוסיפו לתאר אותה בכנפי נשר.

ספיריטיזם, רומית; אמונה בהשבעת נשמות המתים ע"י להטים וכשוף או חכמת המגנטיזמוס, שרבים נוטים אחריה גם בימינו אלה, ובדרך כזה יש מאמינים כי לבעלי אוב וידעוני אלה, מהלכים עם הרוחות, ויש להם היכלת להגיד האותיות לאחור סביב השלחן העגול, ודפיקת הרוחות מתחתיו יצרפו ג"כ לענין זה; אבל לדעת חכמים וחוקרים אין בכל זה שום ממש, ויסודתה בהבל ורעות רוח. דמיון כזה מהשבעת המתים להעלותם מקברם, רואים אנחנו בתנ"ך באשת בעלת אוב של

שאול עם שמואל, אבל מי יודע באיזה אמצעים השתמשו אז, ועל מה הטבעה הידיעה הנעלמה הזאת; וכנראה מתורתנו היתה דרישתה מתנגדת לחקי אלהים ומצותיו.

ספלַנכנָלָגיא, יונית; חלק מלמודי חכמת הנתוח לחקור ולדעת בפנימות גוף האדם.

ספלֶנַלגיא, יונית; מחלת הטחול; סובלי המחלה הזאת יקוצו בחייהם ובכל הענוגי התבל, וזה יקרא בשם: ספלֶן.

ספֶנָא, (עיין גרָנגיוּם).

ספַנֶמיא, יונית; מחלת השחתת או העדר הדם.

ספסטה, תלמודית; חכם ויועץ.

ספסר, תלמודית; אחד הסגרים הבקיאים במלאכת המסחר.

ספֶציאַליסט, צרפתית; בעל מלאכה אחת או העוסק באיזה למוד אחד לדעתו בתכלית השלמות; ומזה: ספֶיאַלִיטֶע: הוראה או מלאכה מיוחדה.

ספֶציפיקום, רומית; רפואה מנוסה ובדוקה הפועלת לאיזה חלי האדם.

ספקולא, תלמודית; א) מקום גבוה לעמוד שמה על המצפה; ב) מקח וממכר (ספעקולַציא).

ספֶקולום, רומית; מראה לטושה בחכמת הרפואה לחקור בה פנימית אברי גוף האדם.

ספֶקולַציא, רומית; העסקות באיזה ענין בתנאי להוציא ממנו רֶוַח ושכר.

ספֶקטַקל, צרפתית; מחזה שעשועי על במת התיאטור.

ספקלטור, תרגום; שר הטבחים שעל ידו נהרגו המתים למות ע"פ רצון המלך או דין השופטים בימים הקדמונים.

ספקלריא, תלמודית; לוח זכוכית או כלי מחזה.

ספקריא, תלמודית; מחלת עפר או מערה.

ספֶרַא, יונית; א) ציורי כדור הארץ והשמים;

ב) סוג איזה פעולה, ובשפת המקובלים: ספירה, גלגל כדור עולם.

ספרגס, מדרש; חותם.

סְפַּרְטִיזְמוּס, רומית; רוח הפרידה מאיזה דת ואמונה.

ספרביתא, תרגום; דברי תהפוכות, דברים מגונים ומכוערים.

סְפֶּרְמַטֶפַּטִיא, יונית; מחלת האדם הבאה מהשחתת זרע לבטלה.

סְפֶּרְמַטָרִיא, יונית; מחלת זיבת הזרע.

סְפֶּרְמַצֶּט, רומית; חלב קשה ממראה לבן הנמצא בראש הדג קאשעלאט.

סְפֶּרְמַצֳנִים, יונית; בעלי חיים הנמצאים בזרע האדם.

סְפַּרְצִיאָן, רומית; א) ספר כריתות או גט פטורין; ב) חלוקה בנכסי הקהל.

סֳצִיאַלִיזְמוּס, מלה מרכבת מרומית ויונית, והוראתה: כללים. למודי חברה כזאת הדורשת תקון ובדק בהנהגת המדינה ופעולות אזרחיה, לשכלל אותה על יסודות חדשים וקיימים, להיות לעזר ולמשען לאספסוף בעם להמציא להם עבודה ומחיה, לבלי יהיו בטלים ומבוטלים; בהשכלת השטה הזאת התעסקו רבים מחכמי הון למדינה הנודעים בשמותם כסנטסימאן והדומים לו (עיין סנטסימוניטים); הגדול מכלם אשר היה עוסק בטוב טעם ודעת בהתרת השאלה הזאת היה היהודי לַסַלֶלע בארץ אשכנז.

סַק, צרפתית; א) לדעתי מקור המלה הזאת הוא בעברית כמו שַׂק; שק מלא אדמה והוא להיות למחסה מירית קני רובה על המבצרים, ב) ילקוט עוברי דרכים.

סקבא, תלמודית; תאות המשגל בדרך זנות.

סקבטר, מדרש; מיני כתבים שונים.

סֶקְגְרַפִיא, מלה מרכבת מיונית ורומית; אלפא ביתא למען העורים מאותיות בולטות.

סקוּדָא, מטבעת כסף בארץ איטליען, מחירה 1 רו"כ 35 קפ"פ; בסרדיניען 1. 18 רו"כ; בפיעמאנט 1. 77 רו"כ; בסיציליען 1. 28 רו"כ; ובוועניציע 1. 68 רו"כ.

סקולפטורַא, רומית; מלאכת עבודת פסל ומסכה בעץ ובאבן.

סֶקוּלַרִיא, רומית; מהללות המון חוגג אחרי כלות מאה שנה בעיר רומא.

סֶקוּלַרִיזַצִיא, רומית; חליפת נכסי כנסיה דתית וכניסתם לממשלת המדינה.

סֶקוּנְדַנְט, רומית; עֵד ההולך אחרי אחד משני הילדים המתאבקים זה את זה עד מות, מאיזה סבה ידועה.

סֶקוֶסטר, רומית; איש הביניים; שומר דבר שני אנשים המריבים זה עם זה; לקיחת נכסים או איזה דבר משני ילדים מריבים, תחת אפוטרופסות.

סקוּסים, עם נודד ממקום למקום בארץ רוסיא מים השחור והכספי עד אזיא המזרחית בימים הקדמונים, והוא עם פרא ושובב ומבולבל השכלה ודעת; ויוכל היות כי המה הסכותים.

סקופטשינא, קבוץ ואספת קרואי העם ונכבדי המדינה בארץ סערביען.

סקוּר, אנגלית; כברת ארץ שנטועים בה עצי מאל בתוך העיר ומסובבה בשבך ברזל.

סקוּריא, תרגום; גרזן; ובשפת רוסיא Сѣкира.

סֶקוּרֶם, צרפתית; עזרה, משען וסעד.

סֶקְטָא, רומית; כת או חברה הנקרעת מאיזה אמונה ראשית.

סקיניא, יונית; א) אהל או משכן הנודדים ממקום למקום; ב) אהל העדות או משכן בני ישראל בלכתם במדבר.

סקינֶפִּידִיא, יונית; חג הסכות שחוגגים בני ישראל בכל שנה לזכרון טלטולם ונודם ממקום למקום בצאתם ממצרים עד בואם אל ארץ נושבת.

סקיצָא, איטלקית; מושג קצר הרשום על הגליון

לזכרון איזה מקרה בדברי הימים במלאכת הציור .

סקירפרן , יונית ; שמחות וגיל לבני הנעורים בעיר אתונא במשך חדש אחד מדי שנה בשנה ; בידיהם נשאו ענפי גפן לכבוד האלילה מינרווא .

סקלא , תוספתא ; סולם וכבש שעולין בו על העליה .

סקלד , משוררי הסקנדינוים הקדמונים אשר שרו ממספרי אמונתם, מהלך אליליהם , גבורת מלכיהם וגבוריהם .

סקלט , צרפתית ; א) גל של עצמות יבשות מאדם ובהמה ; ב) איש שכחש בשרו משמן , רזה וכחוש ; ג) מדרש ; בית קבוץ ואספת אנשים .

סקנדלום , רומית ; משאת שוא ומדוחים , פוקה ומכשול ; דרך חטאים .

סקפטיקים , יונית ; והוראת המלה הזאת היא עיון או בקור ; כת אחת מחכמי יון , אשר היו מסופקים בכל דבר .

סקפטר , יונית ; א) שרביט המלך , והוא סמל הגדולה והתפארת ; ב) פסיקתא ; סניגור ופרקליט שיש בכחו לדבר לפני שרי דין ומשפט ; ובמדרש יקרא סופר המלך בשם : „סקריפטור" .

סקרבוט , דאנית ; מחלה חזקה הנראית בארצים שונים, ביחד שאת אצל הגרים בחדרים צרים מחוסרי אויר צח ונקי , או בעוברי ארחות גם בתמידות , מחוסר מחיה וכלכלה טובה או מסבת לֵח האויר .

סקרדין , מדרש ; מקום סתר שמונחים שמה כתבי המלך או מגלות סתרים של המדינה .

סקרט , צרפתית ; א) סוד ; ב) מקום סתר לאנשי חיל האורבים על אויביהם להפיל עליהם אימתה ופחד פתאום ; ומזה סקרטר , שהוראת המלה הזאת היא בחירה והבדל ; פקיד איזה מקום פקודת הממשלה אשר נמסרו תחת השגחתו כל עניני עבודת משמרתו לפי חקי חבור המאמרים והנעתם בסוד קרואי הפקידים .

סקריקון , תלמודית ; א) מאכל או מאפה תנור המשול בנפת ; ממתקים ; ב) רוצה .

סקרלטינא , רומית ; מחלה מתדבקת וחולה רעה המסבבת תבערת עור הבשר המכוסה בבהרות אדמדמות .

סקרן , מדרש ; איש שיש בו חפץ לראות ולדעת כל דבר (Любопытный) .

סקרפיאן , יונית ; מין נחש לפעוני ארסי בקצה זנבו , הנדמה בתארו לשממית ; משכנו במקומות החמים , הנשוך ממנו מות יומת .

סקרפל , רומית ; שם מחלה הנקראת בשפת רוסיא Золотуха , היא הבאה בירושה מאבות לבנים בעקבי הסיפילים , שנתדלדל כחו בהמשך הזמן ; על פי רוב יסבלו מחלה זו ילדים , ולפעמים היא מתרעת אללם גם בבואם בימים , פניהם יהורו , ואין סדר בבשול הקבה , ועל צוארם או ביתר מקומות הבשר תעשינה אבעבועות בלקות , ועל בשרם כמראה צרעת . מימי הלימאן בסביבות אדעססא יוכלו להביא מזור ותרופה לחולים כאלה , וצריכים להיות מוזהרים באכילתם , לבלי לאכול מכל הבא בידם ; ביחד שלא יאכלו מאכלי בשר צלוים , ויעשו תנועה תמידית בכל יום לשאוף אויר צח ונקי על פני השדה .

סרדיוט , תלמודית ; א) אחד מאנשי חיל הצבא ; ב) מתנה .

סרדניום , יונית ; שחוק מהול ברעל ; צחוק ההתול או חריקת השנים בחנפי לעגי מעוג .

סרדנפל , האחרון למלכי אשור מגזע משפחת נין ; חי תתפ"ח שנה לפני סה"נ . נפלא בבתי תענוגיו , הוללותיו ויקר תפארת גדולתו בנינוה עיר ממלכתו ; בראותו את עירו במצור ע"י אחשדרפני מדי ובבל עם חיל צבאותיהם , הצית אש בארמון נשיו ופילגשיו , ותאכל אותו ואת עבדיו ואוצרותיו ; בשמו יכונו כל אלה המבלים ימיהם בטוב ומתענגים בחיי השקט

וחדוה, ואינם דואגים על העתיד.

סֶרוִיליזם, רומית; אשר מושג המחשבה אשל העבדים.

סרטיא, תלמודית; א) רחוב או דרך כבושה; ב) מקום מחזה עניני עבודת גלולים.

סֶריא, צרפתית; שטרי כסף המדינה מארבעה פראצענט למאה לשנה.

סֶביל, צרפתית; הוראת המלה הזאת היא, מקום סגור ומסוגר; א) ארמון הסולטאן או איזה מושל בארץ תוגרמה; ב) ארמון הנשים שמה או בית הנשים (Гаремъ).

סֶריציקולטוּרַא, רומית; ידיעת הספרה והרבוי של תולעי המשי.

סַרמַטים, שע"פ; עם יתן נושן יושבי אהל ומקנה הגרים בקרבת ים השחור, נהר דן, ונהר וואלגא; רוכבים מפוארים ורובי קשת; לפנים היו נקראים בשם זה הפולאנים.

סרמטן, תלמודית; האוהב לבטא הרבה; מלגלג.

סרמסן, תלמודית; איש שאינו יודע לערוך דבורו בסדר נכון.

סֶרֶנַדַא, צרפתית; שיר או זמרת רֵעים, אשר ישוררו מאחורי חלון הבית בלילה לאות אהבה וכבוד.

סרני, ספרא; חית הים שמחליפה כפני אדם.

סרסור, מדרש; איש הבינים בעניני מקח וממכר.

סֶרַפים, אליל המצריים הקדמונים, אשר האליל שפע וברכה על היאור נילוס. בימינו הוא נשען על ראש נחש, בשמאלו אמת המדה, ועל ראשו של מעשה אופה.

סַרַצינים, במובן שפת רומית: מזרחיים; בשם זה יקראו הערביים ומושלמני ארצות המזרח בכלל, ואולי מוצא לשם זה הוא משרי אשת אברהם.

סרק, תרגום; איש ריק ופוחז.

סַרקַזמוס, יונית; שחוק מהול בבוז ונאצה; שחוק הפוגע בו לרעה בכבוד איזה איש.

סַרקַטִיקַא, רומית; רפואת חולי הבשר.

סַרקַלַגיא, יונית; למודי ידיעת כל מיני וחני בשר בכלל.

סַרקַפַג, יונית; ארון המתים אשל הקדמונים, והיום תקרא בשם זה מצבת קבורת המת.

ע

עאָלוּם, יונית; אליל הרוחות בספורי המיתולוגיה היונית.

עאָם, יונית; אליל השחר אשל היונים הקדמונים.

עביאָנים, מקור המלה הזאת בעברית, והוראתה: אביונים; מכחישי אלהות של מחוקק הנוצרים, באמרם הא' אחרי סה"כ, והאמינו אך בספר הברית להקדוש מתתיהו, והוסיפו על הרבה מחקי תורת משה.

עגונה, תלמודית; אשה עזובה מבעלה שהלך לו מאתה ונאבד.

עגידַא, יונית; א) מגֵן יופיטר שנתן במתנה אל האלילה מינֶרוַא, אשר היה מתכונתו להפוך את כל אשר הביט עליו לאבן; ב) מחסה ומשגב.

עגְיוֹם, רומית; אהבה עצמית.

עדַא, ספר קדוש להסקנדינַויים הקדמונים, הכולל בקרבו שני קבוצים מספורי ארצות הצפון על אודות אליליהם וגבוריהם.

עדיאַלַגיא, יונית; למודי חנוך המדותי והמוסרי של עמים שונים בארצות שונות, תכונתם, מנהגיהם ומעמד השכלתם בחכמה ודרך ארץ.

עדיפ, אחד הגבורים אנשי שם המובא בספורי המיתולוגיה של היונים הקדמונים, שם אביו לַיוֹס ואמו יוֹקַסתי, ויהי דבר החרפים בימים ההם אל לַיוס כי בנו ימיתֶנו, וכאשר

ילדה לו אשתו בן מסרו לאחד מעבדיו להמיתו, אולם רועה אחד הצילו והביאו למלך פוליבוס, ויהי לו לבן. ויהי כאשר גדל הנער, ויעזוב בית פוליבוס, וילך לו לדרכו, ויפגוש את לַיוס במשעול צר, אין דרך לנטות ימין ושמאל, ויגער לַיוס בעדיפ לנטות מן הדרך, ויחר לעדיפ ויכהו מות. ויהי בבואו עיר מלוכת אבותיו, וישמע כי אבי זקנו אמר לתת כתר המלוכה עם המלכה לזה אשר ימגר לארץ היי הספינקס הנורא וימלא חידתו הסתומה. והנה רוח גבורה לבשה את עדיפ למלוא חידת הספינקס, והספינקס בקצפו השליך את עצמו למצולת הים. ויהי כאשר הַמלך עדיפ לקח את אמו לאשה, ותלד לו שני בנים ושתי בנות. אז היתה מגפה גדולה בעיר מגורת עדיפ, ויהי דבר החרטים לאמר: כי המגפה לא תחדל עד אשר ינקמו נקמת דם הורג אביו. ויהי כאשר החל עדיפ לחקור את הדבר, ויודע כי הוא לבדו הסב בכל אלה, ויודה על חטאתו בשגגה, וינקר את עיניו וקבל על עצמו להיות נע ונד בארץ, ואנטיגונא בתו היפה וטובת הלבב התנדבה ללכת אתו, ולבלי עזבו בכל ימי אסונו הגדול.

עדיפיקַציא, רומית; מבנה בניינים שונים.

עדיציא, רומית; הודעת איזה ספר חדש היוצא מבית הדפוס.

עדיקט, רומית; פתשגן כתב הממשלה בעניני דת ואמונה.

עוֹגֶן, תלמודית; מטיל ברזל כבד העוגרים בו את האניה Анкеръ (ומקורו בעברית רות א').

עוֹדֶמָניזם, יונית; שטת למוד כזה שמטרתו היא מלוא התאוה והיצר.

עוֹחֶמֶריזם, יונית; למודי הפלסוף היוני עוחמרי, אשר הכיר את האלילים למעשי ידי אדם.

עוֹטֶרפֶּא, יונית; אלילת השמחה, מגוננת הזמרה והמליצה.

עוֹלוציא, רומית; תנועת אנשי חיל הצבא ביבשה ובים.

עוּמֶנידות, אלילות הקללה וכל מיני פורעניות המתרגשים בעולם, ומוזכרות בספורי המיתולוגיה היונית במספר שלש אחיות: טיזיפֹנא, מֶאֶרָה, אלקֶטא; בגדיהן שחורים, בידיהן לפידי בוז ומקל חובלים, ושערות ראשן מקלעות בנחשים לפעונים.

עוּנגֶליום או אבן-גליום; הוא ספר ברית החדשה לנוצרים, ומזה יקראו מבארי דברי ברית החדשה בשם: עונגליסטים.

עונוּחים, יונית; סריסים או כרותי ביצים, שומרי פילגשי המלכים והשרים בארצות המזרח.

עוֹנָמִים, מקור המלה הזאת מאחד הנקרא בשם עוֹנָם, אשר היה הראשון לכת מכחישי בן־אלהים של ישוע הנוצרי, ודחו כל קדושה מזכרון הקדושים ונפלאותיהם.

עוֹפֶּטרידים, יונית; בני מפלגות האלילים בעיר אתונא בימים הקדמונים.

עוֹפֶּרַציא, רומית; אד הבא מסבת החום.

עוֹקֶטַא, מכס מכל מיני מחיה וכלכלה הנמכרים ביומא דשוקא, אשר לקחו הפולאנים משנת 1628, החק הזה הופר בממלכת עליזבעטא פטרוונא.

עוֹרֶפֶּא, שם אחד מחמשת חלקי התבל; בשם זה נקראת בספורי המיתולוגיה בת אַגענור מלך הפוקיים, אשר נחטפה פתאום ע"י יופיטר על אי כרית, ושמה ילדה שלשה בנים: מינָם, עאק, רַדמַנט.

עזבון, תלמודית; ירושת נחלה.

עזֶפ, הראשון לממשלי משלים הנפלא בארץ יון; הוא היה בעל מום מכף רגלו ועד קדקדו, ובעל צורה מגונה; בשמו יקרא כל בעל מום וחסרון.

עֶהָא, בת־קול, בת הרוח והארץ; היתה שוכנת להופי קֶפִיז, והובאה לפני האלילה יוננא.

להיות שעשועים אלה עד בוא יופיטר ; ועל פי פקודת יונה הוכתה, להגות אך הד וקול דברים, ולהיות כבדת פה ולשון .

עחידנא , יונית ; אשה יפה המוזכרת בספורי המיתולוגיה הקדומה , לה שלשה בנים : צפון, גריון צֶרְבֶּר . קדקדה בדמות נחש לפעוני ; סמל אשה רעה השנואה לכל .

עחמטריא , יונית ; למודי המשכת הקולות .

עטגנזיא , יונית ; למודי תכונת המדות .

עטגרפיא , יונית ; כתב עמים , מנהגיהם ומדותיהם .

עטיוד , צרפתית ; מושג איזה רעיון בקצר מלים שיוכל להיות ליסוד מוסד לאיזה ענין הבא לעתיד .

עטימלגיא , יונית ; חכמת המבטא .

עטיק , יונית ; חנוך מדותי ופלסופי ; מלות שבין אדם למקום ; חכמת המדות .

עטיקטא , צרפתית ; א) אחד מנימוסי כבוד ודרך ארץ , הנותן יתרון להוד על השני בחצרות המלכים והנסיכים ; ב) סדר מיוחד במושגי החיים בנוגע לכבוד הגדולים עם הקטנים מהם במעלה ויתרון ; ג) יתרון הרשות בחקי איזה הפלוכה צֶרְמֶנִים ; ד) רשימה חיצונית לכל דבר מקח וממכר .

עטיקטאלגיא , יונית ; דעת אלהים בארץ ע"פ יסודי משפטים וחקים צודקים ומדותיים .

עטלגיא , יונית ; הגיוני המדות והחנוך .

עטנגרפיא , מקור המלה הזאת בשפה סלוית , והוראתה : כתב עמים ; כתיבת כל העמים הנמצאים בתבל ללשונותם , משפחותם בארצותם , למפלגותיהם ומקור מחצבתם , במובן הדתי , המנהגי , המוסרי והמדותי וכדומה .

עטפ , צרפתית ; א) מקום מיועד לחלוקת אכל וציד לאנשי חיל הצבא בדרך ; ב) תחנות אסירי עוני וברזל השלוחים ממקום למקום ביד פשע .

עטקרטיא , יונית ; הנהגת המדינה שיסודותיה במדות טובות ויפרות , ובעשית הטוב והחסד .

עטר , שחק , טהר השמים או אויר הזך .

עלאטים , כת פלסופי היונים אשר הסדה ע"פ קסנאפאן , דהו כל דבר עקרי הבא מהרגשת הנפש והנסיון , והאמינו אך במושגים שכליים .

עלגיא , יונית ; שירי נהי וקינה אצל היונים והרומים הקדמונים , ובמובן כזה היו גם שירי אהבה וכסף לארץ מולדת , ושירי גבורה ונצחון ; בימינו אלה יובן בשיר כזה , קול נהי ויללה על אופנים שונים , כמו שנראה משירי שיללער וגאטהע , ובודאי היו שירים כאלה אצל היהודים בימים הקדמונים , בעת אשר נגה אור הצלחת האומה, ושפת קדש פרחה כחבצלת ; תמונה נשגבה משירי נהי כאלה רואים אנחנו מקינת ירמיה על חרבן ירושלים והריסות בית מקדשנו ותפארתנו , בהשתפך נפשו הרוממה על גלות יהודה וישראל מארצם , ועל הצרות הרבות אשר עברו עליהם בימים ההם . ספר הקינה שהשאיר לנו המקונן הנשגב הזה למזכרת נצח , כולל בקרבו חמשה שירים : א) על גלות יהויקים ויהויכין מלכי יהודה , בעת אשר הובאו כלי בית מקדשנו בבלה , אחרי ההרג הגדול בירושלים מבחורים וזקנים יהדו ; ב) על ירושלים שהיתה שתי שנים במצור ובמצוק, לכידתה , תפישת המלך ומעמד הרעב בעיר ; ג) קורות ירמיה בימי המצור הכוללים מוסר ותוכחה ובטחון בה' ; ד) על שרפת בית מקדשנו בעת שבא נבוזראדן ירושלימה ועשה שמה הרג ואבדן ; ה) השיר הזה נכתב לדעת חכמינו בעת שהלך ירמיה מצרימה , או אחרי ישיבתו שמה ימים רבים .

עלגנץ , רומית ; תוטם תכנית היופי והתפארת

במושג הרעיוני היוצא על ידי חכמת המבטא .

עלדרדא , ספרדית ; מדינה דמיונית , שיש בה זהב הרבה ואבנים יקרות , הנמצאה באמעריקא הדרומית בין נחלי אריגאקא ואמאזאן .

עליונטים , משע"פ ; כת המכחישים במאה השניה אחה"כ , אשר החליטו כי ישוע הנוצרי נולד בטרם נברא העולם , ונגלה בזמנים ובגופים שונים ; תורת משה לא הכירו , כחשו בספר ברית החדשה לנוצרים , והקדישו את יום השביעי לשבת ימי המעשה ; גרו מעבר לירדן בארץ פלשתים .

עליפסים , יונית ; א) קצור המקראות בחכמת המבטא או גרעון מלים באלה שאין בהם נורך כלל להבנת הענין ; ב) קו עקום בחכמת ההנדסה .

עלמנט , רומית ; החמר היסודי שממנו הושת העולם לדעת הקדמונים , והמתחלק לארבעה יסודות : עפר , רוח , אש ומים ; בחכמת הכימיע יקרא בשם זה כל דבר אשר לא יוכל להתפרד לחלקים .

עלסטיק , אשכנזית ; כח ההתפשטות , ספוגי .

עלפיסטיקים , יונית ; הוראת המלה הזאת היא תוחלת ותקוה ; בשם זה נקראו אחדים מפלסופי היונים , אשר החליטו כי מטרת הצלחת האדם תלויה בתקוה לבד .

עלקוונציא , רומית ; מלאכת הדבור היפה ; שפה ברורה ; לשון למודים .

עלקטריציטעט , יונית ; כח נסתר במחזות הטבע הכלליים , המורגש ע"י שחיקת ודחוק איזה דבר המעורר חוש ופעולה נמרצה ומושכת ; כח כזה ימצא בכל הגופים והמוצקים הטבעיים , ואיננו מתראה מפני שכולל בקרבו שני דברים המתנגדים זה לזה ; הסבה המעוררת כח העלעקטרי תקרא בשם : עלעקטראגען , ופעולתו תקרא בשם : עלעקטרעדינאמיק . בשם : עלעקטראמגנעטיזם תקרא פעולת העלעקטריציטעט על חץ המגנטי , היוצא מגבולו לנטות מצפון לדרום ; חזיוני הרוח , או המטארים שיש להם פעולה דמיונית מכח העלעקטרי , יקראו בשם : עלעקטראמעטעארים ; בשם עלעקטראמעטער יקרא כלי מודד של הכח העלעקטרי , וכלי מחזה שעל פיו נכרת מציאותו של העלעקטרי , יקרא בשם : „עלעקטראסקאפ" ; ע"י הכח הגדול הזה שהזכרתי , יוצאים לפעולתם דברים רבים ונחוצים , המביאים תועלת גדולה בעולם , כהטלגראף וכדומה ; החפץ לדעת באור כל הדברים האלה ותכונתם היסודית , ידרשם מעל ספרי החכמה , כל דבר על מקומו , ואין אני ספעליסט בענין למודי גדול כזה לבאר אותו בכל פרטיו , ובפרט כי אין פה המקום לבאורים רחבים כמו אלה .

עמבלעמא , יונית ; ציור דמיוני ; סמל .

עמבריאלאגיא , יונית ; למודי תולדות הטבע כבעלי חיים ולצמחים .

עמיגרציא , רומית ; טלטול אנשים מארץ מולדתם לארץ נכריה .

עמיסר , רומית ; הוראת המלה הזאת היא שלוח אחרים לרגל איזה מקום ; מרגל .

עמיר , ערבית ; שם מושל כללי בארץ תוגרמה .

עמנסיפציא , מלה רומית , והוראתה חפשית וחרות הדעת ; יציאה לחרות מעבדות השעבוד והכנעה תחת רשות אחרים , כיציאת ישראל ממצרים , או כיציאת האכרים מתחת שעבוד העבדות בארץ רוסיא , שיצאו משעבוד לגאולה ברצון אדוננו מלכנו הקיסר האדיר אלכסנדר השני בחסדו הגדול ; תחת השם עמנסיפציא יובן גם חפש הנשים שמגמתן לעמוד ברשות עצמן , ולבלי התלות בדעת בעליהן ; המקור הראשי לזה , כי תלמדנה תורה ודעת בבתי מדרש הכלליים במדינה , למען תוכלנה להשיג מפרנסן בעניים למודיים וחרשת המעשה ; אולם במובן המוסרי הן רחוקות עדנה מהשגת למודים גבוהים כאלה , כי לא באו עדנה למעלת ההשתלמות במובן

התנוך הבייתי כראוי, ואינן יודעות מה לקרב ומה לרחק, ונחשבות עדנה כשיות נדחות אשר הטעון מאשריהן המתעים, ודי בזה במה שנחוץ לעניננו, כי לא פה המקום להרחיב דברים בענינים כאלה.

אחת שם עמנסיפציאן יוכן גם חפש היהודים בכל ארצות פזוריהם, למען ישיגו שווי זכיות האזרחים בכל מקום שהם; לדאבון לב כל אוהב עמו לא באו בכל המדינות למדרגת החפש הראוי, כמו שרואים אנחנו מהמצוקות והצרות שסובלים אחב"י בארצות רבות.

עמַנַציא, רומית; יסוד, מוצא, מקור, מקבת, מחצב, קדמות; בהמיתולוגיה ההודית נקראו בשם: שיטה עמַנַציאנית, למודי קדמות הבריאה של ההודיים, הפרסים והמצריים.

עמפַזַא, יונית; הרגשת הנפש, הרגשה רוחנית; רחמי לב.

עמפּיַריא, יונית; הוראת המלה הזאת היא: „עומד באש"; רקיע שמים העליונים הסובב כל הארץ, ושמה יושבים הצדיקים ונהנים מזיו השכינה (מתעדנים בגאַן עדן) לדעת הקדמונים.

עמפּירִיזם, יונית; כל דבר המיוסד על הנסיון והמעשה, ומזה יקרא כל איש המביא פעולותיו בכור הנסיון לבד, ואינו נשען על השכל; וגם הרופא המשתדל להמציא מזור ותרופה לחולה על פי המעשה (פראַקסע) ואינו חושב למאומה את הרפואה הטעאָריטית או העיונית, — בשם עמפּיריק יקרא.

עמפּרַטציא, צרפתית; הבאת כל מיני מרכלת שונים מחוץ לארץ (אויסלאַנד).

ענטוזיאַזם, יונית; התלהבות הנפש.

ענטַמַלָגיא, יונית; למודי ידיעת הרמשים.

ענַנטיאָלָגיא, יונית; התנגדות.

ענַנטיאָפַּטיא, יונית; כשרון הרפואה לסבב מחלה מתנגדת למחלה ראשונה.

עניגמַא, יונית; דברי משל וחידה.

ענציקליקַא, יונית; מכתב הקפי בכל הפעולות הכהנים הקטולים (ערצבישאָפע) מאת האפיפיור; סליחה וכפרת עון.

ענציקלַפֶּדיא, מלה מרכבת בשפת יונית, והוראתה: „חנוך הקפי או כללי"; ספר המאסף הכללי מכל סעיפי החכמות והמדעים; בשם „ענציקלפדיסטים" (עוזרי מאסף כזה) היו נקראים מקבלי דעה מדינית חדשה, שמגמתם היתה להתקומם נגד אמונת הקטולים ודתי כהניהם על פי מסורת „גַאלַבַאך", וזה היה ליסוד מוסד אל הקשר והמרד הראשון בצרפת.

ענֶרגיא, יונית; פעולה כשרונית, כח החפץ והרצון (חַרַקטֶר).

עסֶאים, מקור המלה הזאת בתלמוד: „איסיים"; כת ידועה אצל היהודים אשר נוסדה במאה השניה לפני הס"נ, היו גרים מזרחה לים המלח; כברת ארצם היתה פוריה ואגפה מעצי תמרים, פרים היה להם לאכלה, ושמחו במתנת חלקם. בימי המלחמה והמבוכה של המושל האכזר אנטיאכוס, הוציאו האיסיים את עצמם מן הכלל, ולא הגינו על ארצם ומולדתם וירושלים עיר הקדש; המה התנהגו עצמם כנזירים, וחיו בקדושה, נזרו עצמם מן היין ותענוגי העולם, וישבו לבדד הרחק מחברת אנשים ומכל דבר מדיני, היו נלחצים להשיג כל צרכם ע"י עבודת עצמם, לבלי יצטרכו לעזרת אחרים אשר לא נכנסו בברית חברתם.

האיסיים היו הראשונים אשר הגיעו לגרם המעלה של קומוניזמוס, והוא: „שלי שלך, ושלך שלי"; כל אחד מהם מסר את כל הונו ורכושו לאוצר הכללי של החברה, ושוים היו כלמו. כל מגמתם היתה להגיע למדרגת האצילות בעולם הרוחני. היו לובשים בגדים לבנים, לאות על טהרתם החיצונית כמו הפנימית, ולהתראות לעיני ההמון כי אך המה ראוים להקרא בשם: „ממלכת כהנים וגוי קדוש", בכל יום בבקר רחצו בשרם במים, ומזה ידמו רבים, כי הוראת שם הכת הזאת

היא בשפת כשדית: „רוחץ וטובל". בלי ספק היו האיסיים הראשונים אשר הניחו ליסוד מוסד את הלמודים מכת הנוצרים, עוד במאה הב' אחרי סה"נ, אשר היתה נקראת בשם גנסטיקים, וכל חפצם היה להיותם נקראים בשם טְאָסוֹפִיים, והמה אלה המתענגים מעולם הרוחני, ונהנים מזיו השכינה, ומזה באו לידי עיון וחקירה על אודות המלאכים וכחות שונים הנעלמים מעין כל חי, כמו: שדים, מזיקים וכל מרעין בישין.

כל ישעם וחפצם של האיסיים היה להגיע להסתגלות הנבואה ולהשפעת רוח הקדש. בעת ההיא לא היה חזון הנבואה נפרץ, ושבתו העתידות מקרב היהודים, ולזה אין פלא כי על פי דרכי חייהם ונטיתם הרוחנית של האיסיים, היו נחשבים בעיני עם היהודים לא כקדושים בלבד, כי אם גם לעושי נפלאות. כבוד האסיים היה נעלה בעיני ההמון גם מצד זה, אשר כל רז לא אניס להם בעולם הרוחות הרעות והמזיקין, והמה יכלו בכחם להעלות ארוכה לכל חולי ומדוה, ועל כל מום וכל מכה לזב ומצרע, אמרו כי פעולת המזיקים היא, ולחישתם היתה מוחזקת בעיני ההמון לרפואה היותר טובה ובדוקה. הפרושים אשר היו בימים האלה, היו עוינים אותם, על כי מתעתעים המה את ההמון בהבליהם, ועל כן נמצאו מריבות בין הכתות האלה.

מספר האיסיים לא היה רב מאד, וגם לעתות האלה אשר הגיה חברתם, היה מספרם כארבעת אלפים, באשר לא היה ביכלתם לרוב על פני האדמה, מפני שהיו חיי נזירות ופרישות. (את הדברים האלה הוצאתי בקצרה ממאמרי הגדול הנדפס במ"ע „המליץ" שנת תרל"ט נומר ס', הנקרא בשם: „על הצדיקים ועל החסידים").

עסטֶטיק, יונית; חכמה בעניני התפעלות החושים להבחין במגונה ונאה, מלאכת היופי או מלאכת ידיעת היופי וההדר.

עסטַמפ, צרפתית; תמונה, מעשה פתוח אבן, מתכת או עץ, לעשות ממנה העתקות במלאכת הדפוס.

עסטַפֶטַא, איטליאנית; מאמר או מכתב הנשלח ע"י אחד הרוכבים בסוס ציר מיוחד מבית הדואר.

עסטַקַדָא, צרפתית; מכת כלי נשק ע"י אחד המתאבקים.

עסטרַדַא, צרפתית; מקום גבוה או בימה באחד מאולמי הבית.

עסֶנציא, רומית; מוצא או תמצית איזה דבר.

עספַּדַן, ספרדית; חרב פיפיות.

עסקַדרַא, צרפתית; מחלקה קטנה מאניות מלחמה.

עסקַדריליא, ספרדית; מחלקה גדולה מאניות מלחמה.

עסקַדרַן, צרפתית; מפלגת אנשי חיל הרוכבים.

עסקולַפּ, רומית; אליל הרפואה אצל העמים הקדמונים, בן־אַפּלֹא, אשר המיתו יופיטר בברק אש.

עסקיז, צרפתית; הוצאה קטנה מאיזה ספר או מאמר.

עסקַרט, צרפתית; לוית אנשי חיל ההולכים עם איזה איש או טרַנספרט.

עפַגַג, יונית; אחד משופטי בית משפט הסוחרים בעיר אתונא בימים הקדמונים.

עפיגֶנֶזיס, יונית; הולדה חדשה.

עפיגַרַם, יונית; שיר קטן או מכתם מעט הכמות ורב האיכות, שיכלול מלות מעטות וכוונה נשגבה; שיר קטן שתכונתו דברי חדודין והתול; הנפלא מכלם שכתב בסגנון זה היה מַרציליום הרומי.

עפיגרַף, יונית; רשימת דברים קצרים מתכונת איזה ספר ומטרתו.

עפידֶמיא, יונית; שם כללי לכל מחלה מודבקת המתרגשת במדינה, פלך, מחוז או עיר; והיא הלידרע הבא מסבת איזה חמֶר

(מעלף) מַחַת או אוירים מזיקים השולטים במרחבי הטבע בעת היא; דֶבֶר או מגפה.

עפיזאָטיא, יונית; מגפת הבהמות.

עפיזָד, יונית; מוצא מאמר קצר מאיזה ספור או תולדות חיי איזה איש.

עפיטֶט, יונית; מלה נוספת לשם עצם פרטי או איזה דבר להגביל בזה גדל מעלתו.

עפיטַפיא, יונית; א) מאמר הספדי להזכרת נשמות בני חיל היונים, אשר נפלו חלל במלחמה מימים ימימה; ב) מזכרת דברים החרותים על מצבת אבן לזכרון המתים.

עפילָג, יונית; אחרית דבר הבא בסוף איזה מאמר, ספור או מחזה שעשועי.

עפילֶמַא, יונית; מושג איזה דבר ועניין המובא במאמר או דרוש, אשר ימציא אחד המדברים, המשתדל להסבית אותו מרצונו וחפצו; מאמר או דרוש הכולל בקרבו שאלה ותשובה.

עפילֶפסיא, יונית; מחלת הנכפים; מחלת הנפילה או הכווץ הבאה מסבה לא נודעה בחכמת הרפואה, לזמנים שונים, הנמשכת עד כדי 10 מינוטען, אשר ירגיש החולה מבוכה בכל חדרי ראשו והזדעזעות בכל אברי גופו, מפיו יתרונן קצף, הורק בשניו, מולל באצבעות ידיו ורגליו ונושך את לשונו; כבד מאד להתרפאות ממחלה כזו, ההולכת לפעמים בירושה לבנים יולדו.

עפיסטֶלַא, רומית; א) מכתב שיש לו תמונה מליצית; ב) מכתב שלוחי הנוצרים.

עפיסטרָפַא, יונית; סיבת המחלה לאיתנה.

עפיסלָגיזם, יונית; מוצא דבר איזה מאמר.

עפיפלֶקסיא, יונית; הכאת הדם בראש או בלב, המסבבת מות פתאומי לבני אדם.

עפיפָרַא, יונית; נוספות איזה דברים באחרית איזה מאמר.

עפיקורוס, שע"פ לאחד מחכמי הפלסופים היונים, שחי במאה הרביעית אחרי סה"נ, הורה תורת הפלוסופיא ע"פ שטה חדשה בגן השעשועים שלו בעיר אתונא, לתלמידיו הרבים שנקבלו שמה לשמוע מפיו לקח; הזהירם לשמור את המרגוע ומנוחת הנפש בכל האפשרות, ולראות טוב ועדן בחיים, לבלי היות מבעלי רוח נכאה, ולדחות כל רעיון עצב ותוגה, וזאת היא המטרה בחיים; וכי אין במעמד היצירה כי אם שני עקרים יסודיים ונצחיים: בכל הגופים האפשריים אין שום הפרד וחלוק, והכל עומד תחת מרכז אחד בכל מרחבי הטבע, שיסודו תהו ובהו; נשמת האדם מרכבת מחמרי אפס וכליון העלולים לתמותה בכל עת מצוא, הכל היה מן האפס, והכל שב אל האפס! הלמודים האלה מתאימים עם דברי קהלת, אשר אמר: „שמח בחור בילדותך, ויטיבך לבך בימי בחורותיך, והַלֵךְ בדרכי לבך ובמראי עיניך, והסר כעס מלבך, והעבר רעה מבשרך, כי הילדות והשחרות הבל!" „הכל הולך אל מקום אחד, הכל היה מן העפר, והכל שב אל העפר", בתלמוד מס' סנהדרין ס"ע יזכר הפלסוף היוני הזה למבזה ת"ח.

עפיקריזים, יונית; מחקר למודי בתכונת כל חולי ומדוה.

עפירָגרַפיא, יונית; למודי ידיעת טבע הארץ וחלקי המוצקים והגושים הנמצאים בה.

עפָכָא, יונית; מקרה נפלא, שמזמנו תחל תקופה חדשה בחיי איזה עם או איש פרטי.

עפֶנדי, תוגרמית; כנוי לתלמידי ופקידי תוגרמה; אדון.

עפֶּס, יונית; שיר מליצי, אשר יסופר בו ממעלת הגבורים.

עפֶּפֵיא, יונית; שירי גבורה, שתכונת ספורם מהלך התאבקות האדם עם מסבותיו.

עפֶקט, רומית; פעולה חזקה, רושם חזק.

עפֶר, יונית; אחד משופטי היונים הקדמונים, שמלכי ספרטא היו מחויבים לתת להם חשבון לדק מכל מעשיהם.

עקוַטֶר, רומית; קו המשוה.

עקוויוואלענט, רומית; ענין אחד שיש לו שתי הוראות.
עקוויליבר, רומית; הקו שווי המשקל.
עקוויליבריסט, רומית; בעל מלאכת תנועת האברים בשמירת שווי המשקל.
עקוד, יונית; יציאה, כמו יציאת ישראל ממצרים.
עקזלטציא, רומית; רוח גאוה והתרוממות.
עקזמן, רומית; סור בחינת הלמודים לתלמידי בתי ספר.
עקזכמם, יונית; פעולת שני דברים נוזליים, חזק ורפה, ובהתערבם יחד המה שוים.
עקזקוטר, רומית; א) פקיד בבתי פקודות הממשלה, המשגיח על הסדר החיצוני; ב) המוציא אל הפעולה פסק דין השופטים.
עקזרח, יונית; א) ממלא מקום המלך בחלק אחד ממדינתו; ב) הנוסע ברשיון הכהן הגדול (פטריארך) להשגיח על העוסקים בצרכי עבודת הכהונה לאמונת הנוצרים.
עקזרחיאטר, יונית; עוזר לרופא בית המלך.
עקזרציציא, רומית; א) למודי החנוך וחכמת המשטר בצבאות החיל; ב) למודי החנוך בכלל.
עקיו, מטבע צרפתית, שהיה מחירה בימים הקדמונים מן ע"ה קא"פ עד א' רו"כ ע"ה קא"פ.
עקלגא, יונית; שיר הרועים.
עקליפטיק, יונית; מסלת השמש על פי מחזה דמיוני.
עקלעקטיק, יונית; מאסף עניני תועלת וחכמה בפלסופיא ומחקר עיוני; ומזה
עקלקטיזם, הבור הדש ממאמרים מושכלים המאוסף מלמודים שונים.
עקנמיא, יונית; הנהגת המדינה בצרכי כסף וכלכלה על פי הנמוס.
עקס, מלה רומית שהוראתה: „דבר שהיה", ובנואה עוד עם איזה מלה, אזי יש לה הוראה שלמה, כמו: עקסקאניג, איש שמלך, וכדומה.
עקסגעטיק, יונית; למודי באורי מקראות בתנ"ך; ובשם „עקסיגעט" יקרא מפרש התנ"ך.
עקסטז, יונית; מהלומת שמחה עד כלות הנפש, שלא בדרך טבעי; מעמד ההשתוללות, מצב דמיוני ורוחני.
עקסטרקט, רומית; הוצאה קצרה מאיזה ספר, מאמר או ענין בדין ומשפט; תמצית הדברים; מוצא איזה דבר במלאכת הכימיע.
עקזעמפלר, רומית; א) ענין המיוחד בתכונתו; ב) ספר או כמה ספרים מתכן אחד.
עקספעדיענט, רומית; עזרה או אמצע.
עקספעדיציא, רומית; א) מפלגה באחד מבתי פקודות הממשלה לאיזה מטרה ידועה; ב) תהלוכת אנשי חיל או איזה אניה למרחקים להשתקות על תכונת איזה מקום, וכדומה למטרה למודית; ג) שליחות סחורה לאיזה מקום מוגבל.
עקספלואטציא, צרפתית; מוצא תועלת מכל דבר קטן וגדול.
עקספאנאט, צרפתית; המעמיד איזה דבר המלאכה הדשה לעין כל ראי, במראות הגלויות (אויסשטעללונג).
עקספארט, רומית; העברת סחורה מחוץ לגבול.
עקספערט, רומית; בעל הנסיון, יודע ומבין להבדיל בין ענין דמיוני ואמתי בעניני פלפול והוכחה.
עקספרעמט, צרפתית; בהסח הדעת.
עקספרעסיא, רומית; א) הבעת פנימים; ב) הכרת פנים; ג) תנועה חיצונית באיזה אברי גוף האדם.
עקסצענטריק, צרפתית; איש היוצא מחוג הסרגל במעשיו והנהגתו; הפכפך.
עקסקוזציא, צרפתית; התנצלות.
עקסקורסיא, רומית; נסיעה לא רחוקה לאיזה מטרה למודים.

עקסקלמציא, רומית; אחד ממושגי הקריאה בחכמת המבטא והדבור, במובן השמיה, השמחה וכדומה.

ערא, רומית; מקרה נפלא היוצא מהכלל, שממנו יחל מנין חדש במספר השנים, כמו אצל הנוצרים, מיום לדת משיחם, אצל המחמדנים מיום מנוסת מחמד ממעקא למעדינא, ואצל היהודים, מיום ברוא אלהים ארץ ושמים.

ערב, יונית; מקור המלה הזאת לדעתי מעברים: ערב; גיא צלמות בעולם התחתון או בגיהנם, המוזכר במיתולוגיא היונית.

ערב, הלי אי גדול בארץ אזיען; אנשי האי הזה שוכנים על החופים, ובאמצע הוא שמם; שמה במאה הב' לספה"נ היתה כת אפיקורסים כאלה, אשר אמרו כי הנפש תמות עם הגויה, ותעורר לתחיה עמה יחד.

ערודיציא, רומית; השכלה למודית.

ערט, יונית; אליל האהבה ועגבים אצל העמים הקדמונים, וכן יקרא המשורר האמער את האליל אמור.

ערטא, יונית; אלילת השיר והמליצה אצל העמים הקדמונים; על ראשה נזר פרחים ושושנים, ובידה כנור, ועל ידה עומד אמור אליל האהבה בלפיד בוער.

ערטיק, יונית; כותב שירי אהבה.

ערים או דיסקורדיא, אלילת השכחה והריב אצל העמים הקדמונים.

עריסה, מדרש; א) סעודה גדולה; ב) מטת הילד.

ערבאות, תלמודית; מקום ועד השופטים.

ערמיטים, יונית; נזירי הנוצרים אשר הרחקו מהמית ותשואת הלב, ואינם יושבים בבתי הנזירים.

ערם, הסרת החקים הדתיים, קרעית; ומזה ערטיק, קרעי או מכחש באמונת ה'; גם ערסיארך, מיסד איזה כת של אפיקורסים.

ערסא, תרגום; א) ארון המת; ב) מאזני משקל.

ערקמא, תלמודית; חפירת אדמה.

עשפט, צרפתית; מקום המשפט או במת מטבה; מקום גבוה בכר נרחב, המעוחד לקבוץ השופטים ואנשי חיל מזוינים. במעלה הגבוה עומד הפושע שנחתך דינו למיתה או לקבל ענשו במלקות, ועל ידו כהן הדת השומע ודוי הפושע ברגעיו האחרונים; דומית מות שוררת במקום הזה, תרועת התף ישמע מסביב, למען לא תשמע אנקת בן המותה האמלל הסובל בעד פשעו וחטאתו. רבים המה פושעים כאלה המקבלים ענש רומני, בשמעם על במת מטבה פסק דין השופטים, וישלחו אחרי כן אל ארץ גזרה.

פ

פאן, רומית; א) רופא אליל או רפאל; בשם זה נקרא אפללא אחרי אשר חשבוהו לאליל הרפואה; ב) שיר שמחה לכבוד איזה חג.

פאניום, יונית; שיר תהלה לכבוד האליל אפללא; קריאה רצונית לשמחה וגיל.

פגיאטריא, יונית; רפאות תעלה ממעינות המינרליים.

פגיון, תלמודית; חרב פיפיות או חנית קטן Гинжалъ.

פגלגיא, יונית; למודי סגלת מימי המעינות המינרליים.

פגן, מדרש; כפרי או איש שדה.

פגס, יונית; סוס הכנפים המוזכר בהמיתולוגיא היונית, והוא סמל לרוח המליצה הנשגבה; הסוס הזה נברא מדם ראש מדוזא, כאשר רקע הסוס הזה ברגליו על הארץ, ויהי המקום הזה למעין הנובע הנקרא בהמיתולוגיא: „היפוקרנע".

פֶּדַגֹג, יונית; מורה, מלמד, מחנך או מנהל; ובשם פֶּדַגֹגִיק, תקרא חכמת דרכי החנוך לנערים ולמודיהם; ובמדרש יקרא מחנך הילדים בדרכי הלמודים: „פדגוג".

פֶּדַגְרָא, יונית; א) חולי הסבל בעצמות הגוף; ב) פדגרא, תלמודית; כאב וסבל העצמות; וסובל מחלה זו יקרא במדרש: „פטגרטוס".

פֶּדֹטְיוִיא, יונית; הבאת הילדים לקרבן.

פֶּדַטְרֹפִיא, יונית; מחלת הרזון בילדים.

פדיא, תלמודית; נער קטן ורך.

פֶּדִיאַטְרִיק, יונית; למודי הרפואה למחלות הילדים.

פֶּדַלְגִיא, יונית; למודי הכונת הרגלים.

פֶּדַלַטְרִיא, יונית; עבדות או כריעה והשתחויה.

פֶּדַנְט, צרפתית; קפדן, כמו: ולא הקפדן מלמד (אבות פרק ב') ויש עוד הוראה אחרת בזה לאיש החפץ אך בהתגלות לבו באיזה ענין למודי שלא כהלכה, או הוא מקפיד אף בדבר קל כחוט השערה.

פֶּדַנִיפְּטִים, יונית; כת רוחצי רגלים במאה הט"ו אחרי סה"נ; וכנראה מתורתנו, היה שורר מנהג כזה עוד בימים הקדמונים, בימי אברהם, כנראה מתורתנו.

פובליציסטיק, רומית; מאמרים ספרותיים הכוללים בקרבם שמות יסודיים בתקון סדרי מצב הכלל, וענינים מדיניים, דיפלמטיים וכדומה.

פובליקום, רומית; קבוץ אנשים מבני מרום ההשכלה; המון עם.

פובליקציא, רומית; הכרזת איזה דבר במכתבי העתים.

פּוּזַא, יונית; השקטה והפסק במערכת הזמרה או בדבור על זמן מועט.

פולמס, תלמודית; מחלקת אנשי חיל הצבא.

פולס, רומית; דפק עורקי הדם.

פומבי, תלמודית; פרסום, בפרהסיא.

פומביינא, תלמודית; שולי הבגד.

פוני, מטבע בענגלית, ממחיר מטבע רו"כ.

פונקט, רומית; נקודה או מרכז.

פוף, אנגלית; דבר בדוי, לזות שפתים, סכלות והוללות.

פופיל, רומית; אישון בת עין.

פופילא, היתום שתחת יד אפוטרופסות.

פופֶּריזם, יונית; מסכנות שוכני איזה מקום במדינה, ממחסור עבודה ומלאכה.

פורגַטֹריום, רומית; מקום לכפרת נשמות החוטאים, אשר מתו בלי תשובה וחרטה בבתי כנסיות הנוצרים הקטולים, ולפי דעתם אך באופן זה יכולים לבוא לעולם הנצחי שכלו טוב.

פורטירא, מדרש; מקום מכירת כל מיני מזון ומחיה.

פוריזם, רומית; א) הרחקת המלות הלועזיות מאיזה שפה; ב) רדיה קשה בשמירת איזה חק ומשפט, או בזהירות יתרה בלמודי השפות ע"פ חקי הדקדוק.

פוריטַנים, רומית; בעלי אמונה חדשה הנוטים מכל סדר עבודה והדרת קדש בבתי התפלה ומרחיקים שמה כל הדר חיצוני, כריעת ברך, סביבת הצליבה וכדומה; צמיחת הכת הזאת לראשונה היתה בבריטניא וסְקָטְלַנד, לעת ממלכת מאריע טיודר. בשנת 1558 היו נקרעים מהכנסיה האנגליקנית, ובהיותם נורדפים מאת ממשלת אנגליה, הרחיקו נדוד לאמעריקא הדרומית, והתישבו שמה רבים מהכת הזאת בעיר החפשית מַסַסְֹוּוֶצט או אנגליה החדשה.

פורייתא, תלמודית; משכב דודים, או מטת הזוג ביום חתונה.

פורפור, רומית; בהט או צבע ארגמן, ממחיר יקר מאד, אשר היה נהוג אצל המלכים הקדמונים.

פורפיסא, תלמודית; סיר נפות שנוטעים בו פרחים לריח ניחוח.

פורפיירא , מדרש ; ספר הזכרונות .

פֶּזָא , ספרדית ; מטבעת כסף בארץ ספרד , ממחיר ה' רו"כ ל"ג קא"פ .

פָּזֶע , צרפתית ; מעמד ומצב איזה איש לרגעים אחדים .

פוזיא , תרגום ; כלי כן , או זהב יקר .

פֶּזֶטָא , ספרדית ; מטבעת כסף בארץ ספרד , ממחיר ל"ג קא"פ .

פויזא , תלמודית ; כחות ומהירות .

פָּזִיטִיף , רומית ; גזרת איזה דבר או מחויב להיות.

פּזיכָלָגיא , יונית ; הכרת נפש האדם , ידיעת הנפש , חכמת הנפש .

פָּזִיציא , רומית ; מעמד ומצב תמידי .

פוזמא , פסיקתא ; התגלות והארה .

פַּחיעמיא , יונית ; מעבה או התעבות הדם .

פַּטָגֶניא , יונית ; אחד מלמודי חכמת הרפואה , לדעת מקור כל מחלה , מוצאה והתפתחותה .

פַּטָגנָמיק , יונית , למודי אותות המחלה והכרתה .

פַּטָגרַפיא , יונית ; כתיבת איזה מחלה , מראה ותארה .

פַּטֶטיק , איטליאנית ; חלק איזה דרשה הפועל פעולה עזה על לב השומע מצד ההרגש.

פטיזמא , יונית ; לשד או לחלוחים .

פֶּטיציא, רומית ; מכתב בקשה למלך, שר או מושל.

פַּטיקַר , יונית ; בעל יצר מחשבות רעות ומזמה .

פטייה , תלמודית ; ספר דברי הימים בתלרות המלכים .

פַּטָלָגיא, יונית ; חכמת ידיעת המחלות , סבתן וכשרון רפואתן , ונחלקה לשתי מפלגות : מחלות היצוניות (כירורגיות) ופנימיות (מֶדיליניות) .

פָּטָלָגיא, יונית ; למודי משקים שונים והכנותיהם.

פּטָלֶמֵוס , שע"פ ; הוא תלמי אשר המציא את השטה הראשונה לתנועת השמש והמזלות סביב הארץ .

פַּטְמַטָלָגיא , יונית ; למודי תכונת התאוה והחשק.

פַּטָמַניא , יונית ; תאות השכרות .

פַּטֶנט , רומית ; מכתב תעודה על המצאת איזה דבר חדש במלאכת חרש וחושב , מאת בתי פקודות הממשלה, ושים להממציא יתרון, להוציא איזה תועלת מעבודתו , על השני , באין מפריע .

פַּטֶנטַט , רומית ; קיסר , מלך או שר הנושא נזר איזה ממשלה .

פַּטָפיא , יונית ; התעוררות התאוה .

פַּטַקא , יונית ; א) מטבעת כסף בספרד, ממחיר נ"ב קא"פ ; ב) מטבע בארץ בְּרַזיליען , ממחיר ל"ט קא"פ ; ג) בארץ מַארָאקקא , ב' רו"כ ס"ד קא"פ ; ד) תרגום ; רשימת נייר קטנה (בילעט) .

פַּטֵר , רומית ; אחד מהכהנים הקטולים .

פטרבולי , תלמודית ; ראש היועצים .

פטרוכא , מדרש ; תלתלת המעים , ובשפת רוסיא Потроха .

פַּטרול , צרפתית ; משמרת שומרי העיר מאנשי חיל הסובבים בשוקים וברחובות .

פטרון , מדרש ; פרקליט או סניגור ; ובשפת צרפת : פַּטרָן , מגן ומסוכך .

פַּטריאָט , יונית ; דורש שלום עמו וארץ מולדתו ; ומזה פַּטריאָטיזם : אהבה לארץ מולדת .

פַּטריאַרך , יונית ; נשיא ראש איזה שבט , משפחה או חברה בימים הקדמונים ; ובשם זה יקרא לעת כזאת אבי ראש הכהנים לאמונת הנוצרים היונית והרוסית .

פַּטריסטיק , רומית ; חכמת ידיעת תולדות חיי האבות הקדושים .

פַּטריציים , רומית ; משפחת האצילים בעיר רומא , מאצאי הנבחרים על פי רָמול והבאים אחריו ליועצי העיר הזאת ; המה היו חפשים מכל מס , והיו נושאי כל משרה גבוהה במדינה , והתחתנו אך עם בני משפחתם , וזר

לא יתערב במו . במאה השלישית אחרי סה"נ כאשר השתלשלות משפחות האצילים האלה, אך לבל יאבד שמם ושאריתם לדורות הבאים, נתן הקיסר קונסטנטין חק לתת כבוד האצילות לכל פקידי ומושלי המדינה, אשר ישתדלו להביא איזה תועלת לארץ מולדתם .

פטריקון, מדרש; ירושת נחלה .

פטרלגיא, יונית; למודי ספרי האבות הקדושים .

פטרלגיא, יונית; למודי ידיעת כל מיני מחצבות הטמונים בהרים .

פיאנר, אנגלית; עובד אדמה כזו שלא עלתה עליה מחרשה; במובן המוסרי: מאשר בדרך בינה, מסולל דרך הדם לאיזה למוד ידוע; מורה נבוכים .

פיאסטר, איטליאנית; מטבעת זהב, כסף ונחשת באיטליען; הראשונה ממחיר א' רו"כ כ"ט קא"פ; השניה ממחיר א' רו"כ ל"ג קא"פ; והשלישית ממחיר ה' עד י' קא"פ .

פיאסטרינא, איטליאנית; מטבעת כסף בטאסקאנא, ממחיר כ"ד קא"פ.

פיאריסטים, רומית; חברת הנזירים בעיר רומא, אשר הוטם לחק למו, ליסד בתי ספר וללמד שמה תורת הדת שלא על מנת לקבל פרס .

פיגמים, יונית; גמדים השוכנים בקצות הארץ לפי השערת היונים הקדמונים; אנשים ננסים וגמדים .

פיוטיזם, רומית; פעולת חסדי הבוערים בעם העושים הכל שלא ברצון לבבם, ואומרים כי בזה המה עושים חסד גדול לה'; המה מגלים פנים ביראת ה' שלא כהלכה, מראים בזה לביעותם והנופתם, ואינם מבינים דרכי האל יתברך ודרכיו הנשגבים .

פיונטא, תלמודית; חוות דעת (מיינונג) .

פיזא, ספרדית; מטבע בהודו המזרחית, ממחיר י"ד קא"פ .

פיזש, צרפתית; תמונת ציורי מראות הטבע בכפרים .

פיטגלגיא, יונית; למודי חכמת ההוכחה וראיות נכוחות .

פיוט, מדרש; מליץ ומשורר .

פיליגרים, אשכנזית; ומזה יבוא מקור המלה: פילגערשאפט, שהוראתה: ימי שני מגורי האדם בתבל; הלך, הולך בית ה', או איש אשר הקדיש את עצמו להיות נע ונד בארצות הקדושים .

פינד, יונית; הר המוזכר בספורי המיתולוגיה הקדומה, והוא היה מוקדש לאליל אפללא והאלילות הנקראות בשם: Musen .

פינקטקא, יונית; בית אסף הציורים והתמונות .

פיסטאדיק, יונית; מאמר הצדקות או מנגן ומחסה בעניני אמונה ודת .

פיסטאלגיא, יונית; למודי אמונה ודת .

פיסטל, צרפתית; מטבעת זהב בצרפת וספרד, ממחיר ד' רו"כ חמשים קא"פ .

פיעסא, צרפתית; מחזה שעשועי בכלל בבית התיאטור .

פיעסטא, מטבע ספרדית מכסף, ממחיר ל"ב קא"פ, ובאלזיריען י"ב קא"פ .

פיפיורא, תלמודית; נשיאות וממשלה .

פיץ, איטליאנית; מגחק, עושה מעשי לצון באחד מבתי משחק הנמוכים בעיר .

פיקוס, רומית; אליל היערים אצל העמים הקדמונים .

פיקט, צרפתית; מערכת אנשי חיל העומדים על המשמר .

פיקנט, צרפתית; חדוד השכל .

פיקניק, צרפתית; סעודת שמחה הערוכה מחוץ לעיר, מאת הכסף שנותנים איש איש כמסת ידו .

פיקרא, ספרדית; איש רע מעללים, ערום ונוכל.

פירלגיא, יונית, ידיעת טבע האש; ומזה פירמטר: כלי מודד האש .

פִּירַמָא, יונית; דעה נסיונית, שנאמתה בראיות ברורות.

פִּירַמִיד, יונית; פאר עמוד, או עמוד מפואר בבנינו.

פכסמין, מדרש; מאפה תנור (צוויבאק).

פְּלֶאָגְרַפִיא, יונית; כתיבת הערים וכל מקום מושב.

פְּלֶאָלֹגִיא, יונית; למודי דברים עתיקים.

פְּלֶאָנֵזם, יונית; הכברת דברים במקום זה שהמה למותר בדבור או בכתב.

פְּלֶאָנֶקְטֵים, יונית; אוהב בצע, בעל קנאה ותאוה, רע עין.

פְּלֶאָרַמָא, יונית; מושג ציורי מהים וחופיו, כאלו המה מסועפים לעין הרואה.

פְּלֶבֵּים, רומית; אספסוף בעם או אנשים ממדרגה נמוכה בעיר רומא; היו חפשים, ויצאו מכלל יתר הכתות הנקראות בשם פטריצים, אורחים ורוכבים; אולם בהמשך הזמן השתפאו למעלת הפַטריצים בכל הפרטים, והשוללו ביניהם, עד כי לא נכרו כי אם בשמותם.

פְּלַגִיאַטֹר, רומית; א) עושה מסחר עבדים; ב) המוציא תועלת מרעיון אחרים הגדולים ממנו בחכמה.

פלגס, תלמודית; א) נער יוצא מכלל קטן ולא בא לכלל גדול. ב) מרחב ועמק הים; ג) מעשי ארג ורקמה.

פְּלַגְסַקָף, יונית; א) כלי פשקפה להביט במזלות ים, אשר המציא החכם האנגלי קַלִינס; ב) כלי חרש וחושב, המראה נטית הרוח לכל ארבע כנפות הארץ.

פַּלַדַא, יונית; אלילת החכמה, חרשת המעשה והמלחמה בימים הקדמונים.

פַּלַדינים, אדוני היכל ומבצר; המה הגבורים אנשי השם הנקראים בשם: ריצַרים בעתות קדם, אשר נסעו ממקום למקום, להראות עוז כחם וגבורתם.

פלוּטָא, יונית; שר של גיהנם אצל העמים הקדמונים, ובשפת המקובלים: תפתיאל; יש אומרים כי הוא נחשב גם לאליל הזהב, הכסף וכל אבן יקרה; יקרא גם כן פלוּטָא השחור, כי שבט שחור בידו להוביל את המתים אל השפחה; קרבנו אשר הֻקרב לכבודו היה כבש שחור; לפעמים הוא יתואר כעִוֵר עינים, למען העשיר גם את אנשי רשע, אכן הרשע לא ימלט את בעליו, כלומר: העֹשֶר.

פלוטומיא, מדרש; שחוק שעשועים והתאבקות עם חיות טורפות.

פלוּטָקרַטיא, יונית; ממשלת העשירים בעם.

פלומפילון, ספרי; אחד משרי הצבא.

פלונקיא, מדרש; מחלקת וריב.

פָּלוֹס, צרפתית; קוטר או ציר הארץ שהאדמה סובבת עליו.

פָּלוּציא, רומית; יציאת זרע לבטלה בנפול תרדמה על האנשים.

פלַטיאַזם, יונית; מבטא לא נכונה מסבת האי־רגילות בלשון.

פַּלטין, מדרש; ארמון מלך ושרים, והנצבים שמה מהמקורבים נקראים בשם: „פלטינון" או פלדינים (עיין שם).

פלַטינַא, ספרדית; מתכת יקרה ממראה לבן קשת ההתכה; מוצאה מאמעריקא, פערַא, גרענאדע החדשה, בראזיליען, קָלומביא ואוראל בארץ רוסיה.

פלַטָניזם, יונית; למודי הפלסוף פלַאטָאן ונטית שכלו הפלסופית; חי במאה הב' לפני סה"נ; ב) השתדלות מורי הדת ליחד למודי חכמת פלַאטָאן בלמודי דת הנוצרית; ג) אהבה שאינה תלויה בכל דבר גשמי, איננה עלולה לכל פעולה הרגשית, אך היא יוצאת ממקור הנפש.

פלַטפָרמא, צרפתית; א) גג שטוח; ב) מקום גבוה ורחב ידים בתחנות מסלולי הברזל.

פלטק, תלמודית; אחד מנכבדי העיר.

פלטר, תרגום; א) חנות, מקום מיועד למכירת סחורה; ב) קופה.
פְליאַטר, יונית; רופא הראשי בעיר.
פְליאַנדריא, יונית; תאות הנשים לזכרים רבים.
פְליאָפיא, יונית; השקפה מכופלת.
פְליאַרכיא, יונית; ממשלת וסדור אנשים רבים במדינה.
פְליאַרקְטיק, יונית; למודי הארת ערים בגורות ומבערים.
פְליגידריא, יונית; זעה חזקה בגוף חולה.
פְליגלָט, יונית; ספר הנעתק לשפות רבות, כמו התנ"ך וכדומה.
פְליגַמיא, יונית; הסתפחות לנשים רבות.
פְליגרַף, יונית; מחבר ספרים רבים המשתעפים לחכמות שונות.
פְליוָמַטיא, יונית; בריאות ושמנות הגוף לא בדרך טבעי.
פְליטֶאָריא, יונית; חכמה תורית או עִיונִית, המיוסדה בלמוד לבד ולא במעשה או בדרך ארץ; ולזה אמרו חכמינו באבות: טוב תורה עם דרך ארץ (טֶהְעָריע אונד פראקסע).
ואך באופן זה תוכל התורה להתקיים, וכל חכמה שאין עמה מלאכה סופה בטלה.
פְליטוּר, רומית; זהר ולטישה.
פְליטֵיזם, יונית; האמונה ברבוי אלהות.
פְליטיפַּוש, צרפתית; תמונה מודפסה מקֻלעה בעץ או במתכת.
פְליטיפיא, יונית; הכמת הפתוח והקליעה בעץ או במתכת.
פְליטיק, יונית; א) חכמת הנהגת המדינה; ב) פעולת הממשלה במה שנוגע לארצה ומהוץ לארץ, דברי מלכים; ובשם „פוליטיקאס" יקרא היודע חכמת המדינה הפנימית והחיצונית בכל פרטיה; ובמדרש: פליטמנון, מנהיג עניני המדינה.

פְליטֶכניק, יונית; חכמת מלאכת מחשבת וחרשת המעשה.
פְליטֶקניא, הפרת הילדים או רבוי המין.
פְליים, עם בזוז ושסוי בארץ הודו, שאין להם רשות לבנות בתים ולהתקרב לאנשי יתר הכתות; אין שום ענש לזה אשר ירהב לירות על אחד מהם בקנה רובה, או לעשות לו פצע וחבורה.
פְליכרָמיא, יונית; רבוי הצבעים.
פְלילָגיא, יונית; להג הרבה, רבוי דברים והרבות שיחה.
פליליה, יונית; חגי משוש והלולים, לכבוד האליל פַלַס.
פְלימַטיא, יונית; השתלשלות למודים רבים.
פְלימֶריום, יונית; מספר רב, סכסוך הענינים.
פְלין, יונית; מתכת מיוחדת אשר נגלתה מחדש בהרי הוּרַאל ברוסיא, בחפירות הפלַטיניות.
פַלינגֶנֶזיא, יונית; למודי פלסופים אחדים, המחליטים, כי בעבור זמן ידוע, יבוא העולם למעמד ומצב כזה, אשר היה בתחלה.
פְּלים, צרפתית; תעודה מחברת תשלומי הבטחון לנכסים ובתים וכדומה.
פְליספֶרמיא, יונית; שריצה או רבוי המין.
פְליעמיא, יונית; מלוא הדם, דמים רבים באדם ובבהמה.
פְליפּ, יונית; מרבה רגלים, והוא מין צמח אלמוגים, אשר ענפיו רבים מאד וגדלים לא בדרך ישרה; כמו כן יקראו השערות הגדלות לפעמים באף האיש במדה גדולה, ומזה הוא בא ללחץ גדול והנשימה כבדה לו, ואז תשיגהו מחלה הכבדה להרפא; בשם זה יקראו מיני בעלי חיים שונים המסומרים לקרקע הים, וכן המה גדלים.
פְליפַג, יונית; זולל וסובא.
פליפום, תלמודית; נגע צרעת ממארת בהוטם.
פְליפָזיא, יונית; תאוה עזה לשכרות.
פְליפַטיא, יונית; סבל מחלות שונות.
פְליפילום, יונית; איש שֵׂעָר, שיש לו שערות בגוף.

פָּליפּרַגמַטיק, יונית, איש שאין לו מנוחה ושקט מעסקיו הרבים; בעל עסקים רבים.
פָּליצֵי, אשכנזית; הנהגת סדרי המדינה בערים הגדולות והקטנות.
פָּליציעזיא, יונית; רבוי ההריון בנשים שמתעברות בתמידות.
פָּליקרַט, יונית, מושל אדיר וחזק.
פַּלְמַבָּא, צרפתית; חותם עופרת אשר ישימו בבית מכסת הסחורה המובאה מחוץ למדינה.
פָּלֶמָגרַפיא, יונית; מעשי ריב ומלחמה, הולדותיהם וקורותיהם.
פָּלֶמיק, יונית; פלפול דברים בכתב או בעל פה בעניניס דתיים, למודיים או מדיניים.
פלמנטור, תלמודית; סופר אנשי הצבא.
פלמסטום, תלמודית; פקיד אנשי חיל הצבא.
פָּלֶמַסקָפ, יונית; קנה השקפה במערכת מלחמה וכדומה במקום שנחוץ להביט מרחוק.
פָּלֶמַרך, יונית; יועץ או מנהיג סדרי המלחמה אצל היונים הקדמונים.
פלמרכום, פסיקתא; שר החיל או שוטר.
פּלַן, רומית; העתקת הציור מאיזה מקום או בנין.
פּלַנֶטא, רומית; אחד ממזלות השמים, המסבב את השמש ומקבל אורו ממנו.
פּלַנטַציא, רומית; שדה או קרקע זרועה בזרעים שונים; שדה פוריה.
פּלַנֶמַריום, רומית; כלי חרש וחושב, המראה תנועת המזלות סביב השמש.
פּלֶניסטים, רומית; כת הנוטים ללמודים כאלה, שאין תהו ובהו או מקום ריק במרחבי הטבע.
פּלנט, מדרש; אחד ממזלות שמים Планета.
פַּלֶסַא, רומית; אצילת הרועים ועדרי מקנה בעמות הקדמונים; מצוירת בדמות אשה זקנה נשענת על עץ יבש, וכידה מקל רועים.

פלסטינא, מדרש; ארץ פלשתים.
פּלַסטיק, יונית; העתקת ציורי מראות הטבע ע"פ חכמת הידיעה בפתוחי מקלעות עץ ואבן.
פּלַסטֻלָג, יונית; מַשְקֵר, דובר שקרים ומרמה; רמאי.
פּלֶסטריק, יונית; חכמת הגעגועים.
פלסתר, תלמודית; עלילת שקר ושטנה.
פּלַפיטַציא, רומית; דפיקת הלב.
פלפלא, תלמודית; חריפות הדעת (דיספוט).
פּלַץ, אשכנזית; כר נרחב למערכת המספר של אנשי החיל.
פּלָקָא, צרפתית; כלי נחשת המכוסה בפחי כסף מחוץ.
פּלַקַט, אשכנזית; תעודת הכפריים שיש להם רשות להבדל מבתי מגורהם התמידיים.
פַּלַריַטַט, צרפתית; תכונת אבן השואבת לנטות לצד הקוטרים.
פָּמַדָא, צרפתית; שמן משחת השערות.
פמוט, תלמודית; מנורה קטנה.
פמיליסטים, רומית; כתה דתית או אחות מרעים, אשר התאחדו לאגודה ולמשפחה אחת, וכרתו ברית אהבה ואחוה בשנת אלף הקע"ה אחר סה"נ, בארץ אנגליא והולאנד. ומזה נגזר השם פמיליא, שהוראתו: שבט ומשפחה. ובתלמוד (סנהדרין דף נ"ט): פמליא של מעלה.
פָּמָלָגיא, רומית; למודי ידיעת התכונה של כל עצי פרי.
פמליא, תלמודית; משפחת הבית והנלוים לה.
פָּמַנָא, רומית; אצילת הקיץ, גנות ועצי פרי אצל העמים הקדמונים.
פָּמַפָּא, רומית; קול המון חוגג.
פמפייא, תלמודית; כלי גרוד (רייבאייזען).
פּמפּלֶגיא, יונים; הריסות כללית בגוף האדם.
פַּמפלֶט, אנגלית; מכתב להכעים או להדאיב; מכתב שטנה ותמרורים.

פמפסא, איטליאנית; בקול המון הוגג (במפעלות הזמרה); יפה אף נעים, (Торжественно, великолѣпно) ומזה: פומבי בתרגום, לשון פרסום המעורב בשמחה גדולה; הלוחות הראשונים שנתנו בפומבי שנהומא (פרשת כי תשא), שהשתלפות באותיות המזרחיות ידוע.

פמפסים, פערואנית; נאות דשא באמעריקא הדרומית.

פן, יונית; אליל העדרים אצל היונים הקדמונים, המתואר בקרנים ורגלים של תיש.

פנאי, תרגום; זמן מנוחה ובטלה.

פנאיסטריא, יונית; ידיעה כללית.

פנגום, מכילתא; עבוט או ערבון.

פנגיריג, יונית; דברי הודיה ושבח.

פנדמיא, יונית; מחלה כללית.

פנדמניום, רומית; קהל רפאים או רוחות רעות, ממלכת השטן, מושב לצים, אביונה והוללות, מקום שובב ופרוע.

פנדק, תרגום; א) בית הזונה; ב) תלמודית, מלון אורחים.

פנדרא, יונית; שע"פ אל האשה הראשונה שנבראה בעולם, ככתוב בספורי המיתולוגיה; ומזה תבת פנדרא: מקור משחת ובליעל.

פנדרציא, רומית; שווי המשקל או נקודת השטוות.

פנוי, תלמודית; איש שאין לו אשה; ונקבה: פנויה.

פנומא, יונית; נשימת האף, רוח, אויר; רוח הקדש.

פנומטיק, יונית; למודי תכונת הרוח והאויר בכלל.

פנומטלגיא, יונית; למודי עצמים רוחניים.

פנתאן, יונית; בית אסף הכללי לכל פסל ומסכה של האלילים הקדמונים; בשם זה יקרא גם כן ספר האוצר בקרבו ידיעות שונות לכל ענפי המדעים בעולם הספרות לכל עם ועם; וגם ספר הכולל תולדות אנשי שם המצוינים בכל דור ודור.

פנתטיך, יונית; תורת משה.

פנתיאיזמוס, יונית; שאר אלהות לכל מה שנמצא בטבע. נטית הדעה הזאת התחילה מימות פלסופי היונים, כהירקליט, הסטויקים והפלטנים החדשים, ואחריהם החזיק בשיטה: ספינזא, שלינג והעגעל.

פנטים, רומית; אלילי כבוד הבית אצל הרומים הקדמונים. במובן אחר: משפחה ביתית.

פנטלגדא, איטליאנית; מחול השחוק והצחוק; לצון.

פנטמימא, יונית; התגלות הרגש והמחשבה ע"פ נענועי הגוף והשתנות הפנים; מחזה תיאטרי, שהמשחקים אינם דוברים מאומה, ומבארים מפעלותיהם ע"פ התנועה.

פנטון, צרפתית; גשר אניות קלות לעבור איזה נהר לעת מלחמה.

פנטפביא, יונית; מורך לב; פחד ומורא מכל דבר קל.

פנטפגיא, יונית; מלאכת הזוללה והסביאה בכל דבר מאכל, בלי הבדל כלל.

פנטקרטיא, יונית; ממשלה כללית.

פניבל, רומית; בעל תשובה, או אסיר עוני ומחסור באחד מבתי הסהר, שמטרתם להחזיר למוטב ולתשובה שלמה את הפושעים; שמה יתעסקו בעבודה תמידית, ואסור להם להרבות שמחה עם איזה איש, יהיה מי שיהיה; בשטה חדשה ומועילה כזאת יתנהגו בבתי האסירים רבים מחוץ לארץ.

פניטנציאריום, רומית; כהן קטולי הסולח לחטאים בשם האפיפיור.

פניכידא, יונית; הזכרת נשמות.

פניקא, יונית; פחד פתאום בלי כל סבה; מורא, זועה פתאומית.

פניקס, יונית; בית ועד העם בעיר אתונא היונה.

פַנְכְּרֶסְטִיא , יונית ; רפואה למחלות שונות .

פַּנְלֶפָּא , יונית ; אשת אוליס ואם טעלעמאק הנודעה ביושרת רוחה ואמונתה לבעלה במשך עשרים שנה , שנות הפרידה ממנו ; בשם זה תקרא כל אשה השומרת אמונתה לבעלה בתום לב .

פֶּנֶנְט , רומית ; המגיד דעתו באיזה ענין , וביחוד בבית המשפט .

פנסיאן , צרפתית ; א) גמול ותשלום לבעלי פקודות הממשלה ; ב) בית תלמוד למתחילים , בידיעות ולמודים שונים .

פַּנסְלַויזם , יונית ; מגמת עמי הסלוים המפוזרים להיות לגוי אחד .

פַּנסָפִיא , יונית ; ידיעה כללית ; התפארות והתהללות .

פַּנספֶּרמיא , יונית ; מזרע בעלי חיים בכלל ; תחת השם הזה יבינו החוקרים , כי בכל מדרך כף רגלנו יש מוצא לנאצאים חיים וקימים , ולהתפתחות תחיה שלהם תחסר התעוררות ידועה .

פַּנספֶּרמיום , רומית ; יסוד היסודות , או ראשון לכל נולד .

פנסר , מדרש ; שומר הגבול הממונה על גבית המכס .

פַּנְפָּבִיא , יונית ; רעידה או התרגשות האנשים בעת שנהם .

פַּנְפּטִיקָן , יונית ; בית המחזה לכל כלי חרש והושב בארץ בריטניא .

פַּנְפּליא , יונית ; שם כללי לכל כלי נשק הנחוצים לכל אחד מאנשי חיל הצבא , ותלוים בבית הנשק .

פַּנְצִיָא , רומית ; א) אלילת הרפואה , בת עסקולַפ ; ב) רפאות תעלה .

פנקט , מדרש ; תפנוקי מעדנים .

פנקיה , מדרש ; ארץ כנען .

פַּנקרַטְזיא , יונית ; ממשלה רוממה .

פַּנקרַציום , רומית ; התאבקות בעלי האגרופים .

פַּנֶרגְזיא , יונית ; מגמת פני הכלל לדברים היותר טובים .

פַּנֶרלָגיא , יונית ; חקור משפט בטבע רעת בני אדם ,לדעת סבת התגלותה והתפתחותה .

פַּנָרַמָא , יונית ; א) תמונה יקרה במראות הטבע ; ב) תמונת הציורים הנשקפה על פי זכוכית מגדלת .

פַּסַבָּא , צרפתית ; מרוצת הסוס הנה והנה במקום אחד .

פְּסֶודָגרַפיא , יונית ; זיוף חבורים זרים ולהוציאם בשם אחר .

פְּסֶודָדָקסיא , יונית ; רעיוני שקר וכדומה .

פְּסֶודָם , יונית ; שקר וזיוף .

פְּסֶודָמַנט , יונית ; נביא שקר .

פְּסֶודָמָרפָזים , יונית ; השכלה מדומה או מזויפת .

פְּסֶודָנים , יונית ; מחבר , החותם את עצמו בשם אחר .

פַּסַוַּנְט , צרפתית ; תעודת החפש לעבור מגבול חוץ לארץ .

פַּסַוּש , צרפתית ; מקרה או דבר היוצא מהכלל .

פסזשיר , צרפתית ; אחד הנוסעים באניה , במסלולי הברזל או במרכבת העיר הכללית .

פַּסַט , איטליאנית ; רוח הנושבת בתמידות ממזרח למערב בין הטרפיקים .

פַּסְט , צרפתית ; א) בית משלוח אגרות , כסף וכדומה ; ב) בית הדואר ; ב) התמנות או משרה מאת הממשלה ; ג) מקום מוגבל למשמרת אנשי חיל ; ד) מעמד ומצב עבור איש פרטי .

פַּסְטָגרַף , יונית ; מחבר דברים שקרים ומזויפים.

פָּסטוּלַט , רומית ; מאמר שצריך לראיה והוכחה .

פָּסטוּמוּס , רומית ; ילד הנולד אחרי מות אביו .

פסטל , מדרש ; כתב ורציה .

פסטם , תלמודית ; שטר אמנה ובטחון .

פָּסטסקריפטום , רומית ; נוספות באיזה מכתב אחרי החתימה ; ורגילים לכתוב באות : P. S.

פַּסְטָר, רומית; כהן לוטֶרָני.

פַּסְטַרַליא, רומית; ענייני דת ואמונה.

פַּסִיא, רומית; חשק עז.

פַּסִיאָנַטָא, איטליאנית; זמר היוצא מלב רגש.

פַּסִיאָנִיכטִים, רומית; חבר כהני אמונת הנוצרים באיטליען.

פַּסִיו, רומית; א) אפיסות או העדר כח התנועה באיזה דבר, וסובל פעולת כח השני; ב) חוב אשר איננו יוצא לתשלומי כסף.

פסיכֵיַא, יונית; אהובת האליל אַמור; בשם זה תקרא יעלת חן ועגוגה, יפרת רוח, תמה וברה ונאוה במעשיה.

פסיכיאַטריא, יונית; רפואת חולי הנפש.

פסיכיזם, יונית; למודי חכמת הנפש.

פסיכָלָגיא, יונית; למודי כח הנפש.

פסיכָמַכיא, יונית; מלחמת הנפש עם התאוה.

פסיכָנָמיא, יונית; למודי הכמת חיי הנפש והתפתחותה.

פסיכָפָמפּס, יונית; מנהל נפשות המתים לבית דין התחתון בממלכת פלוטֹא בהמיתולוגיה היונית.

פסיכרָמֶטר, יונית; כלי הגבלת מדרגת הקור.

פַּסִילָגיא, יונית; שפה אחת ודברים אחדים; שפה כללית אשר השתדלו להוציא אל הפעולה החכמים הקדמונים לייבניץ, ווילקינס ודומיהם, ועמלם היה לריק.

פסילותא, מדרש; לשון עלגים.

פסילָמֶטריא, יונית; שיר בלי לוית כלי זמר, אצל היונים הקדמונים.

פֶּסִימִיסטִים, רומית; כת אחת האומרת שאין יתרון לטוב מן הרע בעולם, והכל הבל ורעות רוח.

פסַלֶט, יונית; בית למודי שירי מקהלה.

פסֶליזם, יונית; לעגי שפה, לשון עלגים או כבדות פה.

פסַלם, יונית; אחד ממזמורי תהלים של דוד המלך.

פּסֶפיזמַא, יונית; דבר חק ומשפט, היוצא בהחלט ע"פ דעת העם בכלל.

פספס, מדרש; א) גזר דין ומשפט; ב) משחק אבנים וקוביות.

פסקויל, אשכנזית; מכתב שטנה במובן הלהג והשנינה; מקור המלה הזאת משם סנדלר רומי הנקרא בשם פַסקווין, והיה המצוין בחדוד שכלו והתוליו.

פסקוליא, תלמודית; כיס לשום בו כסף.

פָּעְזיא, יונית; מתנת השיר והמליצה; כשרון טבעי לכתוב שירים; ומזה פָּעֶט, מליץ ומשורר; גם פָּעטיקא: למודי הורת השיר והמליצה.

פָּעמַא, יונית; ספור מליצי מאיזה מקרה.

פַּפַּא, איטליאנית; א) אפיפיור, כהן גדול של אמונת הנוצרים הקטולים; ב) שם כללי לכל אב הנקרא כן מבניו ובנותיו הצעירים.

פָּפּולֶר, צרפתית; נודע בשערים; ומזה פָּפּולַריטֶט: אהבת העם, תועלת הכלל, דבר הנודע מצד הטוב.

פַּפַּטָא, איטליאנית; יקר האפיפיור, ממשלת האפיפיור בעניני הכנסיה הקַטולית.

פַּפֶּטָא, איטליאנית; מטבעת כסף בממשלת האפיפיור, שמחירה שלשים קא"פ.

פַּפִיא, יונית; כן היתה נקראת האלילה וועניס בימים הקדמונים על שם העיר פַפַס, שם העמידו לכבודה היכל מפואר.

פַּפּיזם, איטליאנית; למודי בתי תפלות הנוצרים על אודות האפיפיור הממלא מקום משיח הנוצרים.

פַּפּירוס, ספרדית; מין צמח אשר הכינו ממנו המצריים נייר לכתיבה.

פּפֶּניג, מטבע אשכנזית, ממחיר רבע קא"פ; פרוטה.

פַּפֶּס, יונית; רגשי תאוה וחשק; רחשי לב.

פַּפַּצֶזַריא, איטליאנית; ממשלת האפיפיור במעשי עולם.

פציענט, רומית; חולה השוכב על ערש דוי וסובל מכאובות.
פציפיקציא, רומית; שקט ומנוחה, עשית שלום, קץ לימי מבוכה ומרד.
פקפוק, תלמודית; פסיחה על שתי הסעפים; ספק.
פֶּר, רומית; כנוי פאר וכבוד לשר וספסר, ויש לו רשות לשבת בבית המועצה לשרי הממלכה, באנגליא וצרפת.
פְּרֶאַדַמיזם, רומית; שנגת ההכנה בילירת אדם, כי לא היה הראשון לכל נולד, והארץ היתה מיושבת מאנשים מאז מעולם.
פְּרְבַּבִּיליזם, רומית; קלות האמונה; אמונת איזה דבר אבל לא בשלמות.
פַּרַבַּזיס, יונית; הלק משחוק השעשועי בבית התיאטור בארץ יון, שהמקהלה ספרה לפני המון המתאספים תכן המשחק שמעו וראו, או דרשה לפניהם איזה מאמר במצב המדיני בימים ההם.
פַּרַבַּלָא, יונית; משל והידה שתכונתם הוא יסוד האמת.
פְּרָבּלֶם, יונית; שאלה עיונית; ומזה מבוארת המלה פְּרָבְּלֶמַטִיש: דרך ספק או דרך שאלה.
פַּרַבּלֶפּסים, רומית; העדר הראות.
פְּרָבַּציא, רומית; בחינה, ראיה נכונה.
פרגוד, תלמודית; א) מחיצה, וילון המפסיק; ב) בגד מרוקם.
פְּרֶגוסטַטֶר, רומית; שר המשקים בחצרות קיסרי רומא הקדמונים.
פרגזיות, מדרש; פעולות והכנות (אונטער־נעהמונגען).
פְּרָגימנַזיא, יונית; בית ספר להכנת תלמודים בהגימנזיום, ממדרגות הגבוהות.
פרגל, תלמודית; א) מחוגה; ב) שום ורלועה.
פְּרַגמַא, יונית; מעשה או פעולה.
פְּרַגמַטִיזם, יונית; למודי דברי ימי עולם ע"פ מחקר הסבה והמקור של כל מקרה.

פְּרַגמַטִיקא, יונית; ידיעה והכרה באיזה ענין; תועלת הכלל; מהירות איזה איש במלאכתו.
פֶּרְגַמֶנט, גויל, קלף צבי, חמור או עגל הנעבד בתחלה בעיר פֶּרְגַמָא.
פְּרָגנָסטִיקא, יונית; חכמה, לדעת מראשית אחרית, כמו: איזהו חכם הרואה את הנולד.
פְּרָגרַמַא, יונית; מכתב להורות, איך להתנהג בהכנת איזה ענינים גופניים או רוחניים.
פַּרַגרַמַא, יונית; הערות ונוספות הבאות בפנים איזה ספר.
פְּרָגרֶס, רומית; ההליכה לפנים בדרך ההשתלמות, ומזה פְּרָגרֶסִיסט:
פקח, משכיל ומתוקן; ואמרו בתלמוד: בתמוקנים שבהם לא הלכתם.
פַּרַגרַף, יונית; סמן, פרק, הלכה, פרשה.
פְּרָדוּצֶנס, רומית; המביא ראיה או עדות לאיזה דבר.
פְּרָדוּקט, רומית; א) תבואת הארץ; ב) פעולת חכמה ודעת; ג) פֹּעַל מחבר ספר; ד) מוצא דבר או קרן קיימת.
פַּרַדיא, יונית; התחקות על מעשה איזה חבור וספר, לעשות כמוהו על צד ההתול והצחוק; ומזה: פַּרֲדִירען, להציג איזה דבר למשחק, למנוד ראש ולשנינה.
פַּרַדיאָסטַלָא, יונית; דבור מתנגד הנותן באור לאיזה ענין.
פַּרַדיגמַא, יונית; א) משל ודוגמא או ראיה לדבר; ב) מלת הנטיה בדקדוק.
פַּרַדיגמַטיק, יונית; סופר תולדות הקדושים וישרי דרך.
פַּרְדיס, רומית; א) גן עדן או פַּרְדֵס, מקום משכן אדם וחוה, בטרם אכלם מעץ הדעת; ב) מקום משכן הצדיקים אחרי מותם

בעולם הרוחני לפי דעת המקובלים; ובתלמוד (חגיגה דף כ"ד) פַּרְדֵּס, כמו ארבעה נכנסו לפרדס, רמז למרכבה העליונה, הנודעת לבעלי הקבלה. רעיון בעלי התלמוד בזה לפי דעתי נשגב מאד, באמרם: „עתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק וצדיק ש"י עולמות" (כלומר תשורה נצחית) שמעשיהם הטובים שעשו בעולם הזה יעמדו לארך ימים, וצדקתם עומדת לעד; ג) מקומות העליונים בבית היאטור, במחיר קטן מאד, למען דלת העם.

פְּרֵדִיקַט, רומית; שם טוב, כנוי כבוד ותהלה.

פְּרֶדִיקָמֶנט, רומית; מחלקה, מפלגה.

פְּרֵדִיקַנט, רומית; דרשן.

פְּרֶדֶסטִינַציא, רומית; אמונה בגזרה קדומה; השגחת ה'. ועל דרך כזה כוונו חז"ל, באמרם: „אין אדם נוקף אצבעו מלמטה, עד שמכריזין עליו מלמעלה".

פַּרַדָּקס, יונית; רעיון או משפט אחד העם המתנגד לדעת הקהל או לרוב דעות בעם; הפכפך; דבר היוצא מדרך הכלל; ובמדרש: אפרדוכסים או פרדכסום.

פְּרָדְרֹמס, יונית; א) הקדמה במובן הלמודי; ב) ראשית דבר איזה מהלך.

פרהגבן, תלמודית; ממלא מקום איזה פקיד.

פרהדרין, תלמודית; מקום שמה ישבו כסאות למשפט השופטים או הסנהדרין בימים הקדמונים.

פרהסיא, מדרש; גלוי לעין כל, לעיני השמש, בפני כל עם ועדה.

פרוותא, תלמודית; מעמד ומצב האניות אצל החוף.

פרוזבול, תלמודית; כתב מחאה.

פרוזדור או פרוסדא, תלמודית; מסדרון הבית.

פרוטגמיא, מדרש; סעודה ראשונה שאחר הנשואין.

פרוטומיא, מדרש; תבנית האדם עד טבורו (ביוסט).

פרוטרוט, תלמודית; על יד על יד, מעט מעט.

פְּרָוִויזִיא, רומית; לחם ציד או צדה לדרך.

פְּרָוִויזָר, רומית; הממונה הראשי בבית הסמים לרפואה.

פְּרָוִויַנט, אשכנזית; לחם צדה לאנשי חיל; לחם ציד לפי החק, עבור אנשי החיל.

פְּרָוִוינְץ, רומית; עיר המדינה מלבד עיר המלוכה; מדינה או פלך.

פַּרוּנא, אליל השמים והים אצל הסודיים.

פרוסדאות, תלמודית; מעמד ומצב אנשי החיל.

פְּרָוָקַציא, יונית; קריאת ההזמנה לדין ומשפט או למלחמה השתאבקות (דועל).

פרוש, תלמודית; מרוחק ומובדל מעניני עולם העשיה.

פְּרָזָא, רומית; מאמר או חבור שאין לו מדה שירית.

פרזבטיא, מדרש; א) יום הלדת; ב) נכבד וחשוב; ג) שעשועות בני אדם.

פרזדגמא, פסיקתא; פתשגן הכתב במדינה.

פרזומא, תלמודית; א) מחלצה, סינר שהנשים לובשות מהחלצים ולמטה; ב) מין משקה משכר.

פְּרֶזִידֶנט, רומית; היושב ראשונה במסבת איזה חברה נכבדה; המושל העליון בהרפובליק האמריקנית והצרפתית; השופט העליון בבית המשפט, מנהיג עניני דת ודין וכדומה.

פְּרָזַיזם, רומית; חבור ספרותי הכתוב בשפה רגילה ומדוברת, או בשפה ספורית.

פַּרַזִיטִים, יונית; נמהים או בעלי חיים היונקים לשד נמהים אחרים, או מתכלכלים מבשר בעלי חיים אחרים; במובן זה יקראו ג"כ האנשים האלה החיים על חשבון אחרים, מפתם אוכלים, ונהנים מטובם, והמה על פי רוב הבטלנים בעם, המתעבים כל עבודה ומלאכה.

פַּרֶזִיס, יונית; חולשת הגוף או העדר הכח.

פְּרָזֶלִיט, יונית; א) מקבל אמונה חדשה; ב) הנוטה אחרי איזה דעה חדשה.

פְּרָזֶלִיטִיזם, יונית; נטית החפץ להטות בעלי אמונתם לאמונה אחרת; התגיירות.

פרזפגרפיא, יונית; כתיבת מזג האנשים ותכונתם.

פרזפלפסיא, יונית; הכרת פני איש או נשיאות פנים.

פרזפמנטיא, יונית; הגדת עתידות על פי רשמי פני איש.

פרזפפיא, יונית; התדמות איזה ציור מפשט לדבר חי מדבר.

פרזקוטר, רומית; מלוה הבא לגבות את חובו ע"פ חקי המשפט מאחד מבעלי נושיו.

פרזקטר, רומית; העוסק במלאכת הנתוח, וראש למורי חכמה זו בבתי מדרש המדעים.

פרזרוטיף, רומית; כלי הצלה ושמירה.

פרזרפינא, רומית; אלילת שאול מתחית, בת יופיטר וצירורא.

פרחזים, יונית; התאחדות המלים מחברה אחת; התחקות החברה.

פרטא, יונית; חצר מלך תוגרמה.

פרטום, יונית; אליל העתידות, בן נפטון; בשם זה יקראו קלי הדעת והמחשבה.

פרטורבציא, רומית; א) הריסות הסדר במהלך העניינים; ב) מהלך המזלות הנוטה ממשטרו הטבעית, בסבת הפעולה מאחד על השני.

פרטוריייני, מדרש; שומרי ראש המלך מבחירי החיל.

פרטזים, יונית; הוספה; התנגדות.

פרטט, מדרש; אחד מגדולי המדינה.

פרטטיפ, יונית; ראשית העתקה מתמונת פני איש.

פרטיא, צרפתית; א) כתה מובדלת ומיוחדת בדעותיה ומפעלותיה מיתר ההמון; ב) התחתנות; ג) מחלקת אנשי חיל צעירים, אשר נבחרו מחדש לעבודת הצבא.

פרטיזן, צרפתית; א) הנוטה לצד אחד; ב) אחד משרי החיל הלוחם עם האויב ברצון עצמו, ואיננו תלוי בדעת חיל מחנהו.

פרטיטורא, רומית; ספר המאסף לכל חבורי השיר והזמרה.

פרטימיא, יונית; השתערות הנפש.

פרטימנום, רומית; אליל האביב אצל העמים הקדמונים.

פרטיקולציא, רומית; נטוה איזה דבר לחלקים שונים.

פרטיקולריזם, רומית; דעה נושנת אצל היהודים כי ה' בחר בהם להיות לו לעם סגלה מכל העמים, ועתידים לנחול האשר הנגלה לעולם הבא.

פרטירר, אשכנזית; א) נושא מרכלת למכרה לאחדים; ב) שודד, ערום ונוכל.

פרטל, צרפתית; אכסדרה, פרוזדור, מבוא או אולם הבית.

פרטן, מדרש; שודד הים.

פרטנזיא, צרפתית; דרישה ע"פ חק ומשפט.

פרטניאס, רומית; רפיון כח הגשים.

פרטנן, יונית; היכל האלילה מינרוא בעיר אתונא, שרידי חרבותיו נראים שמה עד היום הזה.

פרטסחלרך, יונית; משגיח הראשי על בתי הלמוד בארץ יון.

פרטסט, רומית; א) תלונה גלויה, מאון וסרוב באיזה דבר וענין בפני כל עם ועדה; ב) התימת הקיום מאת השוטר על מאון תשלומי איזה שטר חוב; ובתלמוד יקרא בשם: מחאה.

פרטסטנטיזמוס, רומית; אמונה מתוקנת המתנגדת לאמונת הקטליקים, השתלשלה במאה השש עשרה, לוטר היה הראשון אשר סלל דרך לאמונה זו, ואחריו קמו אנשים אבירי לב ורוח אשר הביאו מחשבתו אל הפעולה, ועוד יתרה עשו בכמה עניני אמונתם החדשה: דחו כל המנהגים והחקים של הכנסיה הקטולית, ואף את שם ישוע הנוצרי המה מקדישים ומעריצים; מטרת אמונתם הראשית להחזיק

בענפי התנ"ך , וזולת זה אינם תלוים בשום מסורה קדומה , מן העת ההיא אשר הקמה דת הנוצרית , וכל קדושי אמונת הנוצרים כאין בעיניהם . מובן המלה הזאת הוא ממכתב המחאה פרָטֶסט , אשר קבלו מאת לוּטֶר , נגד אמונת הנוצרים הקטולית, ודעת דרכיה לא יחפוצו .

פרָטָפַּטיא , יונית ; נגיעה באיזה ענין ; השכלנות הראשונה .

פרָטָפִיטים , יונית ; צמחי הטבע הראשונים .

פְּרמִפֶּל , צרפתית ; ילקוט המכתבים .

פרָטָפְּלַסטים , יונית ; אדם וחוה , האנשים הראשונים .

פְּרָטָפרַנְקָא , איטליאנית ; חוף חפשי להכניס כל מיני סחורה מחוץ לארץ , בלי תשלומי מכס .

פרָטָקָל , רומית ; כתב ראשי מאשר ומקוים בחתימת כל פקידי בית משפט הדת , עם כל הפרטים והחקים הנוגעים לענין המדובר בו.

פרָטֶקציא , רומית ; משען , מחסה ובטחון מאחד הנכבדים בעד אחד ממכיריו ; ובמדרש יקרא אחד מפקידי שומרי ראש איזה מלך ושר בשם : פרָטֶקטָר , או פרוטיקטור .

פַּרטֶר , צרפתית ; שתילי פרחים באחד מחלקי הגן ; היציע העליון בבית התיאטור .

פָּרטרֶט , צרפתית ; ציור דמות אדם .

פַּרטָרפיא , יונית ; כלכלה שאינה נכונה על פי החק והמדה .

פרטתא , תלמודית ; שבר זוזה .

פַּרי , צרפתית ; מוצא שפתי אחד המתוכחים לקיים דברו בכסף ענושים ידוע , אם לא יצא נקי בהשפטו .

פֶּריאָדֶע , יונית ; א) מעת לעת ; ב) מספר שנים ידוע ; ג) מאמר שלם ; ד) עת נדת אשה ; ה) תקופת איזה זמן ידוע במהלך המזלות ; ו) משך זמן איזה מספר שנים .

פֶּריאַפּיזם , יונית ; כאב מציק גדול באבר המוליד של זכרים .

פֶּריאַפֶּס , יונית ; אליל הגנים , כל שדה פוריה ותאות המשגל אצל היונים הקדמונים , בן בַּקכוס וֶנוס .

פריאָר , רומית ; פקיד ראשי על איזה בתי נזירים קַטוליים .

פריוַטוס , רומית ; פרטי , איש שאיננו תלוי באיזה המשמרות מצד הממשלה .

פריוילֶגיא , רומית ; רשיון פרטי לאיזה איש או חברה מאת הממשלה .

פריומא , תלמודית ; שיר הלולים והודיה ליום שמחת נשואין .

פֶּריזמַא , יונית ; מוצא דבר .

פֶּריטָמַא , רומית ; מחלה שלא נרפאה בשלמות .

פריטַניאָן , יונית ; בית המועצה בעיר אתונא , אשר חלקו שמה גמול וכבוד לאיש כמעשהו .

פַּריים , הודית ; עַם ממושך ומורט בארץ הינדיען , מתועבים ומגורשים בין אנשי ארץ מולדתם ; אסור להם לעשות איזה מלאכת עבודה , להיות חפשי בערי המדינה , ולרחוץ בנהר גוזן ; כל הנוגע בהם יטמא .

פרימַטוס , רומית ; ראשית הבכורה , יתרון איזה דבר , מדרגה ראשונה .

פרינציפ , רומית ; בנין אב , אב לכלם , יסוד הדבר, עיקר הדבר, עיקר ויסוד הענין.

פרינציפַט , רומית ; ממשלה עליונה בעניני המדינה , כמו משרת שר גדודי החיל הראשי וכדומה .

פרינציפַל , רומית ; אדון , סוחר סגון ונכבד בתוך קהל ועדה .

פַּרים , שע"פ ; בן מלך טריא גבור ואיש מלחמה. בחטפו את היפה־פיה העלענא , נתן תואנה למלחמת טריא הגדולה ; בחצו נמחץ אחילעס בעקבו , ובחץ רעל הומת גם הוא ע"י פילאקטעט. בשם פַּרים יקרא כל מחרחר ריב ומדון .

פֶּריסטרַפַּא , יונית ; דחית איזה ראיה מתנגדת .

פְּרִיפַּטֶטִיקִים, יונית; ההולכים לשוח; במובן שם זה, היה נקרא בית ספר הפלסופי להחכם אריסטטל, אשר היה רגיל ללמד חכמה לתלמידיו, בהתהלכם לשוח בשדה; בשם „פְּרִיפַּטֶטִיקָם" היתה נקראת הישיבה הפלסופית של החכם הזה, ומפני זה הוא וסייעתו יקראו בשם: „פלסופים משאיים".

פְּרִיפֶּטִיא, יונית; שנוי המסבות לטוב; נקודה מתהפכת; הכנה לאיזה קלקלה פתאומית.

פרכס, תלמודית; א) לחלוח והטבת פנים או סלסול השערות; ב) נענוע ונדנוד.

פַּרֹל, צרפתית; דבר סתר הנהוג אצל אנשי החיל להבדיל בו: הלהם הם, או לצריהם?

פְּרָלָג, יונית; מבוא פרטי לאיזה ספור מליצי או מחזה שעשועי המעורר עצב ותוגה.

פַּרַלֶגָא, יונית; שגעון או העדר השכל והדעת.

פְּרֶלַגַט, רומית; ממלא מקום האפיפיור, באחת מערי הפלך הנמצאות בממשלתו.

פְּרֶלֶגַט, רומית; צוואת איזה איש קודם מותו.

פַּרַלָגִיזם, יונית; משפט שקר, ראיה או הוכחה שיש בה טעות.

פְּרֶלַט, רומית; שם כללי לכהני אמונת הקתולים, אשר יכלו לדין ולשפוט בימים הקדמונים.

פְּרֶלֶטַריום, רומית; איש שאין לו נכסים, ופרנסתו בצמצום; עני מדוכא או אחד הבעלנים המטופל בילדים קטנים.

פַּרַלִיזָא, צרפתית; העדר או אפיסת הכח והתנועה באבר אחד או בכל הגוף, מסבת איזה רוח רעה או מקלקול הדם בעורקי בני אדם.

פַּרַלִיפּסים, יונית; חטא הנעשה בזדון.

פַּרַלֶל, צרפתית; ענין אחד הדומה אל השני בפעולתו; שתי פעולות שמדה אחת וקצב אחד להן, ורצות במרוצה אחת; שני קוים מקבילים זה לזה.

פַּרַלַליא, יונית; נעגי שפה, לשון עלגים.

פַּרלַמֶנט, צרפתית; אספת קרואי ואצילי העם לשאת ולתת בעניני המדינה.

פַּרלַמֶנטֶר, צרפתית; ההולך במלאכות איזה מלך או שר גדוד אל מערכת האויב, בדבר מלחמה או שלום.

פֶּרמוּטַציא, רומית; העתק מתמיד.

פְּרָמוּלגַציא, רומית; הכרזה, מודעה.

פְּרֶמיא, רומית; גמול לפי המעלה והיתרון.

פַּרֶמיאָלָגיא, רומית; למודי המשלים.

פַּרֶמיטיים, יונית; משלי תורה ומוסר; ספורים ההולכים בדרך שיר.

פְּרָמֶמָריא, רומית; מכתב אזכרה בענין הנודע באיזה בית פקודות הממשלה.

פְּרָמֶנַדֶא, צרפתית; הליכה שעשועית.

פרנא, תלמודית; מהר נשואין.

פַּרַגָן, צרפתית; אבן יקרה ומרגלית שאין בהן שום מחסור (מדרגת ההשתלמות).

פרנדא, תלמודית; בגד יקר ממשי.

פְּרָנוּנציאַמֶנטָא, ספרדית; קריאת המרידה לכל העם.

פֶּרָניא, רומית; אשת זֶפירוס, אלילת השדות והגנים אצל הרומים הקדמונים.

פַּרַנֶיא, יונית; אבדן כח השכל, בלבול הדעת.

פַּרֶנטַליא, רומית; הבאת קרבנות בהמון חוגג להזכרת נשמות הקרובים, אצל הרומים הקדמונים.

פַּרָנימיק, יונית, למודי מבטא מלות נפרדות בהוראותיהן, ויושר כתיבתן.

פַּרָנָמַזיא, יונית; מבטא שפתים שיש לו שתי הוראות; לשון נופל על לשון.

פְּרָנָמינַליא, רומית; דוגמת המבטא בשפות הלועזיות לאחר בה: מספר, גודל ומעלת דברים אחדים.

פְּרָנָמינַציא, רומית; דוגמת המבטא הבאה תחת איזה שם עצם פרטי, גבור, מנצח וממציא איזה דבר חדש, למשל: ממציא חכמת הדפוס — תחת השם גוטטענבערג וכדומה.

פרנס, יונית; א) הר שסכנו שמה אלילות המוזען; הר קדוש לאליל אפללאן, בתחתית ההר הזה עומדת העיר העתיקה דעלפי; ב) תלמודית; מנהיג הקהל באיזה עיר (פארשטעהר).

פרס, תלמודית; שלום וגמול בעד איזה עבודה ופעולה.

פרסביאפסיא, יונית; השקפה רחוקה, ביחוד אצל הזקנים.

פרסדמניא, יונית; תאות השיר והמליצה.

פרסויטריאנים, יונית; פרטסטנטים, אשר דחו ממשלת כהני העפיסקפים.

פרסטביליזם, רומית; למודי יעוד השגחת אלהים.

פרסטזיא, יונית; השתערות ההרגשה.

פרסטט, יונית; שר צבא החיל.

פרסטיטוציא, רומית; השחתת דרכי המוסר והמדות; הוללות, זנות.

פרסילגיזם, יונית; מוצא איזה דבר על פי משקל הראשון.

פרסנית, מדרש; אשה אשר בביתה לא ישכנו רגליה, ואוהבת לנוע ממקום למקום.

פרסנל, רומית; מערכת או קבוץ אנשים לעשות סדרים באיזה ענין, למטרה ידועה.

פרספיא, מדרש; קלסתר פנים.

פרספקטום, רומית; א) השקפה כללית של איזה ספר או חבור; תכן הענינים; ב) רחוב.

פרספקטיף, רומית; השקפה כללית במראות ציורי הטבע, על ידי כלי הבטה המקרב לעין, מושגים כאלה, אשר היו מפוזרים במקומות שונים, לנקודה אחת.

פרסקריפציא, רומית; משפט מות או גרוש מעיר מולדתו ועדתו.

פרסתותהא, תרגום; פקודה ושררות.

פרסתן, תלמודית; אופן וסדר.

פרסתקא, תלמודית; א) פקודה על הכתב; ב) האוהב ליהנות משל רעהו חנם.

פרעקט, רומית; הצעת איזה דבר וענין.

פרפגנדא, רומית; א) חברה דתית, המיוסדת ע"פ פקודת האפיפיור גריגר XV בעיר רומא בשנת 1622 להרחיב אמונת הנוצרים בכל חלקי התבל; ב) הרחבת דעות מדיניות למטרה ידועה.

פרפדוטיקא, יונית; ראשית למודים או הכנה לאיזה למוד.

פרפונדימטריא, רומית; למודי מדידת עמק הים והנהרות.

פרפזיציא, רומית; הצעת איזה דבר וענין.

פרפטיא, יונית; הרגשה קודמת; אותות הקודמות לאיזה מחלה.

פרפטיא, יונית; נביאות, מחזה שדי.

פרפטידיות, יונית; נשים מהוללות ונלוזות לב בהמיתולוגיה היונית, שכנו על האי קיפר, ולא קבלו עליהן מלכות וממשלת האלילה ווענוס.

פרפטיזמא, יונית; משקה מזוג ותרופה.

פרפיט, צרפתית; משכרת, שכר, תועלת.

פרפיל, צרפתית; תמונה צדדית.

פרפילקטיקא, רומית; באור למודי שמירת הבריאות והאמצעים לזה.

פרפילקסים, רומית; שמירה מכל מחלה ופגע.

פרפיר, יונית; אבן מגבע ארגמן.

פרפירא, מדרש; בגד ארגמן שלובשים המלכים.

פרפירא, יונית; מעיל המלכות אשר ילבש המלך בחגי משושו ותפארתו, במקרים מיוחדים.

פרפלגיא או פרפלקסיא, יונית; העדר הכח והתנועה באבר אחד.

פרפלויע, צרפתית; מחסה מזרם.

פרפן, רומית; בור והדיוט, חסר דעת וכל מלאכת מחשבת; מבזה אלהים; ובתלמוד (מגילה כ"ד) יקרא בשם חיצוני, וזה הוא השופט כפי רצונו, ואיננו מטים לבו אל הקבלה.

פרפנטר, רומית; המבזה כל קדש, מגדף אלהים.

פְּרָפֶם , אשכנזית ; אחד מפקידי החיל השומרים על בתי האסורים .

פְּרָפֶם , רומית ; נדר ושבועת אסר לכל אשר הזיר את עצמו לחברת הנזירים .

פרפסט , מדרש ; מנהיג ושר .

פְּרָפֶסיא , רומית ; מלאכה , אומנות או מלאכת עבודה אחת .

פַּרָפסיז , יונית ; ראיה חלושה , השקפה כהה .

פְּרָפֶסֹר , רומית ; מורה דרכי תבונה ודעת בבית מדרש הגבוה .

פְּרָפַציא , רומית ; הקדמה או ראשית דבר .

פְּרֶפֶקט , צרפתית ; א) פקיד הראשי, המשגיח על הסדר והמשטר , בערי צרפת הגדולות ; ב) אב ראש, אב בית דין או ראש הישיבה .

פְּרֶפֶקטיבֶליזם , רומית ; חכמת השתלמות האנשים בכלל .

פַּרַפרַזי , יונית ; השתנות איזה דבור או מאמר ספרותי , במלות אחרות ; באור .

פְּרֶפַּרַטום , רומית ; א) כל כלי הנעשה על פי כללי הכימיע ; ב) גוף חנוט ; ג) גוף הנחקר על פי למודי הנתוח .

פְּרָפָּרַמא , רומית ; פעולת איזה דבר אך לפנים ולא בתם לב .

פְּרָפָּרציא , רומית ; מערכת שני דברים השוים זה לזה .

פְּרָצֶדורַא , רומית ; חקור והתמהמהות באיזה ענין .

פרצוף , תלמודית ; קלסתר פנים ; דמות פני אדם.

פָּרציא , רומית ; דבר המוגבל באיזה ענין ; אספר או מנה .

פַּרציות , שם כללי לשלש אחיות דלות ורזות , היושבות בשאול תחתית , משגיחות על חבלי בני תמותה בתבל , ואורגות חוט מטוה החיים . החוטים האלה משזרים לבן ושחור , ומקולעים בחוטי זהב ומשי , להורות בזה, כי ימי חיי האדם בתבל אינם שוים , ויש רמז בזה על ימי האשר ועל ימי האסון ; האחיות האלה מוזכרות בספורי המיתולוגיה לבנות נֶאום וּמֶמום .

פְּרָצֶנט , רומית ; נשך ותרבית .

פְּרָצֶם , רומית ; דברי ריבות או דין ודברים .

פְּרָצֶסיא , רומית ; תהלוכת כבוד בגאלה ורנה ובקול המון חוגג .

פַּרק , צרפתית ; גן חמד , פרדס .

פַּרקוזיא , יונית ; מחלה הגלגול באזן .

פְּרקוסיא , רומית ; הגבלת איזה מחלה על ידי דפיקת הרופא במקום ידוע , בגוף האדם .

פרקופי , מדרש ; מדרגת כבוד והתנשאות .

פְּרָקוּרַא , רומית ; תעודת אמון לשאת ולתת באיזה עסק לאדם העושה בשלו .

פְּרָקוּרֶר , צרפתית ; קטיגור , מרשיע בבית דין ומשפט בעניינים השייכים לדיני נפשות ; משגיח בית המשפט , לבלי יעוּת מובן החקים והמשפטים, ומטרתו הראשית, להרשיע איזה חוטא ופושע במאמרו הגלוי לפני קהל ועדה , ולהגיד עוונו בפניו בלי משוא פנים .

פַּרְקַטַזים , יונית ; התפשטות איזה דבר גשמי לא על פי המדה .

פרקליט , תלמודית ; סניגור ופטרון .

פרקלינין , תלמודית ; בתי או נעלי ידים (האנדשוהע) .

פְּרָקלַמַציא , רומית ; הכרזה או קריאת איזה מקרה פתאומי במדינה .

פַּרקַמא , רומית ; כהה בשבר איזה חולה, אחרי אשר לקחה המחלה נטיה אחרת .

פרקמטיה , תלמודית ; מקח וממכר של כל מין סחורה ; והסוחר יקרא בשם : פרגמטוטוס .

פְּרָקָניזַציא , רומית ; גודל התהלה , הכניסה הראשונה לעבודת הכהונה .

פַּרקַסא , יונית ; מורה עם דרך ארץ , הכמת הנסיון ; מעשה .

פרקסטור , מדרש ; ממונה לגבות הכנסות המדינה.

פַּרְקְסִיזְם, יונית; לחולת איזה מחלה גדולה בכח חזק.

פַּרְקְסֶנְט, יונית; נושא ונותן בעסקי אחרים; סרסור או איש הביניים.

פַּרְקְסֶנִיא, יונית; קבלת פני איזה נכבד ונשוא פנים מארץ אחרת, אצל היונים הקדמונים.

פַּרְקְפָּא, יונית; העדר הטעון מאיזה חולים, אחרי אשר חלו במחלת הקדחת.

פְּרֶרֶגַטִיפָא, רומית; יתרון לאחד על השני.

פְּרֶבְרְצִיא, רומית; ניב שפתים; דרישת איזה מאמר בפומבי.

פרשתבינא, תלמודית; משגיח ופקיד.

פרתזמיאה, פסיקתא; זמן ומועד קבוע.

פרתנאי, תרגום; אחד משרי הפרתמים, היושב ראשונה במלכות.

פַּשָּׁא, תוגרמית; פחה, אחד מנכבדי פקידי ויועצי המלוכה, בארץ תוגרמה ופרס.

פִּשְׁפֵּשׁ, תלמודית; רמש הנמצא בקירות ובנקיקי המטות Клопъ; ורז"ל אמרו: „ברים כרותה לפשפש: ריחו כטעמו, וארכו כרחבו, וכל המולל מריח בו".

פתכייתא, תלמודית; הרוזי מרגליות עשוים מזכוכית.

פתשגר, תרגום; מתנה למלך (ווילעקאָמינג).

פב

פֶּאֲדַלִיזְם, רומית; חלוקת נכסים וקרקעות לירושת נחלה בכל ימי חיי שרי צבאות אחדים מהגרמנים, בארצותיהם אשר לכדו במלחמותיהם עם הרומים בימים הקדמונים, מימי המאה החמישית אחרי סה"נ.

פַּבּוּלָא, רומית; ספור או משל בדוי הלקוח מחיי העם ויחס כל בעלי חיים, או מתולדות הטבע בכלל, במובן המדותי והמוסרי; ספור דברים או לצון למודים. סופרי משלים כאלה, אשר התנוססה במו רוח המשל והמליצה לבטא במושג קצר, רעיון גדול ונכבד, לתקן את העם ומושליו למען יקחו מוסר, וייטיבו דרכיהם בדרכי החיים — היו מעטים מאד; הראשון, לדעתנו, אשר כתב במשל ומליצה, היה שלמה בן דוד, אשר אין ערוך אליו בין ממשלי משלים בישראל ובעמים עד היום הזה; מהמצוינים בקצור סגנם ופעולת הרגשתם, בין העמים הקדמונים היה איזופ; במאות האחרונות הצטיינו במשליהם הנעלים: לַפּוֹנְטֵין הצרפתי וקרילָף הרוסי, האחרון הכי נכבד מאד, כי בכל אחד ממשליו הראה לדעת הכרה נסיונים ומעשים, שמתאמתת עם רוח העם.

פֶּבּוּם, יונית; אליל השמש, חרשת המעשה, המליצה וחכמת הרפואה אצל העמים הקדמונים; יתואר בדמות עלם יפה בשערות ארוכות, קשת וכנור. היה המנהג במקהלות האלילות Musen, וגר אתן בראש הר פַּרְנַס; ובשפת המקובלים יקרא בשם: „שמשיאל".

פָּבּוּרג, צרפתית; פְּרוַר העיר.

פֶּבְרוּאַריוּס, רומית; השני לחדשי השנה, והוא היה נחשב אצל הרומים הקדמונים לחדש הכפורים, כי בחדש הזה נטהרו מכל חטאתיהם, וחגגו אותו בהמון חוגג לכבוד האלילה יוּנָנָא ופלוּטָאָן, לכפרת עון העיר ויושביה, וגם להזכרת נשמות מתיהם.

פַּבְּרִיקָא, רומית; בית חרשת המעשה לעבודת כל מיני מרכלת, ע"י פעולת אנשים רבים העוסקים בזה, בעזרת כלי מכונות שונים; ומזה: פַּבְּרִיקַצִיאָן, מלאכת עבודה בבית חרשת המעשה, והכנת כל מיני מרכלת שונים לתתם למקח וממכר.

פֶּדֶרַלִיזְם, צרפתית; כריתת ברית. בין ממלכות

נפרדות להיות לקשר מדיני כללי אחד, על פי תנאי קנסטיטוציא.

פֶדֶרַציא, רומית; כריתת ברית בין עמים אחדים להשגת איזה מטרה כללית.

פוט, מלה אנגלית, ומקורה בשפת אשכנז: פוס, רגל; מדה באנגליא ורוסיא י"ב דוימים, חלק השביעי ממדת הסאזשען; בארץ אשכנז י"ב ומחצה דיום, ובספרד בערך י"א דוימים.

פולגַטַא, רומית; העתקת התנ"ך לשפת רומית על ידי הירונימוס; המתַקנים (רֶפרֶמַטרען) זלזלו בכבוד ההעתקה זו, וחברי המועצה בעיר טריענט 1546, הסכימו כלם פה אחד כי העתקה זו היא היותר טובה ומוכשרת.

פַוּנַא, רומית; רבוי בהמה וחיה באיזה מדינה.

פונדוש, פולנית; קרקעות ונכסים שנשארו ע"פ צואת איזה איש לטובת בתי תפלה, בית ספר או מטרה אחרת בעניני צדקה וגמילות חסדים.

פונדַמֶנט, רומית; יסוד איזה בנין, ומזה: „פונדַטָר" מיסד ומסדר; גם פונדַציא: יסוד ומשטר איזה דבר.

פַוּנוּס, רומית; אליל השדות אצל העמים הקדמונים, ויתואר בקרני ורגלי עזים.

פונקציא, רומית; עשית הפעולה על פי אחד מבעלי חברה, לאיזה מטרה ידועה.

פוקָלָגיא, מלה רומית ויונית; כתיבת הצמחים הגדלים בים.

פַוָר, רומית; חסד, אֵמון רוח ואהבה מיוחדת, ומזה נקראת אהובת איזה שר או מושל בשם: „פורִיטַקַא".

פוריא, מלה רומית, שהוראתה: משוגעת; אלילות שאול תחתית המיסרות את הרשעים על המאתיהם ורוע מעלליהם בעולם החיים, אשר הלכו לגיהנם לקבל ענשם הנורא ע"י הנשים הארורות האלה; כל אחת מהן אוחזת בידה לפיד אש וחרב פיפיות או לסט ההרב המתספכת, ושערות ראשן קלועות בנחשים ועקרבים; במובן המוסרי תקרא בשם זה כל אשה רעה וסרת טעם, הוללה ובעלת מחבולות שונות, והיא כקליפה לדעת המקובלים, השולטת בממלכת השפחה.

פורִיֶר, צרפתית; אחד מפקידי אנשי החיל המכין צדה ומלון לאנשי הצבא.

פורנָלָגיא, מקור המלה הזאת ביונית ורומית; חקי הסדר במערכת תגורים, שלא ילכו עלים הרבה לאבוד.

פורָר, רומית; קול מצהלות שמחה בהפרזה גדולה.

פַזים, יונית; צוק העתים; שנוי ותמורה בעניניס מדיניים; חליפת הסדר במערכת עניניס גבוהים.

פַט, צרפתית; איש בער ומתהולל.

פַטַא, מלה מצרית; אליל המצריים המתואר בכרס גדול, פה רחב, אזנים ועינים גדולות; והוא סמל אש הטבעית.

פָטָגרַפיא, יונית; מלאכת ציורי כל דמות ותבנית באמצעים שונים, הידועים בחכמת הכימיע, על פי חוש השמש.

פַטוּם, אליל ההשגחה או עתותי בני אדם אצל היונים הקדמונים.

פָטָטֶכניק, יונית; מאורי אש על פי אמצעים מלאכותיים.

פטיזיאָלָגיא, יונית; למודי מחלת השחפת והכרחה.

פטיזיס, יונית; מחלת השחפת.

פֶטישיזם, מלה פָרטוּגָלית, והוראתה: „מלאכת הקסם", אמונת הבלי הפראים, המגואלה מכל אמונת עבודת אלילים בימים הקדמונים, בתתם כבוד אלהות ומשתחוים לצפרים, חיות, דגים וכדומה.

פַטַליזם, רומית; אמונה בהשגחת הבורא או בגזרה קדומה.

פָטָמֶטר, יונית; כלי מדידת כח האויר; בשם פָטָמֶטֶרים יקראו מאורי מתעים או מתעי אור המרחפים באויר השמים.

פֿטֿפֿביא, יונית; יראת האור־המסובבת מחבערת עלבי העינים.

פֿטֿפסיא, יונית; מחלה המסבבת אור בהיר לפני העינים, ובאה מתגרת הורידים או העצבים.

פַטְרַא, יונית; מין סם ממולח ע"פ חקי הכימיע, המכלה ומשחית זכוכית וכל מיני מתכיות מבלעדי הפלטינע.

פֵיַא, מלה צרפתית, ובשפת רומית פַטַא, שהוראתה נביאה, או מגדת עתידות על פי אמונת האספסף בעם, האומרים כי בידה עתותי בני אדם, אם לטוב או לרע.

פיאַמַא, סם מות, אשר ירעלו בו ההודיים את חליהם, הממיתים כרגע.

פיאסקא, איטליאנית; מבטא שנוי ולעג המורגל בפי ההמון, לבגנת איזה משחק על בימת התיאטור.

פיאָרינָא, איטליאנית; מטבע ממהיר פ"ג קא"פ.

פיגורַא, רומית; א) תאר היצוני של איזה דבר; ב) קומת האדם; ג) ציור או משכית איזה דבר במלאכת הפתוח והרשת המעשה; בשם פיגורָנים, נקראו לפנים בארץ פָרטוגַל האנשים האלה, אשר יצא דינם להשרף על מוקד האש, ע"פ משפט האינקויזיציא.

פיגַלר, פולנית; המשפיל את עצמו על ידי כל מיני צחוק ומהתלות לעֲנֵג הרואים והשומעים, ויקרא גם בשם: פַרסֶר.

פיגַנטרָפיא, מלה יונית שהוראתה מורא ופחד מאנשים (מין מחלה).

פיזיאָגנָזיא, רומית; למודי הכרת כל גרמי או גשמי הטבע.

פיזיאָגרַף, יונית; חוקר טבעי; ומזה פיזיאגרפיא: למודי חכמת הטבע ואנאיה.

פיזיאַטריא, יונית; רפאות כל מחלת בני אדם ע"פ תכונה טבעית, מבלעדי סמי הרפואה.

פיזיאָלָגיא, מלה יונית, והוראתה: למודי הטבע; חכמת למודי מחזות החיים באדם ובבהמה וכל צמחי האדמה, והשפעת כל פעולה טבעית וכימית.

פיזיאָגְנָמָניא, יונית; חכמת ידיעת הפרצוף או הצורה להכיר ע"פ רשמים מיוחדים תכונת טבעי בני אדם.

פיזיאָסָפיא, חכמת הטבע.

פיזיאָפלַסטיק, ציורי הטבע.

פיזיאָקרַטיא, יונית; ממשלה טבעית על העולם ומלואיו; ונקראת כן ע"פ שטה פלסופית המבארת, כי כל כח עיקרי תלוי בטבע; ומזה נקראת גם העקָנָמיא הלאומית בשם זה, על פי דעת אחדים מחוקרי זמננו האומרים, כי אשר הלאומי במדינה תלוי אך בעקרי יסודי הטבע ותשלוכותיה; ועוד במאה החולפת היו אנשים מלומדים כאלה, אשר הרו והגו בענין זה, באמרם: כי המקור הראשי לאשר והצלחת הלאום, תלוי אך בעזיבת כל מסחר וקנין, ולעסוק אך בעבודת האדמה; ואך מסעיף האחד הזה ינתן מס לאוצר המדינה (ממסחר וקנין).

פיזיק, מלה יונית; חכמת למודי כל כח גשמי שיש לו תכונה פועלת בטבע, ואיננה עלולה לשום שנוי ותמורה כימית, ונחלקת לסעיפים שונים בגופים מוצקים, שווי המשקל והתנועה (פיזיש מֶחַניק) בתכונת כל מחזה שקופי (אָפטיק) במושגי האור, המגניטיזמוס, עלעקטריציטֶעט והחום (אקוסטיק). החכמה הזאת החלה לבוא למעלת השתלמות במאה הי"ז, על פי חכמים וחוקרים שונים הנודעים לכל עם ועם, אשר השתדלו לדעתה עד היסוד בה, ומאז ועד עתה המציאו ענינים חדשים ושונים, בכל סעיפי המדעים וחרשת המעשה, אשר לא שערום אבות אבותינו מימי עולם, ומגמתם הראשית של החוקרים האחרונים היא להביא למושג נכון וברור בראיות עצומות, כי החום, העלעקטריציטֶעט והמגניטיזם עומדים תחת כח יסודי אחד, אף כי מופרדים

המה בתאר חיצוני למחזות שונים ; בשם „פיזיקטאלגיא" נקראת הכרת בורא שמים וארץ ע"פ מעשיו ונפלאותיו בכל מלוא רחבי הטבע, המחזקת האמונה באלהי עולם, אשר הוא הראשון לכל נוצר, ומנהיג את העולם כלו על פי רצונו וחפצו במשטר סדורי, המביא כל דבר הנמצא בטבע למטרת היופי והשלמות.

פיזיקוס, יונית ; רופא מחוז או פלך, הממונה מאת הממשלה להשגיח בעניינים כאלה השייכים לתכונת הרפואה הכללית.

פיטביאלגיא, יונית ; חכמת למודי הצמחים.

פיטגן, יונית ; ראשית חיי הצמחים.

פיטגנמניקא, יונית ; למודי הגבלת הצמחים ע"פ הכרתם החיצונית.

פיטגרפיא, יונית ; למודי כתיבת הצמחים למיניהם.

פיטורגיא, יונית ; למודי מלאכת המזיגה במפלגת הצמחים.

פיטטאלגיא, יונית ; למודי הכרת השורה במחקרי מפגלת הצמחים.

פיטטמיא, יונית ; למודי הקר הפנימיות של כל מיני צמח.

פיטנמיא, יונית ; למודי התפתחות הצמחים, כל אחד למינהו.

פיטפטלגיא, יונית ; למודי ההתחקות על שרשי דבר מחלת הצמחים.

פילגא, אילת היופי אצל הסקנדינוים.

פילגין, יונית; איש שיש לו חולת אהבה לנשים בכלל.

פילדלפיא, יונית ; אהבת אדם לאדם.

פילדקסיא, יונית ; חמדת הכבוד והתהלה, רדיפת הכבוד ; ורז"ל אמרו : „כל הרודף אחר הכבוד, הכבוד בורח ממנו".

פילזפיא, מלה יונית, והוראתה : אהבת החכמה, חכמת העולם ודריפת האמת ; הפלסוף הנעלה פיטגרס, היה הראשון אשר היתה החכמה הזאת שגורה על שפתיו, והוא המציאה, לדעת רבים מחכמינו ; היונים מסרוה להרומים, והרומים מסרוה לחכמי ארצות המערב. מטרת למודי החכמה הזאת, היא ההתחקות על שרשי כל דבר ועניין נעלה על פי הגיוני רוח ונפש, להבחין המושגים שעל פיהם תכונן החכמה הכללית בהכרת אלהי עולם, ותכונת בני אדם במחקרי דעות למודיות ויסודיות המסבבים כח השפעה נשגבה על כל בינת הכמה ודעת, שחכמת הפלסופיא מצדה מקבלת גם מהן כלכלה מועלת לכל סעיפי המדעים והחכמות והיתה למקור נאמן ומעין לא אכזב לכל המסתופפים בצלה. מימות פלטא נחלקה הפלסופיא היונית למפלגות שונות הנקראות בשם : דיאלקטיק, פיזיק ועטהיק ; ועתה בימינו אלה היתה מתחלקת לסעיפים שונים הנקראים בשם : לגיק, מטפיזיק, פסיכלגיא, נאטור — רעליגיאנם — רעכטם — פילזפיא, עטהיק ועסטעטיק. העיקרים המתנגדים להכמה זו המה : עמפיריע, רציאנליזם, אידאליזם, ראליזם, מטריאליזם, סנסואליזם, ספיריטואליזם, טהיזם ודאיזם (עיין הוראת המלות האלה כל אחת במקומה). חכמים גדולים ופלסופים מפוארים היו בימים הקדמונים, במאות האמצעות וגם בימינו אלה, אשר הרו והגו בחכמה זו בארצות יון, ערב, אשכנז וספרד, הנודעים בשמותם ע"פ מחקרי ספריהם הנעלים עד היום הזה. בין החכמים האלה היו רבים מאחינו בני ישראל, המוזכרים לשם ולתהלה בכל עמי הארצות כהרמב"מ, ואחדים מחכמי היהודים בספרד, אשר כתבו ספריהם בשפת ערבית ועברית, ומעטים המה ספריהם המעתקים ללשונות לועזיות, מלבד ספרי הפלסוף הנעלה שפינזא, אשר כתב ספריו הפלסופיים ע"פ שטה חדשה בשפת רומית, אשר לא שערוה אלה מקדמוני הפלסופים, הבאים אחריו, כי הוא בחר לו דרך חדשה במובן הדרור והפש הרעיון (עיין ספינזיזמוס). והאחרון הכי נכבד, הוא הפלסוף הגדול והנכבד, מורנו ורבנו הרמבמ"ן, אשר עשה לו בספריו שם עולם בספרות

הפלוסופיא האשכנזית, הוא אחד ואין שני לו אשר השתדל בכל מאמצי כחו להרים קרן ישראל בין העמים. בשם אבן הפלוסופיא, היה נקרא בשפת האלכימיקים במאות האמצעות, מֶסֶךְ ידוע אשר דמו להפוך על ידו כל מין מתכת לזהב, וכל עמלם היה לריק.

פילטורא, רומית; בית חרשת המטוה.

פילישטר, אחד הפלשתים המוזכר בתנ"ך, אשר נלחם עם דוד; בשם זה יקרא כל מחרחר ריב ומדון, וכל איש שוטה והדיוט המתעבר על ריב לא לו, ואיננו יודע להלוך עם החיים.

פיליפא, מטבע במילאן בארץ איטליען, ממחיר א׳ רו"כ שלשים קא"פ.

פיליפיקא, דרוש או מאמר בעל דברים הגדול דעמאסטען, הדורש טוב לעמו בארץ יון, נגד המלך פיליפ, החפץ להרוס חפשית ארצו ולהכניע תחתיו; מן העת ההיא יקרא בשם זה כל מאמר ודרוש המדובר ברגשי לבב, למטרת איזה דבר וענין.

פילולגיא, יונית; אהבת איזה שפה או בלשנות; חכמת למודי השפות וספרותן, וביחוד שפת יונית ורומית. בימים הקדמונים היו כתובים כמעט כל הלמודים והחכמות בשפות האלה, בשלו נר הצלחת הלאום של היונים והרומים, ומאז ועד עתה הנה שגורות בפי כל תלמידי בתי מדרש הגבוהים והגימנזיות כשפות למודיות וקלאסיות, שמבלעדן אי אפשר להגיע לאיזה מטרת השתלמות, באיזה ספרות לכל עם ועם, והנה היחד שכל למוד יסודי והגיוני תלוי עליהן. לדאבון רוח כל יהודי נאמן לעמו ושפתו, אך השפה העבריה הולכת ודלה מיום אל יום, כי רבים מבני הנעורים בזמננו הזולה ודעת דרכיה לא יחפוצו; ולולא הספרים המועילים, היוצאים לאור על ידי חכמי זמננו, ומכתבי עתים שונים, הנקראים עוד מחרידי בני עמנו זעיר שם וזעיר שם, לא היה שריד למחמדנו זה; ואם יתנגד אחד לדברי אלה, באמרו כי לא כן דברתי, בהראותו לדעת, כי השפה העבריה פורחת כחבצלת במאה זו שאנו חיים בה, במבטאיה והגיוניה, בהשתדלות מליציה ומשורריה הרבים בימים ההם, הנני לענותו כי טועה הוא, ואיננו רואה באספקלריא המאירה את הריסות שפתנו, באין תקוה לה לימים הבאים, כי דור הולך ודור בא, ותכונת השפה בפי בני הנעורים מעמנו הולכת בתהו, ואין מי יקימנה. ואולי יערה עליה רוח ממרום, לעשותה שרתי בכל אחד מבתי ספר הגבוהים והנמוכים, ובמספר אחיותיה היונית והרומית תחד גם כבודה, להיות כל תלמיד בית הספר מחויב ללמוד ולדעת את שפתו זאת ככל יתר השפות, בכל פרטיה, אך אז יש לקוות כי לא תלך לבהלה, ולא תשכח מפי זרענו אחרינו.

פילַלְפיא, יונית; אהבת האמת.

פילמוזם, יונית; אוהב למלאכת מחשבת וחרשת המעשה.

פילמן, שם עלם פרטי בימים הקדמונים, הנודע באמון רוחו ואהבתו העזה לאשתו בבקידא, וכנה גדלה גם אהבתה ואמונתה אליו, וכאשר הפריד המות ביניהם, לא היה ביכלת האחד לחיות בלעדי השני; משל האהבה ואמון רוח בין איש לאשתו.

פילמניא, יונית; אהבת החכמה והלמודים.

פילנטרפיא, יונית; אהבת אדם לאדם.

פילנטרפמניא, יונית; אהבה הגיונית למין האנושי בכלל.

פילסטרויא, יונית; אהבת נפש, אהבה עזה; אהבת אב ואם.

פילספיזם, יונית; חכמת שקרים והבל; אהבה לרעיונות כאלה, הפורחים באויר הדמיון הכוזב.

פילספיסט, יונית; חכם מדומה; פלסוף שיש לו דמיונות כוזבים.

פילפדיא, יונית; אהבת בנים וחנוכם.

פילָפסיכיא, יונית; אהבת החיים וידאת המות.

פילַקטֶריאָן, יונית; שמירה או קמיע לסגלת הרפואה, אצל עמי האלילים הקדמונים.

פילַקַליא, יונית; אהבה לכל דבר יופי והדר.

פינַלֶא, רומית; אחרית איזה זמרה או מחזה שעשועי בבית התיאטור.

פינַנץ, מקור המלה הזאת בשפת רומית, שהוראתה: „זמן פרעון"; הכנסת המדינה; מעמד ומצב קופת הכסף בזהב, בכסף ובשטרות — במזומנים.

פיסקוס, רומית; א) הכנסה; אוצר הכסף, הזהב והשטרות במדינה; גֶנֶז; ב) מטבע בספרדית, ממחיר מ"ו קא"פ.

פיסקַל, רומית; מרַגל או כותב שטנה; בימים הקדמונים הקמו ברשיון הממשלה מרגלים כאלה, אשר השגיחו בסתר על כל דבר עולה ותועבה שנעשתה במדינה, בכל פלך, מחוז ועיר, לטובת שמירת הסדר במדינה.

פיקציא, רומית; מחשבה דמיונית או דמיון כוזב.

פירמַא, מלה רומית, והוראתה: מאושר ומקוים או מתמיד; שם איזה בית מרכלת מסחר וקנין, או בית הרשת המעשה, הנרשם בכל כתבי ומכתבי משא ומתן, בשם וכנוי מפורש בראשי תבות.

פלֶביאָלָגיא, יונית; למודי תכונת עורקי הדם.

פלֶגֶטָן, אחד מהחמשה נהרות היונאים המהפכה, מימיו אש לוהט, ואולי הוא נהר דינור, המוזכר בפי המקובלים.

פלַגֶלַנטים, חברת אחוה ורעות, אשר היתה מיוסדת בארצות איטליא ואשכנז, במאה הי"ג אחרי סה"נ; מאנה לדעת ממושגי אמונת הנוצרים, ובחרה אך באיזה תפלות, ולכפרת חטאתיהם הכו איש את רעהו בשוטים; מיראתם לעשות מעשיהם בגלוי משבט האינקויזיציא והרון אף ההרס אשר הטיל עליהם האפיפיור בשנת 1349, עזבו משובתם אך למראה עין עד עת מצוא; ואך בימי המבוכה הנוראה ממגפת המות השחור, אשר שחית בזעם אפו בכל פאתי איירופא אנשים ונשים וטף, היו מורדפים מחמת ההמון, ושפכו עליהם חמס, ומני אז אין זכר למו; רבים אומרים, כי נזירי מאנטאקאססינים הספחו לחברתם, ועושים במחשך מעשיהם.

פלֶגמַא, יונית; א) רפש הדם; ב) העדר ההרגשה, מרפא, עצלתים, קר רוח או פוגת לב איש כזה, המכביד אזניו לשמוע דברי או תחנוני אחרים, אין מגמתו לשום לבו לאיזה דבר, וכל חפצים לא ישוו בו; ג) שמרים מודבקים בשולי הכלי אחרי זגוג איזה משקה חריף.

פלָטֶטָא, צרפתית; קבוץ אניות מלחמה במקום אחד

פָליאָ, רומית; גליון גדול מנייר; פָלִינט: ספר מודפס או כתב יד במדת גליון נייר גדול; פליא־פֶרזָא F. V.: מעבר לדף.

פלינדֶר, מטבע בארץ בראַמען ממחיר 1/18 טאלער.

פלינטגלַס, אנגלית; זכוכית שיש לו תכונת שבירת קוי האור, הנדרש לבלי שקופים טֶלֶסקָפים.

פלַמינים, כהני הרומים בימים הקדמונים, אשר היו מצוינים במלבושיהם וכובעיהם החדים, הכהן הראשי היה גם השופט בעם.

פלַנגַא, צרפתית; אחד מאגפי צבאות החיל, העומדים במערכת מלחמה; בחורי חיל הצבא.

פלַנֶר, צרפתית; אחד מאנשי הבטלה והוללות, אשר אין להם מטרה בחיים.

פַלסיפיקַציא, רומית; מרמה וזיוף.

פַלַרַא, אלילת השושנים והפרחים אצל הרומים הקדמונים.

פַלַריזם, יונית; ממשלת הטיראן פלריס, הנודע באכזריותו במאה הששית אחרי סה"נ.

פַמַא, אלילת הטוב והרע אצל היונים הקדמונים, בדמות אשה רכה בשנים, רבה האזנים,

פיות ולשונות , ושופר בידה ; ומזה נקרא בשם זה, קול ההמון במובן הטוב או הרע, אצל העמים הקדמונים .

פַמיליא , רומית ; כנוי משפחה איזה איש או אשה ; משפחה , אנשי הבית .

פַמילַרים , צרפתית ; משמשי ורעי האינקויזיציא בימים הקדמונים, שתחת עין השגחתם היו כל אלה אשר הושמו בבתי הסהר ; המה היו יכולים לעשות כל מה שבכחם על פי ממשלת האינקויזיציא .

פָנדָא , צרפתית ; קרן קיימא מכסף ושטרות או נכסים וקרקעות .

פָנדוק , מטבע תוגרמית , ממחיר שלשה רו"כ י"ט קא"פ .

פָנורגיא , יונית ; למודי ידיעת הד הקולות .

פַנטַז , רומית ; אליל החלומות , אחי מָרפיאוס בהמיתולוגיה היונית .

פַנטַזיא , יונית ; א) כח הדמיון ; רעיון שאין בכחו לצאת אל הפעולה ; ב) אחד משירי זמרה או מליצה , המשתפך מלב המזמר או המליץ בלי שמירת החק והסדר ; ובתלמוד : פנטסיא (ירושלמי ב"ב) .

פַנַטיזם , צרפתית ; אי סבלנות במובן המדיני והמדותי ; מנהגי הבל השוררים באיזה אמונה ודת אצל ההמון .

פָנֶטיק , יונית ; למודי הערכת הקולות .

פַנטָם , צרפתית ; מעשה להטים .

פָנטַן , רומית ; באר המורקת רסיסי מים בגובה ידוע .

פַנטַסמַגָריא , יונית ; החזות עינים או תעתועי הצללים בחדר אפל , הנראים על פי עשיית הקסם .

פַנטַסמַסקָפיא , יונית ; מחזות תעתועים הנראים באיזה מחלה קודחת .

פֶניקס , יונית ; צפור המוזכר בספורי המיתולוגיה המצרית , בהרגישו כי יום המות קרוב לבוא השליך את עצמו למערכת אש , אשר הכינה למענו , ונולד מחדש מאפר שרפת האש ; ב) סמל ההתנשאות והנשגב .

פַנָם , מטבעת זהב וכסף בהודו המזרחית .

פֶנָמֶן , יונית ; מחזה מיוחד בחיי הכלל , המסבב עין הרואה ברב קשב .

פַנפַרָן , צרפתית ; מתהלל במתת שקר .

פַסיאָן , אנגלית ; חור המעלה והאצילות ; מעמד התנשאות איזה איש על פי מעלותיו החיצוניות ; ומזה יקרא ערך הבגדים לפי מנהגי המדא האחרונה בשם פַסֵן .

פַסָן , צרפתית ; מראה או תאר איזה בגד וכדומה מדברים שאינם בעלי חיים .

פַעטָן , יונית ; א) אליל השמש אצל היונים הקדמונים , אשר נפגע ע"י יופיטר בברק אש, בעת אשר הרהיב עז בנפשו לנסוע על פי רשיון פֶבוס אביו במרכבת השמש , כי בקָרבה אל הארץ , היתה לשרפה מאכלת אש ; ב) מרכבה קלה ויפה לנסיעה שעשועית .

פֶציאַלים , כהני הרומים אשר התערבו בעניני הממלכה , הלכו למלחמה , השלימו עם האויב , ועל פיהם יקום כל דבר מדיני .

פַקולטֶט , אשכנזית ; מפלגת הלמודים הכלליים מאיזה סעיפי החכמה , בבית מדרש המדעים .

פִקוס , רומית ; מעשה להטים או אחיזת עינים .

פַקט , רומית ; דבר היוצא לפעולת אדם .

פַקטורַא, רומית ; רשימת איזה מין מרכלת, מספרו ומקחו , הנשלח מהמוכר אל הקונה .

פַקטָריא , אנגלית ; בית מרכלת איזה חברה בארץ מרחק ; ומזה יקרא כל דבר מקח וממכר הנעשה בעירות רחוקות ע"פ פעולת איזה סרסור או איש הביניים בשם : מסחר פַקטרי. במלאכת החשבון יקרא מספר המכפיל , בשם : פקטר , וכן יקרא המשגיח הראשי בבית הדפוס , והעוסק באיזה ענין ממקח וממכר בתור סרסור או איש הביניים

פַּקִיר, מלה ערבית, והוראתה: עני ומסכן מנזירי המושלמנים הנודדים ללחם ונפולים בכל ארצות המזרח; במספר רב המה משוטטים גם בארץ הודו, עושים כל מה שביכלתם להתראות כסובלי צער וכפן, לעורר רחמים עליהם, ולפעמים יעשו את עצמם לבעלי מומים מסבה זו.

פַּקְסִימִילֶא, רומית; העתק איזה כתבים ע"פ מלאכת פתוחי אבן.

פַּקְצִיא, רומית; כת קושרי קשר במובן המדיני או מוסרי.

פָּרָא, איטליאנית; קול מהלות הרואים בבית משחק הטיאטור, הדורשים הכפלת איזה דבר מהמשחקים.

פְּרֶגַט, צרפתית; א) אנית מלחמה בעלת שלשה תורנים; ב) נשר הים.

פרגמֶנט, רומית; תכן קצר מאיזה מאמר ספרותי.

פֶּרוּלָא, רומית; א) חתיכת עץ מחולק ושוה לעשות בו קוי הנייר בבתי ספר, והיתה נדרשת לעת מצוה להכות בה בהוגות הידים של התלמידים, האשמים בימים הקדמונים; ב) הנהגה כבדה, קשה ואכזריה עם אנשים נכנעים.

פרזַא, יונית; קשור המלות הכולל איזה רעיון פרטי על פי חקי הדקדוק.

פרזֶלְגִיא, יונית; למודי מלאכת המטבע.

פרזֶר, יונית; איש הבוחר מבטאים נאים בדבורו בלי כל רעיון ומושג הגיוני.

פְּרֶט, רומית; מבצר מיוחד בעבי חומה הבצורות.

פָּרְטוּנָא, א) אלילת ההצלחה אצל הרומים הקדמונים, ומצוירת בדמות ירח על ראשה, בידה קרן ההצלחה, כסות עינים על פניה, בידה אוחזת קרן ההשפעה, והולכת על אופן המתהפך הנה והנה; ב) הצלחה, מקרה בלתי נודע, השגחה.

פָּרְטִיפִיקַצִיא, רומית; למודי מלאכת הבנין וחרשת המעשה, בהקמת מצורים וסוללות מלחמה.

פרטֶרניזַציא, צרפתית; רגשי אהבת אחים, אשר שררה אצל נזירי הפרנציסקנים.

פְּרֶיָא, אלילת האהבה וההפרה אצל הסקנדינוים, מצוירת במרכבה הרתומה לשני חתולים.

פרידריכסדר, מטבעת זהב בארץ פרייסען ודַניען, ממחיר המטבע רו"כ.

פְּרִישִים, מקור המלה הזאת בעברית, שהוראתה: פרושים, והיא כת אמונה מדינית הנוסדה כמאה ושמונים שנה לפני סה"נ אצל היהודים בירושלים, התנגדו לכת הצדוקים אשר היתה ג"כ בימים ההם, והשתדלו בכל מאמצי כחם לבלי נטות מחקי תורת משה כחוט השערה.

פְּרֵייר, אליל ההפרה והצמיחה אצל הסקַנדינוים.

פְּרַכט, אשכנזית; תשלומי העברת המשא על האניות.

פָּרְמַא, רומית; א) כלי מתכנת איזה דבר; ב) תבנית צלם דמות; ג) תאר חיצוני; ד) משל ודוגמא; ה) בגדי הפקידים ע"פ מערכת הממשלה; ו) סדר מוגבל בפעולת איזה דבר; ומזה: פָּרְמַלִיזם, אהבת הסדר בתאר החיצוני, בלי הבין עיקר הדבר ויסודו

פֶּרְמַא, צרפתית; בנין איזה בתים בכפר, עם כל נכסי קרקעות השייכים לו.

פָּרְמוּאַר, צרפתית; רביד זהב המשובץ באבנים יקרות.

פָּרְמוּלָא, רומית; תאר או שם כללי; מערכת האותיות בחכמת ההנדסה, המקובלה לאופן כללי.

פָּרְמוּלַר, אשכנזית; רשימה מפורשת קצור תולדות אנשי החיל, באשם מעבדות הצבא; רשימת החקים המקוימה על פי פקודת האפיפיור אצל הקַטולים.

פָּרְמַט, צרפתית; מדה וקצב לגליוני איזה ספר.

פָּרְמֶטְרִיא, יונית; מדידת הככב בחכמת מלאכת מחשבת וחרשת המעשה (מֶכַניק).

פָּרְמַצִיא, רומית; הרכבת עלמיים נפרדים ממיני מתכיות שונות, לגוש אחד מוצק.

פַּרְמַצִיא, יונית; חכמת ידיעת ההכנה של כל מיני סמי מזור ותרופה על פי כתבת הרופאים, ונחלקת לכמה סוגים הנקראים בשמות שונים, כל אחד למינהו. רופאי הימים הקדמונים הכינו בעצמם כל סמי מזור, ולזה היה נחוץ להם לדעת גם חכמת הבָטַניק. בית מרקחת הסמים הראשון הוסד בעיר בגדד, בשנת 754 על ידי הקליף אלמנזור, וגם הערביים השתדלו בעת ההיא להרחיב חכמת הידיעה הזאת. בארץ המערב התרחבה הידיעה הזאת ע"פ למודי בית המדרש בסַלֶרנא בשנת 1228. בארץ אשכנז הוסד בית מרקחת הסמים הראשון בעיר נירנבורג בשנת 1404. בצרפת ואשכנז התפתחה הידיעה הזאת בתור מעלת השלמות, מעת אשר החלה חכמת הטבע להתפשט במאות האחרונות, וכן היא הולכת ומשתלמת ביתר שאת עד היום הזה.

פַּרְמַקָגְנָזִיא, יונית; למודי ידיעת סמי מזור ותרופה.

פַּרְמַקָלָגִיא, יונית; למודי ידיעת כל סמי מזור וכח פעולתם.

פַּרֶנְזִיא, צרפתית; העדר הדעת, שגעון.

פַּרַנטשֶׁסְקָנָא, מטבעת כסף בפלֶרענץ, ממחיר א' רו"כ 35 קא"פ.

פַּרֶנָפַּטִיא, יונית; מחלת העדר השכל.

פַּרַנְצִיסְקָנִים, חברת נזירים, ותקרא גם בשם: „מינָרִיטים". הוסדה על פי פרנץ אַססיזי, בראשית המאה הי"ג אחרי סה"נ, בעיר נֶאפֶל, ונקראת גם בשם: „חברת היחפים" או „סנדליים"; היו במצור ומצוק, אכלו לחם צר עם מים לחץ, והיו מבלים ימיהם בתפלות ודרושים לדאוג כל אחד לנפשו מפתוי היצר הרע ומשטן המתהית וכדומה. מבלעדי האפיפיור אשר נתן להם הקיום דתיים, לא הכירו כל דין ומשפט מאחד ממכהני פאר האמונה עד 1225; ובימים ההלה הוסדה בשם פרנץ הנזכר גם „חברת נזירות". ובשנת 1287 השתפתה לחברתם גם חברת האחוה של „המינריטים" או „בעלי תשובה". במאה הי"ח היה מספרם ק"נ אלף, ומספר בתי הנזירים שלהם היה ט' אלפים, ונהרסו מהם בימי המבוכה של המרד הגדול בצרפת כששת אלפים; ולעת כזאת, רבים מבתי נזיריהם באמעריקא, וביתר המדינות באיירופא.

פַּרַנק, צרפתית; מטבעת כסף, ממחיר כ"ה קא"פ.

פַּרַנְקָא, איטליאנית; משלוח הפשי מתשלומי הפאסט, עד המקום המיועד מחוץ לארץ.

פַּרם, צרפתית; צחוק והוללות; מחזה שעשועי בסגנון זה, בבית התיאטור.

פָּרם, צרפתית; א) עזוז וכח; ב) תשלוכת עז ותפארת אנשי החיל; ג) התהללות והתפארות.

פָּרשטמייסטר, אשכנזית; המשגיח הראשי על שומרי היערים; שומר הפרדס הראשי.

פָּרְפָּשט, מלה מרכבת מאשכנז וצרפת; שומרי חיל הצבא ההולכים לפני המחנה, או חיל המצב העומד בקצה המחנה.

צ

צַאר, פרסית; מלך או מושל עליון באיזה מדינה.

צבוּע, תלמודית; בשם זה יקרא אחד מאנשי חנף שאין תוכו כברו, ומראה צבע אחר במה שאין בו, ועליו נאמר: „הזהר בני מן הצבועים, שנשיקתם נשיקת נעתרה" (משלי איזפא).

צָדוק, שעפ"י המוזכר בתלמוד; אחד מתלמידי אנטיגנוס איש סוכו, הוא והברו ביתוס נקרעו מעדת ישראל וכפרו בתורה שבע"פ, וקבלו רק מה שכתוב בתורה שבכתב, ע"כ נקראו בשם קראים או בני מקרא.

צַוָאה, תלמודית; מאמר צווי של שכיב מרע.

צוורניתא או צורנייתא, תלמודית; סעודת מרעים.

צווינגלי, מתקן אמונת הקתולים, חי במאה הט"ז אחרי סה"נ; הוא הטה אחריו רבים מבעלי אמונת הקתולים; מטרת אמונתו החדשה היתה, להיות כל איש שורר ברוחו ונפשו בעניני האמונה וכטוב בעיניו יעשה; אם יחטא איש לרעהו ופללו השופט, ואם לה' יחטא איש ופללו אלהים; אחרי מות צווינגלי נטו מאמיניו אחרי אמונת הקלוניסטים, ונדחו ממחשבתם הקדומה, וקבלו עליהם ועל זרעם חקי האמונה החדשה.

צֶחָא, אשכנזית; חברת איזה בעלי מלאכה אחת.

צֶחִין, איטליאנית; מטבעת זהב באיטליען, ממחיר שלשה רו"כ; בתורגמה: שני רו"כ י"ח קא"פ; בנאפל: ד' רו"כ ל"ב קא"פ.

צחצות, מדרש ותלמוד; לטישת וברק איזה מתכת (פאליר).

צֶטֶטיקַא, יונית; חכמת ההוכחה והפלפול ע"פ שטה מיוחדת בשאלות ותשובות או דברים עקריים אמתיים, שלא יגאו עדנה לפעולתם הגלויה.

ציאַנָם, יונית; אחד מאבני רעל ומות, ממראה תכלת, הנודע לחכמי הרופאים, המשביתים בו איזה נגעת ממארת הנקרא בשם: סיפילים.

ציבֶלַא, יונית; אלילת הפרת כל עצי פרי ותנובת האדמה.

ציגיא, יונים; אלילת האנשים הבאים במסרת ברית הנשואין, אצל העמים הקדמונים.

ציגַנִים, איטליאנית; עם ממושך ומורט הנודד ממקום למקום; מוצא מחצבתו לפי דעת רבים הוא מההודיים, ואולי המה הצוענים שמוצאם ממצרים.

ציוויליזַציא, רומית; השכלת האזרחים במובן המוסרי והמדותי לתועלת המדינה.

ציטַדֶלַא, איטליאנית; מצודה קטנה בעיר או סביבה למעוז ומחסה לאנשי חיל המצב.

ציטַטום, רומית; הזכרת דברים באיזה ספר הלקוחים מספרים אחרים.

ציטָטֶכניא, יונית; למודי בשול השכר.

ציניאַטריא, יונית; למודי רפואת הכלבים.

ציניקים, יונית; כת פלסופי היונים הקדמונים, המיוסדה על ידי אנטיסטֶן האתוני, החליטו כי אין צרך לאדם להיות ככלם אך מפשעיו, ומפני זה לא היו נזהרים בשום דבר הנחשב לאדם לשחי ומאום; יתרון הכשר חכמה היה כאין בעיניהם, והתעיבו הון ועשר וכל הדר חיצוני; בבגדים קרועים ומטולאים היו משוטטים בחוצות העיר במקלם ותרמילם; ככה היו מבלים ימיהם ושנותיהם במעמד בטל ומבוטל; הנודעים מהם היו: דיוגנום, קרטֶם, מֶנִיפ; ומהם נמחה אחרי כן ברבות הימים, כת הסטויקים.

ציַנַנטרָפיא, יונית; חלי השגעון, אשר ידמה המשתגע כי נהפך לכלב.

ציגֶבַריא, רומית; כלי שהיו מניחים בו אפר המת בימים הקדמונים; צנורות בשפת המקובלים.

ציסטֶרציאַנים, חברת נזירים, אשר הוסדה בסוף המאה הי"א אחרי סה"נ, יחיו חיים קשים ופשוטים, נושאים מלבושים לבנים, ואזור שחור אזור במתנם.

ציפרא, בשפת איטליאנית, ובשפת ערבית צַפר; אותות המספר במלאכת החשבון, אשר המציאום הערביים, והמה קבלום מההודיים, נגלו באירופא במאה הי"ב אחרי סה"נ, ובארץ רוסיא נהוגים מימות פֶטר הראשון.

ציצֶרָא, רומית; בשם זה היו נקראות האותיות, אשר נדפסו בהם בפעם ראשונה כתבי החכם ציצרֹאן הרומי בשנת 1457.

ציקוּטא, רומית; סם מות שמוצאו מעשבי צמח המלאים רעל וארס; כוס תרעלה מעשבים מרים וממררים כאלה שתה הפלסוף

הנודע סקְרַטוס, בעת אשר הלשינוהו אויביו, ובעת שמותו היה משיח עם תלמידיו בלמודי השארת הנפש.

ציקל, יונית; תקופת השמש והירח בזמן ידוע מחדשים ושנים; ומבלעדי זה תקרא תקופת השמטות והיובלות אצל העמים בימים הקדמונים, גם כן בשם זה.

ציקליקים, יונית; משוררי היונים הקדמונים, שהלכו וסבבו ממקום למקום, ושרו שירי הקורות מימי הריסות טרויא, המובאים בספורי איליַגדע והאָמער.

ציקלָמֶטיא, יונית; א) ידיעת המדידה בתקופת הזמנים; ב) למודי הממוגה בחכמת ההנדסה.

ציקלָפים, יונית; א) משפחת בעלי חיים ממפלגת מרבי רגלים; ב) ענקים בעלי עין אחת, ילידי שמים וארץ, שהחת השגחת האליל בולקן הכינו ברקים ליופיטר.

ציְרֶניקים, משם עלם פרטי, אשר היה המיסד לכתה זו, אשר התבוללה עם כת האפקורסים בימים ההם, והחליטו כי האדם נולד אך לתענוגי העולם הזה, וזאת היא מטרתו בחיים.

צירְצֶא, מכשפה מפוארה המוזכרת בספורי המיתולוגיה היונית, אשר משכה בכשפיה לב הגבור אולים להיות אתה שנה אחת, ואת אנשי בני לויתו הפכה לחזירים.

צירקוּלַציא, רומית; הקף או מרוצת הדם.

צירקוּלַר, רומית; פתשגן כתב הממשלה לכל בתי פקודות המדינה.

צירקוס, מלה רומית שהוראתה מחוגה; מקום מרוץ הרוכבים בסוסים במחוגה, לשעשועי הרואים הנאספים בעיר רומא בימים הקדמונים; ובימינו יקרא גם כן בשם זה מקום מחזה שעשועים כאלה.

צֶנז, מלה רומית שהוראתה ערך ובקור; הערכת הנכסים בכלות כל משך חמש שנים, אצל הרומים הקדמונים.

צֶנזָר, רומית; דרישה, בקור והסכם; א) אחד מפקידי ממשלת הרומים הקדמונים, המופקד לערוך מחיר הנכסים והקרקעות של אזרחי העיר, ולהשגיח על תנוכם המדוסי; ב) אחד מפקידי הממשלה בארץ רוסיא, הממונה לבקרת ספרים ומכתבי עתים שונים המיועדים לדפוס.

צֶנטַאבר, רומית; בריאה משונה ונפלאה בספורי המיתולוגיה הקדמונית, המתוארת בדמות אדם עד החצי, ומהציה ולמטה בדמות סוס.

צֶנטוּמוִיר, מלה רומית שהוראתה: מאה אנשים; בית דין הגדול בעיר רומא במספר מאה וחמשה אנשים, עד מלוך אוגוסט, ואחרי כן היה במספר מאה ושמונים איש.

צֶנטימַנים, רומית; ענקים בני אורַאן המוזכרים בספורי המיתולוגיה, בעלי מאה ידים וחמשים ראשים, נלחו את הטיטַנים במלחמתם, אסרום בכבלים והשליכום לשאול תחתיה (טַרטַר).

צֶגטנֶר, אשכנזית; משקל מאה ליטרות (פפונד), בעברית יקרא בשם „כִּכָּר", אולם לא נודע אם היה ממשקל כזה בימים הקדמונים.

צֶנטר, רומית; מרכז או נקודת איזה דבר.

צֶסט, רומית; אזור או חגורת האלילה ווענוס הנתן למתנה לאחד מגבורי כח, אשר היה לאל ידו למשוך אליו אבירי לב, אשר הקשימו לבבם מאהבה וידידות בימי הרומים הקדמונים.

צֶפטַר, שרביט או שבט מושלים.

צֶפַלָלָגיא, יונית; חכמת למודי המוח.

צֶציטוּם, אחד מארבעה נהרות אשר בתפתה.

צֶקין, מטבעת זהב מעת הרפובליק הווענעציאנית משנת 1280, ממחיר ב' רו"כ כ"ח קא"פ.

צֶרֶאַליא, רומית; חגי משוש ומהלות שמחה, אשר עשו הרומים מדי שנה בשנה בחדש אפריל לכבוד האלילה צֶרֶרא; לבושות בגדי לבן, היו משוטטות בחוצות העיר למזכרת האלילה פרַזֶרפינַא, אשר נאבדה מצֶרֶרא אמה, ונמצאה בממלכת פלוטָא.

צֶרְבֶּרוּס, רומית; כלב בעל שלשה ראשים השומר פתח הגיהנם, ככתוב בספרי המיתולוגיה.

צֶרֶמָניא, רומית; סדרי ההלוכה גדולה בקול המון חוגג, לכבוד איזה מקרה היוצא מהכלל; אחד מנימוסי המדינה.

צֶרֶרא או צֶרֶס, יונית; אלילת הקציר וכל אדמת פוריה בספורי המיתולוגיה הקדמונית; מתוארת בשדים בולטים מלאי חלב, לאות סמל השפע בברכת האדמה; צרור שבלים על ראשה, ובידה מזמרת הקוצרים; ובשפת המקובלים היא מוזכרת בשם צרורא.

ק

קַאבַּא, מקדש המחמדנים בעיר מעקקא; ובשם זה תקרא אבן קדושה להמחמדנים שמה.

קָאַליציא, רומית; אגודת ממלכות שונות, אשר כרתו ברית ללחום נגד איזה ממלכה.

קבורא, תלמודית; פת של עניים או לחם עוני.

קביוסטום, תלמודית; משחק בקוביא, שם משחק ידוע מעצמים קטנים מרובעים או בעלי שש קצוות מנוקדים.

קַבִּירִי, יונית; אלילת הסודות ומסתרי מחשכי הטבע אצל המצריים, הכנענים והיונים הקדמונים.

קבלה, תלמודית; דברי הנביאים שקבלו ממשה (טרדיציאָן); מסורה או קבלה; א) באור התנ"ך ע"פ סודות ורמזים; ב) חכמה מדומית שעל פיה יהיו מהלכים לבני אדם עם שדים, פגעים וכל מרעין בישין.

קבסת, תלמודית; האוהב להתחקות על מעשה רעהו כקוף.

קברנט, תלמודית; א) משוט המים (רודער), שעל ידו מנהיגים האניה; ב) בית קברות המלכים בימים הקדמונים.

קַדוּצֶאוּס, רומית; שרביט האליל מֶרקוריוס, עטוף בשני נחשים, ולו שתי כנפים, להראות בזה סמל השלום ולשון למודים; ומזה יקרא בשם זה ציר השלום אצל הרומים הקדמונים, שרביט זהב בידו לאות מלאכותו.

קַדמוּס, יונית; מלך הכנענים בימים הקדמונים ואחי איירופי, הוא יסד את העיר טיוו, והוא היה הראשון אשר המציא חכמת הכתב.

קֹדֶקס, רומית; ספר החקים והמשפטים.

קוּבֶּלֶא, אֵם האלילים, ואשת סַטורן.

קובקוליום, רומית; חדר המטות, או חדר השֵׁנָה אצל הרומים הקדמונים.

קוּבַּרסים, ערבית; גאלאי המולאטים והכושים, השוכנים באמעריקא הדרומית.

קובתא או קֻבָּה, תרגום ועברית; בית הרחם של האשה.

קודייקום, תלמודית; בעל מחשבה שמאבד כל מה שנותנים לו.

קוּדַלִּיבֶּט, ערבוב ענינים שונים.

קוּדְרַט, רומית; צורה מרובעת.

קוזמיקון, מדרש; הכשיטים ועדי.

קוזקרטור או קוזמיקרטור, מדרש; מושל העולם כלו.

קוּטוּריא, ארבעת חלקי חכמת ההנדסה א) מלאכת מחשבת; ב) חכמת התכונה והמדידה הכללית; ג) חכמת ידיעת המזלות; ד) חכמה ידיעות המלאכותיות.

קויעטיזם, רומית; מנוחת ושלות הנפש.

קולטוס, רומית; עבודת אלהים ומנהגי הקדמונים.

קולטור, רומית; הבאת איזה איש למעלת השכלה נעלה; הסבה או שכלולת איזה דבר ממין שאינו מבעלי חיים.

קוּלִיטֶט, רומית; איכות.

קוּלמינַציא, רומית; השגת המדרגה העליונה באיזה ענין.

קולמסא, תלמודית; השמעת קול.
קולפי, תלמודית; סטירה או מכת לחי.
קוֹלֶריא, צרפתית; חיל פרשים ורוכבים מזוינים.
קומטיטון, מדרש; בית מרקחת או בית מאכל ומשתה.
קונדא, מדרש; סכין קטן.
קונדיקום, תלמודית; חלי כֹּסף האכילה בתמידות יתרה.
קונטא, תלמודית; חשבון פרטי מתשלומי חובות.
קוניִטט, רומית; כמות.
קופִידָן, רומית; אליל האהבה אצל הרומים הקדמונים.
קופסולין, מצילאה; מקום קבורת המלכים במצרים.
קוציאן, ערבה.
קוקייני, תלמודית; תולעים הפנימים בקרב האדם.
קוָקְרים, אנגלית; כתה דתית הָסדה על ידי הסנדלר פָּאקס, בשנת 1640 בארץ אנגליה, מדחה כל עבודה חיצונית באמונתה, ואין לה שום ממשלת כהנה; כנוה עליהם רוח אמונתם תאחזם חלחלה ורעת, על זה יורה מובן המלה הזאת בשפת אנגלית.
קוּרְז, צרפתית; דבר נפלא היוצא מדרך הטבעיות.
קורטַזש, צרפתית; שכר סרסור בעניני מקח וממכר.
קורטיזַן, צרפתית; מבלה זמנו בהוללות ורעות רוח, זונה אחרי נשים ומרבה שיחה עמהן.
קוּרַטֹר, רומית; א) אפוטרופוס על נכסי אלה שאינם משלמים חובותיהם; ב) משגיח נכבד בבית מדרש הגבוה.
קוריאָלֶא, רומית; (עיין גרבניות).
קוריים, פסיקתא; מרגל המוכן לחקור ולהודיע מכל הנעשה באיזה דבר וענין.
קורנסא, תלמודית; פטיש גדול לרַדֵד בו פחים ממתכיות שונות.
קורנסין, מדרש; קנין ונחלה.

קושקא, תרגום; מגדל עז ובחן; עֹפֶל.
קוַוּט, ערבית; מלחמת חובה נגד אלה אשר אינם מבני אמונתם ע"פ חקי המחמדנים.
קוּוֹם, רומית; ענין כבד מאד; ומזה: קוויסט, מלומד, המשתדל להתיר ולבאר שאלות כבדות בחכמות הלמודיות; בשם זה יקרא גם כן מקרה נפלא היוצא מהכלל.
קוַמַט, צרפתית; מקום מיוחד בבית הסהר לפושעים כאלה, אשר גדול עונם מנשוא.
קוַרמַא, אשכנזית; מקום מיוחד לאנשי חיל, העומדים באיזה עיר בתמידות.
קטא או קטעה, מדרש; מקל חובלים.
קַטֶגָריא, יונית; מערכת דברים ממין אחד; ומזה: קַטֶגָרים: באר היטב, דבר מוחלט.
קטדיקי, מדרש; ענש כסף.
קַטֶדר, יונית; קתדרא, והיא בימת המורה בבית מדרש המדעים הגבוה; ובתלמוד (כתובות כ"ט) יקרא בשם קתדרא: כסא במשענת והדום לרגלים.
קַטֶחיזום, יונית; ספר יסודי הדת בדרך שאלה ותשובה.
קטטיה, תרגום; מנושים; ערות הזכר.
קטיגור, תלמודית; מלמד חוב, מסטין ומרשיע בבתי המשפט, ומזה „קטגוריא".
קטיגתון או קטרגתון, מדרש; עלילת שוא או קטרוג (איטריגא).
קטיזמא, מדרש; שבח פעולה טובה לתפארת.
קטיימא, מדרש; קנין ועשר.
קָטים, יונית; אלילת העדר הגניעות, אצל הקדומים והיונים, ולכבודה עשו חגים הנקראים בשם: „קטיטים".
קַטַלָג, יונית; רשימת ספרים שונים.
קַטַלִיקָן, יונית; רפאות מעלה לכל חלי ומדוה בימים הקדמונים, לצרף ולטהר לֵשד ולֵחַ גופת האדם.

קטלנצים, להקת שודדים וחומסים במאה הי"ב, מעמי צרפת, ספרד ופרטוגל.

קטסטרפא, יונית; מקרה שאחריתו תוגה ועצב.

קטפרקטם, מדרש; שריון קשקשים מברזל.

קטקמבים, איטליאנית; מקום קברי מתים במערות ומחלות עפר אצל המצריים; במחלות עפר כאלה, התחבאו הנוצרים הראשונים במסבי העיר רומא מפני חמת המציקים להם מסבת קנאת הדת.

קטריא, צרפתית; חברת אנשים מקורבים זה לזה, ורחוקים בדעותיהם.

קטרפלגיא, יונית; למודי ידיעת האדם בכלל.

קייסטור או קסנטור, מדרש; חוקר ודורש מעשי האנשים הפושעים . Слѣдователь

קילגרם, משקל צרפתי, הדומה למשקל שתי ליטראות (פפונד) מב' זאלאט', גם 40½ דאל'.

קילמטר, מדה צרפתית, המכילה תס"ט סאזשען רוס'.

קינג, חינעזיש; ספר קדוש להחינעזים, הכולל למודי מחוקקם קונפוציוס.

קינטיקא, יונית; למודי חכמת התנועה.

קיפרים, יונית; עץ ירקרק המלא נעלוים בכל עתות השנה; והוא סמל התוגה.

קלאדן, תלמודית; מרתף האוצר בקרבו כל מיני משקה.

קלביאטיקא, מערכת הכעס והמנוחה בחיי האדם על פי כשרונותיו ומעשיו הגופניים והרוחניים.

קלגא, רומית; רע או חבר.

קלוב, אנגלית; בית קבוץ לאנשי חברה מיוחדת לבלות זמן בשעשועים וספורים שונים.

קלווא, רומית; סבה או מקרה המסבבים איזה ענין לנטיה אחרת; מבוכה או סכסוך הבאים מסבת איזה שגיה או תלונה.

קלוין, שע"פ; מתקן ומיסד שטה חדשה באמונת הנוצרים, שעל פיה אין צורך בנימוסים חיצוניים לעבודת התפלה לזכרון הקדושים וכדומה; לוטר קבל תורה מקלוין ומסרה להבאים אחריו, הנקראת לעת כזאת בשם: תורת דת העונגלים.

קלטע, יונית; אחת מאחיות התפתה, האורגת בפלך מטוה חיי האדם (ראה פרציות).

קליא, יונית; אחת האלילות המתוארת בספורי המיתולוגיה בדמות נערה, גליון וחרט בידיה, והיא המושלת בתולדות ימי עולם וזכרונות קדומים.

קליאפע, יונית; אלילת הזמרה, המליצה, לשון למודים ושירי גבורה ונצוח אצל היונים הקדמונים, על ראשה זר לרבר, ובימינה קסת הסופרים.

קליברי, ספרדית; צפור־זבוב, הקטן מכל הצפרים אשר על פני האדמה; משכנו באזור החם.

קליזום, רומית; בית השעשועים היותר גדול בעיר רומא בימים הקדמונים, שמה היתה מלחמת התאבקות הגלדיאטורים עם חיות טורפות.

קליטים, תלמודית; בעל שבר או מרוח אשך.

קליגיא, יונית; יופי או נחת הדבור והמליצה; ניב שפתים.

קלימא, יונית; אויר או איקלים חם, ממוצע וקר; נחלק לכמה מינים בארצות ומקומות שונים; ומזה: קלימטלגיא, חכמת ידיעת האיקלימים ופעולתם על החיים בכלל.

קליסטניא, יונית; ידיעת התנועה והתפתחות הכח והיופי של הנשים והבתולות בארץ יון.

קלמר, תלמודית; קסת הסופר; ובשפת פולנית . Kałamarz

קלניא, רומית; א) קבוץ אנשים משפה ואמונה אחת במקום אחד; הוראת המלה הזאת בשפת רומית היא: עובד אדמה; ב) תלמודית:

מושב אנשים בארץ לא נושבה מקודם. Колонія.

קָלָס, יונית; עמוד גדול וגבוה שהכל מקלסין אותו; ומזה בשפת רוסיא: Колосальный.

קלסטנר, תלמודית; ממונה ליסר ולהמית על פי דין ומשפט.

קלַסיק, צרפתית, בשם זה היו נקראים סופרי ומשוררי רומא ויון הקדמונים, אשר היו לשם ולתהלה; ובימים האלה יקרא בשם זה כל סופר חכם ומבין.

קלסתא, תלמודית; מגבעת הנשים שנושאות על ראשן לנוי ולתפארת.

קלסתר, תרגום; דמות פני אדם.

קלפי, תלמודית; כלי לשום בו הגורלות.

קלפנדר, מדרש; גונב נפשות אדם.

קָלְפָּרטַוּש, צרפתית; מכירת ספרים ומכתבי עתים שונים לאחדים.

קלצטנר, תלמודית; שר הטבחים.

קָלֶקט, רומית; א) קבוץ כסף מאת המתנדבים בעם; ב) קבוצת דברים וענינים שונים; ג) התחברות אנשים לאגודה אחת לאיזה מטרה וחפץ.

קלקלה, תלמודית; השחתת דרכי בני אדם בדרכים שונים.

קלקלין, תלמודית; מסוה שמכסים בה פני הגלולים.

קלקלתא, תרגום; מקום שפך האשפה.

קָלָריט, אנגלית; צבע מיוחד בחכמת הציור.

קַלָרימֶטר, רומית; כלי מדידת החום באיזה עלם גשמי.

קָלֶריַקט, רומית; כנסת הכהנים הקטולים; ומזה: קְלֶרְקָלַיזְא, ממשלת הכהנים.

קלתות, תלמודית; א) סלים קלועים לצרכי נשים ולפירות; ב) לשכות מסותרות שהיו במקדש בירושלים.

קַמַא, הודית; אליל השגושין והאהבה, אצל ההודיים.

קָמבינַציא, רומית; קשר או התאחדות.

קָמֶדיא, יונית; שעשוע־שחוק הנראה לעין כל, על במת התיאטור.

קמוניא, תלמודים; כבשן אש.

קָמוניזם, רומית; למוד שקר כזה שאחריו ימשכו אנשים כאלה, האומרים: „שלי שלך ושלך שלי", השואפים לחיות מקופת הכלל:

קָמוניַקציא, רומית; משא ומתן כללי, בים וביבשה.

קָמֶטא, יונית; כוכבא דשביט.

קמטין, תלמודית; שר ומושל.

קמין, תלמודית; תנור וכירה לאפות ולבשל, ובשפת רוסיא: Каминъ.

קמים, מדרש; פקיד משגיח על עניני השדות והכנסותיהן, או ממונה על ענינים שונים.

קַמֶליא, שפע"כ; א) אשה שצריך לפקפק בצניעותה; ב) פרח יפה בלי ריח.

קָמֶנדַנט, צרפתית; פקיד אנשי החיל החונים במבצר.

קָמֶנטַר, רומית; א) באור איזה ספר או חלק ממנו; ב) כתבי דברי הימים הכתובים על ידי אלה, אשר פעלו בעצמם בקורותיהם, כמו יוליוס צֶזַר והדומה לו; ובתלמוד (גטין כ"ח) קומנטריסין, והוא דבר שמזכיר ומבאר דברים בקצור.

קָמָם, יונית; אליל הסעודות והשמחה, אצל היונים הקדמונים.

קמפון, תלמודית; מקום אספת אנשים לטיול וכדומה, ואולי מזה: קמפַניא.

קָמפָּזיטָר, רומית; מחבר ומעריך שירי זמרה; ומזה: קמפזיציא, א) שם כללי למערכת חבורי זמרה ושיר; ב) ערבוב מתכיות שונות; ג) אבן יקרה מזויפת.

קָמפטוַאר, האללאנדים; בית מסחר וקנין, או לשכת הסופרים בבתי פקודת המדינה.

קָמפֶּטֶנציא, רומית; רשות, ממשלה או יכלת באיזה ענין.
קָמפּילַציא, רומית; אספת מאמרים מקוטעים שונים מספרים או כתבי יד בלי הבדל ובקור נכון.
קָמפּלימֶנט, צרפתית; ניב שפתים היוצא מפי איש בכתב או בדבור, בנעימות ובסבר פנים יפות.
קָמפּליקַציא, רומית; קבוץ סבות ומקריים שונים.
קָמפּלֶקט, רומית; מספר שָׁלֵם או מערכה שלמה.
קָמפֶּנדיא, רומית; קצור הענין מאיזה ספר או כתב.
קָמפַּניא, צרפתית; חברה או אחוה מרעים למסחר וקנין, או לאיזה ענין אחר שיש לו מטרה ידועה.
קָמפַּס, רומית; חץ אבן השואבת (מַגניט) הנוטה תמיד לצד צפון; ומפני מה הוא מראה לצד זה דוקא, כמוס הוא במסתרי הטבע.
קָמפַּסיא, רומית; חמלה או רחמנות.
קָמפָרט, אנגלית; כל דבר המביא לאדם חיי מנוחה, נעימות ועדן.
קָמפּרָמיס, צרפתית; פרשת איזה דין ודברים ע"פ שלשה אנשים בהסכם הבעלי דינים, החפצים במו; ובתלמוד: קומפרומיסין (ירושלמי מועד קטן ג'), שטרי ברורין, שני בוררים אשר בחרו שני בעלי דינים (עיין בתלמוד) ואנשי צדדים שומעים, להשלישי המכריע ביניהם.
קָמֶץ, תלמודית ועברית; אספה וקבוץ, וכן דרך הכילי לאסוף ולקבוץ על יד, ומזה קראו נקודה (ָ) בשם קמץ, שבהברתו צריך לקמוץ השפתים (שבי).
קָמֶרַליסטיק, אשכנזית; כלכלת המדינה, הכוללת בקרבה ידיעת הנכסים זקרקעות, תורת הפינַנסים, מלאכה וחרשת מעשה, נחלת שדה וכרם מהמון עם הכפריים, תורת העקונומיא המדיניית וכדומה.
נביתא, תלמודית; נברשת או עששית, מנורה (לַאמפע).

קנגיא, תרגום; אמן והכם חרשים.
קָנגלָמֶרַט, רומית; נטילי מתכיות שונים, הנדבקים לגוש אחד.
קָנגרֶגַציא, רומית; חברת כהני אמונה לחרוץ משפט בעניינים דתיים.
קָנגרֶס, רומית; א) אספת מלכים או ממלאי מקומם לחרוץ משפט בעניינים מדיניים או לגמור דבר באיזה ענין הנוגע להנהגת המדינה; ב) אספת חכמים ומלומדים להודיע איש לרעהו התגלות איזה ענין בדברי חכמה ותושיה.
קַנדידַטוּם, צרפתית; מובן המלה הזאת בשפת רומית הוא: לבוש בגדי לבנים; א) הדורש איזה משמרת עבודה או התמנות; ב) איש המוכן לקבל מקום ראוי ונכבד בין פקידי הממלכה.
קָנדיציא, רומית; א) כתב אמנה; ב) חק הלמודים בבית פרטי; ג) תנאי.
קָנויקטוס, רומית; חברת תלמידים המתכלכלים על הוצאות יחידים או איזה חברה.
קָנוַלסיא, רומית; תנועה חזקה, רסוק או פרוק אברים; כפיה.
קנוניא, תלמודית; שותפות באיזה ענין.
קָנוֶנציא, רומית; א) פרשת איזה תנאים או כתב התקשרות בין ממלכות אחדות, בדבר איזה ענין הנוגע לתועלת ולהטבת המדינה; ב) אספת פקידי הממשלה לדרוש באיזה עניינים.
קנוקנות, תלמודית; ענפים דקים.
קָנוֶרגֶנציא, רומית; נטיה אל השלום.
קָנוֶרט, צרפתית; תכריך מכתבים מנייר.
קָנוֶרסַציא, צרפתית; דברי שלום ורעות.
קנטבר, מדרש; דגל או נס.
קָנטוזיא, רומית; פצע או מכה חובלים מבלי דם.
קנטומַציא, מאון וסרוב האשמים ללכת לבית המשפט.
קנטורין, מדרש; אנשים פראים ומשובבים.
קַנטיזם, משע"פ; מהלך הפלוסופיא של החכם קַנט.

קָנטינגֶנט , רומית ; א) מכסת אנשים וכסף המוטל על כל עיר לתת לחיל צבא המדינה ; ב) חלק כל אחד מבעלי איזה חברה מסחרית .

קָנטינואַציא , איטליאנית ; המשך והתמדה .

קָנטינֶנט , רומית ; יַבָּשָה או ארץ ; ארצות אירופה , אזיא ואפריקא נקראות בשם ארץ נושנת ; אמעריקא ארץ החדשה ואוסטרליא ארץ הדרומית .

קַנטַמַניא , רומית ; תאוה עזה לשירה ולזמרה .

קַנטָר , רומית ; המנהג הראשי בשירי זמרה בבית תפלת היהודים במקהלת משוררים על פי מערכת אותות הזמרה , בסדר נכון .

קָנטַר , משקל צרפתי , הדומה לשני פוד וחצי .

קָנטרַבַנדַא , צרפתית ; סחורה המובאה בסתר מחוץ למדינה , בלי שלום מכס המגיע לאוצר המלכות .

קָנטרָוֶרסיא , רומית ; מריבת האמונה בין הקַטולים והפרָטֶסטַנטים .

קָנטריבוּציא , רומית ; מס איזה עיר או מדינה למנצחים במלחמה .

קָנטרָל , צרפתית ; בקור ספרי החשבון , או חקירה ודרישה במעשי בתי פקודת הממשלה במסלולי הברזל וכדומה , לדעת אם זך וישר פעל המתעסקים שמה .

קנטרס , תלמודית ; ספר קטן Брошурка .

קָנטרַסט , צרפתית ; הפך , התנגדות .

קָנטרַפַקציא , רומית ; א) זיוף איזה דבר ולהזיק בזה לממציאו ; ב) הדפסת ספרים בלי רשות המחבר .

קַנַליא , צרפתית ; מובן המלה הזאת בשפת רומים הוא : כלב , איש רע מעללים ובזוי עם .

קנס , תלמודית ; ענש ממון .

קָנסול , רומית ; יועץ הממשלה מחוץ למדינה , המפקח על צרכי אנשי ארץ מולדתו .

קנסטיטוּציא , רומית ; מלוכה שיש בה דרור וחפש לבחירי העם להגיד דעתם בכל דבר הנוגע לעניני המדינה .

קנסטרוקציא , רומית ; א) מערכת מלים באיזה מאמר ודרוש ; ב) סדר הענינים.

קנסיליום , רומית ; עצת רופאים להעלות ארוכה ומרפא לאיזה חולה מסוכן .

קָנסיסטֶנץ , רומית ; ערך דבר .

קָנסיסטָריא , רומית ; בית המועצה בעניני כהנת איזה אמונה ודת .

קָנָסַמֶנט , אשכנזית ; כתב תעודה או חשבון במשלוח איזה סחורה וכדומה , מבית הדואר , או מבית פקידות מסלולי הברזל .

קָנספירַציא , רומית ; מרד ומעל , קשר בוגדים נגד חקי הממשלה .

קָנספֶקט , רומית ; תכן עניני איזה ספר .

קָנסקריפציא , רומית ; לקיחת אנשים לעבודת הצבא על פי הגורל .

קָנסֶרוַטָר , רומית ; מחזיק סדר הישן השורר במדינה , ואיננו פונה לחדשות .

קָנפֶדֶרַציא , רומית ; א) כריתות ברית בין איזה ממלכות להיות לקשר מדיני אחד ; ב) מרד אצילי פולין נגד מלכם בימי קדם .

קָנפוּזיא , צרפתית ; בושה וכלמה , בלבול הסדר , שערוריה או אי־סדרים .

קָנפיגוּרַציא , רומית ; צלם , דמות או תבנית ודוגמא .

קָנפיסקַציא , רומית ; א) לקיחת הונם ורכושם של המורדים במלכות לאוצר המלך ; ב) לקיחת ספרים אסורים או מכתבי עתים ע"פ פקודת המושל להשחיתם ולהעבירם מן הארץ .

קנפירמַציא , רומית ; א) קיום איזה פסק דין בבתי המשפט ; ב) מסתרי מסרת ברית האמונה אצל הלוטֶרַנים והיהודים האשכנזים ; וזה לא כבר ינהגו כן גם בכמה עירות בארץ רוסיא רבני אשכנז , המוכתרים בכתר שם טוב של דוקטור , וזה לנו לאות כי המה מבינים מעט עברית, ומקילים בחקינו המסורים לנו לפי התלמוד.

קנפרנציא, רומית; אספת יועצי ממלכות שונות.

קנצליא, רומית; לשכת הסופרים באחד מבתי פקודת המדינה, ושם קנצלר הוא גם כן מהוראת המלה הזאת, הוא היועץ הראשי במלכות והמפקד הראשי על אותות היקר והכבוד (ארדען) אשר למלך; וכן יקרא הממונה הראשי בבית מדרש החכמה בפינלאנד; כנוי כבוד כזה לעת ממלכת היהודים היה נקרא בשם: מזכיר, כי על ידו היו נזכרים ונעשים כל הדברים העיקריים במדינתו וגם מחוץ למדינה.

קנצסיא, צרפתית; רשיון הממשלה לאיש אחד או לאיזה חברה במלאכת חרשת המעשה, כמו לעשות מסלולי ברזל וכדומה לזה.

קנצפציא, רומית; אחזת או מערכת הענינים.

קנצרט, צרפתית; מערכת שיר וזמרה בתוך קהל ועדה.

קנקוביניציא, רומית; מסרת הנשואין לא על פי דת האמונה.

קנקורנציא, רומית; קנאה והתחרות במלאכת עבודה או מסחר וקנין.

קנקורס, רומית; א) אספת הנושים להתיעץ ולחרוץ משפט בדבר בעלי חובותיהם, אשר אינם משלמים נשים; ב) מגמת אנשים אחדים להשיג איזה השמנות או גמול.

קנקלו, רומית; מקום אספת הקרדינלים לבחור מתוכם אפיפיור חדש במקום המת.

קנקלוזיא, רומית; מוצא דבר.

קנקלמציא, רומית; קול קורא.

קנקן, צרפתית; מחול היוצא מגדר הצניעות.

קנקרדט, רומית; כתב אמנה בין איזה ממלכה ובין האפיפיור בעניני האמונה.

קנקרדיא, רומית; אלילת השכם והרצון אצל הרומים הקדמונים.

קנקרדנציא, רומית; ספר המלים השלם מכל התנ"ך.

קנקרט, רומית; דבר ההוה בלי שום ספק.

קנתר, תלמודית; נרגן ומתנגד עובר על ריב לא לו; ב) חגר.

קסדא, תלמודית; כובע אנשי המלחמה.

קסדור, תלמודית; מחפש וחוקר את החייבים ועושי עול על פי דין ומשפט (Слѣдователь).

קסטא, תלמודית; עיר בצורה קטנה.

קסטדינום, מדרש; שומר ומגין על איזה עיר.

קסטל, תלמודית; מבצר ומגדל עז (ציטַדעללע).

קסטלין, תלמודית; מקוה מים.

קסטנר, פסיקתא; שופט שחוקר את האסירים על פי מועקה ויסורים.

קסילטריא, יונית; כריעה והשתחויה לעצבי עץ ואבן מעשה ידי אדם.

קסינרים, פולנית; קבוצת אנשי חיל במערכת הפולנים, מזוינים אתים ומזמרות.

קסמגניא, יונית; למודי מציאות העולם ויצירתו אצל העמים הקדמונים.

קסמטאלגיא, יונית; למודי הוית העולם מהוית יוצרו.

קסמטיום, יונית; שטה פלסופית ומשגיה מהוית העולם והטבע.

קסמטיקא, יונית; ידיעת הדור יופי הגוף, בעזר אמצעים חיצונים, כמו שמן המור ויתר תמרוקי נשים וכדומה.

קסמלגיא, יונית; חכמת ידיעת חקי העולם ומלואה, תבל ויושבי בה.

קסמס, יונית; תבל ומלואה לא לתהו בראה.

קסמספיא, יונית; למודי ידיעת התבל, בדרך השקפה פנימית.

קסמסקפיא, יונית; השקפת העולם.

קסמפליט, יונית; אזרח הארץ המחשב העולם כלו לארץ מולדתו; ובשם קסמפליטיזם תקרא תכונת הגיוני אזרח כל הארץ, המשתעבד כל נפשו ומאדו לטובת האנושית.

קסמקרטיא, יונית; ממשלת העולם כלו.

קסמרביא, יונית; ממשלת האפיפיור במעשי עולם.

קסמרמא, יונית; ציור ההבל ומלואה, הנשקף על פי זכוכית מגדלת.

קסנגרפיא, יונית; ידיעת שפות לועזיות.

קסנטיפא, יונית; שם אשת סקרטס, אשר היתה רעה מאד; בשם זה מכונה כל אשה רעה וסרת טעם, הלוקחת רשות לעצמה להשתרר על בעלה.

קסנמן, יונית; אוהב כל דבר מארץ נכריה.

קסנקרטיא, יונית; ממשלה זרים מארץ אחרת.

קסרקט, מדרש; מקום מגור לאנשי החיל.

קפדן, תלמודית; נוח לכעוס ומקפיד על כל דבר קטן; קצר רוח.

קפדה, עברית; כריתה ונתוח; ומזה לדעתי: קפדתי כאורג (ר"ל כהורג) חיי (ישעיה ל"ח). ומזה כל לשון הקפדה בתלמוד מפורש בשם: פדנטיזם, ועד"ז יבואר גם התאר: קפדן (פדנט), ולא הקפדן מלמד (אבות פ"ב).

קפולא, רומית; סביכה וקשר; התאחדות.

קפולציא, רומית; השתלשלות והסתבכות הפרחים עם הענפים או הגלגים והתקרבותם; קדושין, במובן התאחדות הבעל עם האשה.

קפוציבדע, צרפתית; דרשה של דופי, המעוררת צחוק והתול בלבות השומעים.

קפוקליטור, מדרש; משגיח על ראשי בני אדם, והוא מלאך המות.

קפטים, ערבית; צאצאי המצרים הקדמונים, במצרים, נוביען ואביסיניען, מחזיקי תורת אמונת הנוצרים, ומולים בשר ערלתם.

קפיא, רומית; העתקת ספר או מכתב; התחקות.

קפיטולציא, רומית; תנאי מסירת המצור ואנשי חילו עם הצרים עליו.

קפיטל, צרפתית; מובן המלה הזאת בשפת רומית הוא: ראש, קרן; חכמי המדינים, יבארוה בשם: כלי העבודה; והיא המניע הראשי לכל מלאכת עבודה בבית ובשדה; בשפת ההמון מכונה בשם: „סך גדול מזהב ובכסף"; הרוססי בחפצו להגיד משפטו על איזה חבור הכתוב בהגיון ודעת, ואשר הוא מקור נאמן לחבורים אחרים — יאמר: капитальный трудъ.

קפיטליום, רומית; מבצר עיר רומא העתיקה, ונקרא כן מפני שמצאו בראשית חפירתה גלגלת הרומי טלי; המבצר הזה קדוש להרומיים, כי היכלי אליליהם היו שמה; הקפיטליום היה נבנה בזמן ההוא ע"י מיכל־אנזלא, ובמקום הזה הסנט, בית מועצות העיר ובית־אסף לדברים עתיקים (מוזאום).

קפיטציא, רומית; מס לגלגלת.

קפישניסטים, צרפתית; נושאי מעטפה לבנה בראשיהם, המה היו מכת שונאי ריב ומלחמה; מטרתם היתה להרגיל את כל בני החיל לאהבת שלום ורעות; חיו במאה הי"ב.

קפליטא, תלמודית; כפת הראש.

קפלין, תלמודית; בית מאכל ומשתה.

קפלים, מדרש; ראש וכותרת על אחד הבניינים; ומזה בשפת לועז: קופל.

קפנדריא, תלמודית; דרך קצרה.

קפסא, תלמודית; תבה קטנה.

קפר, האללאנדית; אניה קלה מערכת דרכיה בלב ים לעת מלחמה, לחקור ולדרוש אחרי אניות איבה. מובן המלה הזאת: הרג נפשות בים.

קפריז, צרפתית; סרוב ומאון באיזה דבר ועלה; ובשם זה יכונה הדרוש, אשר יקרא המנגן או המזמר להגיוני רוחו, בעת אשר נפשו תשתפך עליו.

קראטורא, רומית; איש אשר השיג איזה משרה לא על פי מעשיו העצמיים, כי אם על פי מליצת אחד המכובדים ואנשי שם.

קראציאניזם, רומית; בשם זה נקראת דעת החכם אריסטוטלוס והבאים אחריו על אודות הגבלת זמן ההסדבקות של נשמת האדם

עם הנוף: „ארבעים יום קודם יצירת הולד או אחרי כן".

קְרַבַּרְצִיא, יונית; התחזקות או משגב.

קְרֶדָא, רומית; סמל האמונה אצל העמים הקדמונים.

קְרֶדִיט, רומית; נתינת כסף או סחורה על דברת האמונה של איזה איש; עֲרֻבָּה, עקפון; ומזה: קְרֶדִיטִיוו, תעודת הבַנקירים על קבלת הכסף.

קרדיינא, תלמודית; אחד המושלים בעיר רומא בימים הקדמונים.

קרדינַלים, מובן המלה הזאת בשפת רומית: נכבד ונעלה; עצם נשגב; יסוד וכח ראשי; בשם זה יתארו בעלי אמונת הקטולים ממדרגה השניה אחרי האפיפיור במספר שנים ושבעים, וביחד המה כוללים כנסיה קדושה הנקראת בשם: „קָנְקְלַוִי" ולה הרשות נתונה לבחור מתוכם אפיפיור חדש במקום המת.

קרדייקום, תלמודית; חולי הטבן או כאב הקבה.

קרויה, תלמודית; קליפת הקשוא. אשר חקקו אותה בימים הקדמונים לכלי לשאוב בו מים.

קרויסר, האלאנדית; אנית מלחמה המשוטטת אנה ואנה על פני המים לשמור את החופים מצר ואויב.

קַרָבָן, ערבית; ארחה, ארחת הנוסעים בישימון מדבר ומקומות מסוכנים בארצות המזרח, לסחור או להשתטח על קברי קדושיהם בימים ההם; בשנים קדמוניות היו בעלי ארחות כאלה עוסקים במסחר וקנין לבד, כנראה מארחת ישמעאלים הבאה מגלעד, וגמליהם נושאים: נכאת וצרי ולט, הולכים להוריד מצרימה", כנראה מסחר העבדים היה שורר עוד בימים ההם בארצות מדין ומצרים, וחזון המסחר היה נפרץ.

קרונות, תלמודית; הנוסעים בשיירא ממקום למקום.

קְרֶזֶל, אבן יקרה הכורתת לוחות זכוכית.

קַרַט, תלמודית; א) גרעין של שעורים; והוא משקל ידוע הנקרא בבתי סמי הרפואה בשם: גרַן; ב) גבן.

קְרַטֶוש, צרפתית; תהלוכת שמחה גדולה בקול המון חוגג מפרשים ורגלים.

קרטמן, תלמודית; איש מרמה ונוכל.

קְרְטֶס, ספרדית; א) אספת שרי מלוכת ספרד ופורטוגל לזמן מערכת חקים חדשים או בהנהגת המסים; ב) פסיקאה; פקיד ומשגיח, ובשפת ספרדית יקראו בשם זה אצילי הארץ ממדרגה מיוחדת, המתעסקים בהנהגת המדינה; ג) כלחון; ד) אחד מראשי בית המועצה; ה) גליון או מכתב; ו) מלאכת הלטישה והלאנוח.

קרַטֶר, יונית; לע הר מוריק אש פלדות.

קַרִיבִים, עם פרא כבד וחזק ואוכלי אדם באמעריקא הדרומית.

קְרִיבַנטיזם, יונית; שמחה פראית הבאה מהסתערות הנפש ורוח נכאה; בשם קריבַנטיים יקראו כהני ציבֶלא, אשר חגגו ימי שמחתם ומועדיהם ברעש ורגז והעדר הצניעות.

קְרִידָר, איטליאנית; מסדרון הבית או פרוזדור.

קריזים, יונית; א) השתנות המסבות בדרכי חיי האדם; ב) חליפה פתאומית או טבעית במהלך איזה מחלה לטוב.

קריטיק, יונית; חכמת הידיעה בנתוח המאמרים בספרות הכללית, המגבלת היתרון והמגרעת של הענין המבוקר בראיות צודקות בלי משא פנים ולעג; ולהפך, הוא כמלעיג על דברי חכמים, ואין לו חלק לעולם הבא, כלומר: לדברי זלזול ובקרת דחויה אין נחלה וחלק בדורות הבאים, ונשכח מאנוש זכרם, כי יסודתם הבל ורעות רוח.

קריטֶריום, רומית; אות הבדלה והפרש המגבלת איזה דבר.

קרייטא, תלמודית; משקה מזור ותרופה.

קרימַטָלְגיא, יונית; למודי דין ומשפט.

קראים, עברית; כת אנשים כאלה הנקרעים
מדת היהדות, במאה הח' לספה"נ,
ויקראו בשם: קראים או בני מקרא, על כי
מקדישים אך את הכתוב בתנ"ך, ודוחים מסרת
הרבנים ע"פ התלמוד, אולם תחת התלמוד, המה
לומדים ספרים כאלה הנקראים בשם: סבל
הירושה, מורשת אבותיהם מימי קדם הדומה אל
התלמוד בכל פרטיו.

קריסטל, יונית; דבר נוזלי ורך המתהפך לגוש
קשה מעין הבדלח.

קריפטוגרפיא, יונית; אותיות מיוחדות במסתרי
הכתיבה הנודעות אך לכותביהן.

קריפטונים, יונית; חתימת שם אחר בספר או
במכתב; האיש המתחבא תחת
שם אחר.

קריף, יונית; מין עצי תמרים גדלי קומה ונעלים
בארצות המזרח; ומזה נקראים בשפת
יונית החכמים הנעלים הנודעים לשם ולתפארת
בשם: קְרִיפִּים.

קריקטורע, איטליאנית; א) רשימת פני איש
או דבר במובן הצחוק וההתול;
ב) בריאה משונה לא כדרכי הטבע.

קרל, יונית; עצי אלמוגים הגדלים במצולות ים,
ומולדם מבעלי חיים שונים המקוררים
ומוקרשים בהמשך הזמן בתאר סבך אלמוגים,
ומוזכרים בתלמוד (ירושלמי שבת ו') בשם קורלין
ונמתים אבניים הגדלים בים, ועושים מהם חרוזי
פנינים לענדם על צואר הנשים.

קרמליטים, חברת הנזירים מאמונה הקטולית,
אשר הוסדה בתחלית המאה הי"ב
בארץ פלשתים בהר הכרמל; יש מהם הולכי יחף
ומסתגפים במאכל ומשתה.

קרנא, רומית; נזר זהב משובץ אבנים יקרות
בראש המלכים והקיסרים.

קרניאגנמיקא, יונית; הגבלת כשרוני האדם
ונטיתו הרוחניים על פי תאר
הגלגלת.

קרנלגיא, חשבון העבור, חשבון המועדים,
חשבון השנים, דברי הימים וקורות הזמן.

קרנק, צרפתית; מנהיג השנהב בארץ הודו,
ומכה בפטיש על ראשו להטותו לחפצו.

קרסטל, תלמודית; א) סל; ב) מספרים; ג) אבן
יקרה לבנה ושקופה.

קרסין, מדרש; זמן מוגבל לאיזה דבר.

קרספנדנט, רומית; א) כותב ידיעות שונות
במכתבי עתים או ידיעות למודיות
לחברות שונות; ב) כותב אגרות רצוא ושוב בבתי
מסחר וקנין.

קרסר, איטליאנית; שודד הים.

קרבע, יונית; אלילת המקרים, האסונות ומיתה
פתאומית אצל היונים הקדמונים.

קרפוס, רומית; א) גוף אדם ובהמה; ב) בנין
מובדל; ג) חלק מובדל בצבאות החיל;
ד) בית למוד אנשי החיל; ה) מבנה חיצוני של
המורה שעות או איזה מכונה; ו) אותיות הדפוס
קטנות ומרובעות.

קרפופא, תלמודית; בנין שיש בו סדיקין ובקועים
למען יבוא הרוח ביניהם ליבש את
העצים המונחים שמה.

קרפריזציא, רומית; התהפכות דברים נוזליים
למקשה ע"פ חכמת הכימיה.

קרפרציא, רומית; חברת אנשים מיוחדים
לאיזה מטרה ידועה.

קרקבן, תרגום; מקום שבו מונח הפרש אצל
הבע"ח; מֻרְאָה.

קרקטור, רומית; תקון טעותי הדפוס; הגהה.

קרקטר, תכונת נפש האדם.

קרקן, תלמודית; פזוז וכרכור במחול מסביב.

קרקניות, פסיקתא; דגלי כבוד שנושאים לפני
שרי החיל.

קרקס, תלמודית; מקום משחק ושעשוע, אצל
הרומים הקדמונים, להתאבקות ונגיחות
שורים עם בני אדם לעין כל רואי.

קרקפל, תלמודית; עור ובשר הראש הנפשט.

קרקפתא, תלמודית; גלגלת הראש; ב) נכון וחריף.

קרקר, תלמודית; צעקת הצפרדעים.
קרתן, תלמודית; כפרי ואיש שדה.
קתליכום, מדרש; פקיד וממונה כללי.

ר

רֶאַגֶנְט, רומית; דבר מתנגדי.
ראיה, תלמודית; הוכחת איזה דבר (בעוויז, פאקט).
רֶאַל, מטבע ספרדית, ממחיר שבעה קא"פ.
רֶאַליזם, רומית; נטיה פעולותית בדרכי הפלסופיא.
רֶאַלִיזַציא, צרפתית; דבר היוצא אל הפעולה הנכונה.
רֶאַלִיטֶט, רומית; דברים מעשיים או פעולותיים; ישות; אמת; דרך ארץ.
רֶאַליסטים, צרפתית; הפלסופיקים הקדמונים שהחליטו כי הרעיון הכללי יסודו לא בשכל לבד, כי אם גם בצאתו אל הפעולה.
רֶאַקטִיו, רומית; א) פעולה חוזרת ומתנגדת לפעולה אחרת; ב) פעולה מתחדשת.
רֶאַקציא, רומית; התנגדות.
רֶאָרגַניזַציא, רומית; הטבה ותקון; כנוי תאר חדש לאיזה דבר וענין.
רֶאָרדינַציא, רומית; קדושת עבודת הכהונה בפעם שנית.
ראתן, תלמודית; חלי נזילה רעה מודבקת.
רַבְּדָמַנטיא, יונית; הגדת עתידות ע"י מקל בימים הקדמונים; הנביא הושע הוכיח את עמו על זה, כאמור בתוכחת הנביא הזה; את המקל שמו בין שני אצבעותיהם, וממקום הזה אשר הסמוהו הוציאו להם לפעולת מחשבותיהם; באמצע ידיעת עתידות כאלה תפשו מטמוני אוצרות (עיין הושע ד'—י"ב).
רַבְּדַנְם, יונית; דיין ומוכיח אשר היה עומד בעת אשר התחרו והתפלפלו המזמרים והמשוררים אצל היונים הקדמונים בעיר אתונא; ידו אוחזת שרביט לאות על יקר תפארת עבודתו.
רֶבּוּס, צרפתית; חידה על פי ציורים שונים.
רֶגוּל, רומית; סבאת הענינים בסדר נכון.

רֶגִימֶנט, צרפתית; גדוד חיל הצבא.
רֶגיסטרַטָר, רומית; פקיד באיזה בית פקודת הממשלה, ועבודתו לכתוב בספר חכן קצר מכל הכתבים הבאים והיוצאים.
רֶגַליא, רומית; אותות ממשלת המלך וגדולתו.
רֶגַלַמֶנט, אשכנזית; פקודה המגבלת סדר הענינים, כעין איססטרוקציא.
רֶגֶנט, רומית; א) מנהיג עניני המדינה עד יתי מלאת שלומת שנות איזה יורש עצר; ב) מנלה הראשי במקהלות המשוררים.
רֶגֶנטוּר, רומית; הנהגת המדינה ע"פ איזה שר ומושל, בעוד אשר לא הגיע המלך הצעיר להשתלמות שנותיו.
רֶגֶנֶרַטָר, רומית; עושה סדרים חדשים בהנהגת המדינה.
רֶגרֶס, רומית; ההליכה לאחור; תביעת איזה דבר.
רֶדוּקציא, רומית; א) הבאת איזה ענין אל הסדר הנכון; ב) נפילת המחיר מאיזה מין סחורה.
רַדִיקַל, רומית; א) שרש איזה מדרגה בחכמת ההנדסה; ב) השואף לעשות תקונים חדשים באיזה מדינה.
רַדַמַנט, יונית; בן יופיטר ואיירפא, אחד מהשלשה שופטים בממלכת השמחה לפי דברי המיתולוגיה.
רָדָמָנטַדֶא, צרפתית; התהללות והתפארות.
רֶדַקציא, רומית; הבאת הסדר בקבוץ מאמרים לתתם לדפוס, למ"ע יומי שבועי או חדשי.
רוּבִּין, אשכנזית; אבן יקרה ממראה אש; אדם.
רוּבִּיקָן, נהר המבדיל בין גלליא או גליס ואיטליא; יוליוס צזר בעברו את הנהר הזה בחיל צבאותיו נגד הגליס, היתה מטרתו להרוס יסודי ממשלת הרומים; מני אז עד היום הזה יובן תחת שם: מעבר רוביקן, התלמת איזה דבר וענין בלי נטיה ושנוי.
רוּבּרִיקא, רומית; שם או כנוי איזה מאמר או מחלקה באיזה חבור וכדומה.
רוּגוִיט, אשכנזית; אליל המלחמה בספורי

המיתולוגיה הקדומה.

רודרציא, רומית; עבודת הרצפה באבנים.

רוט, אנגלית; קבוץ איזה חברה מאצילים בעת לעת ערב, ובמקום הזה יבלו שעות אחדות בשיחת רעים ויסעדו לבם במאכלים פשוטים וקלים.

רוטינא, צרפתית; תאר איזה רעיון או פעולה הנעשה לפי תכונת הרגל; ומזה:

רוטינר, איש העושה כל פעולה רק ע"פ הרגל בלי שום הבנה תורית; איש המכיר לטוב אך את הנסיון והמעשה או הרגל, ודוחה כל דבר למודי וכל דבר חדש.

רויזיא, רומית; א) כתיבת מספר כל העם באיזה מדינה לגלגלותם; ב) חקירה ודרישה בפעולות איזה איש פרטי או בבית פקודת הממשלה בעניני שטרות וכסף או בסדור הענינים.

רוינא, צרפתית; מקום הרוס, בנין שמם, חורבה.

רולבא, צרפתית; השתלשלות הקולות מנמוך לגבוה.

רולוציא, רומית; מהומה, מבוסה ומבוכה באיזה מדינה, שעל ידה תמוגר לארץ ממשלת המלכות העליונה; מרד, מעל וקשר.

רולור, אנגלית; קנה רובה מתהפך, אשר יוכל לירות כמה פעמים בלי הפסק.

רולניטיזם, רומית; למודי הפלסופים, אשר החליטו התגלות אלהים.

רומב, אנגלית; נטיית הרוח המוגבלת על פי הקומפס לל"ב חלקים.

רומטיזם, יונית; כאב ושבר העצמות, העובר ממקום למקום.

רומרמיסטר, אשכנזית; פקיד ראשי בצבא האשכנזים, אשר בידו ממשלת החיים והמות על אנשי החיל; פקיד משגיח על הסדר והמשטר.

רונגרפיא, יונית; כתבת אבנים.

רונד, צרפתית; מהלך סביבי שעושים פקידי אנשי החיל להשגיח על מעשי ראשי החיל העומדים למשמר.

רונש, צרפתית; נקמת נצחון.

רוספנא, איטליאנית; מטבעת זהב בטסקנא, ממחיר עשרה רו"כ.

רופיא, הודית ופרסית; מטבעת זהב וכסף בהודו המזרחית וארץ פרס; מחירם מזהב בהודו: ס' רו"כ; מכסף בערך ס' קא"פ; ובפרס: א' רו"כ כ"ב קא"פ.

רופר, האללאנדית; קנה השמע לדבר על פיה מאניה לאניה.

רוקיטים, מטע"פ; כת מתלוננים אשר המרו בדבר המכס המוטל על העם בשנת 1839 בחלי האי וואלים בארץ בריטניא.

רורברציא, רומית; הדחה ונסיגה.

רורנס, צרפתית; כפיפת הילדים מפני הכבוד לפני כל איש נכבד ונשוא פנים.

רורס, צרפתית; מכתב התחייבות ע"מ להחזיר.

רורסיא, צרפתית; החזרת ירושת נחלה למושלה הראשון.

רורסליא, רומית; תעודת המלך לבלי יופר חק העם והמלך אשר ישב על כסאו אחריו.

רזולטט, צרפתית; אחרית או מוצא דבר.

רזידנץ, רומית; קרית מלך או עיר מלוכה.

רזינא, מטבע טסקנית מזהב, ממחיר חמשה רו"כ ל"מ קא"פ.

רזלוציא, רומית; פסק דין.

רזן, צרפתית; ראיה או הוכחה נמרצה.

רזנקרייצים, אשכנזית; חברת מחזיקי בדק הלמודים, חכמת הרפואה וחרשת המעשה, במאה הי"ז למספר הנוצרים.

רזנר, צרפתית; מלגלג או מדבר דברים בטלים.

רזיקרוצא, א) חברת עושי להטים בחכמת מה שאחר הטבע אשר עשו מעשיהם בסתר; ב) כנוי לאחד מחכמי חרשים בחברת המסנים.

רזרבואר, צרפתית; מקום כניסת המים.

רזרף, צרפתית; חיל המאסף.

רחיאלגיא, יונית; כאב ושבר בחוט השדרה.

רחיטיזם, יונית; מחלת חוט השדרה המביאה רזון בעצמות גוף הילדים, אשר נולדו מאמות חלשות ורפות כח, הגרים בחדרים צרים מחוסרי אויר זך, והיים בדחק ולחץ; גוף ישתוחח

ואבריהם יעקמו, אשר פניהם ישונה, ראשם יגדל, וכשרון התפתחות שכלם יבוא לפני עתו. יבשת הלית בחוץ הסדרה שבא גם מהשחתת זרע לבטלה בצעירי ימים, אשר אינם נזהרים לשמור מתנת הטבע הגדולה הזאת כבבת עין, והתגלה גם באנשים הבאים בימים, שאינם יודעים להזהר לבלי תת לנשים כחם, המה לא יהנו ימיהם, ואם יחיו, יבלו ימיהם ברעה ויגון, במחלות שונות המסובבות ממחלה זו שהזכרנו.

רטיפיקציא, רומית; החלט או קיום איזה דבר בין שתי ממלכות.

רטירדע, צרפתית; א) מנוסת אנשי חיל הצבא מפני עקת אויב; ב) מחראה, מקום אשר יסוג ממנו כל איש אחור.

רטירציא, רומית; הדפסת הגליון מצדו השני.

רטנדא, צרפתית; בנין עגולי וכפה עליו מלמעלה.

רטניא, ספרדית; שרש איזה צמח אמעריקאני הנמצא בבתי סמי הרפואה לעצור בו מרוצת הדם.

רטציא, רומית; גלגל החוזר.

רטקיסמס, יונית; שפת עלגים.

רטרגרדוס, יונית; מתנגד אל ההשכלה ולמודיה; הולך אחורנית.

רטריק, יונית; חכמת המליצה ולשון למודים.

ריאזט, ערבית; תשובה, ודוי.

ריגריזמוס, רומית; הקפדה קשה בחנוך המדותי, כחוץ השערה (שטרענגע).

ריטמס, יונית; מדת הזמרה והשיר.

ריטר, יונית; מדבר בפומבי או דרשן.

רייכסטלר, אשכנזית; מטבעת כסף, מחירה בעסטרייך וזקסען 1. 30 רו"כ; בהאלאנד 1. 44; בדאניען 1. 42.

ריסק, צרפתית; פעולת איזה ענין המיוסדה על אחרית ותקוה טובה.

ריפממטר, יונית; מודד הערכת הקולות.

ריפמם, יונית; השתוות הקול בסוף כל הברה שירית;

הממציא הראשון היה אחד הערביים.

ריצלגיא, יונית; אספת שרשי ועשבי מזור ותרופה.

ריצר או ריטטר; אשכנזית; חברת פקידי חיל האבירים בעם; עוד בימי קארל הגדול, התחשבו לנכבדי וקרואי העדה, המה היו ישרים ונאמני רוח, חזקים ואבירי לב, לא חתו ולא נעו מפני כל, מוצא שפתם שמרו, חמלו על קשי יום, היו למחסה לנכאי רוח, ואנשים נקיים מנאו אצלם מפלט ומנוס ביום צר, לתוך חברתם נתקבלו אך אלה שהיו בני שלשים מגזע משפחת האצילים, שהיו נושאי כלי הרוצרים זמן מה, שמשו אותם והסרגלו בטוב טעם ודעת במלאכת תנופת יד ומלחמה, והתנהגו במדות ישרות והצנע לכת.

רישי, הודית; הכס או קדוש; אחד מהדברים הראשונים, אשר נבראו על פי ברמא אליל ההודים.

רלגציא, רומית; גרוש או שלוח אל ארץ גזרה.

רלטיף, רומית; יחס מצטרף על דבר, מתיחס אל דבר; ציור יחסי (רלטיפר בעגריף).

רליגיא, רומית; דת; ברית אלהים ואמונה.

רליעף, צרפתית; ציור בולטי.

רלנד, אשכנזית; שם אחד הגבורים הנפלא בקורות ספורי הרוצרים הקדמונים; בשם: „עמוד רלנד" יקרא סמל המשפט העליון בגרמניא הצפונית.

רלע, איטליאנית; א) תכונת רגשי המשחקים בבמת התיאטור באיזה מחזה שעשועי; ב) התמנות, מרמה, צביעות וכדומה.

רלציא, רומית; הודעה ממפעלות המלחמה.

רמדן או רמזן, ערבית; החדש התשיעי, אשר יצומו בו בכל שנה המושלמנים מדי יום ביומו.

רמוזיא, (ראה גמזים).

רמן, מלה צרפתית, ובאורה: כל הכתוב בשפת רומית; בשם זה יקרא כל חבור וספר הכולל בקרבו ספורים שונים מחיי הכלל או איזה איש פרטי, אשר יסודתם ביצרי מעללי אהבה

ושחק באופנים שונים .

רֶמֶנט , צרפתית ; א) העמדת סוסים לגדודי החיל ; ב) הוצאה לכלכלת איזה בנין .

רֶמַנטיזם, רומית ; למודי הספרות וחרשת המעשה.

רֶמַניזם , רומית ; אמונת הקתולים הרומיים , חקיה , סדוריה והנהגותיה .

רֶמַנס , צרפתית ; שיר קטן אשר יושר בלוית איזה כלי זמר ; רגש יפה ונשגב המעורר אהבה ושחק .

רֶמָנסטרַציא , רומית ; התנגדות , ענין היוצא מגדר הרצון וההסכם .

רֶמַנסֶרָא , ספרדים ; ספור שירי בחרוזים ממעשי הגבורים הקדמונים ; בשם: „רמנישע שפראבען" תקראנה שפות עמי אירופא הדרומית והמערבית , שיסודתן בשפת רומית .

רֶמַרקא , צרפתית ; הערה באיזה ספר .

רַן , סקנדינוית , אגדת הימים הגדולים .

רַנג , אשכנזית ; מדרגה , מעלה .

רֶנֶגַט, רומית ; בן שובב הסר מדרך הדת והאמונה ; נוצרי המקבל דת המושלמנים .

רַנדֶוָא , צרפתית ; א) חזה ; מקום מוגבל לאהוב ולאהובה להמתיק שמה סוד יחדו ; ב) הגבלת המקום והזמן לאניות מלחמה להתאסף באיזה מרכז ידוע .

רַנזשיר, צרפתית ; הבאת אנשי חיל במשטר סדורי.

רֶנטא , צרפתית ; הכנסת השנה ; משכרת איזה דבר וענין , אשר עמלו בו אחרים .

רֶנֶמע , צרפתית ; חום דעת העם על אודות איזה איש ומעשהו מצד הטוב ; שם טוב ; פרסום .

רֶנֶסַנס , צרפתית ; התפתחות הספרות ומלאכת מחשבת באיטליען וצרפת , במאה הט"ו והט"ז למנין הנוצרים .

רַסא , צרפתית ; מין או אגודה .

רֶסורס , צרפתית ; מקור לאיזה הכנסת כסף ; עזרה ; עלה ותחבולה .

רֶסוֹרֶקציא , רומית ; התעוררות משנת המות ; גונבי גופי מתים למכרם ללומדי חכמת הנתוח בבתי מדרש המדעים , בערים הגדולות ,— יקראו בשם : רסורקציאָניסטים .

רֶסט , צרפתית ; שארית ; במובן המלה הזאת יקראו כל מיני מרכלת שנשארו ולא נמכרו עדנה מחסר קונים ; ובשם : רֶסטַנט יקרא המשיב אחור ימינו מלשלם נשיו .

רֶסטַורַציא , יונית ; קיום והחלם ; הקמת איזה דבר במעשי מלאכת מחשבת ; החלטת השרביט בידי צאצאי גזע המלכות .

רֶסטָרַן , צרפתית ; בית מאכל ומשתה לבעלי הון המשלמים במיטב כספם .

רֶסטָרַציא , צרפתית ; בית מאכל ומשתה לאנשים ממדרגה נמוכה .

רֶספובליק , רומית ; מובן המלה הזאת הוא : ענין כללי ; ממשלת האזרחים , הבוחרת לרצונה איזה איש נכבד לשבת ראשון במדינה ; ארץ אשר אין שם מלוכה ; ממשלת חורים .

רַספוטיים , מאמיני גלגול נפשות בארץ הודו .

רֶספֶנדֶנט , רומית ; הטוען לקוראיו ביום שיפלפלו באיזה דין והלכה ; סניגור .

רֶספֶקט , צרפתית ; יראת הכבוד ; מובן כזה יאמר בתנ"ך לדעתי במלות כאלה : פנו דרך ! שימו כבוד ! האזינו ! שמע ! כמו : שמע ישראל !

רֶספֶרַציא , רומית ; ידיעת שאיפת הרוח , חקי שאיפת הרוח .

רֶסקריפט , רומית ; א) פתשגן כתב המלך המתן יקר ותהלה לזה הכתוב על שמו ; ב) פקודה רוממה ; ג) מכתבי האפיפיור .

רֶסקריפציא , צרפתית ; שטר חוב בצרפת ; רשיון לשת ולקבל איזה סך כסף .

רֶפוטַציא , צרפתית ; שם טוב ; שם איש הנודע בשערים , או איש שקנה לו שם טוב הנודע לתהלה,ודעת הקהל נוחה הימנו(עיין רנמע).

רפולס, רומית; מאמר מתנגדי (שני הפכים בנושא אחד).

רפטיציא, רומית; שנוי והחזרה בחקי הלמודים מבתי הספר; החזרה לענין הראשון; שנון; הכפלת ספור איזה מחזה או זמרה סיאטריים, בטרם ישחקו אותם בפומבי; ללגלג איזה מורה שעות.

רפינט, צרפתית; דבר המנוקה מכל סוג וחלאה.

רפליקא, צרפתית; א) מענה דברים חדודים; מבטא כמדקרת חרב; ב) אחרית דברי המנגן; ג) הכפלת איזה מלה שירית בקול אחר.

רפלקסיא, רומית; הדחת האור; כשרון תכונת הנפש לשבת יחיל ודומם ולראות את הנולד; שימת לב לאיזה דבר; השגחה.

רפמא, רומית; אליל הענקים אצל ההודים.

רפסדיא, יונית; א) קבוצת שירים שונים הכתובים בספר אחד בלי קשור; ב) שירים שונים אשר שרו משוררים ההולכים מעיר לעיר, ומשירים כאלה נקבצו לאחדים אחרי כן בהמשך הזמן השירים המפוארים: איליאַדע, אָדיסֵיא.

רפקציא; רומית; גריעת המחיר; נכיון כסף בעד סחורה נשחתה.

רפרבציא, רומית; מענה מתנגדת, מאחד מבעלי דינים.

רפרדוקציא, רומית; כח ההולדה בטבע.

רפרזנטבל, צרפתית; יפה אף נעים, מתקן ומקבל.

רפרזנטציא, רומית; מעמד ומצב לפני אחד השרים.

רפרט, צרפתית; הודעת אחד הפקידים הצעירים להגדולים ממנו.

רפרטואר, צרפתית; קבוצת ספרי שעשועי חוגה (עיין דרמא).

רפריז, צרפתית; א) הכפלת איזה זמר; ב) שיבת האניה משבי.

רפרימנד, צרפתית; ענש דברים; הוכחת דברים, כמו: והוכיח אבימלך את אברהם (Выговоръ).

רפרם, רומית; מושג חדש בתקון ההשכלה.

רפרמציא, רומית; תקופה חדשה בתקוני אמונת הכנסיה הנוצרית המערבית, ונפילה חלק גדול ממנה במאה הט"ז למספר הנוצרים.

רפרנדריוס, רומית; משגיח על כתבי ממשלת המלוכה וחתימתם; מזכיר.

רציאנליום, רומית; חכמה עם דרך ארץ; חכמת הנסיון; התאחדות השכל עם כל דבר שבא ע"פ הנסיון והמעשה, באופן שיצא מזה מושג כללי או מוצא דבר.

רצידטיפא, רומית; ספור שבעל פה; דבור בלוית שיר.

רצנזיא, רומית; בקרת איזה ספר מצד השלמות ומצד החסרון.

רצפט, רומית; רשימת הרופא לבית סמי מזור, להכין על פיה תעלה ומרפא לאיזה חולה.

רצפטטר, רומית; הנותן מחסה ומגן לרמאים וגוכלים, מרדיפת פקידי השוטרים.

רצפים, אשכנזית; מכתב תעודה על קבלת כסף או סחורה.

רקא, ערבית; קבר אשר שם מונחים עצמות הקדושים.

רקויזיציא, רומית; מס היוצא מן הכלל, מאת יושבי המדינה, לעת מלחמה.

רקטר, רומית; פקיד מורי בתי מדרש הלמודים.

רקלמא, צרפתית; הודעה במכתבי העתים.

רקלמציא, רומית; מכתב תלונה נגד הריסות חקי הדת.

רקמנדציא, צרפתית; העמדת איזה איש לפני אחד ממכיריו מצד הטוב.

רקמפנזיציא, רומית; הבאת הסדר בעצמים נפרדים.

רקמפנס, רומית; תשלום, גמול ושכר.

רקנסטרוקציא, רומית; תקון ובדק; נתוח איזה פרטים במערכת דברים.

רקפיטולציא, רומית; מושג קצר מאיזה ענין או ספור.

רקקא, צרפתית; מלאכת הציורים בעץ ומתכת.

רֶקְרֶאַציא, רומית; מנוחה, שביתת העבודה או הלמודים.

רֶקְרֶדיטיף, רומית; פתשגן כתב המלך על שם יועצו מחוץ למדינה, לספר מכתב אמונתו הניתן לו מקדם.

רֶקְרֶדֶנציא, רומית; ממשלה זמנית בנכסי המתעברים זה את זה.

רֶקרוט, צרפתית; אחד מבחירי אנשי הצבא החדשים.

רתיבום, תלמודית; מדבר וממליץ לפני השופטים והמושלים, בדבר הענינים הנוגעים לכלל המדינה.

ש

שגריר, תלמודית; ממלא מקום המלך באיזה מדינה (קָאנזול).

שַׁדְכָן, תלמודית; אחד האנשים שדרכו לילך ולזווג זווגים מאיש ואשה; בעל התשבי אומר שהוא מלשון רז"ל: קורין לאדם בשל „שדכן", שהוא מלשון שתיקה והנייה, ותרגום ירושלמי על וישכו המים: ושדיכת ארעא וכו'.

שטַט, אשכנזית; ברית החברה או ברית הקבוץ; הנהגת המדינה.

שטיהל, אשכנזית; סגנון הלשון.

שטַם, אשכנזית; יסוד; ומזה: שטאמווארט, מלה יסודית; שטאמרעגיסטער, ספר היחס; שטאמפאטער, אב משפחה.

שטַנדַרט, אשכנזית; דגל או נס איזה מדינה בצבאות החיל או באניות מלחמה, שעליו חרות סמל כבוד איזה קיסרות, ממלכה או רֶפּובליק וכדומה; לכל גדוד הצבא יש דגל מיוחד, המציין שם הגדוד והמלוכה; לכל קיסרות או מלוכה יש סמל מיוחד המגביל תכונת המדינה ועזוזה, כמו: סמל קיסרות רוסיא יתואר בנשר גדול בעל שני ראשים, בכנפים פרושות, ובין צפרניו אוחז שרביט ונזר הקיסרות; דגלי אניות מלחמה יתוארו בסמל הנזכר, ובצפרניו אוחז הנשר מפת הים; לכל דגל יש צבע מיוחד.

שטר, תרגום; ספר, כתב אמנה מקוים אצל השוטר (נאטריוס).

שִׁיוַא, סַנסקריטית; אליל המהרס והמשחית ובורא הכל מחדש, המוזכר בספורי המיתולוגיה ההודית; יתואר בחמשה ראשים, ויושב על גב שור או נמר.

שייטן, טַטַרית; רוח רעה או שטן, והוא סמל הרע וכל מיני פרעניות אצל השַמַנים.

שיירא, תרגום; ארחת סוחרים.

שילינג, אנגלית: מטבעת כסף באנגליה, חלק העשרים מהסטרלינג, י"ב פֶּנִסים, ל"א קא"פ בכסף רוסיא.

שיפּר, צרפתית; אות יקר וכבוד, הנאצל לאחד מבני המלך.

שיק, צרפתית; שיג ושיח פרטי במובן המדומי, שיוצא מגדר הרגל.

שְׁלַמַּא, פולנית; איש תככים, רמאי, בטלן, איש רע מעללים; איש בליעל; איש שהכרת פניו תענה בו כי הוא מלא מרמה ותוך; כן היה נקרא בימים הקדמונים איזה חוטא גדול אשר קבל ענשו במלקות, ואחרי אשר הושם חותם החרפה על מצחו, שלח לארץ גזרה על פי חק ומשפט המדינה.

שַׁמַניזם, טטרית; עבודת אלילים אצל העמים הפראים בסיבירען המזרחית; מאמיני עצם העליון המושל על השמש, ולו משרתים רבים העושים רצונו, הנקראים צלמים גם כן בשם

אלילים ממדרגה השניה ; חושבים את הנשים לבריאות נמוכות שאין להם נשמה .

שנס , מקור המלה הזאת בשפת צרפת , והוראתה : תועלת בטוחה, השגת איזה חפץ או מטרה בדרכי החיים .

שנקלא , צרפתית ; מקום התאבקות שני אנשים , לחיים או למות , בפני המלך והמלכה בגלוי , בעד זלזול כבוד איזה אשה ממשפחה כבודה , אצל הצרפתים הקדמונים .

שנקר , צרפתית ; מכה ממארת ומודבקת (ראה סיפילים) .

שעמום , תרגום ; תמהון לב ובלבול הדעת ; שפלות הרוח .

שפקולציף , אנגלית ; השגחה בעין חודרת ; עיון .

שף , צרפתית ; שר הפקידים באיזה מפלגה מצבאות אנשי החיל .

שקיפר , האלאנדית ; פקיד משגיח על כל דבר הנמצא באניות מלחמה ; אחד העובדים באניות סוחר .

שקלא , רומית ; א) בית ספר ממדרגה הנמוכה , שיש לה מטרה מיוחדת ; ב) חברת הפלוסופים בימים הקדמונים ; ג) נטיה בלמודי הספרות וחרשת המעשה .

שרדא , ספרדית ; חידה הכוללת גם פתרונה .

שריף , מלה אנגלית , והוראתה : שר גדול מרוזני המדינה ; שופט הראשי בארץ אנגליא ; בארץ תוגרמה יקרא בשם זה המושלמני מצאצאי מחמד ; ובתארו החיצוני יבדל מיתר המושלמנים , בכובעו הירוקי הנושא על ראשו לאות כבוד ותפארת ; בשם זה יכונו המלכים בארצות המזרח , והמלומדים המשמשים בבתי תפלות המושלמנים .

שרל , מתכת ממראה זכוכית ; ויש ממין הזה אבנים יקרות מלוטשות על האי יבא , ציילאן וסיביריען .

שרלטניזם , צרפתית ; מקור המלה הזאת בשפת סלוית , ומורגלת כמעט בכל השפות , וביחוד בשפת צרפת , והוראתה : התהוללות והתפארות במתנת שקר , במובן המדותי והמוסרי ; מרמה וזיוף , גנבת דעת , הפלגת דברים שהמה למחסור , הפועלים פעולה חיצונית על אזן השומע , ואין בהם ממש .

שרפרף או שרשפא , תלמודית ; הדום , ספסל קטן .

שרקוקיתא , תלמודית ; פעמון מקשקש על צואר החיה ההולך עם העדרים .

שתדלן , תרגום ; מתעסק בצרכי הקהל .

ת

תאטר , תלמודית ; בית משחק השעשועים .

תגדא , תרגום ; שרביט הזהב אשר למלך .

תדיוטום , מדרש ; קטיגור או מגיד פשע בבית המשפט .

תונבא , תלמודית ; בלבול הדעת .

תורבינא , תרגום ; אומן , מחנך ופדגוג .

תזקיטא , מדרש ; מארב , מקום שיארבו שמה השודדים לנפשות עוברי דרך והונס .

תחבולה , תלמודית ועברית ; מקום התאבקות שני אנשים , חורשי תחבולות שונות , לגלה האחד את השני לשעשועי הרואים .

תחתוניות , תלמודית ; חולי הטחורים (Геморои) .

תיובתא , תלמודית ; תשובה אנשי און השבים מדרכם הרעה ; ב) שאלה בלי פתרון .

תייקא , תרגום , תקומה , מצב ומעמד .

תלעבה, תרגום; תעתועים ועגבים.

תמחוי, תלמודית; קבוץ לחם ומיני תבשיל לחלק לעניים.

תמליום, מדרש; יסוד ובסים.

תמצית, תלמודית; תכן ועקר הדבר.

תָּסבַּר, תרגום; אוצר של תבואה; אָסֵם.

תסקופי, תרגום; עלילות דברים; משאות שוא ומדוחים; שטנה.

תפית, תלמודית; מכסה סוס ותמור (טַאפעט).

תקופה, תלמודית; מהלך המזלות מזמנים ידועים בשנה.

תקרובתא, תרגום; מנחה או שַי.

תרבות או תוריבום, עברית ותלמודית; המון אנשים קושרי קשר, ומזימתם להרע.

תרביצא, תלמודית; בית מדרש שמרבצים בו תורה.

תרגמוניא, תלמודית; שם עם בארץ פרס הנקרא בשם: „טורקמניא"
Туркеманъ

תרדא, תלמודית; הדיוט ובער הריק מכל תבונה ודעת.

תרמוסר, תלמודית; מרחץ מים חמים; ובעל המרחץ יקרא גם כן בשם זה.

תרנם, תרגום; קבוץ אניות; ובמקרא: דוברה Флотъ

תשחורת, תלמודית; ימי הנעורים, השחרות והבחרות.

תתר, תלמודית; איש שחסר לו חוש הריח.

תתרא, תלמודית; גשר או מעברה.